

Pecyn Cyhoeddus

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa,
Aberaeron, Ceredigion SA46 0PA
www.ceredigion.gov.uk

SYLWCH: Fe fydd y cyfarfod hwn yn cael ei ddarlledu'n fyw ar ffilmio i'w ddarlledu'n fyw neu ar ôl i'r cyfarfod orffen, a hynny drwy gyfrwng safle rhyngwyd y Cyngor. Hefyd gallai'r lluniau a'r sain a recordir cael eu defnyddio at ddibenion hyfforddi yn y Cyngor.

Ar ddechrau'r cyfarfod, bydd y Cadeirydd yn cadarnhau a fydd y cyfan neu ran o'r cyfarfod yn cael ei ffilmio ai peidio.

Yn gyffredinol ni fydd y rhannau lle mae'r cyhoedd yn eistedd yn cael eu ffilmio. Er hynny, trwy ddod i mewn i'r ystafell gyfarfod a defnyddio'r man lle mae seddi'r cyhoedd, mae'r cyhoedd yn cytuno y gallant gael eu ffilmio ac o bosibl i'r lluniau a'r sain a gaiff eu recordio cael eu defnyddio, fel y nodir uchod. Os bydd gennych unrhyw gwestiynau ynglŷn â hyn, cysylltwch â'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd.

31 Hydref 2023

Annwyl Syr/Fadam

Ysgrifennaf i'ch hysbysu y cynhelir Cyfarfod o Cabinet yn Siambr y Cyngor, Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron ac o bell trwy fideo-gynadledda Dydd Mawrth, 7 Tachwedd 2023 am 10.00am i drafod y materion canlynol:

1. **Ymddiheuriadau**
2. **Materion Personol**
3. **Datgelu buddiannau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu**
4. **Cadarnhau Cofnodion Cyfarfod Blaenorol y Cabinet ac unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion hynny
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 3 - 6)**
5. **Unrhyw ddeisebau a dderbyniwyd**
6. **Unrhyw benderfyniadau (os oes rhai) a alwyd i mewn gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu**
7. **Unrhyw adborth gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu sydd ddim ar yr agenda (Tudalennau 7 - 8)**
 - a. **Argymhelliad gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus ar y Cynigion a'r Cyfleoedd ar gyfer Parcio**
8. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Ysgolion ynghylch Y Ddarpariaeth Addysg Ôl-16 mewn Ysgolion gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu
ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 9 - 56)**

9. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Ysgolion ynghylch Cynrychiolwyr yr Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 57 - 58)**
10. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Gofal ynghylch Safle Cartref Gofal Preswyl Yr Hafod, Aberteifi - Astudiaeth Ddichonoldeb ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 59 - 94)**
11. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol ynghylch Ffyrdd Preswyl Newydd i'w mabwysiadu: Maes yr Halen, Cross Inn (ED4069) ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 95 - 98)**
12. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol ynghylch Ffyrdd Preswyl Newydd i'w mabwysiadu: Cae Bach y Rhiw, Rhydyfelin (ED4257) ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 99 - 102)**
13. **Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch Adroddiad Hunanasesu Cyngor Sir Ceredigion 2022/23 ER PENDERFYNIAD (Tudalennau 103 - 168)**
14. **Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch Adroddiad Blynyddol o Gwynion, Canmoliaeth a Rhyddid Gwybodaeth (2022-2023) gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ER GWYBODAETH (Tudalennau 169 - 210)**
15. **Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch Adroddiad Blynyddol y Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi 2022-23 gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu ER GWYBODAETH (Tudalennau 211 - 232)**
16. **Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd fod arno angen sylw brysgan y Cabinet**

Atgoffir yr Aelodau y dylent lofnodi'r Gofrestr Bresenoldeb

Darperir Gwasanaeth Cyfieithu ar y Pryd yn y cyfarfod hwn ac mae croeso i'r sawl a fydd yn bresennol ddefnyddio'r Gymraeg neu'r Saesneg yn y cyfarfod.

Yn gywir

Miss Lowri Edwards

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democraataidd

**At: Arweinydd y Cyngor ac Aelodau'r Cabinet
Weddill Aelodau'r Cyngor er gwybodaeth**

Rhybudd o Benderfyniadau **Cyfarfod y Cabinet** a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron ac o bell ar **Ddydd Mawrth, 3 Hydref 2023**

Cyhoeddir y Rhybudd hwn am 5.00pm Dydd Iau, 5 Hydref 2023. Y dyddiad olaf i dderbyn cais i alw unrhyw benderfyniad i mewn yw 5.00pm Dydd Iau, 12 Hydref 2023 drwy ei anfon at Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd. Daw'r penderfyniadau i rym (os na fydd yna gais dilys i'w galw i mewn) Dydd Gwener, 13 Hydref 2023.

YN BRESENNOL: Y Cyngorydd Bryan Davies (Cadeirydd), y Cyngorwyr Catrin M S. Davies, Clive Davies, Keith Henson, Wyn Thomas, Matthew Vaux ac Alun Williams.

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cyngorwyr Keith Evans, Rhodri Evans, Wyn Evans, Gareth Lloyd a Caryl Roberts.

(10.00am- 11.53am)

76 Ymddiheuriadau

Ymddiheurodd y Cyngorydd Gareth Davies am nad oedd yn gallu bod yn bresennol yn y cyfarfod.

77 Materion Personol

Cydymdeimlwyd â Nerys Lewis, Rheolwr Corfforaethol: Gwasanaethau Uniongyrchol a'i theulu ar golli ei thad.

78 Datgelu buddiannau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu

Datganodd y Cyngorydd Keith Henson fuddiant personol mewn perthynas ag eitem 84 a 90.

79 Cadarnhau Cofnodion Cyfarfod Blaenorol y Cabinet ac unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion hynny

Cadarnhau bod cofnodion Cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 5 Medi 2023 yn gywir.

Materion yn codi: Nid oedd materion yn codi o'r cofnodion.

80 Unrhyw ddeisebau a dderbyniwyd

Dim.

81 Unrhyw benderfyniadau (os oes rhai) a alwyd i mewn gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu

Dim.

82 Unrhyw adborth gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu sydd ddim ar yr agenda

Dim.

83 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Cymorth Cynnar ynghylch Y Strategaeth Dai - amlinellu gweledigaeth a chynlluniau Ceredigion ar gyfer tai yn y sir dros y 5 mlynedd nesaf gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu

PENDERFYNIAD:

- 1) Derbyn yr ychwanegiadau i'r Strategaeth Dai ddrafft y cyfeirir ati yn yr adroddiad.
- 2) Argymhell bod y Cyngor yn cymeradwyo'r Strategaeth Dai.
- 3) Nodi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Er mwyn caniatáu i'r Cyngor gyflawni'r gofynion sy'n gysylltiedig â'r swyddogaeth dai strategol.

84 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Gofal ynghylch Canlyniad Cynllun Gweithredu Dementia Ceredigion gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu

PENDERFYNIAD:

- Creu Grŵp Datblygu Dementia Integredig Ceredigion i oruchwylio'r gwaith o gyflawni'r cynllun gweithredu.
- Rhannu canfyddiadau cychwynnol yr ymgysylltu gyda'r cyhoedd, a datblygu Cynllun Cyfathrebu ac Ymgysylltu gan sicrhau bod y cyhoedd yn ymwybodol o'r cynnydd parhaus mewn perthynas â chyflawni'r cynllun gweithredu.
- Rhoi adroddiad Cynnydd Blynnyddol i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach.
- Nodi adborth y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Cefnogi a datblygu dull integredig o ddiwallu anghenion unigolion sy'n byw gyda dementia a'u gofalwyr drwy amrywiaeth o adnoddau iechyd, gofal cymdeithasol a'r trydydd sector.

85 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Ysgolion ynghylch Cynrychiolwyr yr Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol

PENDERFYNIAD:

Cadarnhau enwebu'r sawl a enwir yn yr adroddiad yn gynrychiolwyr o'r Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol yr Ysgolion perthnasol.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Enwebu cynrychiolwyr o'r Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol.

86 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch Offeryn Asesiad Effaith Integredig diwygiedig gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu

PENDERFYNIAD:

1. Cymeradwyo'r offeryn Asesiad Effaith Integredig diwygiedig.
2. Bod gweithdy yn cael ei drefnu ar gyfer Aelodau Etholedig i egluro'r offeryn a'i bwysigrwydd yn y broses o wneud penderfyniadau.

3. Nodi adborth y Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Mae'r offeryn Aseiad Effaith Integredig diwygiedig yn adlewyrchu'r ddeddfwriaeth gyfredol a bydd yn galluogi proses benderfynu ar sail gwybodaeth.

87 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch Datganiad Polisi Rheoli Perfformiad drafft a Fframwaith Rheoli Perfformiad gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu

PENDERFYNIAD:

1. Cymeradwyo'r Datganiad Polisi Rheoli Perfformiad a'r Fframwaith Rheoli Perfformiad.
2. Nodi adborth y Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Mabwysiadu Datganiad Polisi Rheoli Perfformiad diweddaredig a Fframwaith Rheoli Perfformiad sy'n amlinellu'r prif egwyddorion ar gyfer rheoli perfformiad yn y Cyngor.

88 Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch Monitro'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2022-23 gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu
Nodwyd yr adroddiad a'r adborth o'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu.

89 Ystyried Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ynghylch y Cynllun Cydraddoldeb Strategol Drafft Ceredigion 2024-28 gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu

PENDERFYNIAD:

- 1) Cymeradwyo Cynllun Cydraddoldeb Strategol Drafft 2024-28.
- 2) Cymeradwyo ymgynghoriad cyhoeddus ar y Cynllun Drafft dros y gaeaf 2023.
- 3) Nodi adborth y Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu.

Y rheswm dros y penderfyniad:

Bydd hyn yn datblygu nod y Cyngor o fynd i'r afael ag anghydraddoldeb, cael gwared â gwahaniaethu, aflonyddu ac erledigaeth anghyfreithlon a meithrin cysylltiadau da rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig a'r rheini nad ydynt yng Ngheredigion.

90 Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Pobl a Threfniadaeth ynghylch Adroddiad ar y Bwlch Cyflog rhwng y Rhywiau 2023 ac Adroddiad Cydraddoldeb yn y Gweithlu 2023 gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu

Nodwyd yr adroddiad a'r adborth o'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu.

Tudalen 6

- 91 **Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Cynnal ynghylch Adroddiad Diogelu Grŵp Gweithredol Lleol ar y Cyd CYSUR/CWMPAS Chwarter 4 2022/23 gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**
Nodwyd yr adroddiad a'r adborth o'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu.
- 92 **Nodi Adroddiad y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Porth Cynnal ynghylch Adroddiad Rheoli Perfformiad y Gwasanaeth Adolygu Annibynnol Chwarter 4 2022 - 2023 gydag adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu**
Nodwyd yr adroddiad a'r adborth o'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach.
- 93 **Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd fod arno angen sylw brys gan y Cabinet**
Dim.

**Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar
7 Tachwedd 2023**

Cadeirydd: _____

Dyddiad: _____

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 7 Tachwedd 2023

Teitl: Argymhelliad gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus ar y Cynigion a'r Cyfleoedd ar gyfer Parcio

Pwrpas yr adroddiad: Rhoi adborth yn dilyn cyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus ar 23 Hydref 2023

Cefndir:

Derbyniodd y Pwyllgor adroddiad manwl ynghylch yr argymhellion canlynol a wnaeth y Pwyllgor i'r Cabinet ar 5 Medi 2023:

- I. Bod y Cabinet yn ystyried cynnal adolygiad ynghylch codi tâl am barcio ar hyd y Promenâd yn Aberystwyth; a
- II. Bod y Cabinet yn ystyried cynnig dwy awr o barcio am ddim rhwng 8am a 10am, o ddydd Llun i ddydd Gwener, mewn un maes parcio ym mhob un o drefi Llanbedr Pont Steffan, Aberaeron ac Aberteifi.

Argymhelliad:

Ar ôl trafod, cytunodd y Pwyllgor i argymell y canlynol i'r Cabinet:

- Cynnal adolygiad ynghylch codi tâl am barcio ar hyd y Promenâd yn Aberystwyth drwy gydol y flwyddyn a chyflwyno parcio am ddim cyn 10am ym mhob un o feysydd Parcio Talu ac Arddangos Cyngor Sir Ceredigion. Byddai gofyn i'r Cabinet ystyried y goblygiadau ariannol o ychwanegu Aberystwyth at y cynnig hwn oherwydd ni fyddai'r Pwyllgor am i'r newidiadau gael effaith ariannol negyddol ar yr Awdurdod.

Y Cyngorydd Gwyn Wigley Evans
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 7 Tachwedd 2023

Teitl: Y Ddarpariaeth Addysg Ôl-16 mewn Ysgolion

Pwrpas yr adroddiad: Er penderfyniad

Er: Penderfyniad

Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:

Y Cyngorydd Wyn Thomas, Aelod Cabinet ar gyfer Ysgolion, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau

Cyflwyniad

Cytunwyd yng nghyfarfod o'r Cabinet a gynhaliwyd yn rhithiol ar 11 Ionawr 2022 y byddai'n amserol cynnal adolygiad o'r ddarpariaeth ôl-16 yng Ngheredigion.

Bwriad yr adolygiad oedd darparu dadansoddiad ac arfarniad o'r sefyllfa gyfredol o ran darpariaeth ôl-16 yng Ngheredigion a nodi opsiynau cynaliadwy i'r dyfodol, ynghyd â'u manteision ac anfanteision posib.

Nod yr adolygiad oedd i:

- greu set o egwyddorion cytûn a oedd yn ddysgwr-ganolog
- gynnig ystod o opsiynau hygyrch a chynaliadwy gan sicrhau bod llais y dysgwr, llywodraethwyr, rhieni, penaethiaid a swyddogion yr Awdurdod Lleol yn rhan annatod o'r broses
- sicrhau bod ystyriaeth lawn wedi ei rhoi i ganfyddiadau ac argymhellion adolygiadau cenedlaethol Estyn a chefnidir polisi presennol Llywodraeth Cymru gan gynnwys y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil a Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol
- rhoi ystyriaeth i wledigrwydd a goblygiadau ôl-troed carbon

Yn ogystal, roedd yna gyd-destun ehangach i'r adolygiad hwn, sef:

- Penderfyniad Llywodraeth Cymru i sefydlu Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (CADY) a fydd yn gyfrifol, ymhlith materion eraill, am strategaeth, cyllido a goruchwyllo'r sector addysg bellach, gan gynnwys colegau a chweched dosbarth ysgolion
- Adroddiad Thematig Estyn ar Bartneriaethau ôl-16 (Ionawr 2021)
- Y cyfleodd a geir drwy Bargaen Dwf Canolbarth Cymru, y Strategaeth Economaidd a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol ar gyfer anghenion a sgiliau gweithlu'r dyfodol a rôl ganolog y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol (RSP) yn y broses o gasglu a dadansoddi'r wybodaeth
- Yr angen i sicrhau cynnig galwedigaethol eang ac o ansawdd, ynghyd ag arlwy ehangach o bynciau Safon Uwch, a fydd yn caniatáu i ddysgwyr ddilyn cyfuniadau gwahanol o bynciau ac arbenigo yn eu diddordebau, waeth ble maent yn byw yn y sir

Tudalen 10

- Adroddiad Estyn - Adolygiad o'r cwricwlwm 16-19 presennol yng Nghymru (Hydref 2022)

Cytunwyd y dylid ystyried creu set o "egwyddorion cytûn a oedd yn ddysgwr ganolog", er mwyn sicrhau bod llais y dysgwyr, llywodraethwyr, rhieni a phenaethiaid yn cael lle canolog yn yr Adroddiad.

Lluniwyd chwech egwyddor sef –

- 1) Dylid blaenoriaethu anghenion y dysgwyr tros unrhyw anghenion sefydliadol.
- 2) Dylid cynnal a gwella ymhellach y safonau cyffredin uchel a welwyd yn ysgolion Ceredigion.
- 3) Dylid sicrhau gwell tegwch a chyfle cyfartal i bob dysgwr ar draws y Sir o ran y cynnig, y cyngor ac arweiniad, gofal bugeiliol a llesiant, y gofynion teithio, y patrwm dysgu a'r mynediad at gefnogaeth. Mae hyn yn cynnwys sicrhau cefnogaeth bwrpasol ac arbenigol ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol gan sicrhau continwwm addysg ar eu cyfer yn absenoldeb ysgol arbennig yn y Sir.
- 4) Dylid cryfhau'r cynnig yn y Gymraeg i fod o leiaf yn gyson â'r cynnig yn y Saesneg er mwyn cynyddu'r nifer o siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion a chyfrannu at weithlu a chymuned ddwyieithog.
- 5) Dylid sicrhau mynediad i ystod eang o gyrsiau academiaidd a galwedigaethol o safon uchel gan gynyddu argaeledd presennol cyrsiau galwedigaethol i ddisgyblion ym mhob rhan o'r Sir.
- 6) Dylid sicrhau bod llywodraethiant y ddarpariaeth ôl-16 yn hyrwyddo'r egwyddorion uchod, yn ystyried prosesau gwella ansawdd strategol, yn sicrhau bod gwariant yn cael ei gadw gymaint â phosib oddi mewn i'r gyllideb ôl-16 ac yn caniatáu gwneud penderfyniadau sydd yn rhoi ystyriaeth i gynaliadwyedd amgylcheddol ac ôl-troed carbon.

Darn allweddol o'r adolygiad oedd casglu barn grŵp eang o randdeiliaid. Anfonwyd arolygon allan i grwpiau allweddol, sef dysgwyr, rhieni/gofalwyr, athrawon a chyflogwyr a derbyniwyd cyfanswm o 1,306 o ymatebion gan yr unigolion hyn. Yn ogystal, cynhaliwyd cyfweiliadau gyda chynrychiolwyr o ddarparwyr addysgol, yr awdurdod lleol a phartneriaid eraill.

Dadansoddwyd yr ymatebion a gosodwyd yr ymatebion o dan chwech prif thema sef-

- Dewis eang
- Iaith
- Lleoliad
- Cysylltiadau byd gwaith
- Cydweithio rhwng ysgolion neu sefydlu canolfannau rhagori
- Athrawon a chyngor da, di-duedd

Y cam dilynol oedd i ystyried y sefyllfa gyfredol h.y. niferoedd disgyblion, y sefyllfa gyllidol, yr ystod / dewis o bynciau sydd ar gael i'r dysgwyr ayyb, ac i lunio opsiynau i'w hystyried a fyddai'n edrych ar fanteision ac anfanteision yng nghyd-destun yr egwyddorion.

Yn gryno, mae'r Adolygiad yn gofyn barn am bedair opsiwn posib sef:

Opsiwn 1: Cynnal y Sefyllfa Gyfredol

Opsiwn 2: Datblygu'r Sefyllfa Gyfredol

Byddai darpariaeth ôl-16 yn parhau ar y 6 safle presennol. Byddai'r 6 Bwrdd Llywodraethol presennol yn parhau efo'u rolau presennol o ran llywodraethiant hyd at 16 ond yn cytuno efo'r Awdurdod Lleol i ffurfio Bwrdd Strategol a fyddai'n rheoli cyllideb ôl-16 yr Awdurdod, sicrhau trefniadau addas ar gyfer cyd-gynllunio'r cwricwlwm ac yna comisiynu'r ddarpariaeth gan yr ysgolion, e-sgol a phartneriaid eraill.

Opsiwn 3: Darpariaeth mewn rhai ysgolion

Byddai'r opsiwn hwn yn ddatblygiad o Opsiwn 2 uchod. Byddai'n golygu cau'r ddarpariaeth ôl-16 ar un neu fwy o safleoedd. Yna, megis yn Opsiwn 2, byddai'r Byrddau Llywodraethol hynny yn parhau efo'u rolau presennol o ran llywodraethiant tan oed 16 ac yn cytuno efo'r Awdurdod Lleol i ffurfio Bwrdd Strategol fyddai yn rheoli cyllideb ôl-16 yr Awdurdod, sicrhau trefniadau addas ar gyfer cyd-gynllunio'r cwricwlwm ac yna comisiynu'r ddarpariaeth gan yr ysgolion, e-sgol a phartneriaid eraill. Byddai'r Bwrdd hefyd yn gyfrifol am fonitro ansawdd y ddarpariaeth ac yn gwneud argymhellion i'r Awdurdod Lleol a'r darparwyr ar gyfer gwella.

Opsiwn 4: Un Ganolfan

Byddai'r opsiwn hwn yn cynnig newid mwy pellgyrhaeddol. Byddai'n golygu cau'r ddarpariaeth ôl-16 bresennol a sefydlu Canolfan Ragoriaeth, yn cynnwys ystod o bartneriaid, ar un neu fwy o safleoedd daearyddol addas. Byddai Corff Llywodraethol sydd yn annibynnol o'r ysgolion yn gyfrifol am y cyllid a'r cwricwlwm ac yn penodi nifer fechan o staff craidd ar gyfer llywio a rheoli'r gwaith.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Oes Aseiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam

Amherthnasol ar hyn o bryd

Crynodeb o'r Aseiad Effaith Integredig:

Hirdymor:	Amherthnasol
Cydweithio:	Amherthnasol
Cynnwys:	Amherthnasol
Atal:	Amherthnasol
Integreiddio:	Amherthnasol

Argymhelliad / Argymhellion:

- 1. Nodi cynnwys yr Adroddiad – 'ADOLYGU'R DDARPARIAETH ÔL-16 YNG NGHEREDIGION'.**
- 2. Cynnal Astudiaeth Ddichonolrwydd er mwyn rhoi ystyriaeth fanwl i Opsiwn 2 ag Opsiwn 4 yn yr Adolygiad.**

Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:

- 1. Cabinet i nodi cynnwys yr Adroddiad.**
- 2. Ystyried ymhellach manteision ac anfanteision Opsiwn 2 ag Opsiwn 4 yng nghyd-destun y chwech egwyddor.**

Trosolwg a Chraffu:

Cytunodd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu i argymhell i'r Cabinet y dylai'r Gwasanaeth Ysgolion a Dysgu Gydol Oes gynnal Astudiaeth Ddichonolrwydd er mwyn rhoi ystyriaeth fanwl i Opsiwn 2 ac Opsiwn 4 yn yr Adolygiad, fodd bynnag dylid hefyd ystyried Opsiwn 3 pe na bai'r wybodaeth a ddarparwyd ar gyfer Opsiwn 2 a 4 yn hyfyw.

Fframwaith Polisi:

Amherthnasol ar hyn o bryd

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

Amherthnasol ar hyn o bryd

Goblygiadau Cyllid a Chaffael:

Amherthnasol ar hyn o bryd

Goblygiadau cyfreithiol:

Amherthnasol ar hyn o bryd

Goblygiadau staffio:

Amherthnasol ar hyn o bryd

Goblygiadau eiddo / asedau:

Amherthnasol ar hyn o bryd

Risg(iau):

Amherthnasol ar hyn o bryd

Pwerau Statudol:

Amherthnasol ar hyn o bryd

Papurau Cefndir:

Amherthnasol

Atodiadau:

Atodiad 1- Adroddiad - ADOLYGU'R DDARPARIAETH ÔL-16 YNG NGHEREDIGION

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Elen James, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Dysgu Gydol Oes a Clive Williams,
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion

Swyddog Adrodd:

Elen James, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Dysgu Gydol Oes a Clive Williams,
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion

Dyddiad:

16-10-2023

ADOLYGU'R DDARPARIAETH ÔL-16 YNG NGHEREDIGION

Haf 2023

Cynnwys

1. Cefndir a chyd-destun
2. Egwyddorion cytûn
3. Sail y dystiolaeth
4. Dadansoddiad o'r ymatebion a dderbyniwyd
5. Sefyllfa gyfredol
6. Dadansoddi'r egwyddorion yng nghyd-destun y sefyllfa gyfredol
7. Niferoedd disgyblion chweched dosbarth
8. Y sefyllfa gyllidol
9. Opsiynau i'r hystyried
10. Ystyriaeth o'r gwahanol opsiynau yng nghyd-destun yr egwyddorion

Darpariaeth ôl-16 yng Ngheredigion

1. Cefndir a chyd-destun

Bwriad yr adolygiad hwn yw darparu dadansoddiad o'r sefyllfa gyfredol o ran darpariaeth ôl-16 yng Ngheredigion a nodi opsiynau cynaliadwy i'r dyfodol, ynghyd â'u manteision ac anfanteision posib.

'Sefydlu briff a chynnal adolygiad o addysg ôl-16 i'w gyflwyno i'r Cabinet' gyda'r rheswm am y penderfyniad wedi'i gofnodi fel 'cael dadansoddiad ac arfarniad diweddar o'r ddarpariaeth ôl-16 yn y sir.'

Bwriad yr adolygiad oedd:

- creu set o egwyddorion cytûn sydd yn ddysgwyr-ganolog
- cynnig ystod o opsiynau hygyrch a chynaliadwy

ac wrth wneud hynny ein bod yn:

- sicrhau bod llais y dysgwyr, llywodraethwyr, rhieni, penaethiaid a swyddogion yr Awdurdod Lleol yn rhan annatod o'r broses
- sicrhau bod ystyriaeth lawn wedi ei rhoi i ganfyddiadau ac argymhellion adolygiadau cenedlaethol Estyn a chefnidir polisi presennol Llywodraeth Cymru gan gynnwys y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil a Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol
- rhoi ystyriaeth i wledigrwydd a goblygiadau ôl-troed carbon

Mae cyd-destun ehangach i'r adolygiad hwn yn ogystal, sef:

i) Penderfyniad Llywodraeth Cymru i sefydlu **Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (CADY)**¹ a fydd yn gyfrifol, ymhlith materion eraill, am strategaeth, cyllido a goruchwyllo'r sector addysg bellach, gan gynnwys colegau a chweched dosbarth ysgolion. Cyfrifoldebau'r CADY fydd:

- diogelu buddiannau dysgwyr, a sicrhau bod dysgu galwedigaethol a dysgu academaidd yn cael yr un parch
- sicrhau bod addysg a hyfforddiant yn fwy cydnaws ag anghenion cyflogwyr

¹ <https://llyw.cymru/comisiwn-addysg-drydyddol-ac-ymchwil>

Tudalen 16

- monitro perfformiad a llywodraethiant ar yr un pryd ag amddiffyn rhyddid academaidd sefydliadau
- monitro a hybu gwelliant ymysg darparwyr addysg a hyfforddiant
- cymryd dull gweithredu system gyfan ar gyfer cyllido ymchwil ac arloesi, gyda'r gallu i ddarparu cyllid i ystod eang o sefydliadau addysg bellach ac addysg uwch
- cynyddu'r addysg drydyddol sydd ar gael yn Gymraeg ac annog unigolion i ddysgu drwy gyfrwng y Gymraeg.

Y bwriad yw bydd awdurdodau lleol yn cytuno i gytundeb â'r Comisiwn ar sut mae ariannu yn cael ei ddefnyddio. Yn ogystal, bydd cyfrifoldeb strategol gyda'r Comisiwn i sicrhau cyfleusterau addas ar gyfer addysg 16 i 19 mlwydd oed. Bydd gan y Comisiwn yr hawl i gyfeirio awdurdodau lleol i derfynu neu ddechrau darpariaeth chweched dosbarth mewn ysgol neu ardal penodol. Bydd y Comisiwn yn weithredol o fis Medi 2023.

- ii) **Adroddiad Thematig Estyn ar Bartneriaethau ôl-16² (Ionawr 2021)** sydd yn cynnwys yr argymhellion canlynol:

Dylai ysgolion a cholegau:

- sicrhau gwaith partneriaeth cryf i ddatblygu darpariaeth gydweithredol â darparwyr eraill lle mae hyn yn helpu i wella ansawdd neu ehangu dewis
- sicrhau bod darpariaeth ôl-16 a gyflwynir mewn partneriaeth â darparwyr eraill yn cael ei hategu gan gytundebau ysgrifenedig o gyfrifoldebau, ac y caiff ei chynnwys yn llawn o fewn prosesau cynllunio gwelliant
- sicrhau bod cyngor ac arweiniad i ddysgwyr yn ddiudedd, yn canolbwyntio ar anghenion dysgwyr, ac yn cael ei lywio gan y ddarpariaeth, y safonau a'r gefnogaeth sydd ar gael i'r holl ddarparwyr addysg a hyfforddiant ôl-16 lleol

Dylai awdurdodau lleol:

- sicrhau bod cynllunio strategol yn cynnwys y gymuned ehangach o ysgolion a cholegau lleol
- gweithio gyda cholegau ar weithgareddau dysgu proffesiynol ar y cyd, lle bo'n briodol

² <https://www.estyn.llyw.cymru/system/files/2021-08/Post-16%20partnerships%20cy.pdf>

Tudalen 17

- gweithio gyda cholegau i sicrhau bod ystod addas o ddarpariaeth ôl-16 ar gael yn lleol trwy gyfrwng y Gymraeg
- iii) Y cyfleodd a geir drwy **Bargen Dwf Canolbarth Cymru**, y **Strategaeth Economaidd**³ a'r **Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol**⁴ ar gyfer anghenion a sgiliau gweithlu'r dyfodol a rôl ganolog y **Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol (RSP)** yn y broses o gasglu a dadansoddi'r wybodaeth
- iv) Yr angen i sicrhau **cynnig galwedigaethol** eang ac o ansawdd, ynghyd ag **arlwy ehangach o bynciau Safon Uwch**, sy'n caniatáu i ddysgwyr ddilyn cyfuniadau gwahanol o bynciau ac arbenigo yn eu diddordebau, waeth ble maent yn byw yn y sir
- v) Ers i'r gwaith ddechrau ar yr adolygiad, cyhoeddodd Estyn adroddiad pellach yn y maes, **Adolygiad o'r cwricwlwm 16-19 presennol yng Nghymru**⁵ (*Hydref 2022*). Mae'r argymhellion sydd yn deillio o'r adroddiad hwn yn cynnwys:

Dylai darparwyr addysg a hyfforddiant ôl-16 weithio gyda'i gilydd i:

- sicrhau bod yr holl ddysgwyr yn cael cyfle teg i fanteisio ar opsiynau galwedigaethol, a bod yr opsiynau hyn yn cael eu gwerthfawrogi fel opsiynau addysg gyffredinol
- sicrhau bod yr holl ddysgwyr yn cael cyfle teg i fanteisio ar ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg
- sicrhau bod yr holl ddysgwyr yng nghyfnod allweddol 4 yn cael gwybodaeth, cyngor ac arweiniad diduedd sy'n cwmpasu'r holl opsiynau ôl-16 sydd ar gael yn eu hardal leol

³ <http://tyfucanolbarth.cymru/article/10704/Bargen-Dwf-Canolbarth-Cymru>

⁴ <http://tyfucanolbarth.cymru/partneriaethsgiliaucanolbarthcymru>

⁵ https://www.estyn.gov.wales/system/files/2022-10/Adolygiad%20o%E2%80%99r%20cwricwlwm%2016-19%20presennol%20yng%20Nghymru_0.pdf

Tudalen 18

ac, yn fwy cyffredinol, bod angen:

- sicrhau bod darparwyr yn cydweithio mwy i gynnig cyfle i ddysgwyr ddilyn ystod ehangach o gyrsiau na'r hyn y mae darparwyr unigol naill ai ddim yn ei gynnig, neu yn ei gynnig, ond nad ydynt yn cael eu cynnal oherwydd niferoedd isel (gan gynnwys darpariaeth cyfrwng Cymraeg)

Yn ogystal â'r uchod daeth yn amlwg yn ystod yr adolygiad, mewn sgysiau gydag uwch swyddogion ac aelodau etholedig bod y rhagolygon economaidd ar gyfer yr awdurdod, yn arbennig yng nghyd-destun canfyddiadau cyfrifiad 2021, ddim yn addawol a bod rhesymoli gwasanaethau yn anorfod. Nodwyd diffyg sicrwydd am gynladwyedd haelioni cymharol Ceredigion wrth ariannu ysgolion, ac na fyddai'r ddarpariaeth ôl-16 yn wahanol yn hyn o beth. Nododd yr Aelod Cabinet dros Ysgolion, Dysgu Gydol-Oes a Sgiliau bwysigrwydd cynnal y safonau addysg oedd yn ysgolion Ceredigion ac na ddylai unrhyw newid effeithio yn negyddol ar hynny.

2. Egwyddorion

Nodir yn y briff, fel rhan o gwmpawd yr adolygiad, wrth lunio opsiynau ar gyfer Pwyllgor Troslwg a Chraffu Cymunedau sy'n Dysgu a Chabinet y Cyngor Sir, y dylid ystyried creu set o "egwyddorion cytûn sydd yn ddysgwr ganolog". Dylai'r egwyddorion hyn sicrhau bod llais y dysgwyr, llywodraethwyr, rhieni a phenaethiaid yn cael lle canolog. Eu diben yw cynorthwyo'r Pwyllgor Craffu a'r Cabinet i ffurfio meini prawf addas ar gyfer penderfynu pa opsiwn, o'r continwwm a gyflwynir yn adran 9 y maent yn ei ffafrio.

Wrth wneud penderfyniadau ar ddatblygu'r ddarpariaeth ôl-16 yng Ngheredigion, mae'r dystiolaeth a gyflwynwyd yn yr adolygiad hwn wedi ein harwain at gynnig yr egwyddorion canlynol:

Egwyddor 1:

Dylid blaenoriaethu anghenion y dysgwr tros unrhyw anghenion sefydliadol.

Egwyddor 2:

Dylid cynnal a gwella ymhellach y safonau cyffredinol uchel a welwyd yn ysgolion Ceredigion.

Egwyddor 3:

Dylid sicrhau gwell tegwch a chyfle cyfartal i bob dysgwr ar draws y sir o ran y cynnig, y cyngor ac arweiniad, gofal bugeiliol a llesiant, y gofynion teithio, y dull dysgu a'r mynediad at gefnogaeth. Mae hyn yn cynnwys sicrhau cefnogaeth bwrpasol ac arbenigol ar gyfer disgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol gan sicrhau continwwm addysg ar eu cyfer yn absenoldeb ysgol arbennig yn y Sir.

Egwyddor 4:

Dylid cryfhau'r cynnig yn y Gymraeg i fod o leiaf yn gyson â'r cynnig yn y Saesneg er mwyn cynyddu'r nifer o siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion a chyfrannu at weithlu a chymuned ddwyieithog.

Egwyddor 5:

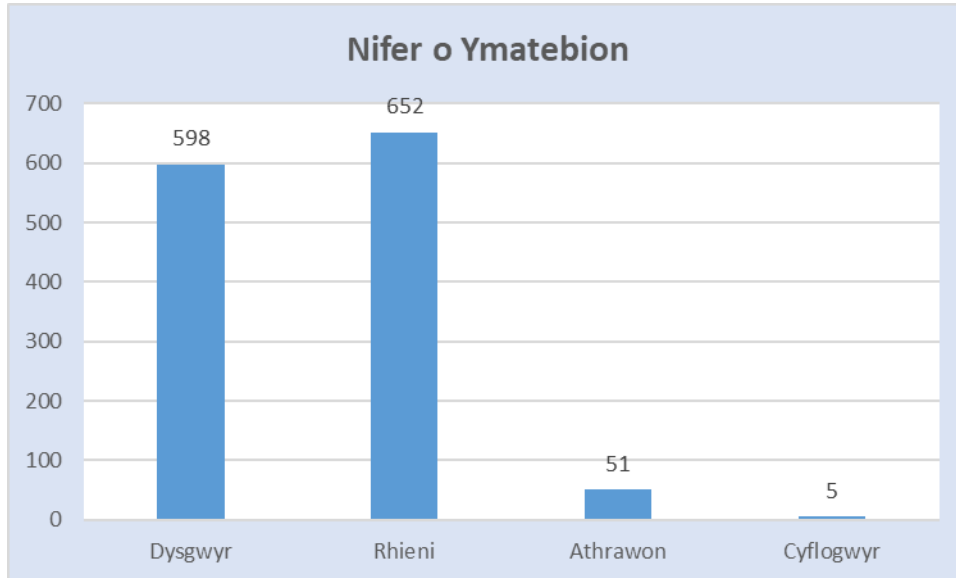
Dylid sicrhau mynediad i ystod eang o gyrsiau academaidd a galwedigaethol o safon uchel gan gynyddu argaeledd presennol cyrsiau galwedigaethol i ddisgyblion ym mhob rhan o'r Sir.

Egwyddor 6:

Dylid sicrhau bod llywodraethiant y ddarpariaeth ôl-16 yn hyrwyddo'r egwyddorion uchod, yn ystyried prosesau gwella ansawdd strategol, yn sicrhau bod gwariant yn cael ei gadw gymaint â phosib oddi mewn i'r gyllideb ôl-16 ac yn caniatáu gwneud penderfyniadau sydd yn rhoi ystyriaeth i gynaliadwyedd amgylcheddol ac ôl-troed carbon.

3. Sail y Dystiolaeth

Gwnaeth yr adolygiad gasglu barn grŵp eang o randdeiliaid. Anfonwyd arolygon allan i grwpiau allweddol a derbyniwyd cyfanswm o 1,306 o ymatebion gan yr unigolion hyn.

Yn ogystal, cynhaliwyd cyfweiliadau gyda chynrychiolwyr o ddarparwyr addysgol, yr Awdurdod Lleol a phartneriaid eraill.

Bu i'r canlynol gyfrannu'n llawn i'r trafodaethau (gweler mwy o fanylder yn Atodiad 11.1):

- **Dysgwyr** – lluniwyd holiadur ar-lein gyda chwestiynau pwrpasol i ddysgwyr o oed Cynradd hyd at 25 oed. Derbyniwyd 598 o ymatebion.
- **Rhieni** – lluniwyd holiadur ar-lein gyda chwestiynau pwrpasol i rieni dysgwyr o oed Cynradd i 25 oed. Derbyniwyd 652 o ymatebion.
- **Penaethiaid a Chadeiryddion Llywodraethwyr ysgolion 3-16, 11-18 a 3-19** – cynhaliwyd cyfarfodydd rhithiol gyda phob ysgol ar wahân ac yna cyfarfod pellach wyneb-yn-wyneb gyda'r holl benaethiaid gyda'i gilydd.
- **Dirprwy Benaethiaid, Penaethiaid Chweched Dosbarth ac Uwch Reolwyr** – cynhaliwyd cyfarfod rhithiol gyda chynrychiolwyr o'r ysgolion uchod
- **Athrawon** - lluniwyd holiadur ar lein gyda chwestiynau pwrpasol i holl staff yr ysgolion. Derbyniwyd 51 o ymatebion.
- **Coleg Ceredigion** – cynhaliwyd cyfarfod rhithiol gyda'r Pennaeth ac Uwch Reolwr

Tudalen 22

- **Hyfforddiant Ceredigion Training (HCT)** – cafwyd ymweliad â'r safle yn Aberystwyth a thrafodaeth gyda'r Pennaeth ac Uwch Reolwr.
- **Cynrychiolwyr o Gyngor Ceredigion** – yn ogystal â chyfarfodydd rhithiol rheolaidd gyda staff yr adran addysg, cafwyd cyfarfodydd gyda'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol a gydag Arweinydd y Cyngor a'r Aelod Cabinet Dros Ysgolion, Dysgu Gydol-Oes a Sgiliau.
- **Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Canolbarth Cymru** – cyfarfod rhithiol gyda Rheolwr y Bartneriaeth
- **Cyflogwyr** - lluniwyd holiadur ar lein gyda chwestiynau pwrpasol. Derbyniwyd 5 ymateb.

Bu i'r adolygiad hefyd ystyried data hanesyddol a chyfredol. Roedd hyn yn cynnwys gwybodaeth am:

- niferoedd dysgwyr
- cyllid
- niferoedd cyrsiau yn y Gymraeg a'r Saesneg
- niferoedd dysgwyr yn dilyn cyrsiau unigol yn y Gymraeg a'r Saesneg
- cyrchfannau a gwybodaeth am drefniadau partneriaethol presennol.

4. Dadansoddiad o'r ymatebion a dderbyniwyd

Yn dilyn y cyfweiliadau a dadansoddi'r holiaduron, aed ati i edrych am dueddiadau. Ceir dadansoddiad manylach i'r holiaduron yn Atodiad 11.1. Gweler isod grynodedb o'r prif themâu a godwyd yn yr ymatebion.

- **Dewis eang** – nodwyd yr angen am ddewis cyfoethog o bynciau gydag ansawdd dysgu uchel. Nodwyd yr angen am gwricwlwm i fwrw anghenion ystod lawn o ddysgwyr galwedigaethol, prentisiaethau ac Anghenion Dysgu Ychwanegol.
- **Iaith** – y gallu i ddysgu trwy'r Gymraeg neu'r Saesneg a phwysigrwydd parhad o Gyfnod Allweddol 4 i Gyfnod Allweddol 5.
- **Lleoliad** – nodwyd gan nifer y buddion o aros yn yr un sefydliad o ran dyhead, ethos a thrafnidiaeth
- **Cysylltiadau byd gwaith** – nodwyd bod profiadau yn y byd gwaith yn fuddiol er mwyn helpu gyda dewisiadau yn enwedig gyda chyrsgiau galwedigaethol
- **Cydweithio rhwng ysgolion neu sefydlu canolfannau rhagori** – enwyd Aberystwyth ac Aberteifi fel lleoliadau ar gyfer canolfannau rhagori gan rai. Cyfuno 6ed dosbarth ysgolion Aberystwyth oedd dymuniad eraill, tra cyfuno amserlenni a chaniatáu i staff i deithio o ysgol i ysgol oedd cynnig pellach.
- **Athrawon a chyngor da, di-duedd** – nodwyd pwysigrwydd cael arbenigwyr cefnogol, sy'n adnabod y dysgwr. Hefyd, wrth bontio i addysg ôl 16 yr angen i godi ymwybyddiaeth o swyddi a chyfleoedd tu hwnt i'r arlwy traddodiadol

5. Y Sefyllfa gyfredol

5i) Niferoedd disgyblion, yr ystod dewis a'r opsiynau sydd ar gael i'r dysgwyr

Gweler isod dabl yn nodi cyfartaledd niferoedd disgyblion fesul cwrs, y cymwysterau fesul ysgol a fesul cyfrwng eu arholiad (Haf 2022). Gweler manylion pellach yn Atodiad 11.2.

		Data arholiadau Haf 2022		Aberaeron		Aberteifi		Penglais		Penweddig		Bro Pedr		Bro Teifi		Ceredigion	
Eithrio'r BAC	Cyfrwng yr cymhwyster	CYM	SAES	CYM	SAES	CYM	SAES	CYM	SAES	CYM	SAES	CYM	SAES	CYM	SAES	CYM	SAES
	Nifer y cyrsiau	1	15	0	18	0	27	17	10	5	22	12	8	20	45		
	Cyfartaledd disgyblion	1.0	5.3	-	5.6	-	12.7	4.4	4.2	3.4	7.3	4.2	6.5	7.1	17.2		
Cynnwys y BAC	Cyfanswm cyrsiau	15		18		27		21		23		20		50			
	Cyfartaledd disgyblion	5.3		5.6		12.7		5.5		7.7		5.1		18.3			
	Nifer y cyrsiau ≥ 12 disgybl Fel %	1 6%		3 16%		13 46%		2 9%		5 21%		1 5%		21 41%			

* Nid yw'n bosib gwybod "iaith" y BAC o'r data swyddogol, felly mae wedi ei eithrio o ran cyntaf y tabl uchod

Mae'r cyfartaledd y disgyblion sydd ar gyrsiau ôl-16 yn llai na 12 mewn 5 allan o'r 6 ysgol ac yn llai na 6 disgybl mewn 4 allan o'r 6 os nad yw'r data yn cynnwys cymhwyster Bagloriaeth Cymru (cyfeirir ato yn y tabl uchod fel y 'BAC'). O gynnwys y Fagloriaeth, mae'r cyfartaledd dal yn llai na 12 disgybl mewn 5 allan o'r 6 ysgol.

Mae nifer cyfyngedig o bynciau yn cael eu dysgu mewn partneriaeth, gydag un ysgol yn darparu'r pwnc i eraill, gan gynnwys disgyblion eu hunain. Er enghraifft, yn 2021, roedd Bro Pedr yn darparu Mathemateg Bellach, Drama a Ffrangeg i Fro Teifi; ond hefyd darpariaeth o du allan i'r sir gyda Phenweddig yn derbyn Almaeneg o Grughywel a Bro Teifi yn derbyn Troseddeg o Fro Myrddin.

Mae cyfraddau trosglwyddo Ceredigion wedi disgyn ar hyd y pum mlynedd diwethaf, a bellach dim ond 54% o ddisgyblion blwyddyn 11 sy'n parhau mewn ysgol i flwyddyn 12. Ar ei uchaf, roedd y gyfran trosglwyddo yn 69% yn 2017-18. Gweler mwy o fanylder o ran ysgolion unigol yn Atodiad 11.3.

Ceredigion

	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21
BI 13	448	461	409	358	382	308	367
<i>Cyfraddau cynnal o...</i>							
BI12	-	86%	84%	80%	83%	83%	93%
BI11	-	-	56%	51%	58%	49%	52%
BI 12	535	485	449	459	372	393	390
<i>Cyfraddau cynnal o...</i>							
BI11	-	66%	64%	69%	59%	55%	54%
BI 11	736	698	662	631	711	728	709

Mae esiamplau cadarn o fewn yr awdurdod o ddarpariaeth ôl-16 allweddol i ddysgwyr sydd ag Anghenion Dysgu Ychwanegol mwy sylweddol i helpu eu pontio at fyw bywyd annibynnol yn eu cymunedau.

Mae Coleg Ceredigion a Hyfforddiant Ceredigion (HCT) yn awyddus iawn i osgoi dyblygu di-angen a sicrhau bod cynllunio'r cwricwlwm ôl-16 yn digwydd yn fwy strategol ar draws yr ystod llawn o bartneriaid. Dylid nodi nad oes unrhyw arlwy Gymraeg ar gael gan Goleg Ceredigion, a gweler Atodiad 11.4 am fwy o fanylder ar eu arlwy cyrsiau.

5ii) Lles

Mae ysgolion â nifer o ddarpariaethau sy'n cefnogi lles disgyblion chweched dosbarth megis gosod mentoriaid dysgu sy'n cynnig cefnogaeth fugeiliol ac academaidd gadarn i'r dysgwyr, llyfrgellwyr a mynediad at gwrselwyr lle bo hynny'n briodol.

5iii) Y Gymraeg

Ceir gwahaniaeth sylweddol rhwng y niferoedd sydd yn cychwyn ym mlwyddyn 7 ac sy'n cael eu cydnabod fel dysgwyr â medrau dwyieithog a'r niferoedd sydd yn astudio trwy gyfrwng y Gymraeg erbyn cyrraedd y 6ed dosbarth.

Mae dwy o'r ysgolion, sef Ysgol Penweddig ac Ysgol Bro Teifi, yn diffinio eu hunain fel ysgolion cyfrwng Cymraeg penodedig ac ar hyn o bryd yn prysuro eu taith tuag at ddiogelu darpariaeth trwy gyfrwng y Gymraeg o flwyddyn 7 i flwyddyn 13.

Yn gyffredinol, niferoedd bach iawn yn unig sydd yn astudio trwy gyfrwng y Gymraeg yn y 6ed dosbarth ar draws y sir. Mynegwyd consyrn am y posibilrwydd y byddai un opsiwn o geisio datrys yr her ôl-16 yn cynnig dysgu yn y ddwy iaith yn yr un ystafell dddosbarth fel

Tudalen 26

norm. Yn ychwanegol at y ddarpariaeth pynciol trwy gyfrwng y Gymraeg, nodwyd gan rai arweinwyr fod pryder am golli ethos o Gymreictod y 6ed dosbarth.

5 iv) Darpariaeth alwedigaethol sydd ar gael i ddysgwyr

Mae pob un o'r ysgolion yn cynnig rhai pynciau galwedigaethol. Yn gyffredinol, mae'r rhain yn bennaf o fewn y meysydd Iechyd a Gofal, Busnes, Hamdden a Chwaraeon. Mewn rhai achosion mae'n bosib dilyn cyrsiau megis Dylunio Cynnyrch, Ffotograffiaeth (BTEC), TGCh (BTEC), gwaith gofaint, amaethyddiaeth a chefnogaeth i ddysgwyr ddilyn diploma Peirianeg sydd yn cyfateb i 3 lefel A. Gweler fwy o fanylder yn Atodiad 11.2.

Yr hyn sydd yn amlygu ei hunan yw fod y cynnig yn amrywio yn sylweddol ac yn anwastad ar draws y sir, sy'n anorfod yn codi cwestiwn am degwch y cynnig i fyfyrwyr ôl-16. Hefyd, mae'r cynnig yn amrywio o flwyddyn i flwyddyn sydd yn ei gwneud hi'n anodd blaengynllunio e.e. argaeledd ffotograffiaeth, gweithgareddau awyr agored, a pheirianeg ar gael mewn un flwyddyn, ond nid y nesaf o achos galw gan ddysgwyr neu argaeledd staff.

Noda'r ysgolion lefelau gwahanol o hyder yn y cyrsiau sydd ar gael gan y Coleg – gyda chanmoliaeth arbennig i'r cwrs gwaith saer yng Ngholeg Ceredigion.

Mae teimlad cryf ymysg yr ysgolion y dylai fod darpariaeth effeithiol ar gael o fewn Ceredigion ar gyfer addysg alwedigaethol ym maes amaethyddiaeth.

5 v) Y sefyllfa o ran dysgu a staffio

Dros y blynyddoedd diwethaf mae sawl ysgol wedi sôn am yr her cynyddol wrth recriwtio i rai pynciau – yn arbennig y gwyddorau a phynciau galwedigaethol. Pan fo heriau recriwtio'n codi, yn ogystal â chael effaith posib ar ansawdd y ddarpariaeth, mae staff nad sydd yn rhugl yn y Gymraeg weithiau yn ymuno gyda'r ysgolion, ac mae hyn wedyn yn lleihau gallu'r ysgolion i gynnig opsiynau yn gyfartal yn y ddwy iaith.

Mewn rhai achosion mae hyn wedi dechrau effeithio ar gyfrwng y dewisiadau yn is lawr yn yr ysgol, ac yn effeithio ar iaith dydd i ddydd yr ysgol.

Mae nifer o athrawon wedi ymroi i geisio datblygu eu dwyieithrwydd. Mae darpariaeth sabothol ar raddfa genedlaethol ar eu cyfer, ond mae ysgolion yn teimlo fod angen datblygu dulliau hyblyg o ddysgu Cymraeg er mwyn i'w datblygiad ffitio i mewn gyda'u gwaith yn yr

Tudalen 27

ysgol. Nodwyd gan rai ysgolion nad oes ganddyn nhw staff sydd wedi troi eto at addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg wedi cyfnodau ar y rhaglen iaith. Fodd bynnag, gwerthfawrogir yn fawr gyfraniad yr awdurdod at y fenter hon.

Mae rhai o'r ysgolion wedi datblygu eu partneriaethau gyda'r canolfannau hyfforddi athrawon ar draws Cymru, a hynny er mwyn ceisio denu athrawon newydd pan fônt yn ymuno a'r proffesiwn. Fodd bynnag, mae teimlad cryf fod yr heriau recriwtio yn cynyddu yn flynyddol yn yr ysgolion hynny sydd angen staff dwyieithog.

5 vi) Partneriaethau rhwng ysgolion a'i gilydd, a gyda darparwyr eraill

Bu cynnydd yn y cyd-ddibyniaeth rhwng ysgolion a'i gilydd, gyda thwf e-sgol a dulliau eraill o gydweithio. Yn aml mae'r cysylltiadau rhwng y ddwy neu dair ysgol o amgylch pwnc penodol yn gadarnhaol. Mae barn gref hefyd bod trefniadau ymarferol y partneriaethau, gan gynnwys teithio a chyfyngiadau amserlen, yn rhwystr sylweddol i'r datblygiad.

Ceir rhai rhwystredigaethau, megis rhannu data tracio a chydbwysedd rhwng y darparwyr a'r derbynwyr. Nodwyd gan ddwy ysgol fod pethau'n gweithio'n well pan fo'r ddwy ysgol yn gyfifol am addysgu modylau gwahanol at gwrs lefel A sy'n cael ei rannu, ac felly'n cadw arbenigedd a theimlad o berchnogaeth yn y ddwy ysgol.

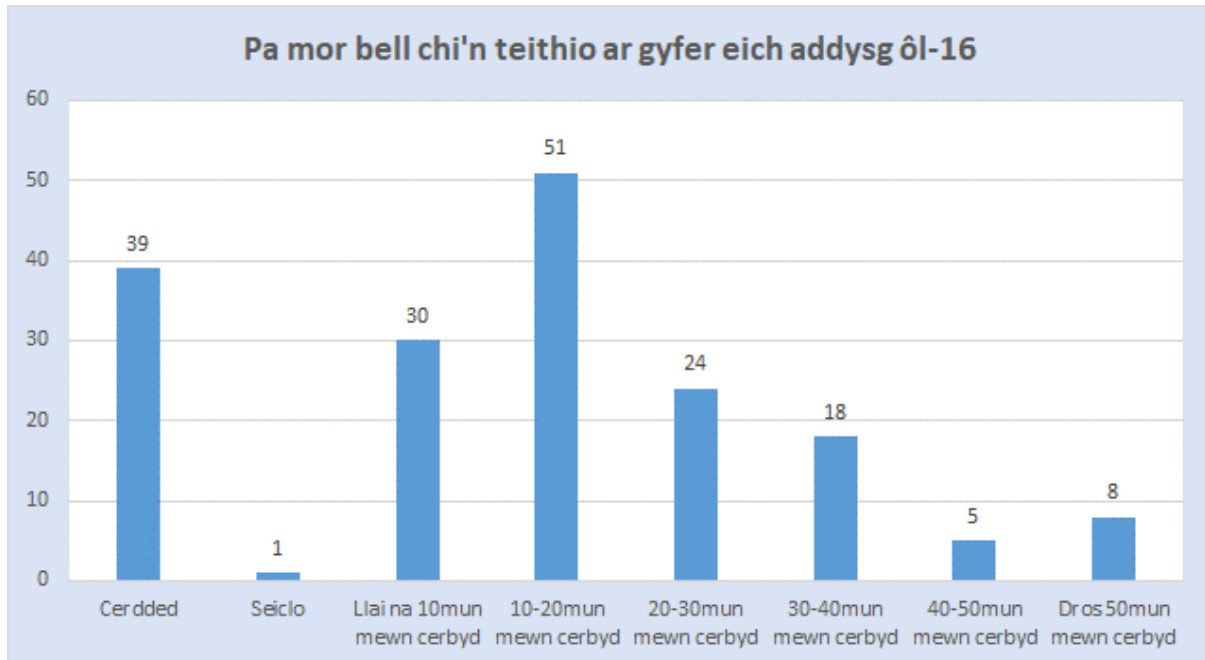
Nodwyd cydweithio gyda Skillstart ym maes Peirianeg sy'n gost ychwanegol i'r ysgolion, a gwaith gofaint gyda HCT. Fodd bynnag, nid yw'r cynnig hwn ar gael i bob ysgol o fewn y Sir.

Nodwyd hefyd fod dysgwyr yn rhy aml yn dychwelyd i'r ysgol yn ystod eu tymor cyntaf o achos anawsterau gyda'u profiad coleg, yn aml yn gysylltiedig gyda theithio pellteroedd mawr am eu haddysg chweched dosbarth, neu i Goleg Penfro yn Hwlfordd.

Nodwyd esiamplau o gyd-weithio ar draws ffiniau sirol, gydag ysgolion ym Mhowys yn amlwg yn hyn. Mae esiamplau hefyd yn datblygu o gydweithio gydag ysgolion yn Sir Gaerfyrddin, sydd mewn gwirionedd yn dangos yn eglur yr her sy'n bodoli wrth geisio cael datrysiadau sir gyfan mewn sir sydd yn eang o ran daearyddiaeth ac yn wasgaredig ei phoblogaeth.

Tudalen 28

Roedd y dysgwyr sydd yn rhannu cyrsiau rhwng ysgolion/sefydliadau yn nodi eu bod yn teithio pellteroedd amrywiol i gyrraedd eu darparwr ôl-16. Nododd rhai eu bod yn gallu cerdded yno tra bo eraill yn teithio tros awr.

O'u holi pa mor bell byddent yn fodlon teithio ar gyfer dewis ehangach o gyrsiau, roedd hynny'n codi i oddeutu 30 munud. O'u holi hwythau, roedd y rhieni, ar gyfartaledd, yn cadarnhau yr un parodrwydd i weld y daith yn cynyddu o oddeutu chwarter awr i oddeutu hanner awr pe byddai dewis ehangach o gyrsiau ar gael. Fodd bynnag, roedd nifer yn nodi bod angen gwell trefniadau cludiant, yn arbennig o ardaloedd mwy gwledig.

Codwyd cwestiwn gan rai ysgolion am yr angen i edrych at y Brifysgol fel partner ar gyfer addysg ôl-16, yn enwedig yng ngoleuni hyfforddiant milfeddygaeth a nyrsio sydd nawr ar gael yn Aberystwyth. Yn allweddol i'r ysgolion oedd gweld posibiliadau i fyfyrwyr ôl-16 ddechrau blaengynllunio er mwyn gallu elwa o'r cyrsiau hyn mewn addysg uwch wedi eu dyddiau ysgol, ond wedi i'r ysgolion a'r brifysgol feithrin llwybrau dysgu tuag at addysg uwch. Roedd y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Strategol yn gefnogol i'r cysyniad o ganolfan neu ganolfannau rhagoriaeth, gyda Choleg Ceredigion a HCT fel partneriaid yn ogystal.

6. Dadansoddi'r Egwyddorion

E1. Dylid blaenoriaethu anghenion y dysgwyr tros unrhyw anghenion sefydliadol.

Yn gyffredinol, ni chafodd yr egwyddor hon ei gweithredu'n gyson ar draws y sir wrth wneud penderfyniadau ar y cynnig i'r dysgwyr. O ganlyniad, mae rhai cyfleoedd wedi eu colli i greu partneriaethau sefydlog, dyfnach rhwng sefydliadau fyddai wedi caniatáu ehangu'r cynnig, cyfyngu ar y niferoedd o ddosbarthiadau anhyfyw⁶ a lleihau problemau recriwtio. Lle bo dosbarthiadau mwy o ran niferoedd yn caniatáu rhedeg dosbarthiadau llai mewn pynciau eraill, dylai manteision strategol hynny gael eu hystyried yn ehangach nac o fewn un sefydliad. Mae Adroddiad Estyn ar Bartneriaethau ôl-16 (Ionawr 2021) yn cynnig arweiniad defnyddiol.

E2. Dylid cynnal a gwella ymhellach y safonau cyffredinol uchel a welwyd yn ysgolion Ceredigion.

Fel a nodwyd eisoes, mae canlyniadau asesiadau allanol ôl-16 ysgolion Ceredigion yn gyffredinol gadarn ac mae yma staff gweithgar a brwdfrydig sydd yn cael eu harwain yn dda gan eu penaethiaid a gan lywodraethwyr ymrwymedig. Mae ganddynt rôl allweddol i'w chwarae wrth symud ymlaen.

E3. Dylid sicrhau gwell tegwch a chyfle cyfartal i bob dysgwr ar draws y sir o ran y cynnig, y cyngor ac arweiniad, gofal bugeiliol a llesiant, y gofynion teithio, y dull dysgu a'r mynediad at gefnogaeth.

Ar hyn o bryd mae'r cynnig, yn ogystal â'r cyngor a'r arweiniad sydd ar gael i'r dysgwyr, yn or-ddibynnol ar y sefydliad y maent wedi eu cofrestru ynddo. Mae angen gwell cysondeb ar draws y sir nid yn unig o ran y cyrsiau a gynigir ond hefyd y dull dysgu (wyneb yn wyneb, rithiol, cyfunol, e-sgol, ayyb). Lle mae darpariaeth rithiol neu e-sgol, mae angen cysondeb hefyd o ran y gefnogaeth a gynigir y tu hwnt i'r gwersi arferol.

⁶ Ystyrir dosbarth hyfyw i fod yn 12 dysgwr. Yn fras, dyma'r nifer o ddysgwyr sy'n denu cyllid ôl-16 digonol yn uniongyrchol o Lywodraeth Cymru er mwyn fod yn gynaliadwy heb orfod tynnu ar gyllid a ddirprwyir gan yr Awdurdod Lleol ar gyfer addysg 11-16 oed.

E4. Dylid cryfhau'r cynnig yn y Gymraeg i fod o leiaf yn gyson â'r cynnig yn y Saesneg.

Ar hyn o bryd mae diffygion mawr yn y cynnig trwy gyfrwng y Gymraeg, mae dilyniant ieithyddol yn wan ac mae rhai sefydliadau yn nodi anawsterau recriwtio mewn meysydd arbenigol. O ystyried amcanion Cynllun Strategol Addysg Gymraeg Ceredigion mae hyn angen sylw cadarn a buan.

E5. Dylid cynyddu'r ffocws ar y cynnig galwedigaethol.

Gydag oddeutu 40% o gohort B11 Ceredigion yn gadael yr ysgol yn 16 oed mae angen i'r partneriaid roi sylw mwy gofalus i'r cynnig galwedigaethol, gan gynnwys prentisiaethau, ar draws y sir. Mae anghenion yr economi leol a'r galw am sgiliau penodol wedi eu hadnabod o fewn cynlluniau'r Fargen Dwf a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol. Bydd y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol yn adeiladu ar hyn ac yn sail i gynllunio llwybrau dysgu sy'n datblygu sgiliau i gyd-fynd â gofynion cyflogwyr lleol a thu hwnt.

E6. Dylid sicrhau bod llywodraethiant y ddarpariaeth ôl-16 yn hyrwyddo'r egwyddorion uchod, yn ystyried prosesau gwella ansawdd strategol, yn sicrhau bod gwariant yn cael ei gadw oddi mewn i'r gyllideb ôl-16 ac yn caniatáu gwneud penderfyniadau sydd yn rhoi ystyriaeth i gynaliadwyedd amgylcheddol.

Ar hyn o bryd mae natur y trefniadau llywodraethol yn golygu bod y ffocws bennaf ar y cynnig o fewn un sefydliad yn hytrach nag edrych yn fwy strategol ar draws y sir a, lle bo angen, tu hwnt. Ym mhob ysgol heblaw Penglais, mae dros 80% o'r cyrsiau ôl-16 yn anhyfyw (gweler y tabl yn adran 5i). Canlyniad hyn yw'r angen i dynnu cyllid o'r hyn sydd wedi cael ei glustnodi gan yr Awdurdod Lleol ar gyfer addysg 11-16 er mwyn rhoi sybsidi / cymhorthdal er mwyn cynnal addysg ôl-16.

7. Niferoedd y dysgwyr chweched dosbarth

Mae Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009 yn darparu sail statudol ar gyfer Llwybrau Dysgu 14-19. Mae'n gorfodi darparwyr addysg 16-18 oed i ddatblygu cynnig cwricwlwm lleol gydag o leiaf 30 o gyrsiau'n opsiynau, gan gynnwys o leiaf pum cwrs cyffredinol a phum cwrs galwedigaethol. Dylai'r cynnig hwn fod ar y cyd â darparwyr ôl-16 eraill. Mae cyflwyno'r 30 opsiwn yn fwy o her i ysgolion sydd â chweched dosbarth bach. Mae hyn wedi arwain at bryderon ynghylch gallu ysgolion o'r fath i gyflwyno'r cwricwlwm mewn modd cost-effeithiol, gyda'r budd mwyaf posibl i ddysgwyr. Mae'r pryderon hyn yn cynyddu wrth geisio darparu cwricwlwm ôl-16 cyflawn trwy gyfrwng y Gymraeg.

Mae niferoedd dysgwyr blwyddyn 12 o fewn chweched dosbarth ysgolion Ceredigion wedi gostwng o 535 yn 2014/15 i 390 yn 2020/21. Gweler mwy o fanylder yn Atodiad 11.3. Mae'r cyfraddau trosglwyddo yn amrywio rhwng ysgolion.

Yn anorfod, mae'r gostyngiad a ddisgrifir uchod yn niferoedd y dysgwyr wedi cael effaith negyddol ar y cyllid a ddyfernir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer darpariaeth ôl -16 yng Ngheredigion. Yn dilyn dwy flynedd sefydlog yn 2020/21 a 2021/22, ar gyfer blwyddyn ariannol 2022/23 gwelwyd gostyngiad o dros £273k (7.05%) yn y cyllid, y gostyngiad uchaf o unrhyw awdurdod yng Nghymru. Nid yw'r rhagfynegiadau o ran niferoedd dysgwyr i'r dyfodol yn awgrymu y bydd y cyllid hwn yn cael ei ad-ennill yn fuan.

8. Y sefyllfa gyllidol

Mae cyllid i gynnal darpariaeth addysg ôl-16 yn cael ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru ar ffurf grant blynyddol.

Cyfanswm y grant yma ar gyfer 2023-24 oedd **£3,786,591**

Mae'r grant yma wedi ei ddyrannu yn unol â fformiwla sy'n cynnwys y canlynol:

- Niferoedd disgyblion: mae £4333 yn cael ei ddyrannu ar gyfer pob dysgwr ôl-16. Defnyddir data PLASC (Pupil Level Annual School Census) yn flynyddol ar sail gwir niferoedd dros y 2 flynedd flaenorol ac amcangyfrif o niferoedd trosglwyddo y flwyddyn gyfredol;
- Amddifadedd (cyfanswm o £16k sy'n cael ei ddyrannu i bob chweched dosbarth ar sail y niferoedd sy'n hawliau prydiau ysgol am ddim);
- Gwledigrwydd (sparsity) – cyfanswm o £332k; a
- Cyfrwng Cymraeg – cyfanswm o £186k

Wrth amcangyfrifo gwir gost cynnal chweched dosbarth mewn ysgol, ystyrir y costau canlynol:

- Costau addysgu (cost yr athro) wedi ei fodelu ar oriau dysgu + 15% CPA (Cynllunio, Paratoi, Asesu) a tybiaethau o gyflog yr athro wedi ei fodelu ar y brif raddfa gyflog + TLR1a er mwyn ystyried fod athrawon sy'n addysgu dosbarthiadau ôl-16 yn debygol o gario cyfrifoldebau ychwanegol TLR / CAD, rhai yn fwy na TLR1a a rhai yn llai.
- Cost pennaeth y chweched ar sail 30% o amserlen di-gyswllt
- Swyddog data ac arholiadau ar sail 0.5fte ar raddfa gyflog 8
- Cost arholiadau @£109.20 fesul cymhwyster cyfan
- Adnoddau addysgu: cyfanswm o £200 y disgybl (nid ar gyfer pob cwrs)
- Cymorth Anghenion Dysgu Ychwanegol (cymorth 1:1 ac ymyrraeth ychwanegol)
- Prydiau Ysgol am Ddim

Amcangyfrif o gost cynnal cyrsiau chweched dosbarth yn 2023-24 yw **£4,194,750, sef £408,519 yn fwy na'r grant chweched dosbarth**

Tudalen 33

O fodelu'r uchod ar sail costau is, sef 10% CPA a TLR 2c ar gyfer athrawon a 0.3fte ar gyfer y swyddog arholiadau, mae'r cyfanswm yn gostwng i **£3,946,208, sef £159,617 yn fwy na'r grant chweched dosbarth.**

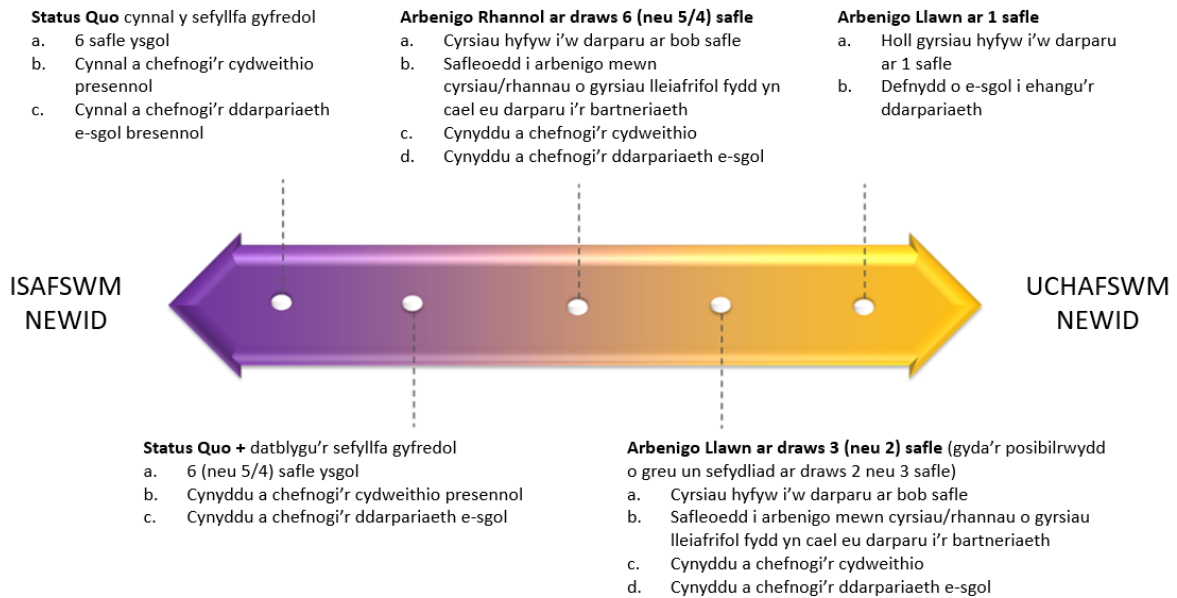
Mae gan bob ysgol orbenion (overhead costs) a gellir cyfrifo rhain fesul disgybl fel sail i gyfrifo'r costau hyn ar gyfer disgyblion ôl-16. Mae'r costau hyn yn cynnwys egni (tanwydd yn bennaf), cynnal a chadw, glanhau, arweinyddiaeth, tîm gweinyddol, goruchwylwyr arholiadau (lle'n briodol) a Llyfrgellydd (lle'n briodol). Cyfanswm y gorbenion hyn ar gyfer ôl-16 yn ysgolion Ceredigion yw **£1,412,280**. Gwelir dadansoddiad o'r costau hyn yn Atodiad 11.5.3.

O'r uchod, mae'n glir nad yw'r grant Ôl-16 gan Lywodraeth Cymru yn ddigon i gynnal darpariaeth ôl-16 ar ei ffurf bresennol yng Ngheredigion gan fod y gwariant rhwng **£1,571,897 a £1,820,799** yn fwy na gwerth y grant.

Ar sail y tybiaethau uchod, mae pob ysgol ond un yng Ngheredigion yn gorfod defnyddio cyllid craidd 11-16 i wahanol raddau i gynnal eu chweched dosbarth. Ysgol Penglais yw'r eithriad, lle mae niferoedd gymharol fawr yn y chweched dosbarth yn caniatáu dosbarthiadau mwy hyfyw a darbodion maint ('economies of scale') i gynnal eu darpariaeth.

9. Opsiynau i'w hystyried

Model ôl 16 posib

Ar y pegwn dde, sef yr uchafswm newid, gellir cyfuno'r ddarpariaeth ôl-16 gyda phartneriaid eraill megis Hyfforddiant Ceredigion a Choleg Ceredigion. (Mae Coleg Ceredigion yn rhan o gwmni Coleg Sir Gâr Cyf o fewn Grŵp Prifysgol Cymru: Y Drindod Dewi Sant ac nid yw'n dod dan reolaeth Cyngor Sir Ceredigion.) Yn ogystal, cydnabyddir y gellid gweithio ar y cyd i wahanol raddau gyda'r coleg a HCT fel rhan o'r opsiynau eraill.

10.Ystyriaeth o'r gwahanol opsiynau yng nghyd-destun yr egwyddorion

Bwriad yr adran hon yw ystyried opsiynau ar sail yr hyn a nodwyd yn adran 9 yn eu tro ac ystyried potensial pob un i fodloni'r egwyddorion o adran 6. Gwneir hyn trwy edrych ar fanteision ac anfanteision y gwahanol opsiynau yn nghyd-destun yr egwyddorion.

OPSIWN 1 - Cynnal y Sefyllfa Gyfredol

Disgrifiad o'r Opsiwn

Byddai'r opsiwn hwn yn golygu y byddai'r sefyllfa bresennol yng Ngheredigion yn aros yr un fath. Byddai darpariaeth ôl-16 yn parhau ar y 6 safle presennol. Byddai'r Awdurdod Lleol yn parhau i gynnal, datblygu a chefnogi'r trefniadau cydweithio presennol rhwng yr ysgolion a gyda phartneriaid. Byddai hynny yn cynnwys y ddarpariaeth e-sgol. Byddai cytundebau partneriaeth ffurfiol yn eu lle gan gynnwys e-sgol. Byddai'r 6 Bwrdd Llywodraethol presennol yn parhau efo'u rolau presennol o ran llywodraethiant ôl-16.

Manteision Opsiwn 1	Anfanteision Opsiwn 1
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hwn yw'r opsiwn sydd yn creu'r newid lleiaf o fewn trefniadaeth ôl-16 Ceredigion. Byddai'n bodloni dyheadau'r dysgwyr hynny sydd yn awyddus i weld y trefniadau chweched dosbarth presennol yn aros fel ag y maent. 2. Yn y tymor byr, o leiaf, ni fyddai staff ac undebau yn gweld yr opsiwn hwn fel un fyddai'n bygwth diogelwch eu swyddi a thrwy hynny greu ansicrwydd yn yr ysgolion. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yn y gorffennol, ni chafodd anghenion y dysgwyr eu blaenoriaethu yn gyson ar draws y sir wrth wneud penderfyniadau ar y cynnig iddynt. O ganlyniad, mae rhai cyfleoedd strategol wedi eu colli i greu partneriaethau sefydlog, dyfnach rhwng ysgolion. Byddai hyn wedi caniatáu ehangu'r cynnig, cyfyngu ar y niferoedd o ddsbarthiadau anhyfyw a lleihau problemau recriwtio. Lle bo dosbarthiadau mwy o ran niferoedd yn caniatáu rhedeg dosbarthiadau llai mewn pynciau eraill, ni chafodd

	<p>manteision strategol hynny eu hystyried yn llawn y tu hwnt i un sefydliad.</p> <ol style="list-style-type: none">2. Nid yw'r trefniadau presennol gyda phartneriaid y tu hwnt i'r ysgolion ar gyfer cynllunio cwricwlwm nac ar gyfer monitro a gwella safonau yn foddhaol.3. Mae diffygion mawr yn y cynnig trwy gyfrwng y Gymraeg, mae dilyniant ieithyddol yn wan ac mae rhai sefydliadau yn nodi anawsterau recriwtio mewn meysydd arbenigol.4. Nid yw'r trefniadau presennol yn mynd i'r afael yn effeithiol efo'r heriau cyllidol sylweddol sydd yn wynebu'r awdurdod a'r ysgolion a bydd ysgolion yn parhau i ddibynnu ar gyllid 11-16 i roi sybsidi i gynnal addysg ôl-16.5. Nid oes tegwch na chyfle cyfartal i bob dysgwr yn y sir o ran y cynnig, y gofal bugeiliol a llesiant, y gofynion teithio, y dull dysgu na'r mynediad at gefnogaeth. Mae hyn oll yn or-ddibynnol ar y sefydliad mae'r dysgwr wedi'i gofrestru ynddo. Nid oes cysondeb o ran y cyrsiau y gynigir na chwaith y dull dysgu (wyneb yn wyneb, rhithiol, cyfunol, e-sgol ayyb). Lle mae darpariaeth
--	--

	<p>rithiol neu e-sgol mae angen cysondeb hefyd o ran y gefnogaeth a gynigir y tu hwnt i'r gwersi arferol.</p> <ol style="list-style-type: none">6. Yn gyffredinol, mae'r cyngor a'r arweiniad a roddir i'r dysgwyr yn ffocysu yn ormodol ar y ddarpariaeth o fewn yr ysgol.7. Er bod oddeutu 40% o gohort B11 Ceredigion yn gadael yr ysgol yn 16 oed nid yw'r cynnig galwedigaethol, gan gynnwys prentisiaethau, wedi cael sylw dyledus ac nid yw'n ymateb i anghenion yr economi leol.8. Mae'r trefniadau llywodraethiant presennol, yn arbennig y diffyg cytundebau partneriaethol strategol, yn arwain at wneud penderfyniadau nad ydynt, o reidrwydd, yn ystyried anghenion ehangach dysgwyr y sir.9. Mae'r anfanteision uchod yn awgrymu y byddai trefniadau presennol ôl-16 Ceredigion yn gallu cael eu herio gan y CADY pan gaiff ei sefydlu yn 2023.
--	--

OPSIWN 2 – Datblygu'r Sefyllfa Gyfredol

Disgrifiad o'r Opsiwn

Byddai'r opsiwn hwn yn adeiladu ar y sefyllfa bresennol yng Ngheredigion. Yn y lle cyntaf, byddai darpariaeth ôl-16 yn parhau ar y 6 safle presennol. Byddai'r 6 Bwrdd Llywodraethol presennol yn parhau efo'u rolau presennol o ran llywodraethiant hyd at 16 ond yn cytuno efo'r Awdurdod Lleol i ffurfio Bwrdd Strategol fyddai yn rheoli cyllideb ôl-16 yr Awdurdod, sicrhau trefniadau addas ar gyfer cyd-gynllunio'r cwricwlwm ac yna comisiynu'r ddarpariaeth gan yr ysgolion, e-sgol a phartneriaid eraill. Byddai'r Bwrdd Strategol yn cael ei gefnogi gan Fwrdd Gweithredol er mwyn rhoi'r cynigion cwricwlaidd ar waith. Y Bwrdd Strategol fyddai'n gyfrifol am fonitro ansawdd y ddarpariaeth ac yn gwneud argymhellion i'r Awdurdod Lleol a'r darparwyr ar gyfer gwella. Dros amser, gallai'r argymhellion hyn gynnwys addasu nifer y safleoedd a'r hyn a ddarperir ar bob safle. Byddai pob darparwr yn cael ei gynrychioli ar y ddau fwrdd, gyda chynrychiolaeth o'r Awdurdod Lleol a lle priodol i lais y dysgwr a rhieni.

Manteision Opsiwn 2	Anfanteision Opsiwn 2
<p>1 Ni fyddai'r opsiwn hwn yn ansefydlogi trefniadaeth bresennol ôl-16 Ceredigion yn y tymor byr a felly yn debygol o fodloni dyheadau'r dysgwyr hynny sydd yn awyddus i weld y trefniadau chweched dosbarth presennol yn aros fel ag y maent.</p> <p>2 Tra'n cydnabod yr angen am drosolwg strategol, byddai'r drefn a arweiniodd at y safonau ôl-16 cyffredinol uchel yn ysgolion Ceredigion yn aros. Fel gydag Opsiwn 1, mae'n debygol y byddai</p>	<p>1. Mae arafwch y datblygiadau partneriaethol hyd yma (hyd yn oed gyda bwrdd strategol wedi bod yn ei le) yn awgrymu na fyddai parhau ar y llwybr hwn yn cynnig y gwelliannau yn ddigon cyflym nac i'r graddau angenrheidiol.</p> <p>2. Byddai ildio cyfrifoldebau ôl-16 yn i Fwrdd Strategol yn gam y byddai, o bosib, yn cael ei wrthwynebu gan rai llywodraethwyr.</p> <p>3. Efallai na fyddai'r Bwrdd yn gallu gweithredu ar y cyflymder</p>

<p>hyn yn cael ei weld fel cefnogi ymdrechion a llwyddiannau staff a llywodraethwyr ysgol, dysgwyr a'u rhieni.</p> <p>3 Yn y tymor byr, o leiaf, ni fyddai staff ac undebau yn gweld yr opsiwn hwn fel un fyddai'n bygwth diogelwch eu swyddi a thrwy hynny greu ansicrwydd yn yr ysgolion.</p> <p>4 Byddai ffurfio Bwrdd Strategol yn cynnig strwythur ar gyfer caniatáu blaenoriaethu anghenion y dysgwyr ar draws y sir wrth wneud penderfyniadau ar y cynnig iddynt. Byddai hyn yn gallu arwain at greu partneriaethau sefydlog, dyfnach rhwng ysgolion a darparwyr eraill, ehangu'r cynnig, cyfyngu ar y niferoedd o ddsbarthiadau anhyfyw a lleihau problemau recriwtio. Lle bo dosbarthiadau mwy o ran niferoedd yn caniatáu rhedeg dosbarthiadau llai mewn pynciau eraill, byddai'r Bwrdd yn gallu ystyried hynny ar draws y ddarpariaeth gyfan.</p> <p>5 Byddai cyfrifoldeb ar y Bwrdd i ddatblygu trefniadau gyda phartneriaid y tu hwnt i'r ysgolion ar gyfer cynllunio cwricwlwm ac ar gyfer monitro a gwella safonau.</p>	<p>angenhaidiol i wneud newidiadau yn amserol.</p> <p>4. Gallai drwgdybiaeth a thueddiad i warchod anghenion sefydliadau unigol danseilio gwaith y Bwrdd.</p> <p>5. Efallai byddai'r Bwrdd yn cael trafferth dod i gytundeb ar wneud argymhellion mwy heriol ac felly yn methu mynd i'r afael yn effeithiol efo'r heriau cyllidol sylweddol sydd yn wynebu'r awdurdod a'r ysgolion.</p> <p>6. Nid oes sicrwydd y byddai graddfa'r newid yn ôl y drefn hon yn ddigonol er mwyn cyrraedd pwynt lle mae'r ddarpariaeth chweched dosbarth yn hunan-gynaliadwy (h.y. heb sybsidi oddiwrth cyllid 11-16).</p>
--	---

<p>6. Un o rolau creiddiol y Bwrdd fyddai sicrhau gwelliant yn y cynnig trwy gyfrwng y Gymraeg, yn unol â dyheadau ac amcanion Cynllun Strategol Addysg Gymraeg Ceredigion.</p> <p>7. Byddai cyfrifoldeb ar y Bwrdd i sicrhau gwell tegwch a chyfle cyfartal i bob dysgwr yn y sir o ran y cynnig, y cyngor a'r arweiniad, y gofal bugeiliol a llesiant, y gofynion teithio, y dull dysgu a'r mynediad at gefnogaeth.</p> <p>8. Byddai'r Bwrdd yn ystyried addasrwydd y cynnig galwedigaethol, gan gynnwys prentisiaethau</p>	
---	--

OPSIWN 3 – Darpariaeth mewn rhai ysgolion

Disgrifiad o'r Opsiwn

Byddai'r opsiwn hwn yn ddatblygiad o Opsiwn 2 uchod. Byddai'n golygu cau'r ddarpariaeth ôl-16 ar un neu fwy o safleoedd. Yna, megis yn Opsiwn 2, byddai'r Byrddau Llywodraethol hynny yn parhau efo'u rolau presennol o ran llywodraethiant tan oed 16 ac yn cytuno efo'r Awdurdod Lleol i ffurfio Bwrdd Strategol fyddai yn rheoli cyllideb ôl-16 yr Awdurdod, sicrhau trefniadau addas ar gyfer cyd-gynllunio'r cwricwlwm ac yna comisiynu'r ddarpariaeth gan yr ysgolion, e-sgol a phartneriaid eraill. Byddai'r Bwrdd hefyd yn gyfrifol am fonitro ansawdd y ddarpariaeth ac yn gwneud argymhellion i'r Awdurdod Lleol a'r darparwyr ar gyfer gwella. Gallai'r argymhellion hyn gynnwys addasu nifer y safleoedd ymhellach. Byddai pob darparwr, gan gynnwys pob ysgol, yn cael eu cynrychioli ar y Bwrdd, gyda chynrychiolaeth o'r Awdurdod Lleol â lle priodol i lais y dysgwr a rhieni.

Manteision Opsiwn 3	Anfanteision Opsiwn 3
<p>1 Byddai ffurfio ffederaliaeth ffurfiol yn cynnig strwythur ar gyfer caniatáu blaenoriaethu anghenion y dysgwyr ar draws y sir wrth wneud penderfyniadau ar y cynnig iddynt. Byddai hyn yn gallu arwain at greu partneriaethau sefydlog, dyfnach rhwng ysgolion a darparwyr eraill, ehangu'r cynnig, cyfyngu ar y niferoedd o ddsbarthiadau anhyfyw a lleihau problemau recriwtio. Lle bo dosbarthiadau mwy o ran niferoedd yn caniatáu rhedeg</p>	<p>1 Byddai'r opsiwn hwn yn dechrau ansefydlogi trefniadaeth bresennol ôl-16 Ceredigion.</p> <p>2 Byddai cau darpariaeth ôl-16 un neu fwy o ysgolion tra'n cadw eraill ar agor yn debygol o greu drwgdeimlad rhwng ardaloedd a'r canfyddiad bod rhai ardaloedd ar eu hennill ar draul ardaloedd eraill.</p> <p>3 Gallai staff ac undebau weld yr opsiwn hwn fel un fyddai'n bygwth diogelwch eu swyddi a thrwy hynny greu ansicrwydd yn yr ysgolion.</p>

<p>dosbarthiadau llai mewn pynciau eraill, byddai'r Bwrdd yn gallu ystyried hynny ar draws y ddarpariaeth gyfan.</p> <p>2 Byddai cyfrifoldeb ar y Bwrdd i ddatblygu trefniadau gyda phartneriaid y tu hwnt i'r ysgolion ar gyfer cynllunio cwricwlwm ac ar gyfer monitro a gwella safonau.</p> <p>3 Un o rolau creiddiol y Bwrdd fyddai sicrhau gwelliant yn y cynnig trwy gyfrwng y Gymraeg, yn unol â dyheadau ac amcanion Cynllun Strategol Addysg Gymraeg Ceredigion.</p> <p>4 Byddai cyfrifoldeb ar y Bwrdd i sicrhau gwell tegwch a chyfle cyfartal i bob dysgwr yn y sir. Byddai hyn yn benodol o ran y cynnig, y cyngor a'r arweiniad, y gofal bugeiliol a llesiant, y gofynion teithio, y dull dysgu a'r mynediad at gefnogaeth. Byddai hyn yn cynnwys dysgwyr o ysgolion eraill lle na byddai darpariaeth ôl-16 o dan yr opsiwn hwn.</p> <p>5 Byddai'r Bwrdd yn ystyried addasrwydd y cynnig</p>	<p>4 Byddai disgwyliadau teithio yn debygol o gynyddu i staff a dysgwyr a thrwy hynny gynyddu costau a'r ôl-troed carbon.</p> <p>5 Efallai na fyddai'r Bwrdd yn gallu gweithredu ar y cyflymder angenrheidiol i wneud newidiadau yn amserol.</p> <p>6 Efallai byddai'r Bwrdd yn cael trafferth dod i gytundeb ar wneud argymhellion mwy anodd ac felly yn methu mynd i'r afael yn effeithiol efo'r heriau cyllidol sylweddol sydd yn wynebu'r awdurdod a'r ysgolion.</p>
--	--

Tudalen 43

galwedigaethol, gan gynnwys prentisiaethau.	
--	--

OPSIWN 4 – Un Ganolfan

Disgrifiad o'r Opsiwn

Byddai'r opsiwn hwn yn cynnig newid mwy pellgyrhaeddol. Byddai'n golygu cau'r ddarpariaeth ôl-16 bresennol a sefydlu Canolfan Ragoriaeth, yn cynnwys ystod o bartneriaid, ar un neu fwy o safleoedd daearyddol addas. Byddai Corff Llywodraethol sydd yn annibynnol o'r ysgolion yn gyfrifol am y cyllid a'r cwricwlwm ac yn penodi nifer fechan o staff craidd ar gyfer llywio a rheoli'r gwaith.

Manteision Opsiwn 4	Anfanteision Opsiwn 4
<p>1 Byddai'r opsiwn hwn yn caniatáu blaenoriaethu anghenion y dysgwyr ar draws y sir wrth wneud penderfyniadau ar y cynnig iddynt. Byddai hyn yn gallu arwain at greu partneriaethau sefydlog, dyfnach rhwng y ganolfan / canolfannau newydd a darparwyr eraill. Byddai hefyd yn ehangu'r cynnig a chyfyngu ar y niferoedd o ddsbarthiadau anhyfyw.</p> <p>2 Byddai cyfrifoldeb ar y Corff Llywodraethol i ddatblygu trefniadau gyda phartneriaid y tu hwnt i'r ysgolion ar gyfer cynllunio cwricwlwm ac ar gyfer monitro a gwella safonau.</p> <p>3 Byddai cyfrifoldeb clir ar y Corff Llywodraethol i sicrhau gwelliant</p>	<p>1 Byddai'r opsiwn hwn yn ansefydlogi trefniadaeth bresennol ôl-16 Ceredigion. Gallai greu gwrthwynebiad lleol sylweddol.</p> <p>2 Gallai staff ac undebau weld yr opsiwn hwn fel un fyddai'n bygwth diogelwch swyddi a morâl. Gallai hynny greu ansicrwydd sylweddol yn yr ysgolion.</p> <p>3 Byddai disgwyliadau teithio yn cynyddu i staff a dysgwyr a thrwy hynny gynyddu costau a'r ôl-troed carbon.</p> <p>4 Er bod cyfle cadarn yma i ddatblygu'r cwricwlwm yn y Gymraeg, nid oes sicrwydd y bydd ethos Gymraeg a Chymreig yr ysgolion yn cael ei gynnal yn y sefydliadau newydd.</p>

<p>yn y cynnig trwy gyfrwng y Gymraeg, yn unol â dyheadau ac amcanion Cynllun Strategol Addysg Gymraeg Ceredigion.</p> <p>4 Byddai cyfrifoldeb a chyfle clir i sicrhau gwell tegwch a chyfle cyfartal i bob dysgwr yn y sir. Byddai hynny yn cynnwys y cynnig, y cyngor a'r arweiniad, y gofal bugeiliol a llesiant, y gofynion teithio, y dull dysgu a'r mynediad at gefnogaeth.</p> <p>5 Byddai'r Corff Llywodraethol yn ystyried addasrwydd y cynnig galwedigaethol, gan gynnwys prentisiaethau. O gyd-leoli darpariaeth ar un neu fwy o safleoedd, mae'r cyfle i fyfyrwyr gyfuno cyrsiau lefel A a galwedigaethol.</p> <p>6 Byddai ffurfio un Corff Llywodraethol yn caniatáu gweithredu yn gyflymach na Opsiynau 2 a 3.</p> <p>7 Byddai gwell cyfle gan un Corff Llywodraethol i ymateb i'r heriau cyllidol sylweddol sydd yn yr arfaeth.</p> <p>8 Gan mai ond un Corff Llywodraethol sydd yn yr opsiwn</p>	<p>5 Pe byddai'r Ganolfan Rhagoriaeth yn dilyn model comisiynu staff o ysgolion y Sir, efallai na fyddai'r ysgolion hynny yn blaenoriaethu anghenion ôl-16 wrth benodi.</p>
--	---

<p>hwn does dim cyfle i ysgolion unigol optio allan.</p> <p>9 Profiad i fyfyrwyr mewn sefydliad mwy, boed yn gymdeithasol neu o ran profi bywyd tebycach i'r hyn fydd yn eu wynebu wrth symud ymlaen i Brifysgol.</p> <p>10 Byddai'r opsiwn hwn yn caniatáu cyd-leoli gyda darparwyr fel Coleg Ceredigion / HCT er mwyn ehangu ar yr arlwy ymhellach a chaniatáu i ddysgwyr dilyn cyfuniadau gwahanol o gyrsiau. Byddai hyn hefyd yn debygol o gynyddu nifer y dysgwyr gyda manteision hynny yn cynnwys darparu ystod ehangach o gyrsiau a chyfleoedd allgyrsiol.</p> <p>11 Heb orfod cynnal chweched dosbarth, byddai ysgolion yn rhydd i wario holl arian sy'n cael ei ddirprwyo gan yr Awdurdod Lleol ar gyfer addysg 11-16 yn unol â bwriad sylfaenol y cyllid hwn.</p>	
---	--

CRYNODEB O'R OPSIYNAU YN ERBYN YR EGWYDDORION

Opsiw'n	Egwyddor 1	Egwyddor 2	Egwyddor 3	Egwyddor 4	Egwyddor 5	Egwyddor 6
1						
2						
3						
4						

Cwrdd i raddau helaeth
Cwrdd i ryw raddau
Cwrdd i raddau llai
Cwrdd i raddau isel

Diolchiadau

Dymunir diolch i bawb sydd wedi rhoi o'u hamser a'u harbenigedd i gynorthwyo'r gwaith o gynhyrchu'r adroddiad hwn. Diolch i benaethiaid, staff a llywodraethwyr yr ysgolion, i Goleg Ceredigion a Hyfforddiant Ceredigion Training, i'r Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol ac i'r dysgwyr, rhieni a'r cyflogwyr fu mor barod eu hymatebion i'r holiadur. Diolch arbennig i staff Cyngor Ceredigion am eu cefnogaeth gydol yr amser.

11. Atodiadiadau

11.1 – Crynodeb o’r Holiaduron

Rhieni dysgwyr oed cynradd

- **Dewis eang** – nifer mawr wedi nodi’r angen am ddewis cyfoethog o bynciau gydag ansawdd dysgu uchel. Nodwyd yr angen am gwricwlwm i fwrw anghenion ystod lawn o ddysgwyr galwedigaethol, prentisiaethau, ADY.
- **Iaith** – Roedd agweddau yma yn ymestyn ar hyd continwmm llawn. O sicrhau llwybrau iaith Gymraeg ymhob pwnc trwy bob cyfnod allweddol i beidio dysgu trwy’r Gymraeg yn bynciol gan nad yw’n paratoi’r dysgwyr ar gyfer eu dyfodol yn addysg bellach a’r gweithle.
- **Lleol** – Barn nifer oedd y dylai addysg ôl 16 aros yn lleol o fewn yr ysgolion
- **Llwybrau i’r byd gwaith, profiad gwaith** – nifer yn nodi’r angen am gwricwlwm oedd yn datblygu’r sgiliau ar gyfer gweithlu Ceredigion. Addysg byd gwaith cynnar er mwyn ennyn diddordeb a pharatoi’r dysgwyr a’u rhoi ar y llwybrau cywir.
- **Cydweithio rhwng ysgolion neu sefydlu canolfannau rhagori** – Enwyd Aberystwyth ac Aberteifi fel canolfannau rhagori gan rai. Ymuno 6ed dosbarth ysgolion Aberystwyth oedd dymuniad arall tra cyfuno amserlenni a chaniatáu i staff i deithio o ysgol i ysgol oedd cynnig pellach.

Rhieni dysgwyr BI7-11

- **Dewis eang** – ar draws cyrsiau traddodiadol, galwedigaethol, prentisiaethau a dysgwyr ADY
- **Lleol** – Barn nifer oedd y dylai addysg ôl 16 aros yn lleol o fewn yr ysgolion gan gynnwys sawl un yn nodi ail agor Henry Richard. Pwysigrwydd 6ed o fewn ysgol yn cael ei nodi a’r angen i deithio o hyd y Sir am gyrsiau Coleg
- **Cydweithio rhwng ysgolion neu sefydlu canolfannau rhagori** – Ysgolion Aberystwyth yn cael ei nodi gan ambell un fel cyfle i gyfuno, eraill yn nodi 1 Ganolfan yn y Sir ar gyfer pob darpariaeth.
- **Cysylltiadau byd gwaith** – Profiadau yn y byd gwaith er mwyn helpu gyda dewisiadau yn enwedig gyda chysiau galwedigaethol. Datblygu cysylltiadau cryf gyda chyflogwyr er mwyn adeiladu’r sgiliau angenrheidiol hefyd yn cael ei nodi
- **Iaith** – y gallu i ddysgu trwy’r Gymraeg neu’r Saesneg wedi nodi gan nifer,

Tudalen 49

Rhieni dysgwyr CA5

- **Arlwy** – dewis yn gyfyng, angen mwy galwedigaethol a'n plethu at natur amaethyddol y Sir, prentisiaethau.
- **Lleol** – Teimlad nifer oedd bod buddion mawr i gael aros yn yr un sefydliad o ran dyhead, ethos, iechyd meddwl a thrafnidiaeth
- **Creu 1 Coleg neu ddatblygu ac ychwanegu at yr hyn sydd gennym** – Arbenigedd staff, mwy o ddewis, hyblygrwydd, paratoi dysgwyr at addysg bellach, chwalu'r ymdeimlad o Goleg v Ysgol a Safon Uwch v Galwedigaethol
- **Cyngor am y gweithle a phrofiad gwaith** – Datblygu'r ddealltwriaeth cyn 16 er mwyn gwneud dewisiadau ystyrlon.

Rhieni dysgwyr ôl 18

- **Arlwy** – Cynyddu'r arlwy ar draws pob math o gymhwyster oedd y brif thema gyda'r mwyafrif yn nodi hyn
- **Datblygu canolfan/coleg** – ambell un yn nodi hyn fel ffordd o gael gwell arlwy a darpariaeth o safon uwch gydag arbenigedd pynciol
- **Cadw addysg ôl 18 yn lleol** – ambell un y mynegi mai dyma'r ffordd ymlaen

Dysgwyr bl 7 a 8

- **Dewis eang** - opsiynau i gyd fynd a diddordebau'r dysgwyr
- **Lleol** – aros yn ei ysgol a ddim am deithio' bell
- **Iaith** – dewis yr iaith maent yn astudio trwy
- **Coleg** – Rhywle canolig i bawb
- **Profiad gwaith**

Dysgwyr bl 9 -11

- **Dewis eang** – cydraddoldeb, amrywiaeth, ymarferol, galwedigaethol, ADY
- **Athrawon da** – Arbenigwyr, wyneb i wyneb, cefnogol, nabod y dysgwr, cyngor da am opsiynau ôl 16
- **Lleol** – cymysgedd yma o aros yn eu hysgol bresennol i Golegau mwy lleol
- **Iaith** – y gallu i astudio yn iaith o'u dewis, y gallu i ddysgu pynciau trwy'r Gymraeg
- **Cyfleusterau** – Dysgu, cyfrifiaduron, chwaraeon, ymlacio

Dysgwyr 12 -13

- **Dewis eang** – Tu hwnt i bynciau traddodiadol, cael gwared â'r Bac, prentisiaethau
- **Cyngor da** – wrth bontio i CA5, codi ymwybyddiaeth o swyddi a chyfleoedd tu hwnt i'r arlwy traddodiadol
- **Iaith** – astudio yn eu hiaith ddewisol a pharhad o CA4 i 5

Dysgwyr ôl-18

- **Lleol** – gweld teithio fel rhwystr
- **Arlwy** – Mwy o opsiynau yn enwedig yn unol â'r newidiadau technoleg yn y byd
- **Dosbarthiadau bach** – nifer yn codi bod canlyniadau da wedi dod fel canlyniad i hyn

11.2

Pynciau Safon Uwch

Data Arholiadau BI13 Haf 2022 Summer 2022 Y13 Exams Data	Aberaeron		Aberteifi		Penglais		Penweddig		Bro Pedr		Bro Teifi		Ceredigion	
	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG
WJEC Level 3 Advanced GCE in Art and Design	-	8	-	4	-	7	1	3	1	4	6	-	8	26
WJEC Level 3 Advanced GCE in Biology	-	5	-	9	-	34	6	3	-	15	-	9	6	75
WJEC Level 3 Advanced GCE in Business	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	8	-
WJEC Level 3 Advanced GCE in Chemistry	-	3	-	15	-	32	4	1	-	11	-	6	4	68
WJEC Level 3 Advanced GCE in Design and Technology	-	-	-	2	-	16	4	-	-	10	-	-	4	28
WJEC Level 3 Advanced GCE in Drama and Theatre	-	-	-	-	-	2	5	-	-	-	1	-	6	2
WJEC Level 3 Advanced GCE in English Language and Literature	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	7	-	-	15
WJEC Level 3 Advanced GCE in English Literature	-	9	-	-	-	14	-	13	-	6	-	-	-	42
WJEC Level 3 Advanced GCE in French	-	-	-	1	-	2	2	-	-	1	-	-	2	4
WJEC Level 3 Advanced GCE in Further Mathematics	-	1	-	2	-	1	1	1	-	2	-	-	1	7
WJEC Level 3 Advanced GCE in Geography	1	5	-	6	-	19	8	-	7	4	6	-	22	34
WJEC Level 3 Advanced GCE in Health and Social Care, and Childcare	-	8	-	3	-	11	4	-	-	8	6	-	10	30
WJEC Level 3 Advanced GCE in History	-	7	-	4	-	26	8	-	2	17	6	-	16	54
WJEC Level 3 Advanced GCE in ICT	-	-	-	-	-	4	5	-	-	-	7	-	12	4
WJEC Level 3 Advanced GCE in Mathematics	-	4	-	9	-	24	3	5	1	9	6	-	10	51
WJEC Level 3 Advanced GCE in Media Studies	-	7	-	-	-	23	-	-	-	-	2	-	2	30
WJEC Level 3 Advanced GCE in Music	-	-	-	2	-	9	-	-	-	-	-	-	-	11
WJEC Level 3 Advanced GCE in Physical Education	-	-	-	-	-	11	6	-	-	10	-	-	6	21
WJEC Level 3 Advanced GCE in Physics	-	5	-	6	-	13	3	8	-	6	-	7	3	45
WJEC Level 3 Advanced GCE in Psychology	-	-	-	13	-	36	-	-	-	-	3	-	3	49
WJEC Level 3 Advanced GCE in Religious Studies	-	-	-	8	-	-	3	-	-	6	-	-	3	14
WJEC Level 3 Advanced GCE in Sociology	-	-	-	-	-	23	-	-	-	16	-	-	-	39
WJEC Level 3 Advanced GCE in Spanish	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	5
WJEC Level 3 Advanced GCE in Welsh First Language	-	-	-	-	-	-	3	-	6	-	3	-	12	-
WJEC Eduqas Level 3 Advanced GCE in Electronics	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	4
AQA Level 3 Advanced GCE in French	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
AQA Level 3 Advanced GCE in Polish	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3
OCR Level 3 Advanced GCE in Classical Greek	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
OCR Level 3 Advanced GCE in Computer Science	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
OCR Level 3 Advanced GCE in Latin	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
WJEC Advanced Welsh Baccalaureate	35	-	35	-	115	-	38	-	57	-	37	-	317	-

Pynciau Galwedigaethol

Data Arholiadau BI13 Haf 2022 Summer 2022 Y13 Exams Data	Aberaeron		Aberteifi		Penglais		Penweddig		Bro Pedr		Bro Teifi		Ceredigion	
	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG	CYM	ENG
WJEC Level 3 Applied Diploma in Criminology	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-
WJEC Level 3 Certificate in Criminology	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	-
WJEC Level 3 Certificate in Food Science and Nutrition	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
WJEC Level 3 Certificate in Medical Science	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
WJEC Level 3 Diploma in Food Science and Nutrition	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
WJEC Level 3 Diploma in Medical Science	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	-	6
Pearson BTEC Level 3 Certificate in Art and Design	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Pearson BTEC Level 3 Certificate in Business	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Pearson BTEC Level 3 Certificate in Travel and Tourism	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Pearson BTEC Level 3 National Extended Certificate in Sport	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Pearson BTEC Level 3 National Extended Certificate in Sport and Fitness	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Pearson BTEC Level 3 Subsidiary Diploma in Agriculture	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2
Pearson BTEC Level 3 Subsidiary Diploma in Art and Design	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Pearson BTEC Level 3 Subsidiary Diploma in Blacksmithing and Metalworking	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3
Pearson BTEC Level 3 Subsidiary Diploma in Business	-	2	-	-	11	-	-	-	20	-	9	-	-	42
Pearson BTEC Level 3 Subsidiary Diploma in Engineering	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Pearson BTEC Level 3 Subsidiary Diploma in Public Services	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	7
Pearson BTEC Level 3 Subsidiary Diploma in Sport	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	4	-	-	7
Pearson BTEC Level 3 Subsidiary Diploma in Travel and Tourism	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	12
OCR Level 3 Cambridge Technical Introductory Diploma in IT	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6

11.3 Cyfraddau Trosglwyddo

Canrannau Trosglwyddo i'r 6ed (PLASC)								
Aberaeron								
	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	
B113	64	58	59	56	51	53	48	
B112	-	78%	74%	89%	91%	102%	102%	
B111	-	-	49%	60%	65%	60%	60%	
Cyfraddau cynnal o...								
B112	74	80	63	56	52	47	46	
B111	-	66%	68%	71%	58%	59%	47%	
Cyfraddau cynnal o...								
B111	121	93	79	89	80	97	96	
Penglais								
	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	
B113	151	144	139	96	105	86	119	
B112	-	84%	84%	86%	70%	70%	93%	
B111	-	-	70%	49%	58%	53%	60%	
Cyfraddau cynnal o...								
B112	172	166	145	151	122	128	142	
B111	-	83%	74%	84%	75%	64%	75%	
Cyfraddau cynnal o...								
B111	199	195	180	162	200	190	184	
Bro Pedr								
	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	
B113	66	74	77	63	68	64	71	
B112	-	78%	84%	85%	96%	96%	91%	
B111	-	-	72%	53%	68%	59%	62%	
Cyfraddau cynnal o...								
B112	95	92	74	71	67	78	72	
B111	-	86%	62%	71%	62%	68%	73%	
Cyfraddau cynnal o...								
B111	107	119	100	108	114	98	109	
Bro Teifi								
	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	
B113	47	46	48	41	58	34	47	
B112	-	87%	92%	95%	89%	85%	94%	
B111	-	-	56%	63%	81%	59%	56%	
Cyfraddau cynnal o...								
B112	53	52	43	65	40	50	46	
B111	-	61%	66%	90%	69%	60%	59%	
Cyfraddau cynnal o...								
B111	85	65	72	58	84	78	88	
Aberteifi								
	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	
B113	42	62	31	40	40	26	33	
B112	-	111%	89%	75%	75%	74%	89%	
B111	-	-	39%	49%	40%	30%	31%	
Cyfraddau cynnal o...								
B112	56	35	53	53	35	37	43	
B111	-	44%	65%	54%	40%	35%	36%	
Cyfraddau cynnal o...								
B111	79	82	99	88	105	121	101	
Penweddig								
	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	
B113	63	77	55	62	60	45	49	
B112	-	91%	92%	87%	95%	80%	92%	
B111	-	-	67%	63%	67%	51%	62%	
Cyfraddau cynnal o...								
B112	85	60	71	63	56	53	41	
B111	-	73%	72%	70%	64%	67%	45%	
Cyfraddau cynnal o...								
B111	82	98	90	88	79	92	97	
Henry Richard								
	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	
B113	-	-	-	-	-	-	-	
B112	-	-	-	-	-	-	-	
B111	-	-	-	-	-	-	-	
Cyfraddau cynnal o...								
B112	-	-	-	-	-	-	-	
B111	-	-	-	-	-	-	-	
Cyfraddau cynnal o...								
B111	56	32	36	30	43	43	29	
Ceredigion								
	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	
B113	448	461	409	358	382	308	367	
B112	-	86%	84%	80%	83%	83%	89%	
B111	-	-	56%	51%	58%	49%	52%	
Cyfraddau cynnal o...								
B112	535	485	449	459	372	398	390	
B111	-	66%	64%	69%	59%	55%	54%	
Cyfraddau cynnal o...								
B111	736	698	662	631	711	728	709	

11.4 Cwrsiau a gynigir gan Goleg Ceredigion

<i>Cwrs</i>	<i>Lefel</i>	<i>Lleoliad</i>
Celf	Sylfaen/3	Aberystwyth
Celfyddydau Creadigol	2	Aberystwyth
Cynnal a Chadw ac Atgyweirio Cerbydau Ysgafn	1/2/3	Aberteifi
Gwasanaethau Cyhoeddus	2	Aberystwyth
Busnes	3	Aberystwyth
Cyfrifyddu	AAT	Aberystwyth
Gwasanaethau Cyhoeddus	3	Aberystwyth
Adeiladu	2	Aberteifi
Adeiladu a Pheirianeg Gwasanaethau Adeiladu	2	Aberteifi
Crefftau Adeiladu	Prentisiaeth Lefel 3	Aberteifi
Sgiliau Crefftiau Adeiladu	1	Aberteifi
Gwaith Brics	3	Aberteifi
Gwaith Saer ac Asiedydd	1/2	Aberteifi
Gwaith Brics	2	Aberteifi
Dodrefn	2/3	Aberteifi
ESOL		Aberystwyth
Astudiaethau Galwedigaethol	Diploma Rhagarweiniol	Aberteifi
Galwedigaethol	Mynediad	Aberystwyth
Trin Gwallt	Tystysgrif/1/2/3	Aberteifi
Therapi Harddwch	2/3	Aberteifi
Harddwch	1	Aberteifi
Arweinyddiaeth a Rheolaeth mewn Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant:	5	Aberystwyth
Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant	2	Aberystwyth
Iechyd a Gofal Cymdeithasol	3	Aberystwyth
Iechyd a Gofal Cymdeithasol y Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant	1	Aberystwyth
Gofal, Chwarae, Dysgu a Datblygiad Plant	3	Aberystwyth
Gwyddor Iechyd	Diploma Mynediad Addysg Uwch	Aberteifi
Goruchwyllo Gweini bwyd a diod a Diploma Coginio Porffesiynol Paratoi a Choginio	1/2/3	Aberystwyth
Goruchwyllo Gweini bwyd a diod a Diploma Coginio Porffesiynol Paratoi a Choginio	1/2/3	Aberteifi
TGCh	2/3	Aberteifi
Cyfringau Rhyngweithiol Creadigol	2	Aberystwyth
Cynhyrchu yn y Cyfringau Creadigol	3	Aberystwyth
Gofal Anifeiliaid	1/2/3	Aberystwyth
Cyflwyniad i Ymddygiad Anifeiliaid	Mynediad	Aberystwyth
Celfyddydau Perfformio	3	Aberystwyth
Celfyddydau Creadigol	2	Aberystwyth
Chwaraeon	2	Aberteifi
Chwaraeon a Gweithgareddau Awyr Agored	3	Aberteifi

Tudalen 53

11.5 Amcangyfrifon o gostau ôl-16

11.5.1 Costau darparu cyrsiau ôl-16 2023-24 (Model 1)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1		Aberaeron	Aberteifi	Penglais	Penweddig	Bro Pedr	Bro Teifi	TOTAL	Notes
2	No of pupils	81	66	221	106	127	101	702	
3									
4	Teaching costs	370,478	344,016	683,347	511,869	549,102	447,697	2,906,508	UPS3 + TLR1a, and Includes 15% PPA plus extra
5	Coleg Ceredigion		42,642					42,642	Aberteifi Uwch
6	Head of 6th form 30% non contact time	25,801	25,801	25,801	25,801	25,801	25,801	154,807	UPS3 + TLR1a, and Includes 15% PPA plus extra, @ 30% for 6 schools
7	Data & Examinations officer 50% Gr8	17,111	17,111	17,111	17,111	17,111	17,111	102,666	0.50 FTE Grade 8
8	Exam costs @ £109.20 per exam	16,052	9,500	37,674	16,708	18,346	17,363	115,643	353 pupils @ £109.20 per A level
9	Capitation (Teaching materials)	16,200	13,200	44,200	21,200	25,400	20,200	140,400	702 pupils @ £200
10	SEN 1:1 Support	153,930	68,023	161,589	59,385	138,666		581,593	Not included TA3 - 3 in Units. TA2 - 4 in units
11	SEN - Extra intervention	4,928	3,584	4,032	2,240	6,272	3,584	24,640	55 @ £448
12	Free School Meals	23,492	18,458	26,848	13,424	30,204	13,424	125,850	75 @ £1678
13	TOTAL	627,993	542,335	1,000,602	667,738	810,902	545,180	4,194,750	
14									
15	Grant available 23/24 (excl 3% admin)	475,634	409,782	1,081,969	582,245	675,809	561,152	3,786,591	
16									
17	Variance	- 152,359	- 132,553	81,367	- 85,493	- 135,093	15,972	- 408,159	
18									
19									
20	ASSUMPTIONS								
21	Teacher cost based on teacher at top of scale, plus TLR1a, plus 15% non contact time								
22	Head of 6th form, assumed extra 30% non contact time								
23	Data & Exam officer - based on 50% of a Gr8 post								
24	Teaching materials @ £200 per pupil								

11.5.2 Costau darparu cyrsiau ôl-16 2023-24 (Model 2)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1		Aberaeron	Aberteifi	Penglais	Penweddig	Bro Pedr	Bro Teifi	TOTAL	Notes
2	No of pupils	81	66	221	106	127	101	702	
3									
4	Teaching costs	345,315	320,650	636,934	477,103	511,807	417,289	2,709,098	UPS3 + TLR2c, and Includes 10% PPA plus extra
5	Coleg Ceredigion		42,642					42,642	Aberteifi Uwch
6	Head of 6th form 30% non contact time	24,049	24,049	24,049	24,049	24,049	24,049	144,293	UPS3 + TLR1a, and Includes 15% PPA plus extra, @ 30% for 6 schools
7	Data & Examinations officer 30% Gr8	10,267	10,267	10,267	10,267	10,267	10,267	61,600	0.30 FTE Grade 8
8	Exam costs @ £109.20 per exam	16,052	9,500	37,674	16,708	18,346	17,363	115,643	353 pupils @ £109.20 per A level
9	Capitation (Teaching materials)	16,200	13,200	44,200	21,200	25,400	20,200	140,400	702 pupils @ £200
10	SEN 1:1 Support	153,930	68,023	161,589	59,385	138,666		581,593	Not included TA3 - 3 in Units. TA2 - 4 in units
11	SEN - Extra intervention	4,928	3,584	4,032	2,240	6,272	3,584	24,640	55 @ £448
12	Free School Meals	23,492	18,458	26,848	13,424	30,204	13,424	125,850	75 @ £1678
13	TOTAL	594,233	510,373	945,593	624,374	765,010	506,175	3,945,758	
14									
15	Grant available 23/24 (excl 3% admin)	475,634	409,782	1,081,969	582,245	675,809	561,152	3,786,591	
16									
17	Variance	- 118,599	- 100,591	136,376	- 42,129	- 89,201	54,977	- 159,167	
18									
19									
20	ASSUMPTIONS								
21	Teacher cost based on teacher at top of scale, plus TLR2c, plus 10% non contact time								
22	Head of 6th form, assumed extra 30% non contact time								
23	Data & Exam officer - based on 30% of a Gr8 post								
24	Teaching materials @ £200 per pupil								

11.5.3 Gorbenion (overhead costs) ôl-16 2023-24

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1		Aberaeron	Aberteifi	Penglais	Penweddig	Bro Pedr	Bro Teifi		TOTAL
2	Energy	162,102	166,398	249,413	239,006	209,381	155,000		1,181,300
3	R&M	20,500	41,500	35,696		31,000	66,000		194,696
4	Cleaning	74,792	110,659	151,117		175,476	134,864		646,908
5	Caretaker	48,974	39,999	72,978		38,754	53,759		254,464
6	Leadership	461,888	904,862	1,298,066	463,897	614,528	565,680		4,308,921
7	Admin team	222,905	220,230	486,130	185,450	164,952	188,475		1,468,142
8	Exam Invigilators	20,000	47,407	18,000	13,573	-	4,000		102,980
9	Librarian	14,394	29,744	31,416	-	30,839	-		106,393
10	TOTAL	1,025,555	1,560,799	2,342,816	901,926	1,264,930	1,167,778		8,263,804
11									
12	Total Pupils		599	604	1085	619	669	554	4,130
13	Total Post 16 pupils		84	66	221	106	134	101	712
14									
15	Overheads for Post 16		143,817	170,551	477,200	154,449	253,364	212,898	1,412,280

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y cyfarfod: 7 Tachwedd 2023

Teitl: Argymhelliad gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Dysgu mewn perthynas â'r ddarpariaeth Addysg Ôl-16 mewn ysgolion

Pwrpas yr Adroddiad: Rhoi adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Dysgu a gynhaliwyd ar 28 Medi 2023

Cefndir:

Ystyriodd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Dysgu y ddarpariaeth Addysg Ôl-16 mewn ysgolion yn y cyfarfod ar 28 Medi 2023.

Adroddwyd y cytunwyd yng nghyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd yn rhithiol ar 11 Ionawr 2022 y byddai'n amserol cynnal adolygiad o'r ddarpariaeth addysg ôl-16 yng Ngheredigion. Nod yr adolygiad oedd darparu dadansoddiad ac arfarniad o'r ddarpariaeth addysg ôl-16 bresennol yng Ngheredigion a nodi opsiynau cynaliadwy ar gyfer y dyfodol, ynghyd â'u manteision a'u hanfanteision posibl.

Nod yr adolygiad oedd:

- creu cyfres o egwyddorion cytunedig a oedd yn canolbwyntio ar y dysgwyr
- cynnig amrywiaeth o opsiynau hygyrch a chynaliadwy wrth sicrhau bod lleisiau'r dysgwyr, llywodraethwyr, rhieni, penaethiaid a swyddogion yr Awdurdod Lleol yn rhan annatod o'r broses
- sicrhau bod ystyriaeth lawn wedi ei rhoi i ganfyddiadau ac argymhellion adolygiadau cenedlaethol Estyn a chefnidir polisi cyfredol Llywodraeth Cymru, gan gynnwys y Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol
- ystyried lleoliadau gwledig a'r goblygiadau ar olion traed carbon.

Roedd cyd-destun ehangach i'r adolygiad hwn hefyd, sef:

- Penderfyniad Llywodraeth Cymru i sefydlu'r Comisiwn Addysg Drydyddol ac Ymchwil (CTER) a fyddai'n gyfrifol am strategaeth, cyllid a goruchwyliaeth y sector addysg bellach, gan gynnwys colegau a'r chweched dosbarth mewn ysgolion.
- Adroddiad Thematig Estyn ynghylch Partneriaethau Addysg Ôl-16 (Ionawr 2021).
- Y cyfleoedd sydd ar gael drwy Fargen Twf Canolbarth Cymru, y Strategaeth Economaidd, a'r Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol o ran anghenion a sgiliau'r gweithlu ar gyfer y dyfodol a rôl ganolog y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol wrth gasglu a dadansoddi gwybodaeth.
- Yr angen i sicrhau cynnig galwedigaethol eang ac o ansawdd, ynghyd â chynnig ehangach o bynciau Safon Uwch, sy'n caniatáu i ddysgwyr ddilyn cyfuniadau gwahanol o bynciau ac arbenigo yn eu diddordebau, gan fyw unrhywle o fewn y sir.
- Adroddiad Estyn – Adolygiad o'r cwricwlwm 16-19 oed presennol yng Nghymru (Hydref 2022)

Tudalen 55

Cytunwyd y dylid creu set o "egwyddorion cytunedig a oedd yn canolbwyntio ar y dysgwyr" er mwyn sicrhau bod lleisiau'r dysgwyr, llywodraethwyr, rhieni a phenaethiaid yn rhan annatod o'r adroddiad.

Hysbyswyd yr Aelod bod 6 egwyddor wedi'u creu -

- 1) Dylid blaenoriaethu anghenion y dysgwyr dros unrhyw anghenion sefydliadol.
- 2) Dylid cynnal a gwella'r safonau uchel cyffredinol yn ysgolion Ceredigion.
- 3) Dylai fod mwy o degwch a chyfle cyfartal i bob dysgwyr ar draws y sir o ran y cynnig, cyngor ac arweiniad, gofal bugeiliol a lles, gofynion teithio, patrwm dysgu a mynediad at gymorth. Mae hyn yn cynnwys sicrhau cefnogaeth bwrpasol ac arbenigol i ddisgyblion ag anghenion dysgu ychwanegol gan sicrhau continwwm addysg iddynt yn absenoldeb ysgol arbennig yn y sir.
- 4) Dylid gwella'r cynnig cyfrwng Cymraeg i fod yn gyson o leiaf â'r cynnig cyfrwng Saesneg i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg yng Ngheredigion a chyfrannu at weithlu a chymuned ddwyieithog.
- 5) Dylid sicrhau mynediad i ystod eang o gyrsiau academiaidd a galwedigaethol o ansawdd, gan gynyddu nifer y cyrsiau galwedigaethol sydd ar gael ar hyn o bryd i ddisgyblion ym mhob rhan o'r sir.
- 6) Dylai llywodraethu'r ddarpariaeth ôl-16 hyrwyddo'r egwyddorion uchod, ystyried y prosesau gwella ansawdd strategol, sicrhau bod gwariant yn cael ei gadw cymaint â phosibl o fewn y gyllideb ôl-16 a chaniatáu i benderfyniadau gael eu gwneud sy'n ystyried cynaliadwyedd amgylcheddol ac ôl troed carbon.

Roedd rhan allweddol o'r adolygiad yn cynnwys casglu barn grŵp eang o randdeiliaid. Anfonwyd arolygon at grwpiau allweddol, sef dysgwyr, rhieni / gofawyr, athrawon a chyflogwyr, a derbyniwyd cyfanswm o 1,306 o ymatebion gan yr unigolion hyn. Yn ogystal, cynhaliwyd cyfweiliadau gyda chynrychiolwyr o ddarparwyr addysgol, yr awdurdod lleol a phartneriaid eraill.

Cafodd yr ymatebion eu dadansoddi a'u gosod o dan chwe phrif thema -

- Dewis eang
- Iaith
- Lleoliad
- Cysylltiadau â'r byd gwaith
- Cydweithio rhwng ysgolion neu sefydlu canolfannau rhagoriaeth
- Athrawon a chyngor da, diduedd

Y cam nesaf oedd ystyried y sefyllfa bresennol, h.y. nifer y disgyblion, y sefyllfa ariannol, yr ystod o bynciau sydd ar gael i'r dysgwyr ac ati, a llunio opsiynau i'w hystyried wrth edrych ar y manteision a'r anfanteision yng nghyd-destun yr egwyddorion.

Yn fyr, mae'r adolygiad yn gofyn am farn ynghylch pedwar opsiwn posibl:

Opsiwn 1: Cynnal y Sefyllfa Bresennol

Opsiwn 2: Datblygu'r Sefyllfa bresennol

Byddai darpariaeth ôl-16 yn parhau ar y 6 safle presennol. Byddai'r 6 Bwrdd Llywodraethu presennol yn parhau â'u rolau presennol o ran llywodraethu hyd at 16 ond yn cytuno â'r Awdurdod Lleol i ffurfio Bwrdd Strategol a fyddai'n rheoli cyllideb ôl-

16 yr Awdurdod, sicrhau trefniadau addas ar gyfer cydgynllunio'r cwricwlwm ac yna comisiynu'r ddarpariaeth gan yr ysgolion, e-sgol a phartneriaid eraill.

Opsiwn 3: Darpariaeth mewn rhai ysgolion

Byddai'r opsiwn hwn yn ddatblygiad o Opsiwn 2 uchod. Byddai'n golygu cau'r ddarpariaeth ôl-16 mewn un neu fwy o safleoedd. Yna, fel yn Opsiwn 2, byddai'r Byrddau Llywodraethu hynny'n parhau â'u rolau presennol o ran llywodraethu hyd at 16 oed ac yn cytuno â'r Awdurdod Lleol i ffurfio Bwrdd Strategol a fyddai'n rheoli cyllideb ôl-16 yr Awdurdod, sicrhau trefniadau addas ar gyfer cydgynllunio'r cwricwlwm ac yna comisiynu'r ddarpariaeth gan yr ysgolion, e-sgol a phartneriaid eraill. Byddai'r Bwrdd hefyd yn gyfrifol am fonitro ansawdd y ddarpariaeth ac yn gwneud argymhellion i'r Awdurdod Lleol a'r darparwyr ar gyfer gwelliannau.

Opsiwn 4: Un Ganolfan

Byddai'r opsiwn hwn yn cynnig newid mwy pellgyrhaeddol. Byddai'n golygu cau'r ddarpariaeth ôl-16 bresennol a sefydlu Canolfan Ragoriaeth, gan gynnwys amrywiaeth o bartneriaid, mewn un neu fwy o safleoedd daearyddol addas. Corff Llywodraethol sy'n annibynnol o'r ysgolion fyddai'n gyfrifol am y cyllid a'r cwricwlwm a byddai'n penodi nifer fach o staff craidd i lywio a rheoli'r gwaith.

Argymhelliad(ion):

Mae'r Pwyllgor yn argymhell bod y Cabinet yn cynnal Astudiaeth Ddichonoldeb i ystyried Opsiwn 2 ac Opsiwn 4 yn yr Adolygiad, fodd bynnag, dylid ystyried Opsiwn 3 hefyd os nad oedd y wybodaeth a ddarparwyd ar gyfer Opsiwn 2 a 4 yn gyfredol.

Y Cyngorydd Endaf Edwards
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Dysgu

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 07 Tachwedd 2023

Teitl: Cynrychiolwyr yr Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol

Pwrpas yr adroddiad: Cadarnhau enwebu Cynrychiolydd Awdurdod Lleol ar Gorff Llywodraethol

Er: Penderfyniad

Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:

Y Cyngorydd Wyn Thomas, Aelod Cabinet ar gyfer Ysgolion, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau

Cyflwyniad

Ysgol Gynradd Gymunedol Aberporth: Ail-enwebu Helen Harries fel Llywodraethwr Awdurdod Lleol ar gais Corff Llywodraethol Ysgol Gynradd Gymunedol Aberporth.

Ysgol Uwchradd Aberteifi: Ail-enwebu Eleri Maskell fel Llywodraethwr Awdurdod Lleol ar gais Corff Llywodraethol Ysgol Uwchradd Aberteifi.

Ysgol Gynradd Gymunedol Comins Coch: Enwebu Pepe Sepulveda fel Llywodraethwr Awdurdod Lleol ar gais Corff Llywodraethol Ysgol Gynradd Gymunedol Comins Coch.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Oes Asesiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam

Na – nid yw'r adroddiad yn cyfeirio at newid Polisi neu Wasanaeth.

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig:

Hirdymor: Amherthnasol

Cydweithio: Amherthnasol

Cynnwys: Amherthnasol

Atal: Amherthnasol

Integreiddio: Amherthnasol

Argymhelliad / Argymhellion:

Gofynnir i Aelodau gadarnhau'r enwau a enwebwyd uchod fel cynrychiolwyr o'r Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol yr Ysgolion perthnasol.

Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:

Enwebu cynrychiolwyr o'r Awdurdod Lleol ar Gyrrff Llywodraethol.

Trosolwg a Chraffu:

Amherthnasol

Fframwaith Polisi:

Amherthnasol

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

Amherthnasol

Goblygiadau Cyllid a Chaffael:

Dim

Goblygiadau cyfreithiol:

Dim

Goblygiadau staffio:

Dim

Goblygiadau eiddo / asedau:

Dim

Risg(iau):

Amherthnasol

Pwerau Statudol:

Amherthnasol

Papurau Cefndir:

Amherthnasol

Atodiadau:

Amherthnasol

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Clive Williams, Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Gwasanaeth Ysgolion

Swyddog Adrodd:

Nia James, Rheolwr Corfforaethol, Adnoddau Dysgu, Gwasanaeth Ysgolion

Dyddiad:

13 Hydref 2023

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y cyfarfod: 7 Tachwedd 2023

Teitl: Safle Cartref Gofal Preswyl Yr Hafod, Aberteifi – Astudiaeth Ddichonoldeb

Pwrpas yr adroddiad: Gofyn am ganiatâd i benodi ymgynghorwyr i wneud astudiaeth ddichonoldeb gan ddarparu opsiynau ar gyfer ailddatblygu yn unol ag amcanion strategol y Strategaeth Llesiant Gydol Oes.

Er: Penderfyniad

Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:

Y Cyngorydd Alun Williams, Dirprwy Arweinydd y Cyngor a'r Aelod Cabinet dros Gydol Oes a Llesiant

Cyflwyniad

Yn dilyn yr Adolygiad o Gartrefi Gofal Preswyl, ar 28 Gorffennaf 2015 cymeradwyodd y Cabinet yr argymhelliad canlynol ynghylch Cartref Gofal Preswyl Yr Hafod:

“Argymhellir bod safle'r Hafod yn cael ei ailddatblygu i fodloni'r newid o ran y galw yn unol â Dull Gweithredu 7 sef datblygu cartrefi newydd ac arbenigol ar safleoedd presennol. Bydd yr Awdurdod yn neilltuo arian cyfalaf i sicrhau bod adeiledd a strwythur y cartref yn gynaliadwy yn y tymor canol.”*

** Dull Gweithredu 7*

Ailddatblygu'r safleoedd presennol, naill ai i gyd yr un pryd neu mewn sawl cam, fel naill ai Lleoliadau Gofal Cofrestredig wedi'u hadeiladu o'r newydd gyda gwelyau Henoed Bregus eu Meddwl a Nyrsio, neu fel cynlluniau Tai Arbenigol.

Hyd yn hyn, ni fu'n bosib bwrw ymlaen â'r argymhelliad hwn oherwydd roedd diffyg arian cyfalaf ar gael i gefnogi datblygiadau o'r fath.

Mae cyfle nawr ar gael i'r awdurdod gael cyllid drwy Lywodraeth Cymru a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol i gwblhau astudiaeth ddichonoldeb i ddechrau, er mwyn archwilio'r opsiynau gorau ar gyfer ailddatblygu'r Hafod yn unol â'r Strategaeth Llesiant Gydol Oes, gan fodloni anghenion poblogaeth Ceredigion ar hyn o bryd ynghyd ag anghenion y boblogaeth yn y dyfodol.

Bydd yr astudiaeth ddichonoldeb yn cynnwys Cartref Gofal Preswyl Yr Hafod a Chanolfan Meugan sydd ynghlwm wrth y cartref.

Cynnal astudiaethau dichonoldeb i ddatblygu cynigion prosiect cyfalaf integredig:

Nod yr astudiaeth ddichonoldeb yw datblygu opsiynau ar gyfer ailddatblygu Cartref Preswyl Yr Hafod yn Aberteifi ar sail Gydol Oes. Mae angen comisiynu ymgynghorydd i ddatblygu opsiynau drwy astudiaeth ddichonoldeb gan nodi defnydd posib ar gyfer y safle yn y dyfodol. Bydd yr astudiaeth ddichonoldeb yn mynd ati'n drylwyr i archwilio hyfywedd integreiddio mentrau cymdeithasol o fewn y cyfleuster ynghyd â chynyddu'r llety sydd ar gael er mwyn bodloni anghenion ehangach a mwy cymhleth. Nod y fenter yw creu amgylchedd cynhwysol a chynaliadwy sydd nid yn unig yn darparu lleoliadau preswyl hanfodol, ond sydd hefyd yn datblygu cyfleoedd ystyrion i ymgysylltu â'r cyhoedd o safbwynt gwasanaethau gofal iechyd a chymdeithasol ehangach, partneriaid yn y trydydd sector a'r gymuned ehangach. Yr opsiynau fyddai'n cael eu harchwilio byddai ailddatblygu'r adeilad presennol neu adeiladu cyfleuster newydd ar y safle presennol.

Bydd y rhaglen hon hefyd yn cyd-fynd â'r datblygiad sy'n mynd rhagddo yng Nghanolfan Llesiant Aberteifi oherwydd lleoliad Yr Hafod, gan greu cyfleoedd pellach i ddarparu gwasanaethau integredig.

Y camau nesaf fydd:

- Caffael ymgynghorydd / ymgynghoriaeth i gwblhau'r astudiaeth ddichonoldeb gychwynnol.
- Cyflwyno canfyddiadau'r astudiaeth ddichonoldeb i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau lachach cyn dod yn ôl i'r Cabinet.
- Datblygu achos busnes yn unol â'r gofynion cyllido a chwblhau unrhyw ymgynghori sy'n angenrheidiol er mwyn casglu barn y preswylwyr, teuluoedd, staff, rhanddeiliaid a'r gymuned ehangach.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Oes Asesiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam

Nid oes Asesiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau ar hyn o bryd, ond bydd yn cael ei ddatblygu fel rhan o'r astudiaeth ddichonoldeb.

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig:

Hirdymor: Mae Strategaeth Llesiant Gydol Oes yr Awdurdod Lleol yn nodi'r weledigaeth ar gyfer y 10 mlynedd nesaf. Yn ogystal mae nifer o strategaethau cenedlaethol a rhanbarthol yn darparu targedau a mesurau tymor byr a hirdymor sydd angen eu hystyried fel rhan o'r astudiaeth ddichonoldeb.

Cydweithio: Mae Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 yn rhoi gofynion newydd ar yr holl sefydliadau sy'n comisiynu ac yn darparu gofal. Mae Partneriaeth Gofal Gorllewin Cymru'n cydweithio er mwyn ymateb i'r gofynion hynny, gan wella gwasanaeth a'u cyfuno gymaint â phosib er mwyn darparu'r canlyniadau gorau i'n dinasyddion.

Cynnwys: Bydd cydweithio rhwng partneriaid a rhanddeiliaid yn rhan ganolog o'r ymgynghoriad a'r cynllun gweithredu. Bydd y cydweithio pennaf rhwng cydweithwyr yn y sector cyhoeddus gan

Tudalen 61

gynnwys Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda, sefydliadau'r trydydd sector a swyddogion ar draws yr awdurdod.

Atal: Bydd yr astudiaeth ddichonoldeb yn archwilio cyfleoedd atal fel rhan o amcanion y gwaith ailddatblygu.

Integreiddio: Bydd dadansoddiad rhanddeiliaid yn cael ei gwblhau fel rhan o'r cynllun Ymgysylltu a Chyfathrebu gan sicrhau bod y rhanddeiliaid allweddol yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf drwy gydol y prosiect.

Argymhellion:

1. Dylid cymeradwyo'r cynnig i fwrw ymlaen â chwblhau astudiaeth ddichonoldeb i archwilio'r opsiynau ar gyfer ailddatblygu Cartref Gofal Preswyl Yr Hafod, Aberteifi yn unol â'r Strategaeth Llesiant Gydol Oes.
2. Dylid cyflwyno canfyddiadau'r astudiaeth ddichonoldeb a'r cynllun arfaethedig i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Iachach cyn dod yn ôl gerbron y Cabinet.

Rhesymau dros y penderfyniad:

Er mwyn galluogi i'r Awdurdod fwrw ymlaen gyda'r gwaith o ailddatblygu Cartref Gofal Preswyl Yr Hafod yn unol â'r Strategaeth Llesiant Gydol Oes.

Trosolwg a Chraffu:

Amherthnasol

Fframwaith Polisi:

Y Strategaeth Gorfforaethol

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016

Cymru Iachach: cynllun hirdymor ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol

Cymru o blaid pobl hŷn: ein strategaeth ar gyfer cymdeithas sy'n heneiddio

Siarter Anableddau Dysgu Gorllewin Cymru

Cod Ymarfer Awtistiaeth

Cod Anghenion Dysgu Ychwanegol Cymru 2021

Strategaeth ar gyfer cymdeithas sy'n heneiddio: cynllun cyflawni

Y Cynllun Gweithredu Anableddau Dysgu (2022 – 2026)

Gwella Iechyd a Gofal Cymdeithasol yng Nghymru (COVID-19: Edrych tua'r dyfodol)

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach

Goblygiadau Cyllid a Chaffael:

Dim

Goblygiadau Cyfreithiol:

Dim

Goblygiadau Staffio:

Dim

Goblygiadau o ran Eiddo / Asedau:

Yn gysylltiedig â'r defnydd o Gartref Preswyl Yr Hafod yn y dyfodol

Tudalen 62

Risg(iau):

Bydd y risgiau'n cael eu hadolygu fel rhan o'r gwaith cychwynol ar gyfer yr astudiaeth ddichonoldeb.

Pwerau Statudol:

Dim

Papurau Cefndir:

28 Gorffennaf, 2015 – Adroddiad Cabinet

Atodiadau:

Atodiad A - Y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Donna Pritchard, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Gofal

Swyddog Adrodd:

Nerys Lewis, Rheolwr Corfforaethol – Gwasanaethau Uniongyrchol, Porth Gofal

Dyddiad:

17.10.23

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysio Iechyd a Gofal Cymdeithasol **CANLLAWIAU 2022–25**

Canllawiau'r Gronfa Gyfalaf
Integreiddio ac Ailgydbwysio Iechyd a
Gofal Cymdeithasol 2022-25

Canllawiau'r Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2022-25

Cyflwyniad a chefnidir

Rhaglen newydd a sefydlwyd i roi cefnogaeth uniongyrchol i ymrwymiadau'r Rhaglen Lywodraethu o ddatblygu 50 o hybiau iechyd a gofal cymdeithasol integredig ac i gefnogi'r gwaith o ailgydbwysu'r farchnad ofal preswyl yw'r Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

Fe'i sefydlwyd i:

a) gefnogi dull cydlynol o gynllunio'r gwaith o gyd-leoli ac integreiddio gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol o fewn y gymuned ledled Cymru

Cydnabyddir hefyd fod cyfleoedd pellach i fynd ati'n ddiwyd i gefnogi llesiant unigolion drwy gyd-leoli ac integreiddio gwasanaethau ehangach fel gwasanaethau'r blynyddoedd cynnar, tai, gofal plant, addysg a chymorth cymunedol. Bydd angen sefydlu trefniadau cynllunio ar y cyd yn Llywodraeth Cymru ac yn allanol gyda phartneriaid cyflawni, yn cynnwys byrddau iechyd, awdurdodau lleol, y trydydd sector a darparwyr gwasanaethau, yn cynnwys Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig er mwyn sicrhau ymateb cydlynol sy'n gwneud y gorau o gyfleoedd gan gynnig profiad gwasanaeth cyfannol mwy cydgysylltiedig i bobl.

b) cefnogi'r gwaith o ailgydbwysu darpariaeth gofal preswyl i oedolion drwy gynyddu darpariaeth o du mewn i'r sector nid-er-elw

Mae'r canllawiau hyn yn amlinellu sut y bydd y buddsoddiad yn cael ei dargedu tuag at y sector cyhoeddus a'r sector nid-er-elw i'w galluogi i dyfu. Fodd bynnag, o ran gofal oedolion, efallai y bydd darparwyr annibynnol bach hefyd yn gallu elwa ar fuddsoddiad os yw'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol yn penderfynu bod tyfu neu ehangu eu cynnig gwasanaeth o bwys strategol i'r rhanbarth ac na ellir sicrhau digon o gapasiti drwy'r sector cyhoeddus.

c) cefnogi dileu elw o ddarpariaeth gofal preswyl i blant

Yn unol ag ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu i ddileu elw o ofal plant sy'n derbyn gofal, gellid defnyddio'r gronfa i gefnogi twf darpariaeth gofal preswyl nid-er-elw i blant.

Mae rhagor o fanylion am y mathau o brosiectau a all wneud cais am gyllid i'w cael yn ddiweddarach yn y canllawiau hyn.

Rôl y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol

Mae'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol wedi'u nodi fel cyfryngau allweddol i arwain datblygiad dull cydgysylltiedig o gynllunio buddsoddiad cyfalaf mewn iechyd, gofal cymdeithasol a thai a all sicrhau darpariaeth gwasanaethau di-dor yn nes at y cartref.

Tudalen 66

Yn benodol, bydd ganddynt rôl allweddol i fwrw ymlaen â'r gwaith o ddatblygu hybiau iechyd a gofal cymdeithasol integredig yn ogystal ag ailgydbwysu'r farchnad.

Cafodd y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol eu sefydlu o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 i hwyluso'r trefniadau partneriaeth strategol rhwng bwrdd iechyd lleol a neu fwy o awdurdodau lleol. Mae Cymru iachach, Cynllun Hirdymor Llywodraeth Cymru ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol, yn gosod y Byrddau mewn rôl arwain allweddol i yrru'r gwaith o integreiddio iechyd a gofal cymdeithasol yn ei flaen.

Yn ogystal â phartneriaid iechyd a gofal cymdeithasol, mae aelodaeth o'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol yn cynnwys cynrychiolwyr o'r sector tai, o'r sector addysg, y trydydd sector, darparwyr annibynnol, dinasyddion a gofaluwr a fydd yn mynd ati i ddarparu gwasanaethau di-dor yn effeithiol yng Nghymru. Eu pwrpas yw gwella canlyniadau a llesiant oedolion a phlant ag anghenion gofal a chymorth, a gofaluwr sydd angen cymorth. Mae'r Byrddau'n gweithio fel partneriaeth i gynllunio, rheoli a datblygu gofal effeithiol yn strategol a chefnogi'r gwasanaethau sydd eu hangen i ddiwallu anghenion eu poblogaethau perthnasol yn y ffordd orau.

Swyddogaethau a gwneuthuriad unigryw y Byrddau sy'n eu rhoi mewn lle delfrydol i oruchwylio buddsoddiad strategol y Gronfa Gyfalaf.

Fel rhan o'r rhaglen newydd hon, bydd y Byrddau wedi datblygu a chyflwyno saernïaeth cynllunio a llywodraethu ranbarthol a fydd yn sicrhau bod modd cysoni'r gwahanol raglenni referniw a chyfalaf yn well ac yn sicrhau ymgysylltiad partneriaid a rhanddeiliaid ehangach â'r arbenigedd angenrheidiol i gefnogi datblygiad hybiau integredig ac atebion seiliedig ar lety.

Bydd y saernïaeth hon yn sicrhau dull cydgysylltiedig ar draws partneriaid allweddol yn y sectorau iechyd, gofal cymdeithasol, blynyddoedd cynnar, tai ac addysg gan greu capasiti i wneud y gorau o adnoddau, sgiliau a chyfleoedd.

Cyllideb Cyfalaf

Mae cyllideb tair blynedd y rhaglen Cronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu Iechyd a Gofal Cymdeithasol fel a ganlyn:

£50 miliwn – 2022/23

£60 miliwn – 2023/24

£70 miliwn – 2024/25

Bydd y gronfa'n canolbwyntio ar gyflawni tair blaenoriaeth:

1. Darparu Hybiau Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig
2. Ailgydbwysu'r farchnad gofal cymdeithasol preswyl i oedolion
3. Dileu elw o ddarpariaeth gofal preswyl i blant.

Mae'r canllawiau hyn yn darparu gwybodaeth ychwanegol am y disgwyliadau cyflawni yn erbyn y blaenoriaethau hyn a rhagor o fanylion am y broses ariannu.

Y Gyllideb Refeniw

Ochr yn ochr â'r cyllid Cyfalaf hwn, mae Llywodraeth Cymru hefyd yn darparu cronfeydd refeniw penodol ar gyfer Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol i helpu i gyflawni'r rhaglen. Mae'n rhaid defnyddio'r arian ar gyfer:

- Darparu adnoddau i'r Byrddau ddatblygu a gweithredu cynllun cyfalaf strategol 10 mlynedd (£200,000 i bob Bwrdd bob blwyddyn am 3 blynedd).
- Cydgysylltu a hwyluso datblygiad darpariaeth gwasanaethau integredig di-dor drwy hybiau iechyd a gofal cymdeithasol, yn cynnwys astudiaethau dichonoldeb (£500,000 i bob Bwrdd bob blwyddyn am 3 blynedd).

Yn ogystal â darparu'r cyllid refeniw yn uniongyrchol i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol, cytunwyd ar gyllid i hwyluso datblygiad 'glasbrint' cenedlaethol ar gyfer hybiau iechyd a gofal cymdeithasol integredig. Bydd hyn yn darparu gallu ychwanegol ar lefel genedlaethol i fapio'r hybiau cyfredol ledled Cymru er mwyn pennu ein llinell sylfaen gyfredol, i gefnogi datblygiad diffiniad / glasbrint o'r Hybiau Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig a gweithio gyda'r Gymuned Ymarfer Gofal yn y Gymuned i gyflawni dull cyson o integreiddio gwasanaethau a darparu gofal di-dor a gwasanaethau cymorth drwy'r Hybiau. Bydd disgwyl i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol gysylltu â'r gwaith cenedlaethol hwn a'i gefnogi i ddatblygu 'glasbrint' ac ymgysylltu â'r cymunedau ymarfer cysylltiedig.

Y cyd-destun strategol ehangach

Ni ddylid edrych ar y gronfa gyfalaf hon ar ei phen ei hun heb edrych ar y polisi ehangach neu'r adnoddau sydd ar gael i gefnogi integreiddio a chyd-leoli gwasanaethau. Bydd y rhaglen yn cyd-fynd â rhaglenni gwaith ac adnoddau allweddol eraill, gan gefnogi'r gwaith o gyflawni nifer o agendâu polisi ac ymrwymadau, rhai ohonynt wedi'u rhestru isod.

Y Rhaglen Lywodraethu

Bydd y gronfa hon yn cefnogi'r gwaith o ddarparu amrywiaeth eang o ymrwymadau'r Rhaglen Lywodraethu, yn cynnwys:

- Diwygio gofal sylfaenol, gan ddod â gwasanaethau meddygon teulu, fferylliaeth, therapi, tai, gofal cymdeithasol, iechyd meddwl, y gymuned a'r trydydd sector at ei gilydd.
- Blaenoriaethu ailgynllunio gwasanaethau i wella dulliau ataliol, mynd i'r afael â stigma a hyrwyddo dull 'dim drws anghywir' o ddarparu cymorth iechyd meddwl.
- Cyflwyno fframwaith Cymru gyfan i gyflwyno presgripsiynu cymdeithasol i helpu pobl sy'n teimlo'n ynysig
- Cefnogi datblygiadau tai arloesol i ddiwallu anghenion gofal
- Dileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal yn ystod tymor nesaf y Senedd
- Ariannu gwasanaethau preswyl rhanbarthol i blant ag anghenion cymhleth, gan sicrhau bod eu hanghenion yn cael eu diwallu mor agos at eu cartrefi â phosibl ac yng Nghymru lle bynnag y bo hynny'n ymarferol.

Tudalen 68

- Buddsoddi yn amgylchedd dysgu ysgolion cymunedol, cyd-leoli gwasanaethau allweddol, a sicrhau ymgysylltiad cryfach â rhieni a gofalmwr y tu allan i oriau traddodiadol
- Ystyried ble y gellir dod â gwasanaethau a chontractau yn ôl yn gynaliadwy ac yn fforddiadwy i mewn i sector cyhoeddus cryfach
- Buddsoddi mewn cenhedlaeth newydd o ganolfannau iechyd a gofal cymdeithasol integredig ledled Cymru
- Deddfu i ddarparu gwell gofal ac iechyd integredig, gan roi sylw i'r ymatebion i'n papur gwyn ar Ailgydbwysu Gofal a Chymorth
- Datblygu mwy na 50 o hybiau cymunedol lleol i gyd-leoli gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol rheng flaen a gwasanaethau eraill

Model Gofal Sylfaenol i Gymru

Mae'n rhaid i brosiectau o dan flaenoriaeth 1 gyd-fynd yn llwyr ag egwyddorion y Model Gofal Sylfaenol i Gymru a Cymru Iachach: Cynllun Hirdymor ar gyfer Iechyd a Gofal Cymdeithasol (2019), gan ddarparu dull system gyfan sy'n dangos integreiddio rhwng gwasanaethau iechyd, gofal cymdeithasol, awdurdodau lleol a'r sector gwirfoddol, ac sydd wedi hwyluso cydweithredu ac ymgynghori i gyrraedd consensws ar y math o ddarpariaeth gofal sylfaenol y byddai cleifion a staff yn hoffi ei weld sy'n rhoi'r gefnogaeth orau i bobl, yn rhoi mynediad hawdd at wasanaethau gofal lleol pan fo'u hangen ac atebion technolegol i wella mynediad i gefnogi hunanofal.

Mae'r egwyddorion yn ceisio esbonio sut y dylid darparu'r cyfeiriad ar gyfer gwasanaethau gofal sylfaenol a chymunedol yng Nghymru mewn amrywiaeth o gyfleusterau gofal sylfaenol. Cynlluniwyd yr allbynnau yn dilyn adborth gan nifer o randdeiliaid gwasanaethau clinigol, proffesiynol a chyhoeddus er mwyn deall ac adolygu'r angen gwirioneddol yng nghyd-destun egwyddorion cynllunio arferion gorau. Ni fwriadwyd i'r egwyddorion fod yn rhagnodol, yn hytrach dylid eu dehongli mewn cyd-destun lleol.

Mae'r weledigaeth yn canolbwyntio ar swyddogaethau hyblyg a chynllun y gellir ei addasu sy'n cefnogi newid darpariaeth gwasanaethau. Mae adborth o weithgareddau ymgysylltu wedi amlygu'r egwyddorion allweddol canlynol sy'n elfennau pwysig o ddatblygiad ystad gofal sylfaenol Cymru i'r dyfodol:

- Pwysigrwydd sefydlu cyfleusterau newydd fel ffocws i'r gymuned ehangach.
- Yr angen i symud i ffwrdd o fodelau Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol pur un partner tuag at wasanaethau amlddisgyblaeth mwy cynaliadwy a chydweithredol sydd wedi'u cyd-leoli.
- Yr angen i wneud y defnydd gorau posibl o'r ystad gyhoeddus ehangach (e.e. llyfrgelloedd a neuaddau cymunedol).
- Cydnabod y gallai gwahanu llwybrau gofal sylfaenol a chymunedol heb eu trefnu / brys olygu bod angen cyfleusterau gwahanol.
- Dull cynllunio lle nad yw un cynllun yn addas i bawb, rhaid bod yn hyblyg a gallu ymateb i anghenion lleol.

Tudalen 69

- Hollbwysigrwydd tegwch i bob claf o ran mynediad, y cynnig gwasanaeth a'r amgylchedd.

Mae rhagor o fanylion am yr egwyddorion a'r mathau o Ganolfannau Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig wedi'u cynnwys isod yn Atodiad 1.

Mae'r Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol wedi cyflwyno Rhaglen Datblygiad Clwstwr Carlam i sicrhau bod y Model Gofal Sylfaenol i Gymru yn cael ei gweithredu'n gynt ac er mwyn mynd i'r afael â rhwystrau o fewn y system.

Mae'r Rhaglen yn cynnwys cyflwyno Cydweithrediadau Proffesiynol a Grwpiau Cynllunio Clwstwr Cymru Gyfan i ehangu a chryfhau ymgysylltu clinigol a chynyddu dylanwad y gymuned ar benderfyniadau'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol.

Mae Datblygiad Clwstwr Carlam yn ymwneud ag atgyfnerthu a gwella cyfres o fecanweithiau a seilwaith sydd eisoes ar waith yn y rhan fwyaf o achosion. Mae'n ymwneud â llwybr clir o'r gwasanaethau iechyd a gofal rheng flaen lleol drwodd i'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol o ran deall anghenion y boblogaeth leol a gallu troi gwybodaeth o'r fath yn flaenoriaethau strategol ystyrion ar lefel Bwrdd / clwstwr.

Y Gronfa Integreiddio Ranbarthol

Cronfa referniw a fydd yn cael ei darparu dros 5 mlynedd (2022-27) yw'r Gronfa Integreiddio Ranbarthol (RIF)¹. Mae'n adeiladu ar lwyddiannau a dysgu allweddol o'r Gronfa Gofal Integredig a'r Gronfa Trawsnewid ac yn cysoni sawl ffrwd ariannu mewn rhaglen fuddsoddi wedi'i symleiddio, â ffocws. Mae'n rhaid i'r holl weithgarwch a ariennir gan y Gronfa Integreiddio Ranbarthol gefnogi datblygiad a darpariaeth y chwe model cenedlaethol o ofal integredig yn uniongyrchol, a disgwylir i unrhyw fuddsoddiad a wneir drwy'r Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu ystyried y weledigaeth strategol ranbarthol ehangach o amgylch y modelau gofal hyn.

- Gofal yn y gymuned – dulliau ataliol a chydgyssylltu cymunedol
- Gofal yn y gymuned – gofal cymhleth yn nes at y cartref
- Hyrwyddo iechyd a llesiant emosiynol da
- Cefnogi teuluoedd i aros gyda'i gilydd yn ddiogel, a chymorth therapiwtig ar gyfer plant â phrofiad o fod mewn gofal
- Gwasanaethau gartref o'r ysbyty
- Atebion llety

Gellir neu dylid cyd-leoli a/neu ddarparu rhai agweddau ar y modelau gofal integredig hyn drwy hybiau/canolfannau iechyd a gofal cymdeithasol neu drwy atebion llety a phreswyl integredig. Bydd gofyn i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol sicrhau bod cynlluniau buddsoddi cyfalaf a referniw yn cyd-fynd i ddarparu'r cyfle gorau posibl i dargedu buddsoddiad yn strategol, er mwyn creu newid gwirioneddol yn y system i ddarparu gwasanaethau di-dor.

Y Gronfa Tai â Gofal

¹ <https://llyw.cymru/y-gronfa-integreiddio-rhanbarthol-ar-gyfer-iechyd-gofal-cymdeithasol>

Cronfa gyfalaf dai gyda'r amcanion o gynyddu'r stoc o dai i ddiwallu anghenion pobl ag anghenion gofal a chymorth, a darparu llety dros dro â gofal a lleoliadau gofal canolraddol yn y gymuned yw'r Gronfa Tai â Gofal². Mae'n ategu'r buddsoddiad a ddarperir trwy'r Gronfa Integreiddio Ranbarthol a'r Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu.

Mae'n bwysig bod cynlluniau buddsoddi ar gyfer y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu a'r Gronfa Integreiddio Ranbarthol yn cael eu hystyried ochr yn ochr i sicrhau eu bod yn gyson yn strategol ac i gael y manteision gorau posibl i Gymru.

Cymunedau Dysgu Cynaliadwy

Mae'r Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy³ yn cael ei darparu gan Lywodraeth Cymru mewn partneriaeth ag awdurdodau lleol, sefydliadau addysg bellach ac esgobaethau.

Bydd y Rhaglen yn gweld buddsoddiad gwerth £2.3 biliwn pellach yn y seilwaith ysgolion a cholegau gan ddefnyddio cyfalaf a referniw cyhoeddus. Er mwyn cefnogi fforddiadwyedd rhaglenni unigol partneriaid cyflawni a bod modd eu cyflawni, mae cyfradd ymyrryd grantiau Llywodraeth Cymru ar gyfer cynlluniau cyfalaf bellach yn 65% o'u cost. Mae cangen referniw y rhaglen yn cael ei hariannu 81% gan Lywodraeth Cymru gyda chostau cyfalaf cysylltiedig cynlluniau referniw wedi'u hariannu ar 65%.

Dechrau'n Deg

Dechrau'n Deg⁴ yw rhaglen Llywodraeth Cymru sy'n targedu teuluoedd sydd â phlant o dan 4 oed ac yn byw mewn rhai o'r ardaloedd mwyaf difreintiedig yng Nghymru. Nod y rhaglen yw gwneud gwahaniaeth pendant i gyfleoedd bywyd plant drwy liniaru effaith tlodi, sy'n gysylltiedig â chanlyniadau bywyd gwael mewn plentyndod cynnar, yn cynnwys canlyniadau iechyd. Ar hyn o bryd, mae'n gwasanaethu 36,000 o blant o dan bedair oed a'u teuluoedd. Mae'r Rhaglen yn cynnwys pedwar hawliad sy'n darparu:

- gofal plant rhan-amser o ansawdd, wedi'i ariannu i blant 2-3 oed;
- gwasanaeth ymwelwyr iechyd estynedig;
- mynediad at gymorth rhianta;
- cymorth ar gyfer datblygiad lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Mae'r rhaglen yn ehangu o fis Medi 2022⁵ i gyrraedd 2,500 pellach o blant o dan bedair oed, sef cam cyntaf yr ehangu graddol. Gwasanaethau wedi'u cyd-leoli a gwaith amlasiantaeth sydd wrth wraidd y rhaglen. Mae cydgysylltu strategol yn hanfodol a dylid ei ystyried wrth gynllunio ar gyfer Hybiau Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig a'u darparu. Lle bo'n bosibl, dylid cymhwyso gwersi a

² <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2022-05/y-gronfa-tai-a-gofal-ctg-canllaw-2022-23.pdf>

³ <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2022-01/canllawiau-achos-busnes-y-rhaglen-cymunedau-dysgu-cynaliadwy-2022.pdfv>

⁴ <https://llyw.cymru/dechrau-n-deg-canllawiau>

⁵ <https://llyw.cymru/ehangur-rhaglen-dechrau-n-deg-yng-nghymru>

ddysgwyd o Raglen Trawsnewid y Blynyddoedd Cynnar ar ddulliau amlasiantaeth a ffyrdd o weithio ar draws ôl-troed y Bwrdd Iechyd.

Mae cyllid cyfalaf ar gyfer Dechrau'n Deg a gofal plant yn perthyn i'r rhaglen Cymunedau Cynaliadwy ar gyfer Dysgu ehangach. Mae cyllideb o £70 miliwn ar gael i fuddsoddi yn y gwasanaethau hyn dros gyfnod y gyllideb, gydag awydd i weld mwy o gyd-leoli gwasanaethau, yn cynnwys cyd-leoli gyda gwasanaethau blynyddoedd cynnar a theuluoedd ehangach fel Teuluoedd yn Gyntaf.

Rhaglen Trawsnewid y Blynyddoedd Cynnar

Mae Rhaglen Trawsnewid y Blynyddoedd Cynnar yn cael ei darparu gan Fyrddau Gwasanaeth Cyhoeddus yn gweithio ar ôl-troed y Bwrdd Iechyd. Caiff ei hariannu gan Lywodraeth Cymru (£6 miliwn yn 2022 a 23/24). Mae'r rhaglen yn galluogi Byrddau Gwasanaeth Cyhoeddus i fabwysiadu dull strategol o gynllunio a darparu gwasanaethau'r Blynyddoedd Cynnar, gan weithio mewn partneriaeth â nifer o asiantaethau. Mae pob Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus yn profi dulliau i ddiwallu anghenion plant yn y blynyddoedd cynnar (0-7) a'u teuluoedd gan dynnu ar 'beth sy'n gweithio' mewn rhaglenni fel Dechrau'n Deg, Teuluoedd yn Gyntaf a Rhaglen Plant Iach Cymru. Maent hefyd yn profi elfennau craidd system blynyddoedd cynnar fel ffordd o ddarparu gwasanaethau mewn ffordd fwy cydgysylltiedig. Bydd dysgu o'r gwaith a wneir gan y Byrddau Gwasanaeth Cyhoeddus yn helpu i lywio datblygiad fframwaith cenedlaethol i gefnogi trawsnewidiad gwasanaethau y blynyddoedd cynnar yng Nghymru. Dylai Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol dynnu ar ddysgu ar lefel leol / ranbarthol i gefnogi dull integredig o ddarparu gwasanaethau.

Adnewyddu a Chanol Tref yn Gyntaf

Mae Dyfodol Cymru (y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol) yn gofyn am leoli cyfleusterau masnachol, manwerthu, addysg, iechyd, hamdden a gwasanaethau cyhoeddus sylweddol yng nghanol trefi a dinasoedd. Dylid gallu cael mynediad da iddynt drwy ddefnyddio trafniadaeth lesol a chyhoeddus i ac o'r dref neu'r ddinas gyfan a, lle bo'n briodol, y rhanbarth ehangach. Mae'n rhaid defnyddio dull dilynol i lywio'r broses o adnabod y lleoliad gorau ar gyfer y datblygiadau hyn, a dylent gael eu nodi mewn cynlluniau strategol. Dylai'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol ystyried egwyddorion canol trefi yn gyntaf fel blaenoriaeth ac os nad yw'r ateb a ffeirir wedi'i alinio, yna bydd angen rhesymeg glir ar Lywodraeth Cymru fel rhan o unrhyw achos busnes.

Cynllun Cyfalaf Strategol

Mae gofyn i bob Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol ddatblygu Cynllun Cyfalaf Strategol 10 mlynedd sy'n dwyn ynghyd partneriaid iechyd, gofal cymdeithasol, tai, y trydydd sector, addysg ac adnewyddu i ddatblygu cyfleusterau darparu gwasanaeth integredig ac atebion llety integredig.

Bydd y cynlluniau ar ffurf Achos Busnes y Rhaglen fel y nodwyd yn [Guide to developing the Programme Business Case \(gov.wales\)](#)

Tudalen 72

Bydd gofyn i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol ddatblygu eu Cynllun Cyfalaf Strategol a chyflwyno drafft cyntaf i Lywodraeth Cymru erbyn 30 Ebrill 2023 ynghyd â'u Cynllun Ardal strategol 5 mlynedd. Mae hwn yn ddisgwyliad newydd i'r Byrddau ac felly mae cyllid refeniw wedi'i ddarparu o 2022-23 am dair blynedd i gefnogi'r Byrddau i feithrin capasiti ac arbenigedd staff i ddatblygu'r cynlluniau hyn. Fodd bynnag, rydym yn ymwybodol bod hwn yn faes arbenigedd sylweddol newydd ac felly byddem yn disgwyl i gynlluniau gael eu cyflwyno erbyn Ebrill 2023 o leiaf, cynlluniau amlinellol ar gyfer y tymor byr a chanolig, i gyd-fynd â'r cynlluniau ardal 5 mlynedd, ar y ddealltwriaeth y bydd cynlluniau a blaenoriaethau hirdymor yn dilyn.

I gefnogi'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol, mae Llywodraeth Cymru wedi comisiynu Partneriaethau Lleol i ddatblygu canllawiau a chynghor manylach ar y broses Gynllunio Cyfalaf Strategol gyda'r nod o gyhoeddi'r canllawiau terfynol erbyn diwedd Medi 2022 gyda gweithdai i ddilyn yn yr hydref.

Fodd bynnag, er mwyn cefnogi cynllunio a gweithredu cynnar, disgwylir y bydd cynlluniau cyfalaf strategol yn cynnwys y canlynol o leiaf:

1 – Disgrifiad o'ch cyd-destun strategol rhanbarthol mewn perthynas â blaenoriaethau'ch cynllun ardal (a gefnogir gan eich Asesiad o Anghenion y Boblogaeth ac Adroddiad Sefydlogrwydd y Farchnad) a'ch dull o sefydlu'r chwe model gofal cenedlaethol:

- Gofal yn y gymuned – dulliau ataliol a chydgyssylltu cymunedol
- Gofal yn y gymuned – gofal cymhleth yn nes at y cartref
- Hyrwyddo iechyd a llesiant emosiynol da
- Cefnogi teuluoedd i aros gyda'i gilydd yn ddiogel, a chymorth therapiwtig ar gyfer plant â phrofiad o fod mewn gofal
- Gwasanaethau gartref o'r ysbyty
- Atebion llety

2 – Trosolwg o gryfderau a gwendidau'r seilwaith cyfalaf cyfredol yn y rhanbarth ar gyfer darparu gwasanaethau iechyd a gofal integredig yn y gymuned, yn cynnwys:

-

- Darpariaeth gwasanaethau rheng flaen ar gyfer gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol
- Hybiau a chanolfannau integredig
- Atebion llety

3 – Eich blaenoriaethau buddsoddi strategol (a gefnogir gan eich Asesiad o Anghenion y Boblogaeth ac Adroddiad Sefydlogrwydd y Farchnad a'r Cynllun Ardal)

- Tymor byr – 1-3 blynedd
- Tymor canolig – 3-5 blynedd
- Hirdymor – 5-10 mlynedd

4 – Amlinelliad o'ch trefniadau llywodraethu a rennir i gefnogi cynllunio a darpariaeth effeithiol

5 – Trosolwg o gyfraniad eich defnyddwyr gwasanaethau, gofalwyr a rhanddeiliaid mewn prosesau cynllunio, dylunio a darparu

6 – Eich dull o feithrin sgiliau a chapasiti i sicrhau darpariaeth

7 – Eich ymrwymiad i ddatgarboneiddio a'ch dull o wneud hynny

8 – Atodiad 1 – eich portffolio prosiectau cyfalaf – bydd hon yn ddogfen fyw ar gyfer olrhain prosiectau'n barhaus

Y mathau o brosiectau y gellir eu hariannu o dan y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu

Mae gan y Gronfa dri maes buddsoddi blaenoriaeth unigryw i gefnogi gweithrediad ymrwymadau Cymru Iachach a'r Rhaglen Lywodraethu. Nid yw'r proffil cyllideb tair blynedd a nodwyd yn gynharach yn y ddogfen hon yn dangos y rhaniad rhwng blaenoriaethau'r gronfa. Yn hytrach, bydd penderfyniadau'n cael eu seilio ar broses asesu gadarn a thrylwyr, a ddisgrifir yn ddiweddarach yn y canllawiau hyn. Mae pob blaenoriaeth wedi'i disgrifio isod:

- **Blaenoriaeth 1 – Datblygu hybiau a chanolfannau iechyd a gofal cymdeithasol integredig**

Mae ymrwymiad y Rhaglen Lywodraethu i ddatblygu hybiau a chanolfannau cymunedol integredig ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol yn darparu cyfle i gefnogi darpariaeth gwasanaethau di-dor drwy greu pwyntiau mynediad unigol lleol a chyd-leoli staff a gwasanaethau sy'n darparu llwybrau gofal integredig. Gallai'r hybiau hyn ddarparu'r cyfle i gyfuno cyfleusterau gofal preswyl neu ddatblygiadau tai megis gofal ychwanegol gyda mannau cymunedol agored i ddarparu allgymorth i gymunedau neu helpu pobl i fyw'n annibynnol yn eu cartrefi eu hunain am gyfnod hwy.

Mae'n rhaid i bob cynnig am gyllid o dan y blaenoriaeth hon lynu at yr egwyddorion allweddol canlynol a fydd yn sail i'r buddsoddiad:

- **Cyd-leoli gwasanaethau i alluogi darpariaeth ddi-dor.** Dylai Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol edrych ar draws yr ystod o gyfleusterau ac asedau cymunedol sydd ar gael iddynt (yn cynnwys y rhai y tu allan i'r ystad iechyd a gofal cymdeithasol, er enghraifft cyfleusterau'r blynyddoedd cynnar, ysgolion, canolfannau hamdden, blaen siopau) i chwilio am gyfleoedd i gyd-leoli gwasanaethau a allai ddod â mwy o fanteision i ddefnyddwyr gwasanaethau o'u lleoli'n ffisegol yn yr un lle. Fodd bynnag, mae'n hanfodol cydnabod na fydd cyd-leoli ynddo'i hun yn sicrhau darpariaeth gwasanaethau di-dor ac y bydd angen sefydlu cynlluniau i gefnogi llywodraethu, newid diwylliannol ac ymarfer (yn cynnwys rhannu data a gwybodaeth) i hwyluso darpariaeth gwasanaethau di-dor o safleoedd cyd-leoli. Cyn belled ag y bo'n ymarferol rhesymol, dylai'r cynlluniau hyn geisio dileu codi tâl ar wahanol rannau o'r system am ddefnyddio cyfleusterau cymunedol, er mwyn annog cyd-leoli a gweithio di-dor.

- **Rhwydwaith 'prif ganolfan a lloerennau' o gyfleusterau integredig.** Mae'r egwyddor hon wedi'i seilio ar y gydnabyddiaeth na fydd gan bob hyb bob gwasanaeth ond y dylid rhwydweithio cyfleusterau yn amlwg i sicrhau eu bod yn darparu cynnig iechyd a gofal cymdeithasol integredig a chydlynol ledled ardal.
- **Egwyddor 'dim drws anghywir'.** Dylai rhwydweithio hybiau a lloerennau fod yn seiliedig ar egwyddor dim drws anghywir sy'n golygu na fydd unrhyw un yn cael ei droi i ffwrdd o gwbl oherwydd nad yw'r gwasanaeth neu'r cymorth sydd eu hangen arnynt ar gael ar y safle hwnnw. Dylid cefnogi unigolion i gael gafael ar y gwasanaethau sydd eu hangen arnynt ble bynnag y byddant yn dod drwy'r drws am y tro cyntaf. Bydd cynyddu nifer y gwasanaethau mynediad uniongyrchol, nad oes angen atgyfeirio iddynt drwy wahanol bwyntiau o'r system yn ychwanegu gwerth ac yn lleihau defnydd diangen o apwyntiadau neu gysylltiadau.
- **Ymateb graddedig.** Mae'r egwyddor hon yn cydnabod bod cymorth a ddarperir drwy hybiau'n gallu amrywio o wybodaeth a chynghor a chymorth gyda materion bywyd pwysig allweddol (fel rhianta, tai, rheoli dyledion, cyflogaeth, gweithgareddau i atal unigrwydd ac ynysigrwydd, banciau bwyd) i wasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol mwy cymhleth (fel gwasanaethau meddygon teulu, timau gwaith cymdeithasol, therapi galwedigaethol, podiatreg, ffisiotherapi, ymarferwyr iechyd meddwl, camddefnyddio sylweddau, nyrsio ardal, gofal cartref, gwasanaethau iechyd i bobl ddigartref, lleferydd, iaith a chyfathrebu. Mae'n bwysig bod y rhwydwaith prif ganolfan a lloerennau a ddatblygir yn gallu cwmpasu ystod eang o wasanaethau ar y sbectrwm hwn.
- **Canol Tref yn gyntaf.** Yn unol â pholisi adfywio Llywodraeth Cymru ar ddatblygu canol trefi, dylai datblygiadau prif ganolfan a lloerennau ystyried yn gryf a allai safleoedd canol trefi ddarparu lleoliadau addas ar gyfer darparu gwasanaethau integredig ac fel y nodwyd uchod, os nad yw'r ateb a ffeirir yn cyd-fynd â hyn, yna bydd angen sail resymegol glir ar Lywodraeth Cymru fel rhan o unrhyw achos busnes.
- **Buddsoddiad cymesur ac wedi'i gynllunio.** Rhagwelir y bydd angen buddsoddiad sylweddol ar rai gweithgareddau o dan y flaenoriaeth hon er mwyn ailddatblygu a pheth gwaith adeiladu newydd tra bydd angen buddsoddiad llai ar weithgareddau eraill i adnewyddu ac ail-bwrpasu lleoliadau cymunedol cyfredol, yn cynnwys adeiladau yng nghanol trefi. Mae'n bwysig bod Byrddau Partneriaeth Lleol yn cynllunio eu blaenoriaethau buddsoddi yn ofalus i sicrhau a dangos gwerth gorau ac effaith.
- **Datgarboneiddio.** Mae'n rhaid i Gynlluniau Cyfalaf Strategol ac achosion busnes prosiectau Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol ddangos sut y bydd y

buddsoddiad yn cefnogi Cymru Sero Net, drwy ddangos meysydd fel defnydd ynni carbon isel a mesurau ynni effeithlon, yn yr amgylchedd adeiledig a darpariaeth gwasanaethau.

Mae'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol eisoes wedi'u cynghori i gysoni eu cynlluniau refeniw a buddsoddiad cyfalaf ac adnoddau refeniw i gefnogi datblygiad a gweithrediad gwasanaethau wedi'u cyd-leoli drwy'r hybiau integredig hyn a ddylai ddod gan adnoddau partneriaid statudol craidd a chronfeydd dewisol drwy'r Byrddau fel y Gronfa Integreiddio Ranbarthol⁶.

- **Blaenoriaeth 2 – Ailgydbwysu'r farchnad gofal preswyl i oedolion**

Mae'r Papur Gwyn 'Ailgydbwysu Gofal a Chymorth' yn nodi uchelgeisiau'r Gweinidog i ailgydbwysu'r sector gofal cymdeithasol i ffwrdd o gost i ansawdd, o allbynnau i ganlyniadau ac o elw tuag at werth cymdeithasol. Mae buddsoddiad cyfalaf ar gael i gefnogi awdurdodau lleol a sefydliadau nid-er-elw, yn cynnwys cymdeithasau tai i wneud y symudiad hwn yn y ffyrdd canlynol: -

- Buddsoddi mewn lleoliadau cymunedol/safleoedd preswyl/gofal nyrsio i sicrhau eu bod yn gallu diwallu anghenion mwy cymhleth unigolion yn nes at y cartref h.y. capasiti nyrsio, gweithwyr proffesiynol perthynol i iechyd a gofal canolraddol. Gallai hyn gynnwys cynyddu mynediad at wasanaethau'r GIG, (megis therapi gymunedol, adsefydlu/ail-alluogi a podiatreg) ar gyfer trigolion, gan gydnabod eu bod yn parhau i fod yn aelodau o boblogaeth y bwrdd iechyd.
- Cefnogi ac ysgogi awdurdodau lleol a darparwyr nid-er-elw i dyfu darpariaeth fewnol - a allai gynnwys ehangu cartrefi gofal mewnol (gwelyau ychwanegol), uwchraddio cyfleusterau er mwyn iddynt gyd-fynd â rheoliadau fel y gellir eu hailgofrestru fel darpariaeth nid-er-elw.
- Cymorth i awdurdodau lleol i ddod â darpariaeth sy'n methu yn ôl o dan reolaeth llywodraeth leol.
- Cynyddu capasiti gofal preswyl a nyrsio lle nodwyd bylchau/prinder darpariaeth.
- Cymorth i gartrefi gofal annibynnol llai i gael gafael ar adnoddau ar gyfer buddsoddi (fesul achos – cyngor pellach i ddilyn).

- **Blaenoriaeth 3 – Dileu elw o ddarpariaeth gofal preswyl i blant**

⁶ Tudalen 12 o ganllawiau'r Gronfa Integreiddio Ranbarthol <https://llyw.cymru/y-gronfa-integreiddio-rhanbarthol-ar-gyfer-iechyd-gofal-cymdeithasol>

Tudalen 76

Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn cynnwys nifer o ymrwymadau sy'n amlinellu ein gweledigaeth ar gyfer gwasanaethau plant yng Nghymru. Ein huchelgais yw newid ar draws y system gyfan ac, yn ganolog i hynny, rydym am weld mwy o blant a phobl ifanc yn cael eu galluogi i fyw gyda'u teuluoedd ac yn eu cymdogaethau cartref, gan leihau'n sylweddol y nifer sydd angen derbyn gofal. Rydym hefyd am sicrhau bod y cyfnod y mae pobl ifanc mewn gofal mor fyr â phosibl.

Rydym wedi ymrwymo i gadw teuluoedd gyda'i gilydd. Ein gweledigaeth yw ailgynllunio sut rydym yn gofalu am blant a phobl ifanc fel y gallwn sicrhau'r gorau i'n pobl ifanc, eu teuluoedd a'u cymunedau drwy ddarparu gwasanaethau sydd wedi'u lleoli'n lleol, wedi'u cynllunio'n lleol ac yn atebol yn lleol.

Fel rhan o'r Cytundeb Cydweithio rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru, mae yna ymrwymiad clir i 'ddileu elw preifat o ofal plant sy'n derbyn gofal' ac mae'r ymrwymiad hwnnw'n elfen allweddol o'r agenda radical hon, gan gynnwys gofal preswyl i blant.

Mae adborth gan blant a phobl ifanc yn awgrymu bod ganddynt deimladau cryf am dderbyn gofal gan sefydliadau o dan berchnogaeth breifat sy'n gwneud elw o'u profiad o fod mewn gofal. Nid yw Llywodraeth Cymru yn credu y dylai yna fod marchnad ar gyfer gofal i blant, nac y dylai elw gael ei wneud o ofalu am blant sy'n wynebu heriau penodol yn eu bywydau. Mae'r Llywodraeth yn bwriadu cyflwyno deddfwriaeth i ddod â hyn i ben. Mae hyn yn golygu y bydd gofal plant sy'n derbyn gofal yng Nghymru yn y dyfodol yn cael ei ddarparu gan sefydliadau'r sector cyhoeddus, sefydliadau elusennol neu sefydliadau nid-er-elw.

Ein nod yw sicrhau nad yw arian cyhoeddus sy'n cael ei fuddsoddi yng ngofal plant sy'n derbyn gofal yn gwneud elw i unigolion nac endidau corfforaethol, ond yn hytrach yn cael ei wario ar wasanaethau plant er mwyn sicrhau profiadau a chanlyniadau gwell i blant a phobl ifanc, gan helpu i ddatblygu a gwella gwasanaethau a hybu datblygiad proffesiynol pellach ar gyfer staff.

Ochr yn ochr â'r Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu, mae'r Gronfa Tai â Gofal hefyd ar gael i gefnogi buddsoddiad mewn datblygu a/neu dyfu darpariaeth gofal preswyl nid-er-elw i blant a phobl ifanc.

Dylai Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol ystyried sut y gall y ddwy gronfa hyn weithio i gefnogi a datblygu capasiti gwasanaethau gofal preswyl nid-er-elw i blant a phobl ifanc, gan gynnwys darpariaeth sy'n cael ei rhedeg gan awdurdodau lleol. Er mwyn cynorthwyo gyda'r broses benderfynu mewn perthynas ag at ba gronfa i gyfeirio ceisiadau, mae'r canllaw canlynol wedi'i ddatblygu;

- Ar gyfer **y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu a'r Gronfa Tai â Gofal**, rhaid i unrhyw geisiadau am gyllid ar gyfer gofal preswyl i blant gael eu gwneud drwy'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol.

Tudalen 77

- **Dim ond** darparwyr nid-er-elw neu ddarparwyr sydd ag ymrwymiad clir i newid i fodel cyflenwi nid-er-elw (a fyddai'n dod yn amod ariannu) a all wneud cais am gyllid ar gyfer gofal preswyl i blant.
- Bydd **y Gronfa Tai â Gofal** yn canolbwyntio ar gynyddu, ehangu a/neu wella darpariaeth gofal preswyl nid-er-elw i blant. Gallai hyn gynnwys;
 - datblygu darpariaeth gofal preswyl nid-er-elw newydd yn unol ag asesiadau anghenion lleol a rhanbarthol ac adroddiadau sefydlogrwydd y farchnad
 - ehangu'r ddarpariaeth nid-er-elw bresennol (gwelyau ychwanegol)
 - uwchraddio cyfleusterau i sicrhau eu bod yn cydymffurfio â rheoliadau i'w galluogi i gael eu cofrestru fel darpariaeth nid-er-elw.
- Gall y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwyso ddarparu cymhellion i gefnogi newid model busnes ym maes gofal preswyl i blant tuag at fodel nid-er-elw. Gallai hyn gynnwys;
 - cymorth i awdurdodau lleol ddod â darpariaeth er elw bresennol o ofal preswyl i blant o dan reolaeth llywodraeth leol
 - cefnogi a chymell y sector nid-er-elw i dyfu darpariaeth gofal preswyl i blant.

Y Cam Braenaru - Ebrill 2022

Dechreuodd y gwaith ym mis Ebrill 2022 gyda chychwyn cam braenaru'r Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwyso i sicrhau bod Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol yn gallu cyflwyno datganiadau o ddiddordeb ar gyfer prosiectau sy'n bodloni blaenoriaethau ac egwyddorion y Gronfa er mwyn sicrhau dyraniad grantiau amserol.

Gwahoddwyd y Byrddau i gwblhau rhestr wirio ar gyfer prosiectau y tybient a oedd yn addas fel y gallai panel trawslywodraeth asesu eu haddasrwydd mewn 3 cham ym misoedd Ebrill, Mai a Mehefin 2022.

Ni fydd y cam braenaru'n cael unrhyw effaith ar gyllid pellach drwy'r Gronfa Gyfalaf yn y blynyddoedd i ddod gan fod arian yn cael ei roi ar sail ymgeisio yn hytrach na dyraniadau penodol.

Trwy'r cam braenaru, cyflwynwyd cynigion o dan flaenoriaeth 1 a 2 ac roeddynt yn cynnwys cynigion ar gyfer Hybiau Llesiant Cymunedol, hybiau gofal integredig a gofal canolraddol a gofal canolraddol seiliedig ar welyau. Drwy ymrwymo i brosiectau o fewn y cam braenaru, nid yw Llywodraeth Cymru'n ymrwymo i ariannu prosiectau ymhellach yn y blynyddoedd dilynol, byddai hyn yn destun achos busnes pellach neu waith papur gofynnol ychwanegol a fydd yn cael ei drafod fesul achos gyda'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol.

Mae'r cam braenaru wedi galluogi Llywodraeth Cymru i gynnal ymarfer gwersi a ddysgwyd i ddatblygu'r canllawiau hyn ar gyfer cyflwyno'n ffurfiol y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwyso lechyd a Gofal Cymdeithasol gan sicrhau bod gwelliannau angenrheidiol yn cael eu gwneud i'r broses wrth symud ymlaen.

Rheolaeth Ariannol

Ni fydd cyllid yn cael ei ddyrannu ymlaen llaw ar sail ranbarthol nac yn erbyn unrhyw un o'r tair blaenoriaeth. Yn hytrach, bydd buddsoddiad yn seiliedig ar gyflwyno cynigion cymeradwy gan y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol a fydd yn eu tro yn cael eu hystyried gan grŵp trawslywodraeth o swyddogion Llywodraeth Cymru a fydd yn gwneud argymhellion i Weinidogion ynghylch cymeradwyaeth.

Bydd yn ofynnol i bob cynllun sy'n derbyn cyllid y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysio Iechyd a Gofal Cymdeithasol gyda gwerth contract o fwy na £2 filiwn agor Cyfrif Banc Prosiect (PBA). Mae hwn yn un o amcanion polisi allweddol Llywodraeth Cymru i sicrhau taliad prydlon drwy gadwyn gyflenwi adeiladu. Bydd tystiolaeth bod PBA wedi'i agor yn ofynnol ar gyfer cam talu'r grant adeiladu.

Mae rhagor o wybodaeth am bolisi Cyfrifon Banc Prosiect ar gael [yma](#) ac mae canllawiau ar ddefnyddio'r Cyfrifon ar gael [yma](#).

Gellir cyfeirio ymholiadau am bolisi Cyfrifon Banc Prosiect Llywodraeth Cymru i dîm Bolisi Caffael Llywodraeth Cymru drwy'r cyfeiriad e-bost canlynol:

PolisiMasnachol@llyw.cymru.

Y Broses Ymgeisio a Chymeradwyo

Mae Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol wedi'u nodi fel y cyrff arweiniol i gydgyssylltu a rheoli'r rhaglen gyfalaf hon o ystyried eu safle unigryw fel fforwm partneriaeth amlasiantaeth. Dylai partneriaid (yn cynnwys iechyd, tai, gofal cymdeithasol, addysg, adfywio a'r trydydd sector) weithio drwy'r Byrddau i gyfrannu eu gwybodaeth, eu hadnoddau a'u cyfleoedd eu hunain mewn perthynas â'u gwasanaeth i gefnogi datblygiad cynllun cyfalaf strategol a fydd yn nodi blaenoriaethau buddsoddi cyfalaf i gefnogi darpariaeth gwasanaethau integredig. Bydd y canllawiau a'r cyngor a nodwyd uchod ar y broses Cynllunio Cyfalaf Strategol sydd i'w cyhoeddi i'r Byrddau erbyn diwedd Medi 2022 yn helpu'r Byrddau i gydnabod y gwahanol brosesau rhwng sefydliadau arweiniol wrth ddatblygu cynlluniau integredig.

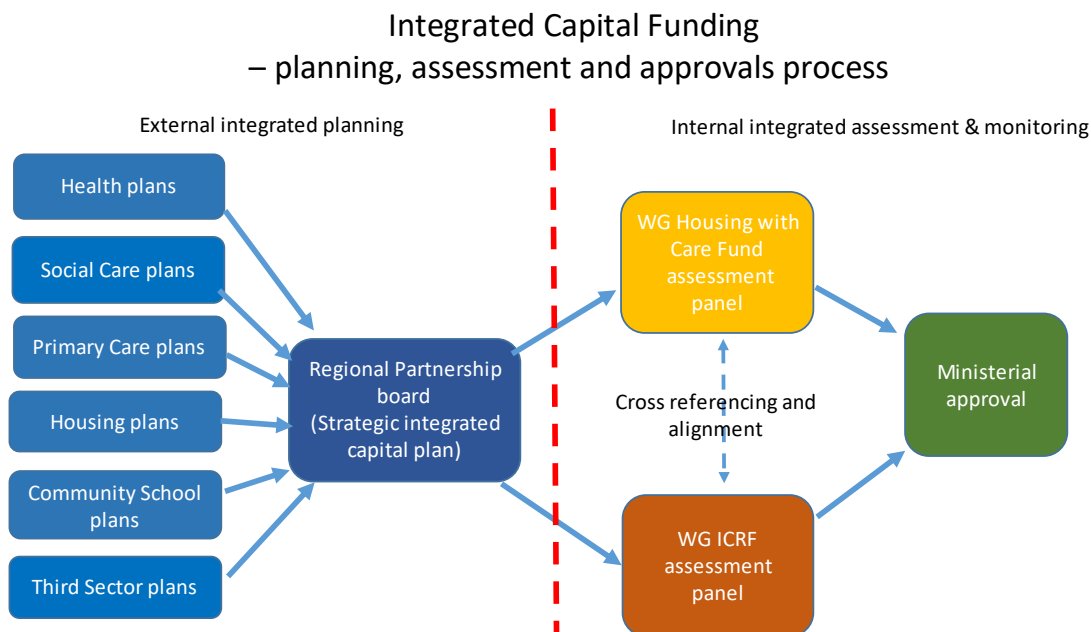
Bydd y cynllun cyfalaf strategol a cheisiadau am brosiectau'n cael eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru eu cymeradwyo.

Bydd gan y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysio a'r Gronfa Tai â Gofal eu paneli asesu eu hunain a fydd yn cynnwys swyddogion trawslywodraeth yn cynnwys cynrychiolwyr o'r sectorau iechyd, gofal cymdeithasol, addysg, tai ac adfywio. Bydd Cyfarwyddwyr Rhaglenni y ddwy gronfa'n aelodau o'r paneli asesu ac yn gweithio'n agos gyda'i gilydd i sicrhau bod ceisiadau'n cael eu dyrannu i'r gronfa fwyaf briodol a bod cyfleoedd ar gyfer cysoni ehangach yn cael eu cydnabod a'u datblygu.

Gall y paneli asesu ddod yn ôl at y Byrddau i ofyn am fwy o wybodaeth i gefnogi ceisiadau os oes angen.

Ar ôl eu cymeradwyo gan y paneli asesu bydd y ceisiadau'n cael eu cyflwyno i Weinidogion am gymeradwyaeth derfynol.

Mae Ffigur 2 isod yn dangos y broses gynllunio ac asesu ar gyfer y Gronfa Tai â Gofal a'r Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

Ffig 2

Fel y nodwyd uchod, bydd angen i'r Byrddau ddatblygu a chynnal Cynllun Cyfalaf Strategol a phortffolio prosiectau ategol a fydd yn nodi'r angen strategol yn glir am unrhyw brosiect a gyflwynwyd o dan y Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysu Iechyd a Gofal Cymdeithasol. Dim ond ceisiadau wedi'u cynnwys o fewn y Cynllun Cyfalaf Strategol fydd yn cael eu derbyn drwy'r Gronfa Gyfalaf. Fodd bynnag, o nodi natur hirdymor y cynllun strategol disgwylir iddo gael ei reoli fel dogfen fyw fel y gellir ei diweddarau i ddiwallu anghenion newidiol neu gyfleoedd newydd a allai godi dros amser. Yn yr un modd, dylid diweddarau'r portffolio prosiectau'n rheolaidd a'i ddefnyddio i olrhain cynnydd darpariaeth.

Bydd prosiectau a gyflwynir o dan y Gronfa Gyfalaf yn destun proses ymgeisio a chymeradwyo aml-gam; bydd nifer y camau'n cael ei bennu gan faint a risgiau'r prosiect, er enghraifft, byddai gofyn cael achos busnes amlinellol ac achos busnes llawn ar gyfer buddsoddiadau mwy cymhleth.

Dylai Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol gyflwyno eu prosesau mewnol eu hunain i arfarnu a chymeradwyo prosiectau cyn i'r rhain gael eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru. Dylid cofnodi cymeradwyaeth y Byrddau ar y ffurflen gais.

Bydd y panel trawslywodraeth yn cyfarfod bob deufis i arfarnu'r ceisiadau a dderbyniwyd.

Bydd ceisiadau a dderbynnir o fewn 10 diwrnod gwaith i ddyddiad y panel yn cael eu harfarnu yn y panel nesaf i roi digon o amser i asesu a dosbarthu'r gwaith papur cyn y panel.

Cam 1 – Cais cychwynnol

Mae cais y cam cyntaf yn nodi egwyddorion, disgrifiad ac amcan o gost y prosiect, fel y nodwyd yn y ffurflen gais. Os yw'n cytuno, bydd Llywodraeth Cymru'n rhoi cymeradwyaeth 'mewn egwyddor' i'r cynllun yn y cam hwn, a lle bo'n briodol, yn ariannu ffioedd i gyflawni cam nesaf y broses.

Cam 2 – Datblygu Achos Busnes

Sicrhau'r gwerth gorau i'r cyhoedd yw prif nod gwariant y sector cyhoeddus. Y dull Gwell Achos Busnes, gan ddefnyddio'r Model Pum Achos, yw arferion gorau Llywodraeth Cymru ar gyfer cynllunio a chyfiawnhau costau cynigion buddsoddi mewn seilwaith a galluogi penderfyniadau dyrannu cyllid effeithiol.

Mae'r dull Gwell Achos Busnes yn ofyniad i bob cynllun sydd am gael buddsoddiad o raglen y Gronfa Gyfalaf ac yn seiliedig ar arferion gorau a nodir yn Llyfr Gwyrdd Trysorlys EM⁷.

Mae pob Achos Busnes a gyflwynir wedi'u seilio ar Achos Busnes y Rhaglen (a arferai gael ei alw'n Rhaglen Amlinelliad Strategol), sy'n darparu golwg cyffredinol o'r prosiect/rhaglen. Bydd eich Cynllun Cyfalaf Strategol yn gweithredu fel Achos Busnes y Rhaglen.

Yna, gall prosiectau unigol gael eu cymeradwyo yn amodol ar dderbyn Achos Busnes boddhaol.

Yn achos prosiectau dros £5 miliwn, mae Achosion Busnes yn cael eu cyflwyno mewn dau gam:

- Achos Amlinellol Strategol (SOC) ac Achos Busnes Amlinellol (OBC) - yn dilyn cymeradwyo Achos Busnes y Rhaglen gellir cyflwyno'r ddau yma yr un pryd
- Achos Busnes Llawn (FBC)

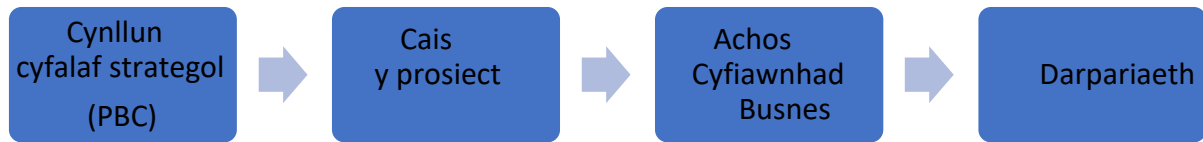
Yn achos prosiectau llai sy'n werth llai na £5 miliwn, mae'r Achos Amlinellol Strategol, yr Achos Busnes Amlinellol a'r Achos Busnes Llawn yn cael eu disodli gan un ddogfen, yr Achos Cyfiawnhad Busnes (BJC).

Mae'r broses hon wedi'i dangos yn y diagram isod yn ffig 1:

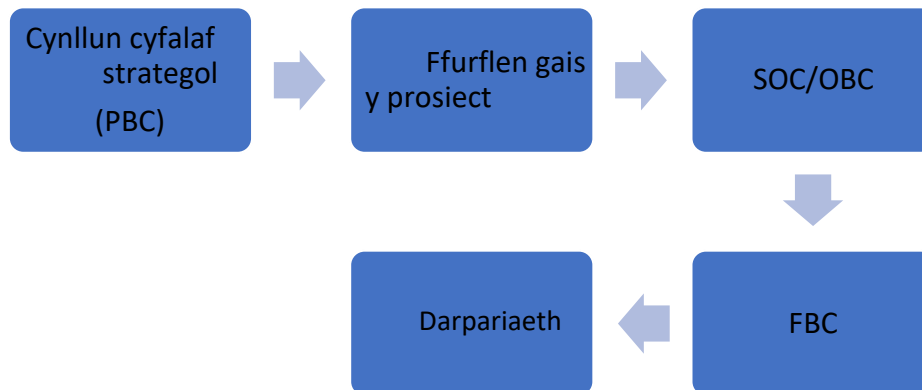
7

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1063330/Green_Book_2022.pdf

Prosiectau llai na £5 miliwn

Prosiectau dros £5 miliwn:

Ffig 1

Mae angen gwerthusiad tir neu eiddo annibynnol **cyn cymeradwyo** unrhyw gaffaeliad. Mae angen tystiolaeth o deitl cyn talu unrhyw gyllid. Nid oes angen dogfennau gwreiddiol wedi'u llofnodi arnom ond dylid cadw'r rhain i gyfeirio atynt yn y dyfodol.

Mae angen tystiolaeth o ganiatâd cynllunio manwl a chontract adeiladu wedi'i lofnodi cyn cymeradwyo Achos Busnes Llawn (neu Achos Cyfiawnhad Busnes).

Pan fydd cais am brosiect yn cael ei gymeradwyo, bydd Llywodraeth Cymru'n cyhoeddi llythyr dyfarnu grant o blaid sefydliad arweiniol enwebedig y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol. Nid yw'r Byrddau'n gyrrff corfforedig ac felly ni allant ddal cronfeydd na chyflogi pobl. Y sefydliad arweiniol sy'n derbyn y llythyr dyfarnu grant ac sy'n ddarostyngedig i'r cyfrifoldebau a'r rhwymedigaethau cyfreithiol a roddir yn y llythyr.

Hawliadau

Pan fydd cyllid Llywodraeth Cymru'n cael ei ddyfarnu i gorff allanol mae'n bwysig bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a'i ddefnyddio at y dibenion y dyfarnwyd ef.

Pan fydd byrddau iechyd yn sefydliad arweiniol, bydd y cyllid yn dod trwy'r Rhestr Terfyn Adnoddau Cyfalaf fel sy'n digwydd ar gyfer pob dyraniad cyllid ar gyfer byrddau iechyd, bydd manylion am hyn yn y llythyr dyfarnu grant.

Pan na fydd y sefydliad arweiniol yn Fwrdd Iechyd, gall y sefydliad arweiniol hawlio ôl-daliadau chwarterol yn seiliedig ar gostau darparu'r prosiect. Bydd profforma hawlio'n cael ei ddarparu i'w ddefnyddio ac mae enghraifft i'w gweld yn Atodiad [TBC].

Gellir cyflwyno hawliadau bob chwarter ac eithrio yn y chwarter olaf, pan mae'n rhaid derbyn hawliadau erbyn 28/29 Chwefror ar y diwrnod gwaith olaf yn y mis os yw'r 28 neu'r 29 yn syrthio ar benwythnos.

Bydd angen cadarnhad ar bob hawliad yn seiliedig ar y gofynion canlynol:

- Mae'r manylion yn gywir ac nid oes ac ni fydd unrhyw grant arall gan Lywodraeth Cymru na chyfraniadau allanol yn cael eu gwneud tuag at y gwariant a nodwyd yn yr hawliad oni chytunwyd fel arall.
- Mae'r cyllid yr hawliwyd amdano ar gyfer dibenion y cytunwyd arnynt, ar gyfer gwariant cymwys ac o fewn terfynau gwariant a gymeradwywyd.
- Mae'r sefydliad yn gweithredu yn unol â'i gyfansoddiad ym mhob agwedd.
- Mae'r sefydliad yn datgan bod y systemau ariannol a rheoli priodol ar waith os oes unrhyw ran o'r cyllid yn cael ei ddefnyddio i ddarparu grant neu i gaffael unrhyw nwyddau neu wasanaethau gan drydydd partion.

Bydd y llythyr dyfarnu grant yn darparu manylion pellach ar broses hawlio Cronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwyso Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

Pridiannau Cyfreithiol a Chyfyngiadau

Mae cynlluniau sy'n derbyn mwy na £100,000 o gyllid gan y Gronfa Gyfalaf yn destun pridiannau cyfreithiol a/neu gyfyngiadau. Bydd manylion y pridiannau cyfreithiol a'r cyfyngiad yn cael eu hatodi i'r Llythyrau Dyfarnu Grant.

Os yw cyllid o'r Gronfa Gyfalaf yn cael ei dalu i'r Bwrdd Iechyd Lleol, a'i gadw gan y Bwrdd Iechyd Lleol, nid oes unrhyw ofynion pridiannau cyfreithiol a/neu gyfyngiad. Nodwch fod Byrddau Iechyd Lleol yn gofyn am gymeradwyaeth gan y Gweinidog i gaffael neu waredu tir neu eiddo.

Os yw cyllid o'r Gronfa Gyfalaf yn cael ei dalu i'r Bwrdd Iechyd Lleol sy'n ei dalu ymlaen i sefydliad darparu, fel Landlord Cymdeithasol Cofrestredig neu awdurdod lleol, mae'n rhaid gosod pridiannau cyfreithiol a/neu gyfyngiad o blaid y Bwrdd Iechyd Lleol ar yr eiddo.

Os yw cyllid o'r Gronfa Gyfalaf yn cael ei dalu'n uniongyrchol i awdurdod lleol, mae'n rhaid cofrestru cyfyngiad yn erbyn y tir neu'r eiddo o blaid Gweinidogion Cymru. Os

yw'r cyllid rhwng £50,000 a £250,000 bydd y cyfyngiad yn parhau am 5 mlynedd, os yw dros £250,000 bydd y cyfyngiad yn parhau am 10 mlynedd.

Os yw cyllid o'r Gronfa Gyfalaf yn cael ei dalu'n uniongyrchol i Landlord Cymdeithasol Cofrestredig neu unrhyw ddarparwr trydydd sector neu annibynnol arall, mae'n rhaid gosod pridiant cyfreithiol a chyfyngiad ar y tir neu'r eiddo a brynwyd yn y cam caffael o blaid Gweinidogion Cymru. Os yw'r ymgeisydd yn berchen ar yr eiddo eisoes, mae'n rhaid gosod y pridiannau cyfreithiol a'r cyfyngiad ar yr eiddo yn y cam adeiladu.

Cyflawni'r Rhaglen

Gall y broses o gyflawni'r rhaglen gynnwys rhai neu bob un o'r camau canlynol yn dibynnu ar faint a chwmpas y prosiect:

- Craffu technegol yn y cam cysyniad a'r cam cyn-cynllunio
- Cymeradwyo a dyfarnu'r prosiect
- Talu grant
- Adolygiad ôl-gwblhau craffu technegol

Rolau a Chyfrifoldebau

Llywodraeth Cymru

Bydd tîm Cronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwysio Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn gweinyddu cyllid tuag at brosiectau Blaenoriaeth 1, Blaenoriaeth 2 a Blaenoriaeth 3, gyda chymorth arfarnu a phanel gan arweinwyr polisi allweddol yn Llywodraeth Cymru. Mae rôl Llywodraeth Cymru'n cynnwys:

- Adolygu ceisiadau ac ymgysylltu/gweithio gyda Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol.
- Ymgysylltu â'r meysydd polisi allweddol gofynnol fel Tai, Addysg, Adfywio, y Blynyddoedd Cynnar a thlodi yn ogystal â thimau Gwasanaethau Iechyd a Chymdeithasol a meysydd polisi eraill yn Llywodraeth Cymru.
- Gwirio a phrosesu ceisiadau cymeradwyo cynlluniau a hawliadau grantiau.
- Ymgysylltu ag ymgeiswyr pan fo ceisiadau'n anghyflawn neu'n ymddangos yn anghywir.
- Pennu cyfrannau cyllid y Gronfa Gyfalaf a'r Gronfa Integreiddio Ranbarthol ar gyfer pob cynllun.
- Cyhoeddi cymeradwyaethau cynlluniau drwy lythyrau dyfarnu grantiau a thalu grantiau.
- Lle bo'n berthnasol, gweithredu unrhyw bridiannau cyfreithiol neu gyfyngiadau.
- Cynnal hapwiriadau o ddogfennau a gedwir ar ffeiliau'r adolygiad.
- Monitro Cynlluniau Cyfalaf Strategol a cheisiadau i sicrhau bod yr holl grant yn cael ei dalu pan fo'n ddyledus.
- Monitro cynlluniau wedi'u cwblhau i sicrhau bod allbynnau a manteision yn cael eu cofnodi ac adroddiadau adolygu ôl-gwblhau'n cael eu derbyn.

Tudalen 84

Dylid anfon pob cais cymeradwyo prosiect a hawliad grant yn ymwneud â chynlluniau a ariennir gan Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwyso Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn electronig i flwch negeseuon e-bost Partneriaeth ac Integreiddio: partneriaethauacintegreiddio@llyw.cymru.

Gofynnir i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol, awdurdodau lleol, Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig a darparwyr eraill y trydydd sector neu'r sector annibynnol ddatgan enw'r cynllun yn glir yn nheitl yr e-bost a'r math o ohebiaeth.

Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol

Mae Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol yn gyfrifol am y canlynol:

- Rheoli a chynnal y Cynllun Cyfalaf Strategol rhanbarthol, a chynllunio cyfalaf rhanbarthol strategol ehangach i wneud y gorau o'r synergeddau rhwng y Gronfa Tai â Gofal a'r Gronfa Integreiddio Rhanbarthol.
- Cymeradwyo cynlluniau cyn i geisiadau gael eu cyflwyno i Lywodraeth Cymru.
- Cynnal Log Penderfyniadau i gofnodi penderfyniadau gan y Bwrdd Partneriaeth.
- Cyflwyno ceisiadau i'w cymeradwyo a hawliadau am gyllid.
- Ymgysylltu â Llywodraeth Cymru, sefydliadau cyflawni, rhanddeiliaid a defnyddwyr gwasanaethau.
- Sicrhau bod cynlluniau cyfalaf Cronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwyso Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn gynaliadwy ac wedi'u cefnogi gan wasanaethau priodol a ariennir gan refeniw.
- Sicrhau bod rhwymedigaethau pridiannau cyfreithiol a chyfyngiadau yn cael eu cyflawni a'u cofnodi'n brydlon.
- Cofnodi, monitro ac uwchgyfeirio risgiau.
- Monitro gwerth am arian ac adrodd am allbynnau a manteision.
- Sicrhau bod blaenoriaethau trawsbynciol fel datgarboneiddio, llwybrau teithio llesol a'r Gymraeg wedi'u hystyried.

Sefydliadau cyflawni

Mae awdurdodau lleol, Byrddau Iechyd, Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig a darparwyr trydydd sector neu annibynnol eraill ("sefydliadau cyflawni") sy'n cyflawni prosiectau Blaenoriaeth 1, Blaenoriaeth 2 neu Flaenoriaeth 3 yn gyfrifol am:

- Ymgysylltu â Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol, Llywodraeth Cymru ac eraill, fel y bo'n briodol.
- Sicrhau cytundeb Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol i ymrwymo cyllid y Gronfa Gyfalaf.
- Cyflwyno ceisiadau i'w cymeradwyo a hawliadau am grant, gan ddarparu'r holl dystiolaeth ategol ofynnol.
- Gweithredu pridiannau cyfreithiol a/neu gyfyngiadau priodol.

- Monitro, cofnodi ac uwchgyfeirio risgiau.
- Monitro cynlluniau'n barhaus am Werth am Arian.

Caffael

Dylai pob sefydliad cyflawni sicrhau bod gwasanaethau dylunio arbenigol ac asiantau cyflawni priodol yn cael eu caffael yn unol â pholisïau a gweithdrefnau caffael safonol y sefydliad.

Dylai trefniadau caffael gyd-fynd â [Datganiad Polisi Caffael Cymru](#) hefyd.

Mae defnyddio trefniadau fframwaith cyfredol yn dderbyniol cyn belled â'u bod wedi eu dyfarnu'n briodol ac yn cydymffurfio â rheoliadau caffael cyhoeddus cyfredol.

Sector cyhoeddus Cymru yw defnyddiwr mwyaf gwasanaethau a nwyddau o'r sectorau preifat a gwirfoddol yng Nghymru. Mae Llywodraeth Cymru'n ceisio sicrhau manteision ar gyfer y gymuned leol o weithgarwch caffael drwy ddefnyddio dull polisi Buddion Cymunedol. Caiff y dull hwn ei gymeradwyo ymhellach gan Egwyddor 4 o Ddatganiad Polisi Caffael Cymru, sy'n datgan bod rhaid i ddarparu budd cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol drwy ddefnyddio polisi Buddion Cymunedol yn effeithiol fod yn ystyriaeth annatod wrth gaffael.

Mae'r dull yn cwmpasu:

- Cyfleoedd am brentisiaeth – creu cyfleoedd newydd neu ddarparu wythnosau o hyfforddiant ymarferol i brentisiaid cyfredol
- Cyfleoedd am swyddi i bobl economaidd anweithgar
- Cyfleoedd hyfforddi i bobl economaidd anweithgar
- Cyfleoedd cadw a hyfforddi i'r gweithlu cyfredol
- Hyrwyddo cadwynau cyflenwi agored a hygyrch sy'n darparu cyfleoedd i Fusnesau Bach a Chanolig ymgeisio am waith; a hyrwyddo mentrau cymdeithasol a busnesau a gefnogir
- Cod Ymarfer Cyflogaeth Foesebol mewn cadwynau cyflenwi
- Tâl teg
- Cyfrannu at addysg yng Nghymru drwy ymgysylltu â chwricwlwa ysgolion, colegau a phrifysgolion
- Cyfraniadau at fentrau cymunedol sy'n cefnogi trechu tloedi ledled Cymru a gadael gwaddol yn y gymuned
- Cyfleoedd i leihau effaith amgylcheddol y contract ac i hyrwyddo manteision amgylcheddol.

Mae gofyn i bob prosiect sy'n cael ei ariannu drwy Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwyso lechyd a Gofal Cymdeithasol gymhwyso buddion cymunedol i'r 'holl' drefniadau caffael waeth beth fo'u gwerth, gan adrodd drwy ddefnyddio'r Offeryn Mesur Manteision Cymunedol⁸ ar gontractau dros £2 miliwn lle gellir gwireddu buddion neu fanteision o'r fath. Mae defnyddio'r pecyn yn fodd o ddal yr ystod lawn o ganlyniadau Buddion Cymunedol, yn cynnwys swyddi, mentrau cymorth addysgol a hyfforddiant, ac mae'n cynnig ffordd gyson o fesur buddion o'r fath.

Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod disgwyliadau o ran pa fath o fuddion cymunedol y dylid eu targedu ac wedi cynnwys meincnodau ar gyfer y targedau hyn. Mae peth

⁸ <https://llyw.cymru/caffael-offeryn-mesur-manteision-cymunedol> -

o'r data yn angenrheidiol er gwybodaeth yn unig ac nid yw'n cael ei bennu fel targed caled.

Dylid cynnwys y targedau sy'n rhan o'r contract yn yr Achos Busnes Llawn/Achos Cyfiawnhad Busnes a byddant hefyd yn cael eu cynnwys yn y llythyr dyfarnu grant pan gymeradwyr y cais am gyllid.

Dull Asesu Amgylcheddol y Sefydliad Ymchwil Adeiladu (BREEAM)

Mae gofyn i bob prosiect (annomestig) a ariennir gan Lywodraeth Cymru sydd â chost cyfalaf o dros £2 miliwn (h.y. yn cynnwys gwaith, ffioedd, costau nad ydynt yn waith, costau wrth gefn etc a TAW) a thros 1,000m² mewn arwynebedd llawr, ymrwmo i'r safon briodol fel y'i diffinnir isod o gychwyn y cynllun.

Cynlluniau Adeiladu Newydd – sgôr RHAGOROL (wedi'u hasesu yn erbyn Adeilad Newydd BREEAM)

Cynlluniau Adnewyddu Mawr – sgôr DA IAWN (wedi'u hasesu yn erbyn adnewyddu a gosod annomestig BREEAM)

Derbynnir bod yna rai amgylchiadau eithriadol lle mae natur a chymhlethdod y gwaith yn golygu nad yw cyflawni'r lefel darged ofynnol yn realistig. Yn yr amgylchiadau hyn dylid nodi pwy fydd yn adolygu'r dystiolaeth a'r gwaith gyda thîm y prosiect i nodi lefel darged briodol sy'n sicrhau'r canlyniad gorau posibl cyn gynted â phosibl ac yn hysbysu Llywodraeth Cymru am y mater.

Mae rhagor o wybodaeth yn <https://llyw.cymru/safonau-adeiladu-cynaliadwy>

Gweithio tuag at Garbon Sero Net Oes Gyfan

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i sector cyhoeddus carbon niwtral erbyn 2030 a gostyngiad o 100% mewn allyriadau nwyon tŷ gwydr yng Nghymru erbyn 2050.

Bydd gofyn i bob prosiect adeiladu newydd sy'n ymgeisio am gymorth drwy Gronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwyso Iechyd a Gofal Cymdeithasol, nad ydynt wedi cyrraedd y cam Achos Busnes Amlinellol, ddangos bod Carbon Sero Net yn cael ei gyflawni a gostyngiad o 20% ar y swm o garbon ymgorfforedig - hynny yw y carbon sy'n cael ei allyrru drwy ddeunyddiau adeiladu a'r broses adeiladu. Yn achos prosiectau sydd eisoes yn cael eu datblygu neu waith adnewyddu, rydym yn gwerthfawrogi bod angen cam pontio o bosibl, ond disgwylir i bob prosiect ymdrechu i weithio tuag at fod yn effeithlon o ran ynni ac i fodloni safonau perfformiad ynni arferion gorau, cefnogi'r targed o garbon sero net erbyn 2030, sicrhau bod adeiladau'n ateb y diben ar gyfer y dyfodol a chyflawni'r safonau amgylcheddol uchaf.

Ni ddylid tanamcangyfrif y newid sydd ei angen i wneud hyn; mae yna lawer o heriau technegol, heriau o ran deunyddiau, heriau datblygiadol a gweithredol sy'n rhan o fod yn garbon niwtral 'go iawn'. Fodd bynnag, mae'r awydd i newid i'w weld ledled y gadwyn gyflenwi. Mae yna elfen o gystadlu i'w weld yn glir bellach ymhlith timau dylunio, contractwyr a gweithgynhyrchwyr deunyddiau.

Tudalen 87

Mae rhaglen y Gronfa Gyfalaf yn gyfle unigryw, a hynny yng nghanol ein cymunedau, i gymryd camau breision tuag at seilwaith iechyd a gofal cymdeithasol carbon sero net oes gyfan yng Nghymru.

Bydd achosion busnes yn destun craffu drwy'r broses arferol gyda chraffu ychwanegol ar yr elfen Carbon Sero Net. Bydd gofyn i brosiectau fonitro ac adolygu perfformiad yr adeilad yn rheolaidd dros gyfnod o bum mlynedd gan adrodd ar unrhyw wersi a ddysgwyd yn ystod y broses i dîm y Rhaglen.

Mae cyngor pellach, yn cynnwys targedau i'w cyflawni, yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd a bydd yn cael ei ddarparu erbyn Hydref 2023.

Monitro'r rhaglen

Mae trefniadau monitro a gwerthuso effeithiol yn bwysig i roi sicrwydd bod cyllid cyfalaf y Gronfa Gyfalaf yn cael ei ddefnyddio'n llwyr i gefnogi nod y gronfa o gyflawni ymrwymiadau'r Rhaglen Lywodraethu sef datblygu 50 hyb iechyd a gofal cymdeithasol integredig ac ailgydbwysu'r farchnad gofal preswyl.

Mae'n rhaid i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol gael trefniadau monitro cadarn i sicrhau bod cynlluniau a ariennir drwy'r Gronfa Gyfalaf yn cyflawni eu hamcanion arfaethedig ar amser ac o fewn cyllideb.

Bydd Llywodraeth Cymru'n cynnal cyfarfodydd monitro bob yn ddeufis gyda phob Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol i adolygu cynnydd a pherfformiad ariannol. Bydd cyfarfodydd amlach yn cael eu cynnal fel bo angen, yn ail hanner y flwyddyn ariannol. Arweinwyr y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol fydd y prif bwynt cyswllt i sicrhau bod golwg strategol yn cael ei gynnal ar draws pob rhanbarth, ond gall arweinwyr enwebu cydweithwyr addas i ymgysylltu â Llywodraeth Cymru os oes angen.

Mae Llywodraeth Cymru yn gofyn i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol gyflwyno adroddiadau monitro bob deufis, yn cynnwys:

- Rhagdybiaethau ariannol
- Cyflawni prosiect – amserlenni i gynnwys targedau yn ogystal ag unrhyw lithriant a nodwyd yn erbyn y proffil gwario
- Risgiau'r rhaglen a statws Coch Melyn Gwyrdd y cynllun a chynnydd y prosiect
- Allbynnau a chanlyniadau – erbyn dyddiadau penodedig, e.e. erbyn 30 Medi a 31 Mawrth
- Gwireddu manteision

Ac eithrio risgiau, mae'n rhaid i'r adrodd fod yn gryno a chrynhof'r sefyllfa gyffredinol ar bwynt perthnasol o'r flwyddyn ariannol.

Dylai Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol gynnwys diweddariadau cynnydd ar eu gweithgarwch cyfalaf fel rhan o'u hadroddiad blynyddol. Gall Llywodraeth Cymru gyhoeddi adroddiad cyfnodol i ddangos y gweithgarwch.

Mae templed sy'n cynnwys y meini prawf a nodwyd uchod ar gyfer yr adroddiadau chwarterol wedi'u hatodi yn Atodiad [TBC].

Cyfathrebu a brandio

Er mwyn galluogi rhanddeiliaid a dinasyddion i ddeall sut mae'r Gronfa Gyfalaf yn gwneud gwahaniaeth bydd gofyn i'r Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol rannu eu cynlluniau cyfathrebu ar gyfer y Gronfa Gyfalaf yng nghyd-destun cynllunio rhanbarthol ehangach.

Mae'n rhaid i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol gydnabod cymorth Llywodraeth Cymru ar yr holl ddeunyddiau cyhoedduswydd, marchnata a datganiadau i'r wasg a gynhyrchir mewn perthynas â'r cyllid a phrosiectau cysylltiedig. Mae'n rhaid i gydnabyddiaeth o'r fath gydymffurfio â [chanllawiau brandio](#) cymeradwy Llywodraeth Cymru.

Mae'n rhaid arddangos logo Llywodraeth Cymru neu logo cydnabyddiaeth ar arwyddion neu blaciau pan fydd prosiectau wedi derbyn cyllid gan Lywodraeth Cymru yn unol â'r canlynol <https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-08/canllawiau-ar-gyfer-defnyddio-logo-llywodraeth-cymru-prosiectau-cyfalaf.pdf>

Cymunedau Ymarfer

Mae sawl Cymuned Ymarfer wedi'u sefydlu neu'n mynd i gael eu sefydlu sy'n cydfynd â'r chwe Model Gofal cenedlaethol. Bydd y Cymunedau Ymarfer yn cynnig cyfle i bartneriaid a rhanddeiliaid allweddol rannu dysgu a phrofiadau i'n helpu ni i ddatblygu ein glasbrint cenedlaethol ar gyfer y Modelau hyn yn cynnwys hybiau iechyd a gofal cymdeithasol integredig ac maent yn rhan hanfodol o'r rhaglen hon. Y Cymunedau Ymarfer fydd y cyfrwng allweddol i rannu enghreifftiau o arfer da, cymharu dysgu a phrofiadau, nodi meysydd ffocws, a chreu a phrofi ein hadnoddau a'n deunyddiau y gellir eu rhannu'n eang ledled Cymru. Mae gweithdai eisoes yn cael eu cynnal ar draws y Cymunedau Ymarfer cyfredol i lunio pynciau ac yn cael eu harwain gan hwylusydd wedi'i gomisiynu a fydd yn rheoli'r trefniadau rhwydweithio a gefnogir gan dîm Llywodraeth Cymru.

Mae'r Gymuned Ymarfer Gofal yn y Gymuned eisoes wedi'i sefydlu ac wedi dechrau nodi ymarfer sy'n datblygu a rhannu gwersi i gyflawni dull cyson o integreiddio gwasanaethau cymunedol. Bydd y Gymuned Ymarfer hon yn canolbwyntio ar beth sy'n cael ei gyflawni drwy Hyb, sut y gellir cynnwys yr holl bartneriaid (e.e. y gymuned, y trydydd sector, tai), sut mae trefniant Hyb yn ymgysylltu pobl â phrofiadau byw, rôl presgripsiynu cymdeithasol o fewn trefniant Hyb a datblygu dulliau i fesur llwyddiant a chanlyniadau ar gyfer Hybiau Iechyd a Gofal Cymdeithasol. Ymhellach, bydd Cymuned Ymarfer Atebion yn seiliedig ar Lety yn cael ei sefydlu, a sgysiau cynnar yn dechrau yn gynnar ym mis Hydref 2022 ynghylch y meysydd pwnc i ganolbwyntio arnynt.

Bydd Cymunedau Ymarfer yn cael eu sefydlu i gefnogi'r buddsoddiad cyfalaf ac yn cyflawni rôl hanfodol wrth rannu dysgu a chefnogi prosiectau a Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol gyda'r gwaith o ddatblygu'r modelau gofal integredig yn ehangach. Bydd sianeli cyfathrebu yn cael eu sefydlu rhwng Cymunedau Ymarfer (cynllunio ac adeiladu) buddsoddiad cyfalaf a Chymunedau Ymarfer Gofal yn y Gymuned (y swyddogaethau i gyflawni dull integredig) er mwyn sicrhau bod yna cyd-rannu dysgu ac arferion da a nodi atebion, a bod deunyddiau synergedd yn cael eu datblygu sy'n cefnogi'r glasbrintiau ar gyfer y Modelau Gofal cenedlaethol.

Mesur Llwyddiant

Y Byrddau Partneriaeth Rhanbarthol sydd i sicrhau bod cofrestr buddion gyda llinellau sylfaen yn cael ei datblygu fel y gellir mesur llwyddiant yn erbyn hyn. Bydd gan bob prosiect unigol ei feini prawf llwyddiant ei hun. Dylai unrhyw achos busnes a ddatblygir gynnwys cofrestr buddion. Fodd bynnag, mae angen i Fyrddau Partneriaeth Rhanbarthol gysoni eu cofrestr buddion â Fframwaith Canlyniadau'r Gronfa Integreiddio Ranbarthol a chanlyniadau lefel uchel y Model Gofal sy'n ymwneud â, er enghraifft, gofal yn y gymuned ac atebion seiliedig ar lety, ac i'r canlyniadau Modelau Gofal eraill lle mae yna gysylltiad a pherthnasedd i ddarparu'r stori o newid arfaethedig i'r grwpiau poblogaeth sy'n flaenoriaeth. Mae Llawlyfr Technegol Fframwaith Canlyniadau'r Gronfa Integreiddio Ranbarthol yn darparu cyngor ymarferol ac yn awgrymu adnoddau i gasglu tystiolaeth gadarn ac ystyrlon o'r hyn sy'n gweithio yn cynnwys sut i gyflwyno astudiaethau achos o sawl persbectif.

Manylion Cyswllt Cronfa Gyfalaf Integreiddio ac Ailgydbwyso Iechyd a Gofal Cymdeithasol

Gellir anfon ymholiadau i IRCF@Llyw.Cymru

Atodiad 1 Model Gofal Sylfaenol i Gymru

Mae'r canlynol wedi'u nodi fel ystyriaethau pwysig wrth gynllunio modelau gofal a allai gael eu darparu mewn cyfleusterau iechyd a gofal cymdeithasol sylfaenol integredig:

- Nid oes un model yn addas i bawb; dylid asesu demograffeg ac anghenion poblogaeth lleol a'u hadlewyrchu mewn meysydd ffocws e.e. gallai'r ffocws fod ar faterion camddefnyddio sylweddau a diweithdra, yn ogystal â gwasanaethau ar gyfer gwasanaethau diagnostig neu reoli cyflyrau cronig.

Tudalen 90

- Mae'n werth archwilio arferion lloeren anfeddygol, i weithredu fel lefel ychwanegol o ofal ond wedi'i gysylltu â'r clwstwr ehangach o ddarpariaeth gofal.
- Mae anghenion llesiant ehangach yn dwysáu gyda ffocws ar gyfleusterau cymunedol anfeddygol (e.e. campfeydd, gerddi etc).
- Gwelliannau i wasanaethau cyfeirio a dynodi llwybrau i annog cleifion i gael cymorth yn gynnar – dull 'dim drws anghywir'.
- Mae angen capasiti ychwanegol wrth ddarparu gwasanaethau newydd – er enghraifft: triniaeth cŵyr clust, campfeydd ffisiotherapi, capasiti diagnostig optometreg. Mae angen ystyried hyn yn y gofynion gofod.
- Dylid ystyried sefydliadau cymorth y sector gwirfoddol a'r gymuned ehangach ar gyfer llety o fewn cyfleusterau iechyd a llesiant.
- Mae angen ystyried mathau priodol o wasanaethau y tu allan i oriau, gan ei bod hi'n allweddol sicrhau defnydd digonol o le a darpariaeth gwasanaethau sy'n adlewyrchu anghenion yr holl grwpiau oedran.

Math a Maint Canolfan Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig

Deallir na fydd angen i'r holl gyfleusterau fod yn ganolfan integredig fawr, ond y bydd angen gwneud gwaith i gefnogi ac uwchraddio cyfleusterau lloeren llai er mwyn darparu model gofal integredig cynhwysfawr.

Bydd yr amrywiaeth a'r math o wasanaethau a ddarperir o'r cyfleusterau'n amrywio, nid yw'r rhestr ganlynol o wasanaethau'n derfynol a dylid ei hystyried fel sylfaen ar gyfer ymgynghori a chynllunio, o safbwynt y boblogaeth leol ac yn glinigol.

- **Gwasanaethau iechyd a gofal cymdeithasol craidd:**

Core GMS (potentially including extended hours / out of ours)	Dentistry	Pharmacy	Ophthalmology	Audiology (including Primary Care Earwax Service)	Podiatry
IAPT (Mild-Moderate Depression and Anxiety)	MSK Service, and Wider Physio, OT, SLT services	Virtual MDTs Older People and Active Aging	Frailty assessment and support services	Cancer Screening	Case Management, care coordination complex multi-condition cohort
Sexual Health Services including Contraception clinics	Community mental health, LD and Autism Spectrum services	CAMHS consultation / therapeutic spaces	Minor Surgery	Ambulatory urgent care and urgent treatment (in and out of hours)	Diagnostics including X-Ray, CT, Echo, ECG, Ultrasound etc
Digital consultations	Maternity, health visiting and wider family care services.	Shared prescribing hub and Medicines Management	Peer-mentoring for chronic conditions	Wound Care and minor injuries	Minor procedures- Day Case surgery

- **Gwasanaethau cymunedol a llesiant ehangach:**

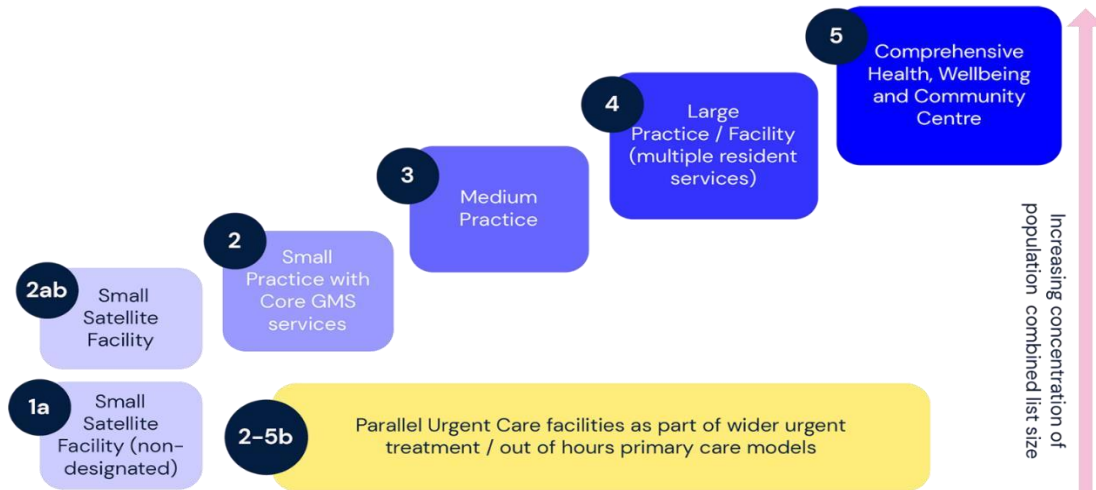
Tudalen 91

Er na roddir gofynion penodol er mwyn caniatáu defnydd hyblyg, rhagwelir y bydd y canolfannau'n cynnwys gofod ar gyfer y canlynol, yn dibynnu ar faint a darpariaeth gwasanaethau:

- **Craidd:** Gwasanaethau a chyfleusterau sydd angen eu cynnig yn barhaus yn y cyfleuster; sy'n gofyn am fannau clinigol neu anghlinigol wedi'u clustnodi, llawn amser.
- **Sesiynol:** Gwasanaethau sy'n cael eu cynnig yn rheolaidd (dros sesiynau y cytunwyd arnynt bob wythnos) naill drwy wasanaethau lloeren, sesiynau clinigol symudol neu staff ymarfer rhan-amser; bydd cyfan o ofod clinigol yn cael ei ddyrannu o fewn pob cyfleuster ar gyfer pob gwasanaeth. Efallai y bydd hi'n bosibl darparu'r gwasanaethau sesiynol hyn mewn cyfleusterau anghlinigol hefyd (er enghraifft, siopau lleol, cyfleusterau gofal, ysgolion) i gymunedau pellennig gael gafael ar wasanaethau'n lleol.
- **Cyfnodol:** Gwasanaethau ymweld achlysurol ar adegau penodol neu ar sail ad hoc drwy gydol y flwyddyn, e.e. brechiadau ffliw neu sesiynau sgrinio iechyd cyhoeddus misol; mynediad hyblyg i lefydd a rennir y gellir eu harchebu. Mae'n bosibl y bydd modd i'r gwasanaethau cyfnodol hyn hefyd gael eu darparu mewn cyfleusterau nad ydynt yn rhai ymarfer (er enghraifft siopau lleol, cyfleusterau gofal, ysgolion) fel y gall cymunedau anghysbell gael mynediad at wasanaethau'n lleol.
- **Rhithwir/drwy dîm aml-ddisgyblaeth o bell:** mae gwasanaethau hanfodol yn cael eu darparu i gleifion a'r cyhoedd ymgysylltu o bell â nhw naill ai drwy adnoddau ar-lein neu gyfleuster ymgynghori a chwrsela digidol; mae cyfleusterau ymgynghori digidol yn cael eu dyrannu ar sail archebu a galw i mewn hefyd.

Bydd maint ac amrywiaeth y gwasanaethau a gynigir yn dibynnu ar gynllun ac angen y gwasanaeth. Datblygwyd proffil sy'n nodi ystod o fodelau yn seiliedig ar faint a darpariaeth gwasanaethau.

Cyfleusterau Lefel 1a – cyfleusterau sy'n wahanol i'r norm arferol o safleoedd sy'n eiddo i sefydliadau iechyd ac yn cael eu gweithredu ganddynt. Mae'r cyfleusterau hyn yn canolbwyntio ar alluogi mynediad a gwella cyfleusterau cymunedol mewn poblogaethau bach a/neu wledig. Gall y ddarpariaeth gwasanaethau y cytunwyd arni gael ei chynnig o amryw o safleoedd, nad ydynt yn Feddygfeydd traddodiadol o bosibl, gan ei darparu mewn llety a rennir sy'n hygyrch ar sail hyblyg dros nifer o ddyddiau y cytunwyd arnynt bob wythnos.

Cyfleusterau Lefel 2a - cyfleusterau tebyg i Lefel 1a ond mae'r lefel hon o ddarpariaeth yn cynnwys rhywfaint o gapasiti clinigol dynodedig cyfyngedig i ddarparu cyfleuster ar gyfer gwasanaethau a drefnwyd/sesiynol a gofod ble gall timau cymunedol fynd at gleifion a'u trin yn ddiogel heb ofyn iddynt deithio i gyfleusterau iechyd dynodedig mwy ar gyfer pob apwyntiad.

Cyfleusterau Lefel 2 – cyfleusterau sy'n debycach i bractisau bach Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol cyfredol sydd wedi'u halinio. Yn gweithredu naill ai bum neu chwe diwrnod yr wythnos gyda phoblogaeth dalgylch llai, mae'n debyg y bydd y cyfleusterau hyn yn cynnwys dau neu dri aelod o staff sefydlog (meddyg teulu a/neu nyrs practis) a gwasanaethau aml-ddisgyblaeth ychwanegol cyfnodol.

Cyfleusterau Lefel 3 - bydd y rhain yn debyg o gynnwys rhwng pedwar a chwe meddyg teulu sefydlog, capasiti nyrsio craidd a statws hyfforddi. Dylai'r cyfleuster hwn gynnig pob Gwasanaeth Meddygol Cyffredinol o sylwedd gyda darpariaeth ehangach ar gyfer gwasanaethau ategol sy'n ymweld a gweithgareddau sy'n cael eu cychwyn yn y gymuned.

Cyfleusterau Lefel 4 - mae'r cyfleusterau hyn yn cynnig cyfle i ddarparu hyb ar gyfer gwasanaethau sylfaenol a chymunedol ar draws ardal a phoblogaeth dalgylch ehangach. Yn ogystal â gwasanaethau cymunedol craidd a datblygedig, dylai'r cyfleusterau hyn ddarparu ystod eang o adnoddau cymunedol ac iechyd sefydlog ar sail barhaol a/neu sesiynol. Mae hyn yn newid sylweddol o safbwynt capasiti gydag ystod amrywiol o gapasiti clinigol a masnachol a chyflwyniad gwasanaethau fferylliaeth sefydlog, llywio gofal a gwasanaethau cynghori ehangach.

Cyfleusterau Lefel 5 - dylai'r cyfleusterau hyn geisio darparu gwasanaethau i boblogaeth o 35-50,000 a gallu cyfuno sawl practis. Gall y model hwn ddangos newid yn y ddarpariaeth gofal iechyd sylfaenol o ran na fyddai angen i gleifion fod wedi eu cofrestru gyda meddyg teulu neu bractis penodol ond y byddent yn gallu cael gafael ar ystod ehangach o wasanaethau integredig, yn unol â chyfarwyddyd tîm craidd o lyw-wyr clinigol cynghorol. Dylid cynllunio lleoliad y cyfleuster i sicrhau'r mynediad gorau posibl ac i gynhyrchu manteision atgyfnerthu sylweddol i'r ystad gyhoeddus.

Mae'r dudalen yn wag yn fwriadol

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL**Adroddiad i'r:** Cabinet**Dyddiad y cyfarfod:** 7 Tachwedd 2023**Teitl:** Ffyrdd Preswyl Newydd i'w mabwysiadu:
Maes yr Halen, Cross Inn (ED4069)**Pwrpas yr adroddiad:** Argymhell y dylai'r ffordd a nodwyd isod gael ei mabwysiadu fel ffordd caiff ei chynnal a'i chadw ar gost y cyhoedd.**I'w:** Benderfynu**Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:****Y Cyngorydd Keith Henson, Aelod Cabinet ar gyfer Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoli Carbon****Cyflwyniad**

Mi wnaeth y datblygwr a oedd yn gyfrifol am adeiladu ffordd y stâd sy'n gwasanaethau nifer o anheddau a adeiladwyd o dan ganiatâd cynllunio A040851 lofnodi Cytundeb Adran 38 Deddf Priffyrdd 1980 gyda'r Cyngor sy'n golygu fod y Cyngor yn cytuno i gynnal a chadw'r briffordd ar gost y cyhoedd ar yr amod ei bod wedi ei hadeiladu yn unol â lluniadau a manylion a gymeradwywyd gan y Cyngor.

Gwnaed archwiliad terfynol o'r safle gan Swyddogion ar 12/09/2023 ac roedd yr holl ddiffygion a glustnodwyd ar ôl terfyn y cyfnod cynnal a chadw o 12 mis wedi eu hunioni at foddhad y Cyngor.

Mae'r adroddiad Cabinet yma'n nodi'r asedau priffyrdd ychwanegol caiff eu hargymhell i'w cynnal a'u cadw ar gost y cyhoedd a'r pwerau deddfwriaethol sy'n berthnasol i wneud hynny.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:**A oes Asesiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os nad oes, nodwch pam.**

Nid oes newid i'r gwasanaeth na pholisi— Nid oes angen AEI.

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig:**Hirdymor:** Amherthnasol**Cydweithio:** Amherthnasol**Cynnwys:** Amherthnasol**Atal:** Amherthnasol**Integreiddio:** Amherthnasol

Argymhelliad:

Argymhellir fod ffordd y stâd *Maes yr Halen, Cross Inn, Ceinewydd* fel y nodwyd ar y cynllun yn Atodiad A yr adroddiad yn cael ei mabwysiadu fel priffordd caiff ei chynnal a'i chadw ar gost y cyhoedd o dan ddeddfwriaeth Adran 38 ac Adran 278 Deddf Priffyrdd 1980.

Rheswm dros y penderfyniad:

Caniatáu i'r ffordd gael ei chynnal a'i chadw ar gost y cyhoedd a sicrhau llesiant i'r dyfodol i'r cyhoedd fydd yn defnyddio'r ffordd.

Trosolwg a Chraffu:

Amherthnasol

Fframwaith Polisi:

Creu gwell ffyrdd a ffyrdd mwy diogel

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

- Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth
- Creu cymunedau gofalgar ac iach
- Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu
- Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd

Goblygiadau Ariannol a Chaffael:

Cyllideb Cynnal a Chadw Priffyrdd, SSA Ychwanegol.

Goblygiadau Cyfreithiol:

Deddf Priffyrdd 1980

Goblygiadau Staffio:

Dim

Goblygiadau Eiddo / asedau:

Caiff yr asedau priffyrdd canlynol eu hychwanegu at y rhestr o asedau caiff eu cynnal a'u cadw gan y Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol:

Llwybr Troed	210 m
Ochr clawdd	Dim.
Priffordd	150 m
Strwythurau	Dim.
Colofnau Golau	7.

Risg(au):

Dim

Pwerau Statudol:

Adran 278 ac 38 Deddf Priffyrdd 1980

Papurau Cefndir:

Dim

Atodiadau:

Atodiad A – Cynllun Effaith Priffyrdd – Maes yr Halen

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Rhodri Llwyd, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol

Swyddog Adrodd:

Steve Hallows, Rheolwr Gwasanaeth - Adran Briffyrdd

Dyddiad:

4 Hydref 2023

Maes yr Halen, Cross Inn, New Quay

Graddfa / Scale: 1:250
Argraffwyd ar / Printed on: 2023-10-03
© Hafwraki y Goron a hawlau cronfa ddata 2023 Arolwg Ordnans 100024419
© Crown copyright and database rights 2023 Ordnance Survey 100024419
© Hafwraki a hawlau cronfa ddata cyfnewtiedig Ty Gwybodaeth ar Lywodraeth Lel 2023 100024419
© Local Government Information House Limited copyright and database rights 2023 100024419
© Geotrapping plc 2020 | © COWI / Blusky 2020
© Next Perspective, Welsh Government 2020, 2013, Llywodraeth Cymru 2009, 2013

Legend

Adoptable Highways

- Footpath
- Verge
- Carriageway
- Adoptable Extents

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL**Adroddiad i'r:** Cabinet**Dyddiad y cyfarfod:** 7 Tachwedd 2023**Teitl:** Ffyrdd Preswyl Newydd i'w mabwysiadu
Cae Bach y Rhiw, Rhydyfelin (ED4257)**Pwrpas yr adroddiad:** Argymhell y dylai'r ffordd a nodwyd isod gael ei mabwysiadu fel ffordd caiff ei chynnal a'i chadw ar gost y cyhoedd.**I'w:** Benderfynu**Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:****Y Cyngorydd Keith Henson, Aelod Cabinet ar gyfer Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol a Rheoli Carbon****Cyflwyniad**

Mi wnaeth y datblygwr a oedd yn gyfrifol am adeiladu ffordd y stâd sy'n gwasanaethau nifer o anheddau a adeiladwyd o dan ganiatâd cynllunio A020340 lofnodi Cytundeb Adran 38 Deddf Priffyrdd 1980 dyddiedig 12/11/2008 gyda'r Cyngor sy'n golygu fod y Cyngor yn cytuno i gynnal a chadw'r briffordd ar gost y cyhoedd ar yr amod ei bod wedi ei hadeiladu yn unol â lluniadau a manylion a gymeradwywyd gan y Cyngor.

Gwnaed archwiliad terfynol o'r safle gan Swyddogion ar 22/09/2023 ac roedd yr holl ddiffygion a glustnodwyd ar ôl terfyn y cyfnod cynnal a chadw o 12 mis wedi eu hunioni at foddhad y Cyngor.

Mae'r adroddiad Cabinet yma'n nodi'r asedau priffyrdd ychwanegol caiff eu hargymhell i'w cynnal a'u cadw ar gost y cyhoedd a'r pwerau deddfwriaethol sy'n berthnasol i wneud hynny.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:**A oes Asesiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os nad oes, nodwch pam.**

Nid oes newid i'r gwasanaeth na pholisi— Nid oes angen AEI.

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig:**Hirdymor:** Amherthnasol**Cydweithio:** Amherthnasol**Cynnwys:** Amherthnasol**Atal:** Amherthnasol**Integreiddio:** Amherthnasol

Argymhelliad:

Argymhellir fod ffordd y stâd *Cae Bach y Rhiw, Rhydyfelin* fel y nodwyd ar y cynllun yn Atodiad A yr adroddiad yn cael ei mabwysiadu fel priffordd caiff ei chynnal a'i chadw ar gost y cyhoedd o dan ddeddfwriaeth Adran 38 ac Adran 278 Deddf Priffyrdd 1980.

Rheswm dros y penderfyniad:

Caniatáu i'r ffordd gael ei chynnal a'i chadw ar gost y cyhoedd a sicrhau llesiant i'r dyfodol i'r cyhoedd fydd yn defnyddio'r ffordd.

Trosolwg a Chraffu:

Amherthnasol

Fframwaith Polisi:

Creu gwell ffyrdd a ffyrdd mwy diogel

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

- Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth
- Creu cymunedau gofalgar ac iach
- Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu
- Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd

Goblygiadau Ariannol a Chaffael:

Cyllideb Cynnal a Chadw Priffyrdd, SSA Ychwanegol.

Goblygiadau Cyfreithiol:

Deddf Priffyrdd 1980

Goblygiadau Staffio:

Dim

Goblygiadau Eiddo / asedau:

Caiff yr asedau priffyrdd canlynol eu hychwanegu at y rhestr o asedau caiff eu cynnal a'u cadw gan y Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol:

Llwybr Troed	86 m
Ochr clawdd	140 m
Priffordd	110 m
Strwythurau	Nil.
Colofnau Golau	4 No.

Risg(au):

Dim

Pwerau Statudol:

Adran 278 ac 38 Deddf Priffyrdd 1980

Papurau Cefndir:

Dim

Atodiadau:

Atodiad A – Cynllun Effaith Priffyrdd – Cae Bach y Rhiw

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Rhodri Llwyd, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Priffyrdd ac Amgylcheddol

Swyddog Adrodd:

Steve Hallows, Rheolwr Gwasanaeth - Adran Briffyrdd

Dyddiad:

4 Hydref 2023

Cae Bach y Riw, Rhydyfelin

Graddfa / Scale: 1:250
Argraffwyd ar / Printed on: 2023-10-04

Legend

Adoptable Highways

- Footpath
- Verge
- Carriageway
- Adoptable Extents

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 7 Tachwedd 2023

Teitl: Adroddiad Hunanasesu Cyngor Sir Ceredigion
2022/23

Pwrpas yr adroddiad: Cyflwyno Adroddiad Hunanasesu'r Cyngor 2022-23 fel sy'n ofynnol o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

Er: Penderfyniad

Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:

Y Cyngorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod Cabinet ar gyfer Gwasanaethau Democrataidd, Polisi a Pherfformiad a Phobl a Threfniadaeth

Cefndir

Cyflwynodd Rhan 6 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 drefn perfformiad newydd yn seiliedig ar Hunanasesu ar gyfer Prif Gyngorau.

Bwriad y gyfundrefn berfformiad newydd yw adeiladu a chefnogi diwylliant lle mae cyngorau yn ceisio gwella a gwneud yn well yn barhaus ym mhopeth a wnânt, heb ystyried pa mor dda y maent yn perfformio eisoes. Mae'r Ddeddf yn disgwyl y bydd cyngorau bob amser yn ymdrechu i gyflawni mwy ac yn ceisio sicrhau'r canlyniadau gorau i bobl a chymunedau lleol.

Mae 5 dyletswydd benodol i Gyngorau wedi cyflwyno gan y Ddeddf:

- Dyletswydd i barhau i adolygu perfformiad
- Dyletswydd i ymgynghori ar berfformiad
- Dyletswydd i adrodd ar berfformiad
- Dyletswydd i drefnu Panel Asesu Perfformiad
- Dyletswydd i ymateb i Asesiad y Panel Perfformiad

O dan ei ddyletswydd i adrodd ar berfformiad, mae'n rhaid i'r Cyngor gyhoeddi Adroddiad Hunanasesu ar gyfer pob blwyddyn ariannol. Bydd y rhain yn nodi'r casgliadau ynghylch a oedd y Cyngor wedi bodloni'r gofynion perfformiad yn ystod y flwyddyn ariannol honno, ac unrhyw gamau y bydd yn eu cymryd neu y mae eisoes wedi eu cymryd i wella'i gynnydd wrth fodloni'r gofynion perfformiad. Mae pwyslais yr Adroddiad ar ddeall sut mae'r Cyngor yn gweithredu yn awr, y galwadau y bydd yn debygol o wynebu yn y dyfodol, a sut y gall adeiladu cynaliadwyedd.

Y Sefyllfa Gyfredol

Ers Ebrill 2023, bu Cyngor Sir Ceredigion yn ymgymryd â'i gylch diweddaraf o Hunanasesu ac y mae amserlen o'r gweithgareddau ynghlwm yn Atodiad 1.

Mae'r dystiolaeth a gasglwyd wedi ei ddefnyddio i lunio Adroddiad Hunanasesu sydd ynghlwm yn Atodiad 2. Mae'r prif allbwn o'r broses Hunanasesu ac y mae'n nodi sut y mae'r Cyngor yn perfformio ar hyn o bryd a'r camau gweithredu mae'n bwriadu eu cymryd wrth fwrw ymlaen. Datblygwyd yr Adroddiad drwy asesu ystod eang o dystiolaeth gan gynnwys adroddiadau ac adolygiadau mewnol, adroddiadau archwilio a rheoleiddiol allanol ac yn hanfodol felly gweithgareddau ymgysylltu ac ymgynghori.

Mae'n bwysig nodi bod yr Adroddiad Hunanasesu ar gyfer 2022/23 yn cyflawni gofynion y ddwy ddeddf yma:

- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 – pennu ac adolygu cynnydd ar sail ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol
- Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 – y ddyletswydd i adrodd ar berfformiad, i ymgynghori ar berfformiad, i adrodd ar berfformiad, i drefnu Panel Asesu Perfformiad ac i ymateb i Asesiad y Panel Perfformiad.

Er mai'r Adroddiad Hunanasesu yw'r allbwn allweddol o'r broses, mae'r gwaith ar wella canlyniadau yn weithgaredd parhaus drwy gydol y flwyddyn. Drwy gydol y flwyddyn rydym yn cynnal ymgynghoriad i gefnogi hunanasesiad, rydym yn coladu tystiolaeth i lywio'r gweithdai, rydym yn cyflawni'r camau gweithredu yn ein cynllun gweithredu Hunanasesu ac rydym yn monitro eu cynnydd tuag at ei gwblhau.

Yn dilyn adborth positif oddi wrth Lywodraeth Cymru a'n cyfoedion ar adroddiad llynedd, rydym wedi cadw fformat tebyg ar gyfer eleni er mwyn cynorthwyo wrth ledaenu negeseuon allweddol a'i gadw'n gryno yn unol â chais Llywodraeth Cymru. Gwnaed nifer o welliannau eleni i gryfhau'r adroddiad:

- Darparu manylion pellach ar yr ymgynghoriad a'r gwaith ymgysylltu a wnaed yn ystod y flwyddyn a sut y'i defnyddiwyd.
- Darparu manylion am yr ymgynghoriad â rhanddeiliaid i gefnogi hunanasesu.
- Darparu manylion pellach yn y darn ar arfarnu perfformiad cyffredinol y Cyngor.
- Diweddarau Cynllun Gweithredu Hunanasesu, gan ychwanegu'r camau gweithredu newydd a glustnodwyd yn ogystal â datblygiadau hyd yma.
- Ymestyn y darn ar feincnodi (mae gwaith pellach ar y gweill o ran datblygu hyn ar y cyd â Data Cymru).
- Ychwanegu adran ar "Strwythur y Cyngor" er mwyn darparu manylion ar sut y mae'r Cyngor wedi ei strwythuro.
- Cynnwys dolenni cyswllt i adroddiadau a strategaethau perthnasol eraill sy'n arfer da.

Mae Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor 2022-27 yn nodi ei Amcanion Llesiant Corfforaethol, a ddatblygwyd i hyrwyddo llesiant dinasyddion Ceredigion. Fe'u clustnodwyd drwy ddadansoddiad helaeth i dystiolaeth ac ymgysylltu â phreswylwyr gan gynnwys uchelgeisiau gweinyddiaeth wleidyddol newydd, Asesiad Ceredigion o Lesiant Lleol ac ymgynghoriad lleol. Mae tudalennau 33-48 o'r Adroddiad Hunanasesu yn adolygu datblygiad y Cyngor wrth ddarparu'r Amcanion. Yn dilyn adolygiad eleni o'r Amcanion argymhellir eu bod yn parhau heb newid ar gyfer y flwyddyn nesaf:

- Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth
- Creu cymunedau gofalgar ac iach
- Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu
- Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd

Mae gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gyfrifoldeb statudol i ystyried yr Adroddiad Hunanasesu a gwneud argymhellion ar y casgliadau a'r camau gweithredu a argymhellir gan y Cyngor. Ystyriwyd yr Adroddiad yn ei gyfarfod ar 27 Medi 2023 ac fe'i gymeradwywyd i fynd ymlaen er cymeradwyaeth y Cabinet a'r Cyngor. Ni wnaed unrhyw argymhellion ffurfiol ar y casgliadau na'r camau gweithredu, er y gwnaed mân newidiadau i'r fformatio er mwyn gwella ansawdd yr adroddiad cyn y Cabinet.

Y Camau Nesaf

Trefnwyd bod yr Adroddiad Hunanasesu yn mynd i'r Cyngor ar 30 Tachwedd cyn iddo gael ei gyflwyno i'r Gweinidogion, Estyn ac Archwilydd Cyffredinol Cymru yn ogystal â'i gyhoeddi ar y wefan.

Diweddaraf ar y Panel Asesu Perfformiad

Mae cynnal Panel Asesu Perfformiad unwaith bob cylch etholiad yn rhan o'r Drefn Perfformiad Hunanasesu newydd. Bwriad yr Asesiadau Panel yw darparu persbectif annibynnol ac allanol o'r graddau y mae'r Cyngor yn cyflawni ei ofynion perfformiad o ran Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Y nod yw cefnogi cynghorau i gyflawni eu dyheadau drwy ddatblygu a deall sut maent yn gweithredu a sut gallent sicrhau eu bod yn medru darparu gwasanaethau effeithiol yn yr hirdymor. Mae gwaith yn parhau i drefnu Panel Asesiad Perfformiad cyntaf y Cyngor sy'n ofynnol yn ystod 2024/25 a gefnogir gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Oes Asesiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam

Naddo, nid yw'r Adroddiad Hunanasesu yn cyflwyno polisiau na strategaethau newydd.

Crynodeb o'r Asesiad Effaith Integredig:

Hirdymor:	Amherthnasol
Cydweithio:	Amherthnasol
Cynnwys:	Amherthnasol
Atal:	Amherthnasol
Integreiddio:	Amherthnasol

Argymhelliad / Argymhellion:

- 1. Bod y Cabinet yn argymhell bod y Cyngor yn cymeradwyo Adroddiad Hunanasesu 2022/23 gan gynnwys y Adolygiad Blynyddol o'r Amcanion Perfformiad a Llesiant**
- 2. Bod y Cabinet yn argymhell bod y Cyngor yn cymeradwyo y bydd yr Amcanion Llesiant Corfforaethol yn parhau heb eu newid ar gyfer y flwyddyn nesaf.**
- 3. Cabinet i gymeradwyo cynnal Panel Asesu Perfformiad cyntaf y Cyngor yn gynnar yn 2024/25**

Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:

Sicrhau y cydymffurfir â Rhan 6 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 / Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Trosolwg a Chraffu:

Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio 27/09/2023

Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu 06/11/2023

Fframwaith Polisi:

Rhan 6 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

Pob un, Mae'r Adroddiad Hunanasesu yn asesu perfformiad cyffredinol y Cyngor

Goblygiadau Cyllid a Chaffael:

Dim. Bydd pob un o'r camau a geir yn y Cynllun Gweithredu Hunanasesu yn cael eu cyflawni o fewn y strwythurau a'r cyllidebau sydd ar waith ar hyn o bryd

Goblygiadau cyfreithiol:

Mae gan y Cyngor ddyletswydd o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i bennu Amcanion Llesiant a Chamau i gyflawni'r Amcanion hyn

Goblygiadau staffio:

Dim. Bydd pob un o'r camau a geir yn y Cynllun Gweithredu Hunanasesu yn cael eu cyflawni o fewn y strwythurau a'r cyllidebau sydd ar waith ar hyn o bryd

Goblygiadau eiddo / asedau:

Dim. Bydd pob un o'r camau a geir yn y Cynllun Gweithredu Hunanasesu yn cael eu cyflawni o fewn y strwythurau a'r cyllidebau sydd ar waith ar hyn o bryd

Risg(iau):

Methu cyhoeddi Adroddiad Hunanasesu 2022-23 ac adolygiad o'r Amcanion Llesiant gan arwain at fethiant i gydymffurfio â deddfwriaeth.

Pwerau Statudol:

Amherthnasol

Papurau Cefndir:

Perfformiad a llywodraethu prif gynghorau: Canllawiau statudol ar Ran 6, Pennod 1, o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021

Atodiadau:

Atodiad 1 – Amserlen o'r gweithgarwch i gefnogi Hunanasesu yn 2022-23

Atodiad 2 – Adroddiad Hunanasesu 2022-23

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Alun Williams (Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd)

Swyddog Adrodd:

Rob Starr (Tîm Perfformiad ac Ymchwil)

Dyddiad:

28 Medi 2023

Atodiad 1: Amserlen o'r gweithgareddau a wnaed i gefnogi Hunanasesu 2022/23

- Cynhaliwyd adolygiad Blwyddyn 1 o'r broses Hunanasesu yn **Rhagfyr 2022** ac o ganlyniad bu mân addasiadau er mwyn sicrhau od y broses yn fwy effeithiol ym Mlwyddyn 2 gan gryfhau pa mor cadarn oedd y dystiolaeth a gasglwyd.
- Gwnaed dadansoddiad Bwrdd Gwaith rhwng **Ebrill a Mehefin** er mwyn coladu a dadansoddi'r dystiolaeth oedd ar gael (data mewnol, tystiolaeth allanol ac ymgynghoriad).
- Cynhaliwyd Gweithdy Hunanasesiad cyntaf y Grŵp Arweiniol ar **18 Ebrill** er mwyn clustnodi unrhyw dystiolaeth, heriau a chyfleoedd i wella a'r sgôr.
- Cynhaliwyd Gweithdy Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu ar **24 Ebrill** er mwyn cofnodi persbectif Aelodau ar berfformiad y Cyngor a chyfleoedd i wella.
- Cynhaliwyd ail Gweithdy Grŵp Arweiniol ar **18 Mai i adolygu'r dystiolaeth a'r sgoriau**, ac i gymeradwyo Matrics Prif Lwybrau Ymholi sy'n cynnwys canlyniadau'r ymarfer.
- Drafftwyd Adroddiad Hunanasesu 2022/23 rhwng **Mehefin ac Awst 2023** gan y Tîm Perfformiad ac Ymchwil.
- Gwnaed yr arolwg Rhanddeiliaid Corfforaethol rhwng **28 Mehefin a 31 Awst**.
- Cyflwynwyd yr Adroddiad Hunanasesu Drafft i'r Grŵp Arweiniol ar **30 Awst** ac y'i gymeradwywyd i fynd i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
- Cyflwynwyd yr adroddiad Hunanasesu Drafft i'r Grŵp Arweiniol / Cabinet ar **19 Medi**.
- Cyflwynwyd yr Adroddiad Hunanasesu Drafft i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar **27 Medi** fel rhan o rôl statudol y Pwyllgor i adolygu a gwneud argymhellion ar y casgliadau a nodwyd yn yr adroddiad a'r camau gweithredu y bwriedir ei wneud gan y Cyngor. Bu i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gymeradwyo'r adroddiad er mwyn ei gyhoeddi ac ni wnaed unrhyw argymhellion ffurfiol.
- Adroddwyd ar yr adborth o'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar yr Adroddiad Hunanasesu Drafft i'r Grŵp Arweiniol ar **28 Medi**.
- Diweddarwyd yr Adroddiad Hunanasesu ym mis **Hydref** gyda mân newidiadau fformatio er mwyn gwella ansawdd yr adroddiad cyn ei adrodd i'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu.
- Cyflwynwyd yr Adroddiad Hunanasesu Drafft i'r Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu ar **6 Tachwedd**.

2022/23

ADRODDIAD HUNANASESU

Adolygiad Blynyddol o Berfformiad
ac Amcanion Llesiant

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

CYNNWYS

Cyflwyniad gan Arweinydd y Cyngor	2
Am Geredigion	3
Y Cyngor	5
Cefndir i Hunanasesiad 2022-23	7
Crynodeb o Berfformiad 2022-23	8
Cynllun Gweithredu'r Hunanasesiad: Cyfleoedd i Wella	13
Beth yw Hunanasesiad?	19
Sut yr ydym yn cynnal Hunanasesiad	20
Hunanasesiad yn Ein Fframwaith Rheoli Perfformiad	21
Rheoli ein Perfformiad	22
Asesiad Seiliedig ar Dystiolaeth	23
Dysgu o Ymgynghori ac Ymgysylltu	25
Adolygiad o'n Hamcanion Llesiant	31
Cyfraniad at y Nodau Llesiant Cenedlaethol	49
Yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy	51
Uno ein Dogfennau: Cysylltiadau i Adnoddau Allweddol	52
Ein Perfformiad	55

CYFLWYNIAD

Gan Arweinydd Cyngor Sir Ceredigion

Croeso i Adroddiad Hunanasesu diweddaraf Cyngor Sir Ceredigion. Mae'r adroddiad hwn yn adolygu ein perfformiad a'n cynnydd tuag at gyflawni ein Hamcanion Llesiant yn 2022/23.

Cynhaliwyd ein Hunanasesiad mwyaf diweddaraf yn ystod haf 2023, roedd yn edrych ar ystod eang o dystiolaeth, adroddiadau rheoleiddio ac adborth helaeth o ymgynghori. Mae'n cadarnhau bod Cyngor Sir Ceredigion yn parhau i berfformio'n well na'i statws ac yn gwneud defnydd da o'r adnoddau sydd ar gael, er gwaethaf yr heriau sydd wedi'u hwynebu dros y blynyddoedd diwethaf megis toriadau sylweddol yn y gyllideb, pandemig COVID-19 a'r argyfwng costau byw sy'n effeithio nifer o gartrefi yn y Sir.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf rydym wedi bwrw ymlaen â chyflawni ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol newydd a gwneud cynnydd da. Er enghraifft, mae bargaen Twf Canolbarth Cymru gwerth £110m gam ymhellach yn nes at ddatgloi potensial yr economi leol ar ôl yr adolygiad cadarnhaol o'r asesiad portffolio. Mae Canolfan Llesiant Llambod bellach ar agor ac yn

cynnig ystod o wasanaethau i gefnogi pobl leol ac mae cynlluniau ar y gweill ar gyfer canolfannau yng ngogledd a de'r sir. Cawsom hefyd arolygiad gan Arolygiaeth Gofal Cymru o'n gwasanaethau cymdeithasol ym mis Chwefror/Mawrth 2023. Roedd yr arolygiad yn adlewyrchu'n gadarnhaol ar ein Rhaglen Llesiant Gydol Oes sy'n trawsnewid y modd y darperir gofal cymdeithasol yng Ngheredigion.

Rydym hefyd yn buddsoddi mewn ffyrdd newydd o weithio a thechnoleg newydd i drawsnewid y ffordd y darperir gwasanaethau i'n cwsmeriaid. Mae hyn er mwyn sicrhau eu bod yn bodloni'r galw cynyddol, eu bod yn gynaliadwy yn y dyfodol, ac yn darparu profiad gwell i'n cwsmeriaid.

Drwy addasu'r ffordd yr ydym yn gweithio, gallwn alluogi'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau modern a fydd yn gwella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol pobl Ceredigion.

Fodd bynnag, fel pob awdurdod lleol,

mae heriau a chyfleoedd o'n blaenau, ac adlewyrchir y rhain yn yr adroddiad hwn. Nid yw egwyddorion hunanasesu yn newydd i Geredigion. Rydym wedi bod yn defnyddio hunanasesu ers tro fel arf dysgu i fyfyrion ar sut rydym yn gwneud pethau nawr, a sut y gallwn gyflawni gwelliannau neu ddarparu mwy o effeithlonrwydd.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae hunanasesu wedi ein helpu i nodi camau gweithredu allweddol a fydd yn helpu i ysgogi canlyniadau gwell i'r sir a'i dinasyddion. Byddwn yn cynnal ymgynghoriad pellach gyda dinasyddion, busnesau, Staff y Cyngor ac Undebau Llafur dros y misoedd nesaf i gasglu barn bellach ar sut y gallwn wella perfformiad ac edrychwn ymlaen at glywed eich barn.

Gobeithiwn y bydd yr adroddiad hwn yn llawn gwybodaeth ac yn ffordd ddefnyddiol o gadw mewn cysylltiad ar ein taith gwella perfformiad.

Cynghorydd Bryan Davies
Arweinydd Cyngor Sir Ceredigion

AM GEREDIGION

Mae Ceredigion yn 1,900km² o ran maint ac mae'n dir amaethyddol, yn rhostir ac yn goedwigoedd ar y cyfan, ac mae'r ardaloedd ucheldirol i'r dwyrain yn creu cyfran sylweddol o Fynyddoedd Cambria.

Mae gan Geredigion amrywiaeth o dir-luniau a chynefinoedd naturiol: traethau a chlogwyni arfordirol ac ucheldir agored. Mae pobl leol ac ymwelwyr yn gwerthfawrogi tirluniau ac amgylchedd naturiol y sir yn fawr.

Mae Ceredigion yn cynnwys cyfran uchel o dir a gydnabyddir am ei werth amgylcheddol uchel trwy gyfrwng dynodiadau swyddogol, gan gynnwys dwy ardal gwlypdir o bwysigrwydd rhyngwladol (aber afon Dyfi a Chors Caron); 13 Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA); tua 100 o Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), saith Gwarchodfa Natur Genedlaethol a thair Gwarchodfa Natur leol. Mae ucheldiroedd Mynyddoedd Cambria yn bwysig ar gyfer bywyd gwyllt, yn ogystal â'r 'rhostiroedd' gwlyb.

Mae gan Geredigion dros 90 cilomedr o arfordir. Mae pedair adran o arfordir Ceredigion (tua 35 cilomedr) yn Arfordir Treftadaeth dynodedig. Mae Llwybr yr Arfordir Cymru yn dilyn llwybr 60 milltir (96km) rhwng aberoedd Teifi a Dyfi. Mae Llwybr yr Arfordir yn cysylltu trefi a phentrefi ar hyd arfordir ysblenydd Bae Ceredigion.

Yr afonydd a gaiff eu cynnwys yn nalgylch Ceredigion yw afonydd Rheidol,

Ystwyth, Clarach, Aeron a Theifi. Mae dalgylch afonydd Ceredigion yn amrywiol ac yn wahaniaethol, ac mae pob afon yn llifo trwy amrywiaeth o dirluniau, cyn cyrraedd y môr. Afon Teifi yw un o'r afonydd hiraf yn ne-orllewin Cymru, ac mae'n 122 cilomedr o hyd.

Mae'r tirluniau deniadol a'r lleoliadau anghysbell yng Ngheredigion yn cynnig sylfaen ar gyfer twristiaeth 'lles gwledig', sy'n denu twristiaid i'r ardal. Mae bron 3 miliwn o ymwelwyr â Cheredigion yn blynyddol.

Er bod yr amgylchedd wastad wedi bod yn nodwedd lles a werthfawrogir, dros y blynyddoedd diwethaf, mae diogelu'r amgylchedd wedi dod yn rhywbeth llawer pwysicach i bobl. Mae effeithiau andwyol newid hinsawdd ar yr amgylchedd a natur yn cael eu cydnabod yn llawer mwy ac mae pobl eisiau gwneud mwy i warchod ein hamgylchedd. Yn 2020, datganwyd argyfwng newid hinsawdd gan Gyngor Sir Ceredigion, a chyn hyn, roedd y Cyngor wedi ymrwmo i fod yn gyngor carbon sero net erbyn 2030.

Mae economi Ceredigion yn eithaf nodweddiadol o economi nifer o ardaloedd gwledig ac arfordirol. Mae cyfran uchel o swyddi yn y diwydiant twristiaeth (12.9%), cyfanwerthu a manwerthu (12.9%) ac iechyd dynol a gweithgareddau gwaith cymdeithasol (12.3%). Addysg yw'r sector mwyaf yn y sir, gan gyflogi tua 4,300 o bobl ac mae'n gyfrifol am tua 13.9% o'r swyddi yn y sir.

Yn wahanol i nifer o ardaloedd gwledig,

EIN SIR MEWN RHIFAU

mae'r sir yn cynnwys dwy brifysgol, un yn Aberystwyth a Champws Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant yn Llanbedr Pont Steffan, ynghyd â sefydliadau cenedlaethol megis Llyfrgell Genedlaethol Cymru. Mae'r economi wybodaeth yn gryf yng Ngheredigion ac mae ganddi 'economi werdd' sy'n tyfu, gan ganolbwyntio ar allyriadau carbon isel, defnyddio adnoddau mewn ffordd effeithlon a bod yn gynhwysol yn gymdeithasol.

Mae hunangyflogaeth yn elfen bwysig o'r economi leol, ac yn aml, mae Ceredigion yn cynnwys cyfran uchaf y bobl hunangyflogedig ar lefel genedlaethol. Mae nifer yn ffermwyr ac mae eraill yn gweithio mewn amrediad o fentrau bychain sefydledig megis trwsio a chynnal a chadw adeiladau.

Mae mwyafrif helaeth (99%) y mentrau yng Ngheredigion yn rhai maint 'micro', h.y. hyd at 9 cyflogai neu'n rhai 'bach' (10 i 49 cyflogai). Dim ond 1% o fentrau yng Ngheredigion sy'n cynnwys hanner cant o gyflogeion neu fwy. Mae cyfraddau goroesi busnesau newydd eu sefydlu yn gyson ymhlith yr uchaf yn genedlaethol, gan wneud Ceredigion yn lle gwych i ddechrau a thyfu busnes.

Ystyrir bod Ceredigion yn un o gadarnleoedd yr iaith Gymraeg, er gwaethaf y ffaith ei bod yn cynnwys poblogaeth sylweddol o fyfyrwyr. Dangosodd canlyniadau o Gyfrifiad 2021 bod 45.3% o breswylwyr Ceredigion yn gallu siarad yr iaith Gymraeg, y drydedd ganran uchaf o blith yr holl awdurdodau lleol eraill yng Nghymru.

Ceir 43 o ysgolion yng Ngheredigion, y maent yn gymysgedd o ysgolion cynradd, uwchradd a phob oed. Mae 37 yn ysgolion cyfrwng Cymraeg, sy'n gol-ygu bod mwyafrif ein poblogaeth iau yn dysgu ac yn defnyddio'r Gymraeg o oedran ifanc.

Mae Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg Ceredigion 2022-32 yn anelu at sicrhau bod holl ddisgyblion ysgolion yr awdurdod yn mynychu addysg trochfa cyfrwng Cymraeg hyd at saith oed ac yn cynyddu dewis y disgybl i ddilyn llwybr cwbl ddwyieithog drwy ei yrfa ac yn ei bywyd gymdeithasol yn y dyfodol. Mae hefyd yn cyfrannu at nod llesiant cenedlaethol Cymru a nod Llywodraeth Cymru o gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg i 1 miliwn erbyn 2050.

Mae Ceredigion yn sir sy'n adnabyddus am ei safleoedd diwylliannol a threftadaeth. Ceir cestyll ac amgueddfeydd ar draws y sir ac mae Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn Aberystwyth. Mae'r atyniadau hyn yn denu nifer o dwristiaid i'r ardal trwy gydol y flwyddyn.

71,468
pobl

48 mlwydd oed
oedran cyfartalog

4%
poblogaeth BAME*

7,845
myfyrwyr prifysgol

22%
gydag anabled

30,893
cartref

Tudalen 113

43
ysgol a 9,560 disgybl

6
cyfleuster hamdden

2,265km
o ffyrdd

2,500km
o llwybrau ceffyl a llwybrau cerdded

2,810
menter actif

45.3%
o breswylwyr yn siaradwyr Cymraeg

Y CYNGOR

Yn yr etholiadau lleol ym mis Mai 2022, dychwelodd trigolion Ceredigion 38 o gynghorwyr mewn 34 o wardiau ar draws y Sir. Ym mis Mawrth 2023, mae'r weinyddiaeth newydd yn fwyafrif Plaid Cymru gyda 20 o gynghorwyr, ynghyd â 9 aelod annibynnol, 7 o Ddemocratiaid Rhyddfrydol Cymru a 2 heb eu grwpio. Arweinydd newydd y Cyngor yw'r Cynghorydd Bryan Davies a'r Cynghorydd Ifan Davies yw Cadeirydd presennol y Cyngor.

Mae Ceredigion yn buddsoddi mewn technoleg newydd i trawsffurfio'r fyrdd mae gwasanaethau yn cael ei darparu i'n cwsmeriaid. Mae hyn er mwyn sicrhau ei bod yn cwrdd â'r galw sy'n tyfu ac yn gynaliadwy yn y dyfodol, mae hefyd er mwyn darparu profiad gwell i'n cwsmeriaid.

Mae'r Rhaglen Llesiant Gydol Oed sydd yn trawsffurfio gofal cymdeithasol a'r Canolfan Cyswllt Cwsmer, 'CLIC' yn ddwy enghraifft dda o hyn.

Rydym yn gweithredu mewn amgylchedd heriol gyda pwysau ariannol sy'n cynyddu. Er mwyn cyflawni ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol tra'n cynnal gwasanaethau effeithiol ac effeithlon, rhaid i daith ein gweithlu fod yn un o adolygu a newid parhaus. Mae'n hanfodol ein bod yn cynnal dull arloesol ac ystwyth, yn agored ac yn wydn i newid, gyda'r sgiliau i gefnogi ffyrdd callach o weithio mewn byd digidol.

CYNGOR SIR CEREDIGION STRWYTHUR RHEOLAETH:

EIFION EVANS

Prif Weithredwr

BARRY REES

Cyfarwyddwr Corfforaethol

ELEN JAMES

Swyddog Arweiniol
Corfforaethol

Dysgu Gydol Oes a
Diwylliant

CLIVE WILLIAMS

Swyddog Arweiniol
Corfforaethol

Ysgolion

ELIN PRYSOR

Swyddog Arweiniol
Corfforaethol

Cyfreithiol a
Llywodraethu

DUNCAN HALL

Swyddog Arweiniol
Corfforaethol

Cyllid & Chaffael

ALUN WILLIAMS

Swyddog Arweiniol
Corfforaethol

Polisi, Perfformiad &
Diogelu'r Cyhoedd

RHODRI LLWYD

Swyddog Arweiniol
Corfforaethol

Prifffyrdd a
Gwasanaethau
Amgylcheddol

**RUSSELL
HUGHES-PICKERING**

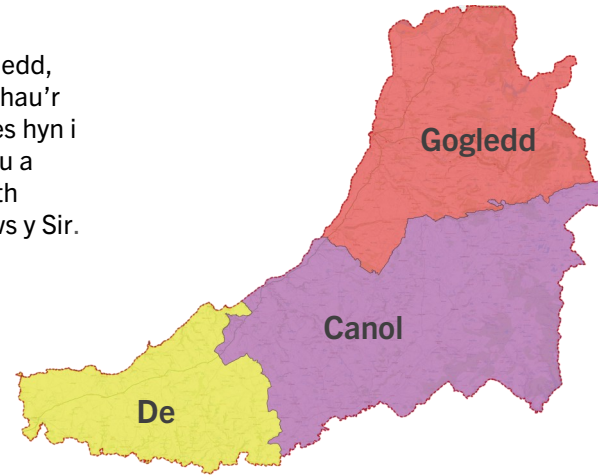
Swyddog Arweiniol
Corfforaethol

Economi & Adfywio

Ein nod yw gwella effeithlonrwydd ein prosesau a systemau mewnol, gan ein galluogi i fesur ein perfformiad yn effeithiol.

Mae'r Cyngor yn cyflogi 2,037 o staff (1,567 cyfwerth ag amser llawn (CAL)) Ein nod yw eiriol dros, ac adeiladu ar, ein hethos 'Tîm Ceredigion' Hyrwyddo ein hymdeimlad o berthyn, cysylltiad a phwrpas cyffredin. Rydym yn dyheu am bob aelod Tîm Ceredigion i ymfalchïo yn y gwaith y maent yn ei wneud, ac i gydnabod arwyddocâd eu cyfraniad i lwyddiant cyffredinol y Cyngor.

Mae'r Sir yn cynnwys tair ardal ddaearyddol sy'n cwmpasu gogledd, canol a de'r Sir. Mae gwasanaethau'r Cyngor wedi'u halinio â'r tri maes hyn i gynorthwyo â datblygu'r gweithlu a sicrhau cysondeb a thegwch wrth ddarparu gwasanaethau ar draws y Sir.

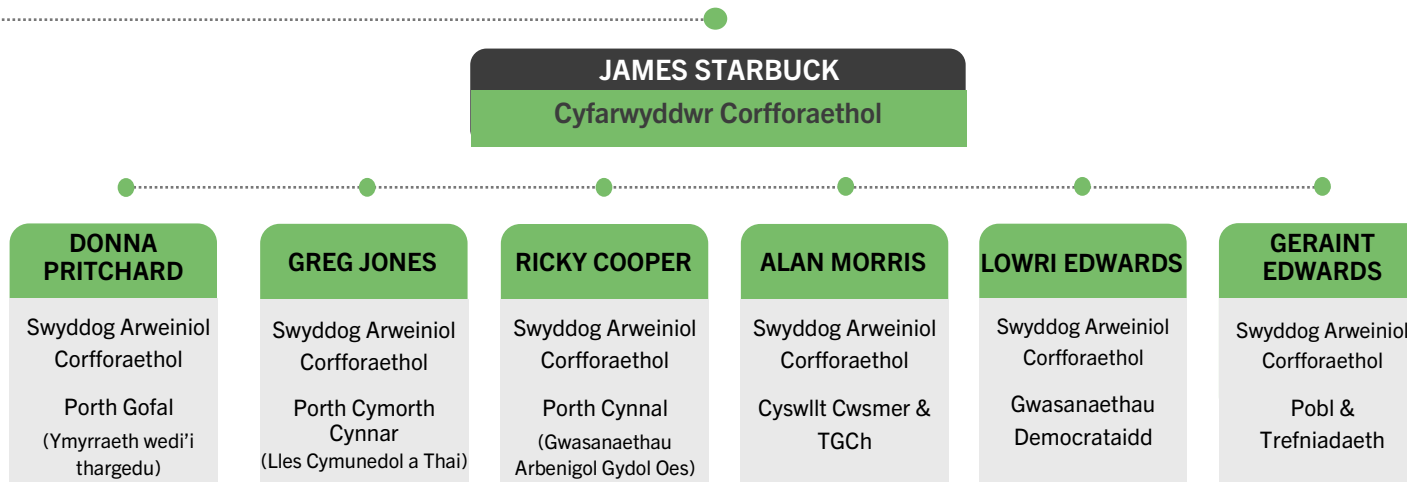

RYDYM YN UN TÎM: TÎM CEREDIGION

Mae'r dull Un Tîm yn rhan o diwylliant y Cyngor ac mae'n ammatod i'r ffyrdd newydd o weithio

Tudalen 115

Mae Un Tîm yn cefnogi'r Hunanasesiad wrth hwyluso cydweithio, meddwl cysylltiedig â chefnogaeth ar draws y gwasanaeth er mwyn cyflawni ein nodau Llesiant Corfforaethol a gwella canlyniadau i bobl leol a rhanddeiliaid

CEFNDIR I HUNANASESIAD 2022/23

Dyma ail Adroddiad Hunanasesu Cyngor Sir Ceredigion. Rydym wedi dysgu llawer ers dechrau gweithredu'r drefn hunanasesu perfformiad llywodraeth leol newydd a ddaeth i rym yn sgil Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Yn ystod gaeaf 2022 aethom ati i adolygu ein dulliau hunanasesu a gwneud nifer o fân addasiadau i gryfhau'r broses. Roedd hyn yn cynnwys dyrannu mwy o amser i gynnal adolygiad bwrrd gwaith o dystiolaeth, addasu'r amserlenni i ddechrau'r gweithdai yn gynharach yn y flwyddyn a chynnal gweithdy ychwanegol i adolygu'r sgoriau cyn eu cyhoeddi. Y nod oedd mireinio'r broses yn seiliedig ar ein profiadau yn y flwyddyn flaenorol. Byddwn yn parhau yn flynyddol i adolygu'r ffordd y cynhaliwn yr hunanasesiad.

Rydym wedi dysgu llawer eleni wrth lunio Adroddiad Hunanasesu, sef adolygu ein cynnydd yn ystod 2022/23. Mae'r ymarfer wedi dod ag amrywiaeth eang o dystiolaeth ynghyd i asesu ein perfformiad ac adolygu ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol. Mae wedi tynnu ein sylw at yr heriau sy'n ein hwynebu, a hoelio ein sylw ar yr heriau hynny. Mae'n bwysig i ni barhau i addasu i ateb yr heriau hyn er mwyn sicrhau bod ein gwasanaethau'n gynaliadwy yn ogystal â'n bod yn nodi cyfleoedd i wella lefelau perfformiad, nodi arbedion effeithlonrwydd, neu'r ddau.

Rydym wedi adeiladu ar yr Adroddiad Hunanasesu cyntaf drwy gynnwys rhagor o wybodaeth am yr ymgynghori a'r ymgysylltu a wnaed yn ystod y flwyddyn. Sonnir ynddo am ganlyniadau ein gweithgareddau ac am strategaethau a pholisïau allweddol eraill sy'n gysylltiedig â'r Adroddiad Hunanasesu, neu sy'n ei gefnogi.

Mae'r hunanasesiad yn rhoi golwg i ni ar berfformiad y sefydliad cyfan. Mae saith thema yr ydym yn asesu ein hunain yn eu herbyn, sef:

- Cyflawni ein swyddogaethau yn effeithiol
- Defnyddio ein hadnoddau yn ddarvoudus, yn effeithlon ac yn effeithiol
- Sicrhau bod ein llywodraethu yn effeithiol
- Arloesedd a chreadigrwydd
- Cydweithio
- Cynnwys pobl
- Rheoli Risg

Mae'r themâu hyn yn deillio o gyfuniad o'r Canllawiau Statudol ar y Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 ynghyd â'r Egyddor Datblygu Cynaliadwy. Maent yn adlewyrchu saith gweithgaredd craidd cyrff cyhoeddus fel y'u diffinnir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Ar gyfer pob thema rydym yn asesu a oes gennym gynlluniau ac amcanion ar waith, a yw'r cynlluniau a'r amcanion hynny'n cael eu cyflawni ac a ydynt yn gynaliadwy dros y tymor hwy ai peidio. Mae'r rhain yn ffurfio ein Prif Lwybrau Ymholi a dyma'r ffordd yr ydym yn asesu ein perfformiad cyffredinol.

Mae'r tudalennau canlynol yn rhoi crynodeb o'r canfyddiadau a sgôr bob thema. Mae'r system sgorio a ddefnyddir yn gyson â Datganiad Llywodraethu Blynyddol y Cyngor. Mae Fframwaith Llywodraethu'r Cyngor yn seiliedig ar fframwaith Cyflawni Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol CIPFA/SOLACE. Mae'n darparu graddfa Coch-Ambr-Gwyrdd i ddangos lle mae perfformiad yn dda a lle mae angen cymryd camau pellach, gweler y diagram ar y dde.

ALLWEDD I'R ASESIAD

DA

Ar y cyfan fe'i hystyrir yn dda ac yn bodloni arfer orau nid oes angen unrhyw gamau pellach

DERBYNIOL

Efallai y bydd angen mân addasiadau

BODDHAOL

Camau i'w cymryd (cyn diwedd y flwyddyn 9-12 mis)

O DAN BODDHAOL

Angen Gweithredu Brys (o fewn 3-6 mis)

ANNERBYNIOL

Angen gweithredu ar unwaith

CRYNODEB O BERFFORMIAD 2022-23

CYFLAWNI EIN SWYDDOGAETHAU YN EFFEITHIOL

Ym mis Tachwedd 2022, cyhoeddwyd Strategaeth Gorfforaethol newydd y Cyngor ar gyfer y cyfnod 2022 i 2027, ac ynddi nodir ei Amcanion Llesiant Corfforaethol newydd. Mae gan y Cyngor gyfres o strategaethau allweddol ar waith i gefnogi a helpu i gyflawni'r Amcanion hyn. Mae'r rhain yn cynnwys y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig, y Strategaeth Llesiant Gydol Oes, a'r Strategaeth Economaidd. Yn ystod 2022/23 diweddarwyd ein Strategaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad a chyhoeddwyd strategaethau newydd ar Gydraddoldeb ac Amddifadedd mewn ysgolion a mabwysiadwyd Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg newydd. Ar hyn o bryd rydym yn adolygu ac yn ailysgrifennu ein Strategaethau Caffael, Rheoli Asedau a'r Iaith Gymraeg, tra bod ein Cynllun Gweithlu diwygiedig wedi'i ddrafftio ac wrthi'n mynd drwy'r broses ddemocrataidd ar hyn o bryd.

Mae cynnydd wrth weithredu'r strategaethau allweddol hyn yn parhau i fod yn dda. Mae Tyfu Canolbarth Cymru a Phartneriaethau Sgiliau Rhanbarthol yn enghreifftiau da o hyn. Yn ystod 2022/23, cyflwynwyd Achos Busnes Portffolio Strategol diwygiedig yn ffurfiol i Lywodraethau Cymru a'r DU, sy'n golygu ein bod yn symud yn nes at dderbyn y gyfran gyntaf o'r cyllid o £110m fel rhan o'r Cynllun Twf ar gyfer y rhanbarth, ac fe'i disgwylir yn ystod y flwyddyn 2023/24.

Mae gosod blaenoriaethau hefyd yn cael ei ystyried yn waith cryf a chadarnhaol wrth i weinyddiaeth newydd y Cyngor ddod i rym yn ystod y flwyddyn er mwyn datblygu'r Strategaeth Gorfforaethol newydd a'r Amcanion Llesiant Corfforaethol. Mae'r amcanion newydd yn seiliedig ar ymgynghori ac ymchwil helaeth gan gynnwys Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion.

Enghreifftiau eraill yw amcanion y Rhaglen Llesiant Gydol Oes a gadarnhawyd ac a gryfhawyd trwy arolwg Arolygiaeth Gofal Cymru

(AGC). Mae canlyniadau'r Strategaeth Gydol Oes yn cael eu cryfhau wrth i ni barhau i roi'r rhaglen ar waith.

Mae'r broses cynllunio busnes a ail-lansiwyd wedi'i gwreiddio ymhellach, ynghyd â chryfhau'r 'edau aur' sy'n dangos sut mae gweithgareddau pawb yn helpu i gyflawni'r Amcanion Llesiant Corfforaethol a chynyddu hyd y bo modd ein heffaith ar y nodau llesiant cenedlaethol.

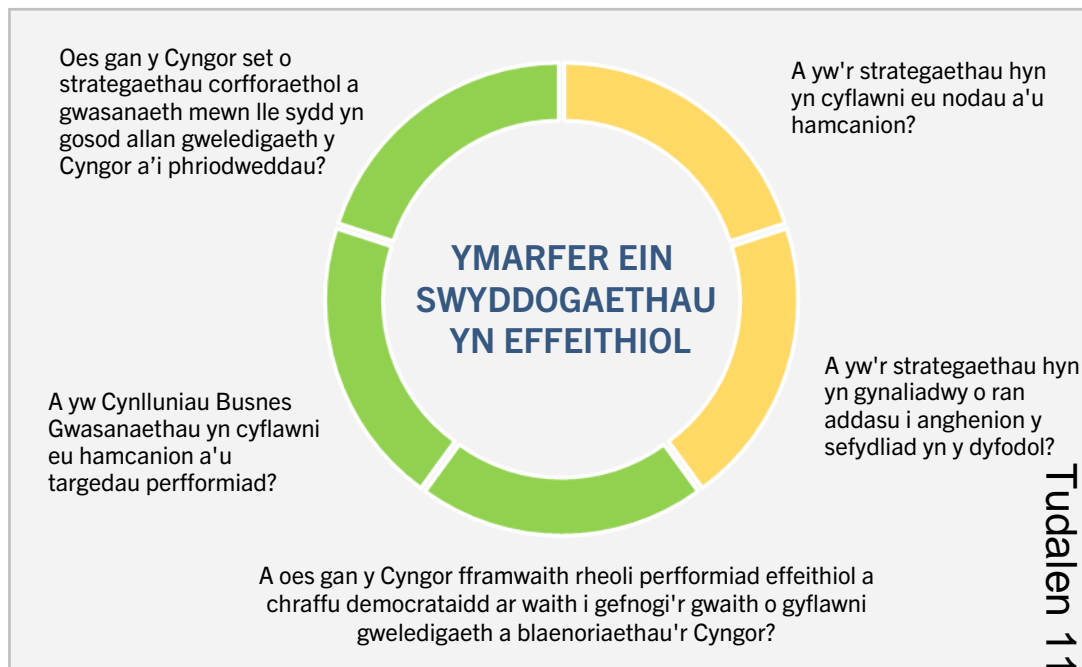
Cydnabyddir bod Strategaethau'r Cyngor i'w llunio yn unol â'r 5 Ffordd o Weithio sy'n cynyddu eu gwynwch a chynaliadwyedd.

Mae gan y Cyngor weledigaeth uchelgeisiol ar gyfer y dyfodol, a'r asesiad cyffredinol yw bod y strategaethau sydd gennym yn gynaliadwy ac yn ystyried y cyd-destun tymor byr, canolig a hir.

Fodd bynnag, fel pob awdurdod lleol, mae heriau i gyflawni'r uchelgeisiau hyn. Mae capasiti ac adnoddau yn gyfyngedig, tra bod y galw gan gwsmeriaid yn parhau i dyfu. Er bod gan y Cyngor hanes o arloesi a chreadigrwydd wrth ddarparu gwasanaethau a chwilio am ffyrdd newydd o weithio, cydnabyddir bod rheoli disgwyliadau ar wasanaethau hefyd yn bwysig wrth i ni symud ymlaen. Mae diweddarau'r strategaethau hyn yn ffordd allweddol o'n helpu i gyflawni hynny drwy osod sylfeini cadarn ar gyfer buddsoddi mewn technoleg newydd, dod o hyd i ffyrdd newydd o ddarparu gwasanaethau a chynnal lefelau perfformiad.

Er y cafwyd dechrau cadarnhaol i'n taith o ran perfformiad ar ôl COVID-19 eto rydym yn cydnabod bod llawer o waith i'w wneud, yn enwedig cwblhau diwygio strategaethau allweddol. Mae'r Strategaeth Gaffael, Strategaeth Rheoli Asedau, Strategaeth Tai, y Fframwaith Rheoli Perfformiad a'r Polisi Risg Corfforaethol oll wrthi'n cael eu hadolygu a disgwylir eu cwblhau yn 2023/24. Mae rhoi'r cynlluniau hyn ar waith yn rhoi sylfaen gad-

CRYNODEB O SGORIO YN ÔL THEMA

arn ar gyfer sicrhau profiad gwell i gwsmeriaid drwy weithio a darparu gwasanaethau mewn ffordd wahanol.

Yn ystod 2022/23 ni chadarnhawyd yr un o'r 35 cwyn a wnaed i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn erbyn y Cyngor, fodd bynnag, roedd nifer y cwynion fesul 1,000 o drigolion a gyfeiriwyd at yr Ombwdsmon yr uchaf ledled Cymru. Mae adroddiad hanner blwyddyn ar gwynion wedi'i roi ar waith ynghyd â'r adroddiad blynyddol llawn a chânt eu hystyried gan Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r Cyngor.

Y llynedd soniom am yr heriau yn cael data meincnodi rheolaidd. Ers hynny, mae Data Cymru wedi datblygu Offeryn Hunanasesu Perfformiad a ddefnyddiwyd wrth gynhyrchu'r adroddiad hwn. Rydym yn gweithio'n

rhagweithiol gyda Data Cymru i helpu i gefnogi datblygu offeryn sy'n cryfhau'r data meincnodi sydd ar gael yn genedlaethol. Bydd y gweithredu hwn ar gyfer y tymor hwy yn amhrisiadwy wrth helpu i gyfathrebu perfformiad ac mae'n cyd-fynd â'n nod hirdymor i fod yn fwy seiliedig ar berfformiad a data.

Rydym yn cydnabod bod llawer o waith i'w wneud i gryfhau rheoli perfformiad a gwireddu'r buddion a all ddod yn ei sgil. Y cam cyntaf yw cyhoeddi'r Fframwaith Perfformiad newydd sy'n nodi'r dull gweithredu cyffredinol a'r prosesau safonol ar gyfer rheoli perfformiad yn y Cyngor, gan gynnwys y broses Hunanasesu newydd. Mae'r gwaith hwn wedi'i gwblhau a disgwylir i'r Fframwaith fynd drwy'r broses ddemocrataidd yn hydref 2023.

CRYNODEB O BERFFORMIAD 2022-23

Mae nifer o heriau yn wynebu pob awdurdod lleol ar hyn o bryd, megis cyllid awdurdodau lleol, recriwtio mewn meysydd fel gofal cymdeithasol, yr argyfwng costau byw a'n gwaith parhaus i fynd i'r afael â thlodi yn y Sir. Er mwyn ein helpu i liniaru'r heriau hyn rydym yn parhau i fonitro eu heffeithiau ac addasu ein cynlluniau gweithredu yn unol â hynny.

DEFNYDDIO EIN HADNODDAU YN DDARBODUS, YN EFFEITHLON AC YN EFFEITHIOL

Mae gan y Cyngor strategaethau ar waith ar gyfer ei weithgareddau craidd, sef cynllunio'r gweithlu, rheolaeth ariannol, caffael a rheoli asedau. Asesir bod y sefyllfa gyffredinol yn dda, yn enwedig mewn perthynas â rheolaeth ariannol.

Mae adroddiadau rheoleiddio yn gadarnhaol er bod rhagor o waith i'w wneud i ymateb i adroddiad adolygiad gwasanaeth Cynllunio Archwilio Cymru. Tystiolaethir hyn gan y farn archwilio ddiarnodol ar gyfrifon y Cyngor a'r adborth cadarnhaol gan reoleiddwyr yn y Gweithdy Rheoleiddio ar y Cyd ym mis Ionawr 2023. Mae hyn yn rhoi'r Cyngor mewn sefyllfa gref i gyflawni'r Strategaeth Gorfforaethol newydd a'r Amcanion Llesiant Corfforaethol. Yn ystod y broses o bennu'r gyllideb ar gyfer 2023/24, cafwyd cymeradwyaeth unfrydol gan yr Aelodau i'r gyllideb, sy'n dangos dull cydlynol o ariannu adnoddau ar gyfer darparu gwasanaethau rheng flaen.

Ymhellach, mae'r Polisi Gweithio Hybrid a threfniadau gweithio gartref yn gweithio'n dda ar y cyfan, a'r Cyngor yn parhau i fonitro cynnydd ac adborth staff.

Dros y tymor hwy, gwnaed £60m o arbedion cronol ers 2013, a hynny drwy ailstrwythuro sylweddol ar yr holl wasanaethau.

Mae gwydnwch ariannol y Cyngor yn gryfder, yn enwedig wrth asesu cynaliadwyedd gwasanaethau. Fodd bynnag, rydym yn cydnabod

yr heriau cyllidebol parhaus a'r effaith y gallai hynny ei chael ar gyflawni ein huchelgeisiau. Rydym hefyd yn sylweddoli bod angen gwneud rhagor o waith i sicrhau bod gwariant ac effaith y rhaglen gyfalaf yn digwydd yn y ffordd orau bosibl ac rydym yn mynd i'r afael â hyn drwy ein cynllun gweithredu hunanasesu.

Mae ein dysgu hefyd wedi dangos bod angen i ni sicrhau ein bod yn diweddar strategaethau allweddol a fydd yn effeithio ar ein heconomi, ein heffeithlonrwydd a'n heffeithiolrwydd. Mae'r rhain yn cynnwys y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig sydd i'w hadnwyddu yn chwarter cyntaf 2023/24 a'r Strategaeth Gaffael a Chyd-gomisiynu ddiwygiedig 2023-27 sydd wedi'i drafftio eisoes a chaiff ei chymeradwyo cyn bo hir. Mae gwaith hefyd yn parhau ar ddatblygu'r Cynllun Rheoli Asedau newydd sy'n nodi sut y byddwn yn cynnal ein portffolio eiddo ac yn gwneud y defnydd gorau o'n hasedau.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae'r Cyngor wedi gwneud defnydd da ac arloesol o'i adeiladau i gefnogi ffyrdd newydd o weithio. Mae Canolfan Rheidol yn Aberystwyth, er enghraifft, bellach yn cael ei defnyddio gan Hywel Dda i ddarparu gwasanaethau ffisiotherapi i gleifion allanol. Bydd y strategaeth ddiwygiedig yn helpu i ddatblygu cyfleoedd ar gyfer yr adeiladau hynny nad oes eu hangen mwyach a'u haildefnyddio at ddefnyddiau eraill neu ddarparu gwasanaethau gwell.

Yr her allweddol arall yw ailysgrifennu ein Cynllun Gweithlu. Rydym yn cydnabod yr heriau yn ymwneud â recriwtio a chadw staff sy'n digwydd ledled Cymru gyfan. Mae hyn yn bwysig gan fod recriwtio i swyddi allweddol yn hanfodol i gyflawni ein huchelgeisiau. O ganlyniad, datblygwyd Cynllun Gweithlu newydd i fynd i'r afael â'r heriau allweddol hyn, gan gynnwys recriwtio, cadw staff a chynllunio olyniadau i sicrhau lefelau

CRYNODEB O SGORIO YN ÔL THEMA

A yw'r strategaethau hyn yn gynaliadwy o ran addasu i anghenion y sefydliad yn y dyfodol?

A oes gan y Cyngor strategaethau cynhwysfawr ar waith ar gyfer Cynllunio'r Gweithlu, Rheolaeth Ariannol, Caffael a Rheoli Asedau?

A yw'r strategaethau hyn yn cyflawni eu nodau a'u hamcanion datganedig ar gyfer Cynllunio'r Gweithlu, Rheolaeth Ariannol, Caffael a Rheoli Asedau?

staffio sefydlog, gweithlu cynaliadwy a bod swyddi gwag yn cael eu llenwi â staff sydd â chymwysterau priodol.

SICRHAU BOD EIN LLYWODRAETHU YN EFFEITHIOL

Yn gyffredinol, mae'r dystiolaeth yn dangos bod trefniadau llywodraethu'r Cyngor yn gadarn ac yn cefnogi gwaith y Cyngor yn cyflawni ei Amcanion Llesiant Corfforaethol a gwella canlyniadau i drigolion. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, y Fframwaith Llywodraethu a'r Cod Llywodraethu Lleol mewn grym ac mae'r berthynas â rheoleiddwyr yn gynhyrchiol.

Mae adroddiadau rheoleiddiadau mewnol ac allanol yn tystio i hyn. Er enghraifft, mae'r Adolygiad Llywodraethu diweddaraf a gynhaliwyd ym mis Mawrth 2023 yn rhoi sicrwydd bod system gadarn o graffu a chad-

ernid ar waith. Mae Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022/23 yn dangos bod cynnydd da wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn ar draws saith egwyddor graidd llywodraethu, ac mae cynllun gweithredu ar waith i ddatrys nifer o fân faterion a nodwyd.

Yn ystod y deuddeg mis diwethaf, mae cadernid y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, yn enwedig ei rôl yn herio'r Cyngor, wedi bod yn gweithio'n dda. Cydnabuwyd hefyd fod y Pwyllgor Datblygu yn gweithio'n dda hefyd. Cydnabuwyd hefyd fod y Pwyllgor Datblygu hefyd yn gweithio'n dda, er y derbynnir bod rhagor o waith i'w wneud i ymateb i Adroddiad Adolygu Gwasanaeth Cynllunio Archwilio Cymru.

Mae Ceredigion hefyd yn arwain ar waith cymhleth mewn perthynas â phartneriaethau rhanbarthol ar gyfer Cydbwyllgorau Corffor-

aethol (CJC) a Thyfu Canolbarth Cymru (GMW). Mae Cyd-bwyllgor Corfforaethol Canolbarth Cymru wedi'i sefydlu ac mae strwythurau llywodraethu yn eu lle

ARLOESDD A CHREADIGRWYDD HIR-DY MOR

Un o gryfderau'r Cyngor yw ei arloesedd a'i greadigrwydd hirdymor. Mae gan y Cyngor hanes da o groesawu ffyrdd newydd o weithio a nodi ffyrdd newydd o ddarparu gwasanaethau i roi profiad gwell i gwsmeriaid, cael arbedion effeithlonrwydd, neu'r ddau.

Roedd pandemig COVID-19 wedi creu cyfleoedd i ddysgu, i drawsnewid gwasanaethau ac i sicrhau newid a gwelliannau cynaliadwy. Yn ei hanfod, roedd wedi rhoi modd inni ailystyried y ffordd rydym yn gweithio ac aildrefnu pethau mewn ffordd sydd o fudd i'r cwsmer, y gweithlu, ac sy'n cael llawer llai o effaith ar ein hamgylchedd.

Mae llawer o enghreifftiau o hyn, gan gynnwys y model gweithio hybrid newydd sy'n cynnal darparu gwasanaeth ar lefel uchel tra hefyd yn rhoi mwy o hyblygrwydd i gyflogion wrth gydbywyo eu bywyd gwaith a chartref. Mae ein dysgu yn dangos bod gweithio hybrid wedi arwain at gynhyrchiant uwch, cydweithio gwell ac amgylchedd gwaith mwy hyblyg i helpu i gynnal iechyd a lles y gweithlu. Cefnogir cynaliadwydd y sefydliad hefyd trwy ostyngiad mewn costau a gwariant cyffredinol fesul gweithiwr.

Mae'r Rhaglen Llesiant Gydol Oes yn trawsnewid gofal cymdeithasol yng Ngheredigion. Mae hyn mewn ymateb i'r ffaith fod demograffeg y Sir yn newid a bod cynnydd yn y galw am rai gwasanaethau a mwy o bwysau arianol ar wasanaethau. Mae darparu cefnogaeth i bob oed ac angen yn her sylweddol i'r Cyngor gydag adnoddau cyfyngedig.

Mae nifer o elfennau unigol y Rhaglen Llesiant

Gydol Oes yn gweithio'n dda, er enghraifft y buddsoddi mewn llety ar gyfer plant mewn gofal. Mae'r rhaglen yn gwella canlyniadau drwy wneud y mwyaf o annibyniaeth pobl a'u galluogi i aros yn eu cartrefi eu hunain ac yn eu cymuned eu hunain lle bynnag y bo modd. Byddwn yn parhau i fwrw ymlaen â thrawsnewid sut y cefnogir iechyd, lles a diogelwch pobl yng Ngheredigion.

Bu'r Cyngor hefyd yn gweithio gyda phartneriaid fel rhan o grŵp cyflawni aml-asiantaeth i gefnogi 90 o deuluoedd Wcraïn sy'n ffoi o'u gwlad. Safle Gwersyll Urdd Gobaith Cymru yn Llangrannog oedd y Ganolfan Groeso gyntaf o'i bath yng Nghymru a derbyniodd glod cenedlaethol. Roedd ffoaduriaid yn cael eu cefnogi ac yn cynnig gwasanaethau 'cofleidiol' unigryw.

Yn ogystal, cafwyd camau gwella fel y nodwyd gan Bwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus mewn ymateb i faterion yn ymwneud â chasglu gwastraff yn ystod gaeaf 2022. Ceredigion oedd yr awdurdod cyntaf yng Nghymru i ddefnyddio adroddiadau am gasgliadau sbwriel a fethwyd, a hyn bellach wedi'i fabwysiadu gan awdurdodau eraill.

Cafwyd adborth da gan Estyn a Llywodraeth Cymru ar gefnogi ysgolion gydag arloesi digidol a chydweithio ar draws TGCh. Ceredigion hefyd yw'r unig awdurdod ar draws y DU i gyflwyno LoRaWAN yn llawn.

Prosiectau eraill sy'n dangos arloesedd yw sefydlu'r Canolfannau Llesiant ar draws y Sir, agor Mannau Cynnes ac arwain ar gyflwyno systemau Cod Ymddygiad Anghenion Dysgu Ychwanegol mewn ysgolion.

Wrth edrych ymlaen, mae posibilrwydd y bydd mabwysiadu Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg yn trawsnewid addysg Gymraeg yng Ngheredigion.

CRYNODEB O SGORIO YN ÔL THEMA

A yw'r Cyngor yn gweithio'n gynhyrchiol gyda'i reoleiddwyr allanol ac yn dangos cydymffurfiaeth dda?

Pa mor effeithiol y caiff y cod a'r fframwaith llywodraethu eu cymhwyso a'u harsylwi?

A oes gan y Cyngor god lleol cynhwysfawr a fframwaith llywodraethu ar waith ar gyfer cynnal llywodraethu corfforaethol y sefydliad?

A yw'r Cyngor yn croesawu arloesedd a chreadigrwydd yn ei weithgareddau ac yn gweithredu trawsnewid?

Pa mor effeithiol fu prosiectau trawsnewid y Cyngor o ran nodi a gweithredu creadigrwydd ac arloesedd ar draws y sefydliad?

CRYNODEB O BERFFORMIAD 2022-23

Ni ellir gorbwysleisio'r buddsoddiad mewn arloesedd a chreadigrwydd yn y sefydliad a'r defnydd ohono. Rydym yn sylweddoli bod manteisio ar y creadigrwydd hwn yn hanfodol i berfformiad cyffredinol y Cyngor a'i gynaliadwyedd i'r hirdymor. Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig yn dangos heriau ariannu'r Cyngor yn y dyfodol. Roedd yr ymateb i bandemig COVID-19 yn dda ond bydd angen i'r Cyngor nodi meysydd eraill ar gyfer darparu gwasanaethau amgen er mwyn sicrhau cynaliadwyedd gwasanaethau.

CYDWEITHIO

Mae'r Cyngor yn rhagweithiol wrth ymgysylltu â phartneriaethau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol. Ceir enghreifftiau da o'r cydweithio hwn yn gwella canlyniadau, megis drwy Dyfu Canolbarth Cymru, Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol y Canolbarth a Phartneriaeth Addysg y Canolbarth.

Yn ystod 2022/23, rydym hefyd wedi gweithio ar y cyd â Chyngor Sir Penfro a Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda i fynd ati i drawsnewid y Gwasanaeth Orlhain Cysylltiadau (a sefydlwyd i gefnogi'r ymateb i bandemig COVID-19) i ddull Holl Beryglon wrth ddiogelu iechyd. Mae'r Grŵp Goruchwyllo Rhannu Risg (RSOG) gyda Chyngorau Sir Caerfyrddin a Phenfro hefyd yn gweithio'n dda i gefnogi cydlyniant cymunedol a phobl â nodweddion gwarchoddedig.

Yn genedlaethol, mae'r Cyngor hefyd wedi arwain, ac wedi cwblhau, prosiect ar ran Llywodraeth Cymru i ymchwilio i ddefnyddio'r Fframwaith Asesu Seiber ar gyfer seilwaith cenedlaethol hollbwysig ar draws holl Awdurdodau Lleol Cymru. Cynigia'r Fframwaith hwn ddull systematig a chynhwysfawr i asesu i ba raddau y mae'r sefydliad sy'n gyfrifol am swyddogaethau hanfodol yn rheoli risgiau seiber i'r swyddogaethau hynny.

Mae'r Cyngor serch hynny am ymgysylltu â'r partneriaethau hynny sy'n fuddiol i bobl a chymunedau Ceredigion, lle ceir manteision

amlwg. Mae'r Cyngor yn ymwneud yn rhagweithiol yn y partneriaethau hyn ac yn herio gwerth y trefniant os nad oes budd iddo, gan ddilyn trefniadau amgen lle bo angen. Enghraifft o hyn yw'r penderfyniad i dynnu'n ôl o Ein Rhanbarth ar Waith (ERW) ac yn lle hynny ddilyn trefniadau mwy effeithiol drwy Bartneriaeth Addysg Canolbarth Cymru. Yn yr achosion hyn, rhoddir sail resymegol gadarn bob amser i bennu pam nad yw er budd Ceredigion i ddilyn y trefniant partneriaeth. Cydnabyddir bod y dull rhagweithiol hwn o asesu gwerth gweithio ar y cyd yn hanfodol i sicrhau'r effaith fwyaf posibl o gydweithio a gwella canlyniadau i bobl leol.

CYNNWYS POBL

Ym mis Gorffennaf 2022, cyhoeddodd y Cyngor ei Strategaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad newydd i sicrhau cydymffurfio â deddfwriaeth newydd ac i sicrhau ein bod yn gwybod y diweddaraf am yr arferion gorau.

Mae'r Strategaeth newydd yn rhoi cynlluniau ar waith i sicrhau y defnyddir y dulliau gorau i ymgysylltu cymaint â phosibl ac i sicrhau cysondeb yn y ffordd o weithio ar draws yr awdurdod. Wrth wneud hyn, bydd y Strategaeth newydd yn helpu i sicrhau bod gan bob cymuned yng Ngheredigion lais a byddwn yn mynd ati i ofyn am farn a phrofiadau bywyd y grwpiau hynny na chlywir eu lleisiau yn aml. Mae hefyd yn ychwanegu elfennau newydd yn ymwneud â gwneud penderfyniadau a chyfranogiad fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021.

Gwnaed cryn dipyn o waith i ymgorffori arfer gorau wrth ymgysylltu ac ymgynghori. Mae hyn yn arbennig o bwysig yn dilyn cyfnod pandemig COVID-19 pan amharwyd ar ein gallu i ymgysylltu ac ymgynghori yn sgil y cyfyngiadau.

Mae peth o'r gwaith hwn yn cynnwys cofrestr ymgysylltu ac ymgynghori newydd, ac adroddiad blynyddol ar gynnydd. Yn y

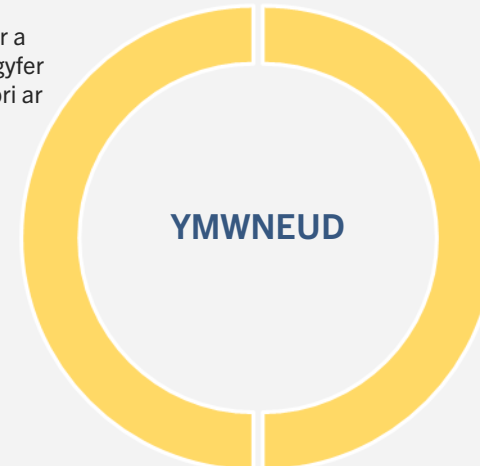
CRYNODEB O SGORIO YN ÔL THEMA

A yw'r Cyngor yn ymgysylltu'n rhagweithiol â phartneriaethau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol?

Pa mor effeithiol yw'r partneriaethau y mae'r Cyngor wedi buddsoddi ynddynt i gyflawni ei nodau a'i amcanion?

A oes gan y Cyngor strategaeth gynhwysfawr a chynllun gweithredu ar gyfer ymgysylltu ac ymgynghori ar waith?

Pa mor effeithiol y mae'r Cyngor yn defnyddio adborth ymgysylltu ac ymgynghori i adolygu a gwella ei wasanaethau?

Strategaeth ei hun ceir cynllun gweithredu manwl sydd ar waith gan y Cyngor ar hyn o bryd. Nid yw canlyniadau'r Cynllun wedi'u gwireddu'n llawn eto gan fod rhai camau eto i'w cymryd megis ail-lansio Asesiadau Effaith Integredig a chyflwyno mesur perfformiad yn ymwneud ag ymgynghori.

Mae rhai meysydd i'w cryfhau o hyd wrth symud ymlaen, megis sicrhau bod adborth o'r ymgynghoriad yn cael ei ddsbarthu'n ehangach a chofnodi profiadau bywyd ymatebwyr er mwyn cynnwys pobl ymhellach, a'u cefnogi, wrth wneud penderfyniadau. Ceir pryder hefyd am nifer isel yr ymatebion i rai ymgynghoriadau allweddol ac mae angen cynyddu'r rhain i sicrhau eu bod yn ystadegol arwyddocaol. Mae cynlluniau ar waith i gyflawni hyn, megis yr E-Gylchlythyr newydd sy'n helpu i annog pobl i ymateb a defnyddio mwy ar blatfform Engagement HQ sy'n cynnig ffyrdd newydd o ymgysylltu â'r Cyngor.

Ceir rhai enghreifftiau da o ymgysylltu yn ystod 2022/23 lle defnyddiwyd y canlyniadau i ysgogi newidiadau a llywio gwasanaethau. Mae'r rhain yn cynnwys yr ymgynghoriad ar y Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg (WESP) a oedd yn cynnwys fersiwn addas i ddisgyblion a gafodd ymateb 100%; yr ymgynghoriad ar y Strategaeth Tegwch ac Amddifadedd ar gyfer ysgolion a oedd yn cynnwys ymgynghori â grwpiau penodol yr effeithiwyd arnynt yn anghymesur; ac ymgysylltu pellach ar y Gorchmynion Rheoleiddio Traffig newydd wrth wneud penderfyniadau yn ymwneud â'r mesurau. Mae cynlluniau pellach ar waith ar gyfer y flwyddyn i ddod sy'n cynnwys cyflwyno'r Arolwg Rhanddeiliad Corfforaethol a'r ymgynghoriad ar yr ail Ganolfan Llesiant.

Bydd cyfuniad o'r camau hyn yn ein helpu i ddangos ein bod wedi gwrandao ac ystyried yr adborth yn sgil ymgysylltu ac ymgynghori. Ar y cyfan, ystyrir bod ymgysylltu ac ymgynghori yn dda mewn rhai meysydd, ond mae meysydd lle mae angen gwaith pellach. Bydd gwaith yn parhau i gyflawni cynllun gweithredu'r

Strategaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad dros y deuddeg mis nesaf.

RHEOLI RISG

Mae rheolaeth risg y Cyngor wedi bod yn datblygu'n dda dros y tair blynedd diwethaf. Mae'r Gofrestr Risg Gorfforaethol wedi'i datblygu'n ddogfen 'fyw' sy'n esblygu wrth i risgiau newid a risgiau newydd ddod i'r amlwg. Caiff y Gofrestr ei diweddarau'n rheolaidd, ac yn gyson yn cynnwys casgliad llawn o ddiweddariadau i'w hadolygu'n rheolaidd gan y Grŵp Arwain a phob chwarter gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio. Mae'r ddealltwriaeth am risgiau unigol wedi cynyddu dros amser ac mae ansawdd y gwaith craffu gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio wedi cynyddu o ganlyniad.

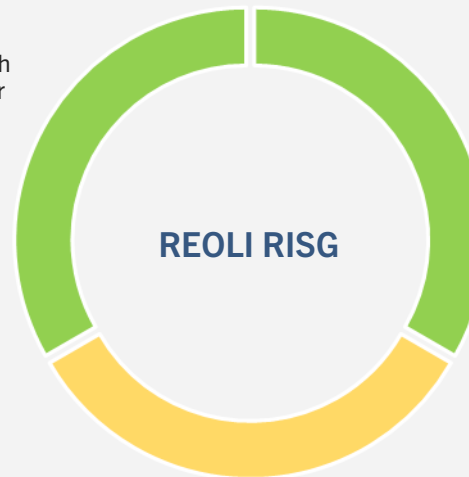
Rydym yn adolygu'r broses rheoli risg bob tair blynedd ac wrthi nawr yn cynnal yr adolygiad diweddaraf. At ei gilydd, mae'r broses yn gweithio'n dda, ond mae'r adolygiad wedi codi nifer o welliannau penodol sydd eu hangen. Yn benodol, nodir bod angen mwy o gysondeb wrth reoli risgiau gwasanaeth ynghyd â chryfhau'r broses o uwchgyfeirio/isgyfeirio risgiau i'r Gofrestr Risg Gorfforaethol.

Diweddarwyd Polisi, Strategaeth a Fframwaith Rheoli Risg drwy gael ffordd fwy effeithiol o reoli risgiau gwasanaeth. Tynnodd yr adolygiad sylw hefyd at gyfres o addasiadau eraill megis egluro rôl Archwilio Mewnol a dechrau defnyddio sgoriau targed i risg. Ar hyn o bryd rydym yn ymgynghori ar Bolisi, Strategaeth a Fframwaith Rheoli Risg diwygiedig cyn gofyn am eu cymeradwyo yn ystod hydref 2023. Nod y Polisi wedi'i ddiweddarau fydd sicrhau bod ein trefniadau'n parhau'n gyfredol ac yn addas i'r diben ac yn seiliedig ar arfer gorau.

Fel rhan o'n hymgyrch i wella'n barhaus, rydym hefyd yn gweithio gydag yswirwyr y Cyngor, Zurich, i gynnal gweithdai i gefnogi gwasanaethau i gryfhau'r rheolaeth ar risg. Mae gan y Cyngor berthynas dda â Zurich ac

CRYNODEB O SGORIO YN ÔL THEMA

A oes gan y Cyngor strategaeth a fframwaith cynhwysfawr ar waith ar gyfer rheoli risg?

A yw'r strategaethau hyn yn cyflawni eu nodau a'u hamcanion?

A yw'r strategaethau hyn yn gynaliadwy o ran addasu i anghenion y sefydliad yn y dyfodol?

yn eu defnyddio'n rheolaidd i gynnal hyfforddiant ac i roi barn annibynnol ar ein dull o reoli risg.

CYNLLUN GWEITHREDU'R HUNANASESIAD

Mewn ymateb i'r canfyddiadau hyn, rydym wedi nodi nifer o gyfleoedd i wella. Drwy ymgynghori â gwasanaethau'r Cyngor ac Aelodau etholedig, mae'r camau a bwriadwn eu cymryd mewn ymateb i'r dysgu hwn wedi'u cynnwys yn y cynllun gweithredu trosodd a hefyd yng nghynlluniau busnesau gwasanaethau.

Bydd y rhan fwyaf o'r camau gweithredu yn cael eu cyflawni dros y deuddeg mis nesaf ond mae rhai yn rhai tymor hwy a byddant yn ymestyn i'r flwyddyn ganlynol. Mae'r Cynllun Gweithredu yn cadw camau gweithredu a gwblhawyd yn flaenorol fel cofnod o gynnydd

ar ein taith perfformiad hunanasesu. Mae'r Cynllun yn adeiladu ar gynllun gweithredu'r llynedd wrth i'n dysgu ddatblygu ac wrth i gyfleoedd newydd gael eu nodi. Bydd yr holl gamau gweithredu yn parhau i gael eu monitro hyd at eu cwblhau fel rhan o'n trefniadau rheoli perfformiad parhaus a bydd cynnydd yn cael ei adrodd yn yr Adroddiad Hunanasesu.

Rydym wedi blaenoriaethu'r camau gweithredu er mwyn gosod y sylfeini ar gyfer gwaith yn y dyfodol ar draws y saith thema drwy sicrhau cyflawni conglfeini hanfodol ein Prif Lwybrau Ymholi cyn datblygu ymhellach. Rydym eisoes wedi nodi rhestr o gamau gweithredu sy'n dod i'r amlwg y byddwn yn eu hailasesu yn ystod y flwyddyn i ddod ac yn symud i'r cynllun gweithredu byw os bydd hynny'n briodol.

CYNLLUN GWEITHREDU'r HUNANASESIAD: CYFLEOEDD I WELLA

DISGRIFIAD	AMSERLEN	SWYDDOG ARWEINIOL	CANLYNIADAU
DARPARU DULL SAFONOL AC EFFEITHIOL O YMGYSYLLTU A CHYFRANOGIAD AR DRAWS Y CYNGOR A SICRHAU BOD Y CYNGOR YN YMGYSYLLTU Â PHOBL CEREDIGION YN Y Ffordd ORAU A MWYAF PRIODOL.			
Cyhoeddi'r Strategaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad newydd i wella cyfleoedd ymgysylltu a chyfranogi i ddinasyddion a rhanddeiliaid Ceredigion	Ionawr 2023– Mawrth 2024	Alun Williams (SAC Partneriaethau, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd)	<ul style="list-style-type: none"> Yn darparu dull safonol ac effeithiol o ymgysylltu a chyfranogi ar draws y Cyngor Sicrhau bod y Cyngor yn ymgysylltu â phobl Ceredigion yn y ffordd orau a mwyaf priodol Cael y wybodaeth ddiweddaraf am arfer gorau ym maes ymgysylltu ac ymgynghori Mae dinasyddion a rhanddeiliaid yn rhan o'r broses o wneud penderfyniadau ac wrth lunio gwasanaethau'r Cyngor Yn sicrhau bod adnoddau'r Cyngor yn cael eu cyfeirio at feysydd blaenoriaeth, fel yr argyfwng costau byw presennol, fel y nodwyd trwy ymgysylltu ac ymgynghori Sicrhau bod lleisiau pawb yng Ngheredigion yn cael eu clywed
<p>STATWS: Ar y Gweill ●</p> <p>Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi ymrwmo i ymgysylltu â'i drigolion, defnyddwyr gwasanaethau a rhanddeiliaid allweddol eraill. Mae'r Polisi Ymgysylltu a Chyfranogiad newydd wedi'i ddatblygu a'i gymeradwyo gan y Cabinet ym mis Hydref 2022. Mae'r Polisi newydd yn rhoi cyfeiriad corfforaethol ac arweiniad i aelodau etholedig a swyddogion y Cyngor er mwyn dod ag ymgysylltu i galon gwaith y Cyngor ac i sicrhau bod gweithgareddau ymgysylltu o safon gyson uchel. Bydd datblygiadau pellach yn cael eu gwneud dros y deuddeg mis nesaf gan gynnwys lansio pecyn cymorth ymgysylltu a sicrhau bod holl ganlyniadau'r ymgynghoriad yn cael eu rhannu â'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau.</p>			
CYFLWYNO CYNLLUN GWEITHLU ER MWYN SICRHAU BOD GAN Y CYNGOR WEITHLU CYNALIADWY A CHYMWYSO			
Diweddarau a chyflawni'r Cynllun Gweithlu i fynd i'r afael â materion allweddol gan gynnwys recriwtio, cadw a chynllunio olyniaeth i sicrhau lefelau staffio sefydlog, gweithlu cynaliadwy a bod swyddi gwag yn cael eu llenwi â staff â chymwysterau priodol. Bydd y Cynllun Gweithlu yn cyd-fynd â Strategaeth Gorfforaethol newydd y Cyngor ar gyfer 2022-27.	Ionawr 2023– Mawrth 2027	Geraint Edwards (SAC Pobl a Trefnidiaeth)	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod swyddi gwag yn cael eu llenwi gan staff sydd â'r cymwysterau a'r profiad priodol i ddarparu profiad cwsmer o ansawdd uchel a lefel gwasanaeth Sicrhau bod capasiti yn bodoli mewn gwasanaethau i ddarparu gwasanaethau o safon Sicrhau cynaliadwyedd gwasanaethau dros y tymor hir Galluogi ni i nodi ac ymateb i anghenion newidiol cwsmeriaid Gwella recriwtio a chadw gweithwyr Gwella cynhyrchiant ac ansawdd gwasanaeth
<p>STATWS: Ar y Gweill ●</p> <p>Mae drafft o'r Cynllun Gweithlu 2023-28 wedi'i ddiweddarau wedi'i gynhyrchu ac mae'n nodi dull y Cyngor o reoli ei weithlu i ddiwallu ei anghenion darparu gwasanaethau nawr ac yn y dyfodol. Mae'r Cynllun wedi'i ddiweddarau i fynd i'r afael â materion allweddol gan gynnwys recriwtio, cadw a chynllunio olyniaeth i sicrhau lefelau staffio sefydlog, gweithlu cynaliadwy a bod swyddi gwag yn cael eu llenwi â staff â chymwysterau priodol. Cafodd y Cynllun Gweithlu drafft ei ystyried gan y Pwyllgor Craffu ym mis Gorffennaf 2023 a disgwyli'r iddo gael ei gymeradwyo gan y Cabinet ym mis Medi 2023.</p>			

ALLWEDD:

WEDI CWBLHAU (0) ●

AR Y GWEILL (6) ●

GWEITHRED NEWYDD (3) ●

DISGRIFIAD	AMSERLEN	SWYDDOG ARWEINIOL	CANLYNIADAU
------------	----------	-------------------	-------------

CYFLWYNO CAM 2 O'R RHAGLEN LLESIANT GYDOL OES I DRAWSNEWID GOFAL CYMDEITHASOL YNG NGHEREDIGION

Monitro ac adolygu cynnydd y Rhaglen Llesiant Gydol Oed er mwyn sicrhau y darperir gwasanaethau a fydd yn cyflawni canlyniadau'r rhaglen ac yn gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol pobl Ceredigion	Ionawr 2023– Mawrth 2027	Ricky Cooper (SAC Porth Cynnal a Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol)	<ul style="list-style-type: none">Rheoli'r cynnydd yn y galw a'r pwysau ariannol ar wasanaethau i ddarparu gwasanaethau cynaliadwy yn y dyfodolSicrhau bod pobl yn cael y lefel a'r math cywir o gymorth ar yr amser cywirYn hybu iechyd a lles cadarnhaol ac yn cefnogi pobl i gefnogi eu hunainCryfhau teuluoedd fel bod plant a phobl ifanc yn aros gyda'u teuluGalluogi unigolion i fyw'n annibynnol yn eu cymuned eu hunainDarparu ymagweddau cymesur at ofal a chymorth a reolirAmddiffyn unigolion ac yn eu cadw'n ddiogel rhag camdriniaeth, niwed ac esgeulustod
--	--------------------------	--	---

STATWS: Ar y Gweill ●

Mae gwaith yn parhau i gyflawni'r Rhaglen Llesiant Gydol Oed - ym mis Tachwedd 2022 adolygwyd strwythur llywodraethu'r Rhaglen a chychwynwyd y ffrydiau gwaith newydd, mae trefniadau goruchwyllo newydd wedi'u cyhoeddi, mae'r Model Sicrwydd Ansawdd newydd wedi'i gymeradwyo a'r Ansawdd Tîm Sicrwydd yn cael ei recriwtio i symud ymlaen gydag archwiliadau thematig a ffeiliau achos, mae'r strategaeth rhannu data yn cael ei datblygu ac mae'r ateb tymor hwy i ddiwedd y contract ar gyfer System Wybodaeth Gofal Cymunedol Cymru (WCCIS) yn cael ei adolygu gan y Grŵp Llywio. Roedd arolygiad AGC ym mis Chwefror/Mawrth 2023 yn adlewyrchu'n gadarnhaol ar y model Llesiant Gydol Oes.

CYFLAWNI STRATEGAETH RHEOLI ASED AU SY'N GWEITHREDU FFYRDD NEWYDD O WEITHIO I STAFF CYNGOR SIR CEREDIGION AC YN GWELLA PROFIAD Y CWSMER

Diweddarau'r Strategaeth Rheoli Asedau i adlewyrchu materion cyfredol, yn enwedig cefnogi ffyrdd newydd o weithio a manteisio ar y cyfleoedd sy'n bodoli ar ôl COVID-19 i sicrhau gwasanaethau cynaliadwy o ansawdd uchel	Ionawr 2023 - Mawrth 2025	Russell-Hughes Pickering (SAC Economi ac Adfywio)	<ul style="list-style-type: none">Yn darparu strategaeth wedi'i diweddarau a hirdymor i reoli asedau ffisegol y CyngorSicrhau defnydd effeithlon ac effeithiol o asedau'r cyngor (cronfeydd, tir, adeiladau, staff a thechnoleg gwybodaeth a chyfathrebu) Yn cefnogi ffyrdd newydd o weithio ar ôl COVID-19 gan gynnwys rhesymoli asedauDarparu strategaeth i ryddhau arbedion effeithlonrwydd a ffrydiau incwm newydd posiblSicrhau bod dull y Cyngor o reoli asedau yn addas at y diben a bod gwasanaethau'n gynaliadwyCefnogi gwasanaethau mwy cydgysylltiedig ac o ansawdd uchel
---	---------------------------	--	--

STATWS: Ar y Gweill ●

Mae'r Strategaeth Rheoli Asedau wedi'i diweddarau wrthi'n cael ei datblygu ar hyn o bryd a bydd yn adlewyrchu'r ffyrdd newydd o weithio, y buddsoddiad i wella profiad y cwsmer a'r cyfleoedd sy'n bodoli ar ôl pandemig COVID-19. Mae dull y Cyngor o ddatblygu ei bortffolio o asedau wedi'i danategu gan Strategaeth Gorrfforaethol y Cyngor.

CYFLEOEDD I WELLA: CYNLLUN GWEITHREDU HUNANASESIAD

DISGRIFIAD	AMSERLEN	SWYDDOG ARWEINIOL	CANLYNIADAU
SICRHAU Y MAE GWARIANT CYFALAF YN CAEL EI FWYAF A'I DDEFNYDDIO			
Datblygu system fonitro i alluogi'r Cyngor i wneud defnydd llawn o'i adnoddau cyfalaf a chynnyddu cyfran y gwariant cyfalaf ym mhob blwyddyn	Ionawr 2023– Mawrth 2024	Duncan Hall (SAC Cyllid a Chaffael a Swyddog Adran 151)	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod Rhaglen Gyfalaf y Cyngor yn cael ei chyflawni a gwariant yn cael ei huchafu Cefnogi gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru ar brosiectau cyfalaf Cefnogi'r gwaith o gyflawni gweledigaeth ac Amcanion Llesiant Corfforaethol y Cyngor Cefnogi lleihau costau hirdymor a chynnydd mewn cynhyrchiant Ynghyd â'r gyllideb refeniw, mae'n darparu'r adnoddau i gyflawni cynlluniau busnes y gwasanaethau
<p>STATWS: Ar y Gweill ●</p> <p>Mae'r Cyngor yn parhau i weithio i sicrhau y gwneir y mwyaf o wariant cyfalaf. Gwnaed defnydd da yn ystod y blynyddoedd diwethaf o wariant cyfalaf, gan gynnwys buddsoddi mewn meysydd allweddol megis cyfleusterau plant y sir, sefydlu Canolfannau Llesiant, Cartrefi Gofal Awdurdodau Lleol a threialu Gofal Trwy Dechnoleg. Cymeradwywyd Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn ddiwygiedig ar gyfer 2023/24 i 2025/26 gan y Cabinet ym mis Gorffennaf 2023. Mae'r Rhaglen Gyfalaf yn parhau i gael ei hadrodd i'r Cabinet gan fanylu ar y sefyllfa alldro a'r rhaglen ddiwygiedig ar gyfer y tair blynedd nesaf.</p>			
CEFNOGI BUSNESAU LLEOL A'R ECONOMI LLEOL TRWY WEITHREDU'R STRATEGAETH GAFFAEL DIWEDDARAF			
Diweddaru Strategaeth Gaffael y Cyngor i gefnogi busnesau lleol a'r economi leol, ac i sicrhau bod y Cyngor yn darparu gwerth am arian wrth ddefnyddio ei adnoddau ariannol	Ionawr 2023– Mawrth 2024	Russell-Hughes Pickering (SAC Economi ac Adfywio)	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod arferion caffael yn gyfredol ac yn addas at y diben Helpu i sicrhau gwerth am arian drwy sicrhau bod y Cyngor yn gwario ei adnoddau ariannol yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol Cefnogi nodi arbedion effeithlonrwydd ac yn dileu gwastraff Cyflawni arbedion drwy fanteisio ar yr arbedion y gellir eu cyflawni drwy fwy o gapasiti prynu Fframweithiau Lleol, Rhanbarthol a Chenedlaethol Cynnal safonau moesegol uchel o fuddsoddi a phrynu Gwneud y mwyaf o'r cyfraniad at ddatblygu cynaliadwy trwy gaffael atebion cynaliadwy Cefnogi'r gwaith o gyflawni gweledigaeth ac Amcanion Llesiant Corfforaethol y Cyngor Cefnogi busnesau lleol, cadwyni cyflenwi a datblygiad yr economi leol
<p>STATWS: Ar y Gweill ●</p> <p>Mae Strategaeth Caffael a Chomisiynu ar y Cyd ddrafft diwygiedig a diweddar 2023-27 wedi'i chwblhau a bydd yn cael ei hystyried yn fuan gan Grŵp Arweiniol y Cyngor cyn mynd gerbron y Cabinet yn hydref 2023 i'w chymeradwyo. Mae'r strategaeth wedi'i diweddaru yn cyd-fynd ag amserlenni Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor ac wedi'i dylunio i gynorthwyo'n benodol i gyflawni ei Amcanion Llesiant Corfforaethol newydd yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 drwy ei chaffael a'i chomisiynu. Mae'r Strategaeth yn adeiladu ar ddull cryfach y Cyngor o ymdrin â chaffael yn ystod y blynyddoedd diwethaf gan gynnwys corfforeiddio'r broses gaffael, ac mae'n adlewyrchu'r sefyllfa ar ôl pandemig COVID-19.</p>			

DISGRIFIAD	AMSERLEN	SWYDDOG ARWEINIOL	CANLYNIADAU
DATBLYGU'R DEFNYDD O AROLYGON BODLONRWYDD CWSMER			
Cyflwyno arolygon boddhad cwsmeriaid rheolaidd fel yr arolwg rhanddeiliaid blynyddol	Tachwedd 2023 - Mawrth 2025	Y Swyddogion Arweiniol Corfforaethol i gyd	<ul style="list-style-type: none"> • Cael y wybodaeth ddiweddaraf am ganfyddiadau cwsmeriaid o wasanaethau a'r sefydliad yn gyffredinol • Helpu i nodi meysydd i'w gwella er mwyn helpu i godi lefelau perfformiad • Cryfhau a datblygu deialog barhaus gyda chwsmeriaid a'u canfyddiadau • Helpu i gryfhau democratiaeth leol drwy gynnwys mwy o gwsmeriaid wrth wneud penderfyniadau a dylunio gwasanaethau • Yn darparu gwell dealltwriaeth o anghenion, dymuniadau a blaenoriaethau cwsmeriaid • Mae'n helpu i gryfhau democratiaeth leol trwy gynnwys mwy o gwsmeriaid wrth wneud penderfyniadau a dylunio gwasanaethau • Helpu i nodi lle mae angen cyfathrebu ychwanegol i gefnogi cwsmeriaid a / neu hysbysebu gwasanaethau • Yn cynorthwyo dysg y Cyngor i wella profiad cwsmeriaid
<p>STATWS: Gweithred Newydd ●</p> <p>Cyflwyno Arolwg Rhanddeiliaid Corfforaethol yn haf 2023, gan ofyn cyfres o gwestiynau am berfformiad cyffredinol y Cyngor, sut mae perfformiad yn cael ei fonitro a'r cynnydd sy'n cael ei wneud wrth gyflawni'r Amcanion Llesiant Corfforaethol newydd. Daw'r arolwg i ben ar 31 Awst 2023 a bydd y canlyniadau'n cael eu cyflwyno i'r Grŵp Arweiniol ym mis Medi 2023. Mae gweithgareddau eraill yn cael eu datblygu megis y posibilrwydd o gynnwys arolygon boddhad fel rhan o gysylltiadau cwsmeriaid trwy'r ganolfan gyswllt (CLIC).</p>			

CYFLEOEDD I WELLA: CYNLLUN GWEITHREDU HUNANASESIAD

DISGRIFIAD	AMSERLEN	SWYDDOG ARWEINIOL	CANLYNIADAU
CYFLAWNI'R ARGYMHELLION YN AROLYGIAD AGC O'R GWASANAETHAU CYMDEITHASOL			
Gweithredu'r deg argymhellid a wnaed yn adroddiad arolygu AGC i helpu'r Cyngor i gyflawni ei weledigaeth ar gyfer darparu gwasanaethau cymdeithasol ledled Ceredigion yn unol â'r model Llesiant Gydol Oed	Mai 2023 - Mawrth 2025	Ricky Cooper (SAC Porth Cynnal a Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol)	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau bod lleisiau pobl yn ganolog i'r gwaith rydym yn ei wneud Cynyddu'r ddarpariaeth o seibiant i rieni a gofalwyr a chael effaith gadarnhaol ar ganlyniadau pobl Sicrhau bod pobl yn cael gwybod pa mor dda y mae gwasanaethau gofal cymdeithasol yn cael eu darparu yng Ngheredigion Blaenoriaethu gweithlu digonol a chynaliadwy sydd â'r gallu a'r gallu i fodloni cyfrifoldebau statudol yn gyson Sicrhau dull safonol o oruchwylio a goruchwylio arfer Yn sicrhau gweithlu cymwys a hyderus Darparu fframwaith sicrwydd ansawdd cadarn Sicrhau yr ymatebir yn gyson i gwynion yn unol â'r amserlenni penodedig
<p>STATWS: Gweithred Newydd ●</p> <p>Mae cynllun gweithredu wedi'i lunio i ymateb i'r gwelliannau a argymhellir a amlinellwyd yn adroddiad AGC. Mae'r mwyafrif o'r rhain eisoes ar waith gan fod y materion a nodwyd eisoes yn cael sylw cyn i'r arolygiad gael ei gynnal. Adlewyrchwyd y meysydd yr oedd y Cyngor yn ceisio eu gwella yn y dystiolaeth i'r arolygwyr cyn yr arolygiad a chynhyrchu'r adroddiad terfynol. Ni nodwyd unrhyw feysydd o ddiffyg cydymffurfio yn ystod yr arolygiad. Cymeradwywyd y cynllun gweithredu gan Gabinet y Cyngor ym mis Mehefin 2023 a bydd cynnydd yn cael ei fonitro ar ôl chwe mis drwy'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus am gyfnod o flwyddyn i gynnal cynnydd ac olrhain hyd at ei gwblhau.</p>			

DISGRIFIAD	AMSERLEN	SWYDDOG ARWEINIOL	CANLYNIADAU
DATBLYGU STRATEGAETH DDIGIDOL NEWYDD AR GYFER CEREDIGION			
Datblygu a chyhoeddi Strategaeth Ddigidol newydd i barhau i ddatblygu Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu a gwasanaethau digidol ar draws Ceredigion	Medi 2023 - Medi 2024	Alan Morris (SAC Cyswllt Cwsmer, TGCh a Digidol)	<ul style="list-style-type: none"> • Darparu gweledigaeth strategol glir i ddatblygu gwasanaethau digidol • Sicrhau bod gan y cyngor Seilwaith Digidol modern, sefydlog a chadarn • Cefnogi'r gwaith o gyflawni Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor a'i Amcanion Llesiant Corfforaethol, megis yr ymgyrch i greu cymunedau sydd â chysylltiadau da drwy wella cysylltedd digidol a gwasanaethau digidol. • Yn cefnogi mynediad digidol haws i wasanaethau'r Cyngor a gwell profiad i gwsmeriaid • Yn cefnogi gwaith y Cyngor i wella cynhwysiant digidol. • Cefnogi cydweithwyr i wneud y defnydd gorau, llawnaf o'r offer a'r technolegau sydd ar gael iddynt, gan ddatblygu lefelau uchel o gydweithio â sgiliau digidol
STATWS: Gweithred Newydd ●			
<p>Mae Cyngor Sir Ceredigion wrthi'n adolygu effaith y strategaeth flaenorol ac yn ymgynghori â rhanddeiliaid i ddeall anghenion, y tueddiadau Digidol diweddaraf a materion i fynd i'r afael â nhw. Yn ddiweddarach yn y flwyddyn, unwaith y bydd y gwersi hyn ac ymgysylltu â rhanddeiliaid wedi'u cyflawni, byddwn yn llunio strategaeth ddrafft ar gyfer ymgynghoriad ehangach.</p>			

BETH YW HUNANASESIAD?

Cyflwynodd Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 broses newydd ar gyfer monitro perfformiad pob awdurdod lleol, yn seiliedig ar hunanasesiad.

Mae'r gyfundrefn berfformiad newydd yn diffinio prif gynghorau fel 'sefydliadau hunan wella' drwy system sy'n seiliedig ar hunanasesu ac asesiad perfformiad panel. Bwriad y dull newydd yw adeiladu ar, a chefnogi, diwylliant lle mae cynghorau'n herio'r sefyllfa bresennol yn barhaus ac yn gofyn cwestiynau am sut y maent yn gweithredu a sut y gallant ddysgu o arfer gorau. Bydd hunanasesiad tryloyw ac agored o gyngor yn rhan sylfaenol o'r dull hwn.

Mae hunanasesu effeithiol yn rhoi sicrwydd dibynadwy yn fewnol ac yn allanol i reoleiddwyr ac arolygiaethau ac yn bennaf oll mae'n helpu cynghorau i ddysgu'n barhaus a chyflawni gwelliant cynaliadwy a chanlyniadau gwell i ddinasyddion, defnyddwyr gwasanaethau a'u gweithlu eu hunain.

Mae pum dyletswydd benodol wedi'u cyflwyno gan y Ddeddf:

1. Dyletswydd i barhau i adolygu perfformiad

Mae gan Gyngor Sir Ceredigion ddyletswydd i adolygu i ba raddau y mae'n cyflawni ei 'gofynion perfformiad' drwy bennu i ba raddau y mae:

- Arfer ei swyddogaethau yn effeithiol
- Defnyddio ei adnoddau yn economaidd, effeithlon ac effeithiol
- Sicrhau bod ei lywodraethu yn effeithiol ar gyfer sicrhau'r uchod

2. Dyletswydd i ymgynghori ar berfformiad

Rhaid i gynghorau ymgynghori ag amrywiaeth o bobl o leiaf unwaith ym mhob blwyddyn ariannol ynghylch i ba raddau y maent yn bodloni eu gofynion perfformiad. Yr ymgynghoreion statudol yw:

- Pobl leol
- Pobl eraill sy'n cynnal busnes yn y Sir
- Staff y Cyngor
- Pob Undeb Llafur a gydnabyddir gan y Cyngor

3. Dyletswydd i adrodd ar berfformiad

Rhaid i'r Cyngor gynhyrchu adroddiad hunanasesu bob blwyddyn ariannol. Rhaid i'r adroddiad nodi ei gasgliadau ynghylch i ba raddau yr oedd yn bodloni'r gofynion perfformiad, ac unrhyw gamau y mae'n bwriadu eu cymryd, neu y mae eisoes wedi'u cymryd i wella ymhellach.

4. Dyletswydd i drefnu panel asesu perfformiad

O leiaf unwaith ym mhob cyfnod etholiad, rhaid i'r Cyngor drefnu i banel annibynnol gynnal asesiad o'r graddau y mae'r cyngor yn bodloni'r gofynion perfformiad ac adrodd ar ei ganlyniadau. Mae'r Cyngor ar hyn o bryd yn paratoi i ymgymryd â'i Asesiad Panel Perfformiad cyntaf yn ystod 2024/25.

5. Dyletswydd i ymateb i panel asesu perfformiad

Rhaid i'r Cyngor baratoi ymateb i Adroddiad y Panel Asesu yn nodi

- I ba raddau y mae'n derbyn y casgliadau yn yr adroddiad
- Sut mae'n bwriadu dilyn unrhyw argymhellion
- Unrhyw gamau pellach y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cymryd i wella perfformiad

Diben y darpariaethau perfformiad a llywodraethu yn y Ddeddf yw adeiladu a

chefnogi ar ddiwylliant sy'n datblygu, lle mae cynghorau'n mynd ati i geisio a chroesawu her, boed yn cael ei chyflwyno gan y cyngor, er enghraifft drwy weithdrefnau craffu, neu'n allanol. Mae'r darpariaethau wedi'u cynllunio i ddatblygu fframwaith sy'n cefnogi cynghorau, trwy broses adolygu barhaus, i feddwl am eu perfformiad a'u heffeithiolrwydd nawr ac ar gyfer y dyfodol; i annog sefydliadau mwy chwilfrydig sy'n barod i herio eu hunain i wneud mwy; a bod yn fwy arloesol a mwy uchelgeisiol yn yr hyn a wnânt.

Ymarfer Myfyriol

Ar gyfer Ceredigion, mae egwyddorion hunanasesu eisoes yn rhan annatod o'i threfniadau llywodraethu strategol a chorfforaethol parhaus.

Rydym yn cydnabod y cyfle ar gyfer hunan fyfyrion a her adeiladol. Er enghraifft, mae'r math hwn o arfer myfyriol eisoes yn rhan annatod o Ddatganiad Cynllunio Busnes a Llywodraethu Blynyddol y Cyngor, ac eisoes wedi'i hen sefydlu yn y Cyngor. Mae arfer myfyriol yn elfen graidd o broses rheoli perfformiad cyffredinol y Cyngor, ac yn canolbwyntio ar werthuso *sut rydym yn gwneud pethau* ac nid dim ond *yr hyn a wnawn*.

Rydym wedi mabwysiadu dull tebyg gyda Hunanasesu – mae arfer myfyriol yn rhan allweddol o'n Gweithdai Hunanasesu lle rydym yn myfyrio ar sut rydym yn gweithredu ar hyn o bryd, yr heriau a wynebwn yn y dyfodol a sut rydym yn ymgorffori cynaliadwyedd yn ein gweithgareddau wrth symud ymlaen.

Daeth Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) i rym yn 2021

Y Pum Dyletswydd ar y Prif Gynghorau yw:

CADW PERFFORMIAD O DAN ADOLYGIAD

YMGYNGHORI AR BERFFORMIAD

ADRODD AR BERFFORMIAD

TREFNU ASESIAD PANEL PERFFORMIAD

YMATEB I ASESIAD Y PANEL PERFFORMIAD

Tudalen 128

SUT YR YDYM YN CYNNAL HUNANASESIAD

Ein Dull o Hunanasesu

Mae ein dull at Hunanasesu yn seiliedig ar asesu ein hunain yn erbyn cyfres o Lwybrau Ymholi Allweddol. Mae "KLOEs" fel y cyfeirir atynt weithiau, yn gyfres o gwestiynau allweddol perthnasol yr ydym yn eu gofyn i ni ein hunain wrth i ni weithio drwy'r Hunanasesiad.

Mae'r dull Llinellau Ymholi Allweddol yn ddull profedig o gynnal hunanasesiadau mewn Llywodraeth Leol ac ar draws y sector cyhoeddus ehangach. Mae'n sicrhau ein bod yn parhau i ganolbwyntio ar y farn gorfforaethol neu 'gyfannol' o berfformiad y Cyngor fel sy'n ofynnol gan y Ddeddf. Mae hefyd yn darparu'r eglurder hunanwerthuso sydd ei angen i'n helpu i nodi cyfleoedd ar gyfer gwella, ac wrth wneud hynny, mae'n darparu llwybr archwilio cryf i esbonio'r camau gweithredu yr ydym wedi'u cymryd wrth ymateb.

Cofnodir y canfyddiadau yn ein dogfen Matrics Hunanasesu. Mae'r Matrics yn cofnodi'r dystiolaeth sy'n dangos sut yr ydym yn perfformio ar hyn o bryd, ein huchelgeisiau ar gyfer y dyfodol a'r camau y mae angen inni eu cymryd er mwyn cyflawni'r uchelgeisiau hynny. Defnyddir y ddogfen hon i nodi'r cyfleoedd sy'n bodoli ar gyfer gwelliant ac fe'i defnyddir i ddatblygu ein Cynllun Gweithredu Hunanasesu. Mae'r Matrics Hunanasesu ar gael ar gais.

Cylchred Barhaus

Mae hunanasesu yn broses barhaus o welliant - yn ystod y flwyddyn rydym yn cynnal ymgynghoriad i gefnogi hunanasesiad, rydym yn coladu tystiolaeth i lywio ein gweithdai, rydym yn cyflawni'r camau gweithredu yn ein cynllun gweithredu Hunanasesiad ac rydym yn monitro eu cynnydd tuag at ei gwblhau. Yr Adroddiad Hunanasesu yw'r allbwn allweddol o'r broses ond mae'r gwaith ar wella canlyniadau yn weithgaredd parhaus drwy gydol y flwyddyn.

Mae'r diagram isod yn crynhoi'r prif gamau a'r graddfeydd amser sydd ynghlwm wrth gynnal yr Hunanasesiad a chynhyrchu'r Adroddiad Hunanasesu.

Gwerthuso, Myfyrio ac Adnabod Cyfleoedd

Yn ystod mis Ebrill bob blwyddyn rydym yn dod ag amrywiaeth eang o dystiolaeth ynghyd i'n helpu i asesu ein perfformiad presennol. Mae hyn yn cynnwys monitro perfformiad mewnol, megis dangosfyrdd perfformiad ac adroddiadau cwynion, adroddiadau rheolyddion o arolygiadau a chanlyniadau gweithgareddau ymgynghori ac ymgysylltu.

Rydym yn cynnal ymarfer o adolygu'r dystiolaeth i nodi canfyddiadau allweddol - lle mae perfformiad wedi gwella, lle mae cyfleoedd i wella a beth yw'r themâu allweddol o'n hymgynghoriad.

Cyflwynir canfyddiadau'r ymarfer hwn i Weithdai Hunanasesu gyda Grŵp Arweiniol y

Cyngor a Phwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu i helpu i asesu ein perfformiad.

Yn y gweithdai rydym yn ailasesu ein hunain yn erbyn y Prif Linellau Ymholi, gan ddiweddarau ein tystiolaeth ar gyfer pob cwestiwn a defnyddio hyn i nodi camau gweithredu ar gyfer gwella. Maent yn adolygu'r dystiolaeth sydd ar gael iddynt ac yn ychwanegu eu persbectif eu hunain i ddarparu sgorau wedi'u diweddarau ar gyfer pob cwestiwn.

Mae'r gweithdai canfyddiadau'n cael eu coladu gan y Tîm Perfformiad ac Ymchwil. Maent yn cynhyrchu'r Adroddiad Hunanasesu drafft trwy dynnu ar y matrics tystiolaeth, y sgorau a'r camau gwella a nodwyd yn y gweithdy, ynghyd â ffynonellau allweddol eraill megis strategaethau allweddol ac adroddiadau arolygu.

Mae rhan o'r coladu'n cynnwys croeswiro'r sgôr gyda'r dystiolaeth a ddarparwyd a cheisio eglurder ar ein casgliadau lle bo angen. Mae bylchau mewn tystiolaeth a dealltwriaeth o'n perfformiad hefyd yn cael eu hamlygu, sydd i

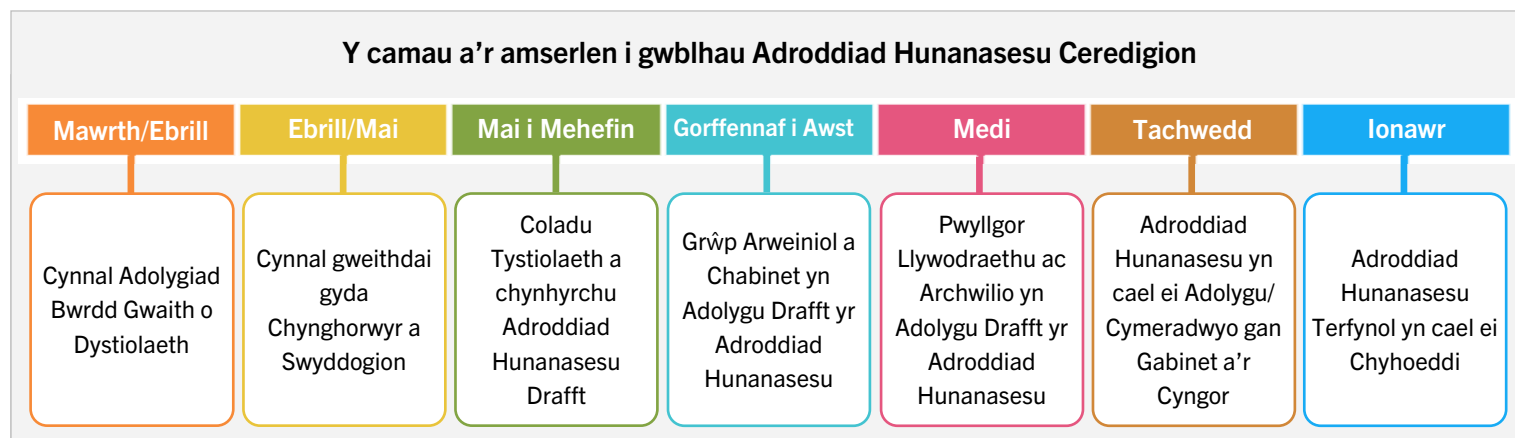
gyd wedi'u cynllunio i sicrhau bod y broses yn gadarn.

Drwy ganolbwyntio ar hyn, gallwn ddysgu o'n profiadau a manteisio ar yr arloesedd a'r creadigrwydd sy'n bodoli yn y Cyngor i nodi cyfleoedd i wella ein perfformiad, boed hynny drwy godi lefelau perfformiad, nodi effeithlonrwydd neu wella boddhad cwsmeriaid.

Mae Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio'r Cyngor yn chwarae rhan allweddol yn y proses Hunan Asesu. Maent yn gyfrifol am adolygu'r Adroddiad Hunanasesu drafft a gwneud argymhellion ar gyfer newidiadau i'r casgliadau y daethpwyd iddynt neu'r camau y mae'r Cyngor yn bwriadu eu cymryd. Caiff yr Adroddiad drafft ei adolygu gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Medi.

Caiff yr Adroddiad Hunanasesu ei ddiweddarau yn dilyn argymhellion y Pwyllgor a chyhoeddir yr adroddiad terfynol ym mis Ionawr a'i gyflwyno i'r derbynwyr statudol.

Y camau a'r amserlen i gwblhau Adroddiad Hunanasesu Ceredigion

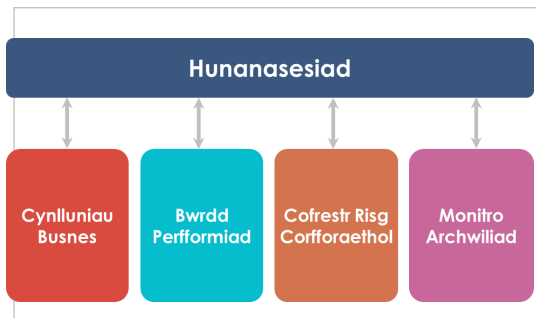
HUNANASESIAD YN EIN FFRAMWAITH RHEOLI PERFFORMIAD

Integreiddio i Fframwaith Perfformiad y Cyngor

Nid yw hunanasesu yn broses annibynnol, yn hytrach mae wedi'i hintegreiddio fel rhan o drefniadau cynllunio corfforaethol a rheoli perfformiad parhaus y Cyngor. Mae'r diagram isod yn dangos sut mae hunanasesu yn cyd-fynd â'n fframwaith perfformiad cyffredinol.

Mae'n hanfodol i lywio Cynllunio Busnes a Rheoli Risg, ac yn ei dro mae'n tynnu ar ganlyniadau monitro cynlluniau busnes a'r gofrestr risg gorfforaethol i werthuso ein perfformiad presennol a chwblhau'r hunanasesiad. Yn ei hanfod, mae'n gyfathrebu dwy ffordd rhwng pob piler o'r Fframwaith Perfformiad.

Mae amseriad Hunanasesiad hefyd yn bwysig. Mae wedi'i amseru i lywio a dylanwadu'n dryloyw ar brosesau cynllunio strategol, rheolaeth ariannol a chyllideb y Cyngor, adolygiadau rheoli risg, cynllunio gwelliant a rheoli perfformiad parhaus. Er enghraifft, mae cyhoeddi'r Adroddiad Hunanasesu ym mis Tachwedd yn sicrhau ei fod yn cael ei baratoi mewn pryd i lywio'r broses cynllunio busnes a gosod targedau blynyddol yn chwarter olaf pob blwyddyn rhwng Ionawr a Mawrth.

Hunanasesiad yn y Fframwaith Perfformiad Eh-angach

Mae gan Geredigion hanes hir o ddefnyddio hunanasesu yn effeithiol i ganfod ffyrdd arloesol o ddarparu gwasanaethau, yn fwyaf diweddar yn y 'Rhaglen Gydol Oed a Llesiant' sy'n cael ei rhoi ar waith i drawsnewid darpariaeth gofal cymdeithasol yn y Sir dros y pum mlynedd nesaf.

Mae hefyd yn rhan annatod o berfformiad gweithredol a chaiff ei ddefnyddio wrth osod cynlluniau busnes blynyddol ar gyfer pob gwasanaeth. Rydym i gyd yn cydnabod bod capasiti yn brin a bod galw mawr, ac o ganlyniad ni fu cynllunio busnes effeithiol erioed mor bwysig i sicrhau ein bod yn darparu'r 'gwasanaethau cywir yn y ffordd gywir'. Mae cael y cyfle i 'fyfyrto' ar berfformiad y gorffennol a'r presennol yn hanfodol i ddeall ein cryfderau, ein gwendidau a'n cyfleoedd. Mae'r math hwn o ymarfer myfyriol yn hollbwysig i'n helpu i bennu ein gweithredoedd a'n blaenoriaethau ar gyfer y blynyddoedd i ddod.

Y Llinyn Aur

Mae'r Cyngor yn defnyddio diagram 'Llinyn Aur' (a ddangosir ar y dde) i ddangos y cysylltiadau rhwng ei strategaethau a'i gynlluniau allweddol. Mae'n disgrifio'r llyf gwybodaeth o flaenoriaethau cenedlaethol a rhanbarthol ar gyfer gwella a gynhwysir yn y Cynllun Llesiant Lleol a'r Strategaeth Gorfforaethol, drwedd i wasanaethau unigol, timau ac aelodau o staff y Cyngor sy'n gyfrifol am eu cyflawni.

Mae Llinyn Aur cryf yn bwysig gan ei fod yn dangos sut mae pob lefel o gynllunio a gweithredu yn cyfrannu at y lefel nesaf, a sut mae pob rôl o fewn y Cyngor yn cyfrannu at gyflawni Amcanion Llesiant Corfforaethol Ceredigion.

Mae lle allweddol i hunanasesu yn y Llinyn Aur fel y ffordd yr ydym yn mesur llwyddiant ac yn ysgogi gwelliannau perfformiad, ynghyd â Chynllunio Busnes a rheolaeth a risg.

Y 'Llinyn Aur' yng Ngheredigion

RHEOLI EIN PERFFORMIAD

Ein Siwrne Perfformiad

Yn syml, mae rheoli perfformiad yn cymryd camau mewn ymateb i berfformiad gwirioneddol a pherfformiad a ragwelir i wneud canlyniadau i bobl Ceredigion yn well nag y byddent fel arall.

Dros y pedwar blynedd diwethaf, mae dull Ceredigion o reoli perfformiad wedi'i adfywio a'i ddiweddarau. Ers hynny, gwnaed cynnydd da yn adeiladu diwylliant cryf o reoli perfformiad ar draws y sefydliad, ac yn paratoi ar gyfer y drefn newydd o Hunanasesu perfformiad a gyflwynwyd dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Caiff hyn ei adlewyrchu yn y broses cynllunio busnes newydd, ail-lansiad y Bwrdd Perfformiad, a'r adborth positif i ddulliau'r Cyngor o hunanasesu.

Mae'r ddeddfwriaeth newydd yn pwysleisio pwysigrwydd ymgorffori diwylliant rheoli perfformiad cryf, a sicrhau hyn yw prif egwddor siwrne perfformiad barhaus y Cyngor.

Mae'r hyn a ddysgwyr yn ystod pandemig COVID-19 wedi creu'r cyfle i gyflwyno newidiadau a gwelliannau cynaliadwy drwy ffyrdd newydd o weithio, a buddsoddi mewn technolegau newydd i ddarparu gwasanaethau o ansawdd da, a hynny mewn ffordd effeithlon sy'n ystyriol o'r amgylchedd.

Mae gan y Cyngor enw da am arloesi a dros y pum mlynedd nesaf mi fydd yn parhau i ddatblygu'r dull arloesol hwn ac yn symud tuag at ffyrdd mwy hyblyg a doeth o weithio. Bydd rheoli perfformiad yn chwarae rôl allweddol yn y trawsnewid hwn.

Pwy sydd yn gyfrifol am Rheoli Perfformiad?

Mae pawb yn gyfrifol am reoli perfformiad – mae gan bawb rôl i'w chwarae o ran cyflawni amcanion y cynllun busnes, y tasgau a'r mesurau sy'n cynorthwyo i gyflawni'r Amcanion Llesiant Corfforaethol a gweledigaeth gyffredinol y Cyngor. Mae Tabl 1 yn dangos pwy sy'n gyfrifol am beth.

Fframwaith Rheoli Perfformiad

I sicrhau ein bod yn cyflawni hyn, mae gennym Fframwaith Rheoli Perfformiad yn ei le sy'n caniatáu inni adolygu ac olrhain cynnydd yn rheolaidd, gwirio sut rydym yn perfformio, a sicrhau ein bod yn cyflawni'r Amcanion Llesiant Corfforaethol ac yn gwella canlyniadau i bobl a chymunedau Ceredigion.

Mae'r fframwaith rheoli perfformiad yn gweithredu ochr yn ochr â strwythur cyffredinol y Strategaeth Gorfforaethol, Strategaeth Ariannol Tymor Canolig, Amcanion Llesiant Corfforaethol, Datganiad Llywodraethu Blynyddol, a Rheoli Rhaglenni/Prosiectau.

Mae'n rhan o broses cynllunio corfforaethol y Cyngor ac yn sicrhau dealltwriaeth gyson o egwyddorion rheoli perfformiad, a sut y cânt eu gweithredu yng Ngheredigion.

Y Cylchred Gwelliant Parhaus

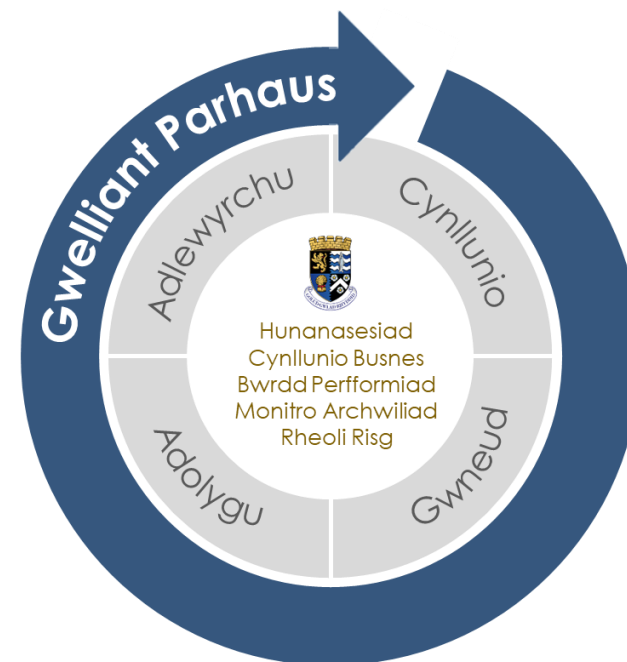
Mae ein dull o reoli perfformiad yn seiliedig ar gylchred gwelliant parhaus, sy'n dilyn y cylchred Cynllunio-Gwneud-Adolygu a gydnabyddir gan y diwydiant, ac a ddangosir yn y diagram isod. Mae'r cylchred hwn yn seiliedig ar y camau canlynol:

- **Cynllunio** ein gweithgareddau i gyflawni'n gweledigaeth a'n Hamcanion Llesiant Corfforaethol
- **Gwneud** neu gyflawni'r gweithgareddau

- **Adolygu** ein cynnydd yn rheolaidd i asesu a ydyn ni'n cyflawni'n hamcanion
- **Myfyrio** ar y ffordd rydym yn cyflawni'n gweithgareddau i nodi cyfleoedd i wella, neu i fod yn fwy effeithlon, neu'r ddau.

Mae Rheoli Perfformiad yn flaenoriaeth uchel yng Ngheredigion. Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i wella'n barhaus, ac mae'n gofyn barn y trigolion ac yn hunanwerthuso'n rheolaidd i nodi cyfleoedd i wella.

Y Cylchred Gwelliant Parhaus yng Ngheredigion

- Cynllunio
- Gwneud
- Adolygu
- Adlewyrchu

ASESIAD SY’N SILIEDIG AR DYSTIOLAETH

Mae Ceredigion yn ymdrechu i fod yn sefydliad a yrrir gan dystiolaeth a data. Defnyddiwyd amrywiaeth eang o dystiolaeth wrth asesu ein perfformiad ac wrth gynhyrchu'r adroddiad hwn.

Rhennir y ffynonellau hyn yn dri chategori sy'n ein helpu i wirio bod ein casgliadau'n gywir a darparu darlun cywir o'n perfformiad presennol.

Y tri chategori yw'r **dystiolaeth fewnol** sydd ar gael i ni trwy strategaethau allweddol a monitro mewnol, megis y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig, ein Datganiad Llywodraethu Blynyddol a monitro Cwynion. Mae hyn yn rhoi golwg fewnol i ni o sut mae'r sefydliad yn perfformio.

Rydym hefyd yn defnyddio'r **dystiolaeth reoleiddiol ac allanol helaeth** sy'n bodoli. Mae'r rhain yn cynnwys adroddiadau arolygu gan Estyn, Arolygiaeth Gofal Cymru a'r gwaith parhaus a wneir gan Archwilio Cymru. Mae hyn yn rhoi golwg reoleiddiol neu allanol i ni o sut rydym yn perfformio gan gyrrff annibynnol.

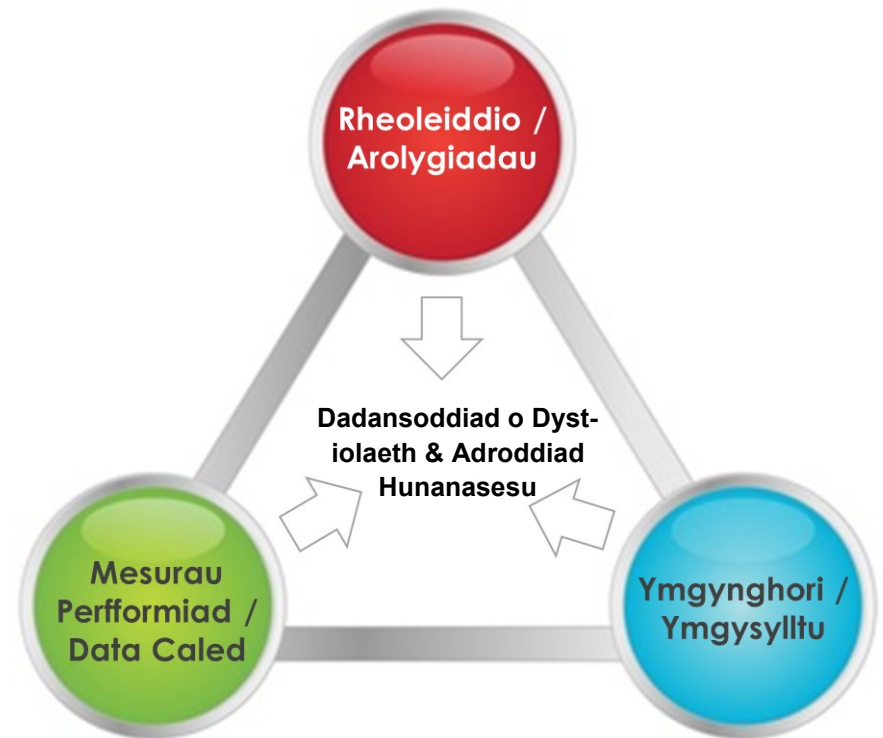
Y trydydd categori o dystiolaeth ydy'r **ymgyngori a'r ymgysylltu** a gynhelir yn barhaus.. Mae hwn yn cofnodi barn yr holl randdeiliaid yng Ngheredigion, gan gynnwys dinasyddion, busnesau, staff y cyngor ac Undebau Llafur, gan gynnig safbwynt y rhai sy'n derbyn gwasanaethau gan y Cyngor.

Mae gan y Cyngor broses ymgysylltu ac ymgynghori barhaus ar waith drwy gydol y

flwyddyn a ddefnyddir i gofnodi barn trigolion ar amrywiaeth o swyddogaethau'r Cyngor (gweler tudalennau 22-27).

Mae'r tri chategori tystiolaeth hyn yn ein helpu i 'driongli' neu wirio mai'r casgliadau y byddwn yn dod iddynt yw'r rhai cywir drwy ganiatáu inni gymharu'r canfyddiadau allweddol o bob un a sicrhau eu bod yn cyd-fynd cyn cynhyrchu'r Adroddiad Hunanasesu. Dangosir y berthynas hon yn y diagram gyferbyn, lle mae'r dystiolaeth yn bwydo'n gyfarfartal i'r dadansoddiad bwrdd gwaith ac yn y pen draw yr adroddiad hunanasesu.

Mathau o dystiolaeth a defnyddiwyd wrth gynnal Hunanasesiad

CATEGORIÂU TYSTIOLAETH

Ansawdd Data

Mae pob cam o'r broses hunanasesu a'r broses rheoli perfformiad ehangach yn dibynnu ar dystiolaeth a data i alluogi'r Cyngor i farnu beth yw anghenion Ceredigion, beth yw anghenion ei chwsmeriaid, beth mae wedi'i gyflawni, a sut mae'n cymharu. Mae'n hanfodol felly bod yr holl wybodaeth hon yn seiliedig ar ddata o ansawdd uchel, dibynadwy ac amserol er mwyn sicrhau bod y dyfarniadau sy'n seiliedig arno yn gadarn.

Mae ein fframwaith perfformiad yn cefnogi hyn drwy helpu i sicrhau y darperir data cyflawn, cywir ac amserol a ddefnyddir mewn monitro mewnol ac a gyhoeddir yn allanol i gyfleu cynnydd y Cyngor wrth gyflawni ei weledigaeth a'i Amcanion Llesiant Corfforaethol i'r cyhoedd a rhanddeiliaid.

Mae'r tabl gyferbyn yn rhoi rhestr o'r mathau o ffynonellau a data sy'n cael eu hystyr-ied yn hunanasesiad Ceredigion, ac wedi'u rhannu yn ôl math oategori. ▶

Ffynonellau a defnyddiwyd wrth gynnal yr Hunanasesiad ac Adolygiad o'r Amcanion Llesiant

TYSTIOLAETH MEWNOL

- Strategaeth Corfforaethol
- Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
- Datganiad o Gyfrifon
- Datganiad Llywodraethu Blynyddol
- Adborth ac Adroddiadau Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu
- Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Gofal
- Dangosfyrdd Perfformiad Chwarterol
- Monitro Cynllunio Busnes
- Dangosfwrdd y Strategaeth Gorfforaethol
- Dangosfwrdd yr Hunanasesiad
- Cofrestr Risg Corfforaethol
- Adroddiadau Archwilio Mewnol
- Adroddiadau Sylwadau, Canmoliaeth a Chwynion
- Canlyniadau Mesur Perfformiad
- Adroddiadau Hunanasesu Blaenorol
- Canlyniadau Arolwg Cenedlaethol Cymru
- Treth Cyngor / Cyfraddau Casglu
- Archwiliad Sgiliau Digidol 2022
- Adolygiad o Trefniant Gweithio Hybrid

TYSTIOLAETH RHEOLEIDDIO & ALLANOL

- Adroddiad Gwella Blynyddol Archwilio Cymru
- Adroddiad Perfformiad Blynyddol Arolygiaeth Gofal Cymru
- Adroddiadau Arolygu Archwilio Cymru
- Adroddiadau Arolygiaeth Gofal Cymru
- Adroddiadau arolygiad Estyn
- Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
- Panel Asesu Perfformiad
- Adorddiadau Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol
- Adroddiadau Blynyddol BGC Ceredigion
- Asesiad o Lesiant Lleol BGC Ceredigion
- Asesiad Poblogaeth Gorllewin Cymru
- Data Cymru
- Ystadegau Cymru
- Dangosyddion Llesiant Cenedlaethol

YMGYNGHORIAD & YMGYSYLLTU

- Adroddiadau Adborth Ymgynghori
 - Ymgynghoriad Blynyddol Rhanddeiliaid
 - Asesiad o Ddigonolrwydd Gofal Plant
 - Polisi Ymgysylltu a Chyfranogi
 - Strategaeth Mamolaeth a'r blynyddoedd cynnar
 - Strategaeth Corfforaethol Ceredigion
 - Cynllun Llesiant Lleol
- Ymarferion Ymgysylltu gan gynnwys:
 - Datblygu Cynllun Buddsoddi Rhanbarthol i ddarparu cronfa Ffyniant Gyffredin y DU
 - Arolwg Cyflogaeth a Sgiliau Canolbarth Cymru
 - Llifogydd yn Llanybydder, Llandysul a Phont-Tyweli
 - Addysg ôl-16
 - Asesiad Strategol Trosedd ac Anhrefn
 - Defnydd o Adeiladau'r Cyngor yn y dyfodol
- Arolwg Llesiant Rhanbarthol
- Ymgysylltu gyda grwpiau rhanddeiliaid gan gynnwys y Fforwm Anabledd, y Fforwm Pobl Hŷn
- Her Cyllideb Ceredigion
- Cyfarfodydd Misol Undebau Llafur
- Arolygon Staff Ffyrdd Newydd o Weithio
- Arolygon Iechyd a Lles Staff

DYSGU ODDI WRTH YMGYNGHORI & YMRWYMO

Mae ymgynghori ac ymgysylltu â rhanddeiliaid yn thema graidd drwy gydol ein proses hunanasesu a'n dull rheoli perfformiad ehangach.

Mae'n rhan annatod o'r dystiolaeth a ddefnyddiwyd yn ein rheolaeth perfformiad a bydd yn parhau i chwarae rhan fwy byth wrth i ni archwilio cyfleoedd i wella gydag amrywiaeth o unigolion a grwpiau ar draws y Sir.

Mae'n bwysig ein bod yn rhoi cyfle i drigolion a rhanddeiliaid ddweud wrth y Cyngor am eu gweledigaeth eu hunain ar gyfer eu cymunedau ac am yr hyn y maent ei eisiau o ran darparu gwasanaethau.

Mae ein **Polisi Ymgysylltu a Chyfranogi**, a gymeradwywyd ym mis Hydref 2022, yn nodi sut y byddwn yn siarad ac yn gwrando gyda phawb sy'n byw, yn gweithio neu'n astudio yng Ngheredigion, gan gynnwys pobl nad yw eu lleisiau'n cael eu clywed yn aml.

Mae ein dyletswydd gyfreithiol i ymgynghori wedi'i nodi mewn gwahanol ddarnau o ddeddfwriaeth, gan gynnwys:

- Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 - rhaid i'r Cyngor gynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau Llesiant Cenedlaethol.
- Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 - rhaid i'r Cyngor annog cyfranogiad y cyhoedd yn ein penderfyniadau.
- Mesur y Gymraeg 2011 - rhaid i'r Cyn-

gor ofyn i'r cyhoedd am eu barn ar yr effaith y bydd ein penderfyniadau yn ei chael ar y Gymraeg.

- Deddf Cydraddoldeb 2010 - rhaid i'r Cyngor gynnwys ac ymgysylltu â phobl sy'n rhannu Nodweddion Gwarchoddedig.
- Rheoliadau Gorchmynion Traffig Awdurdodau Lleol (Gweithdrefn) (Cymru a Lloegr) 1996 - rhaid i'r Cyngor ymgynghori â sefydliadau a bennir yn y Rheoliadau a rhaid iddynt hysbysu pobl sy'n debygol o gael eu heffeithio gan orchymyn traffig.
- Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 - rhaid i'r Cyngor gydymffurfio â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion sy'n amlinellu'r egwyddorion y dylid eu hystyried wrth gynnig gwneud newidiadau i ddarpariaeth ysgolion.

Lle mae angen mwy o adborth gan grwpiau penodol, rydym yn addasu ein dull yn ystod y flwyddyn i dargedu'r ardaloedd hynny a sicrhau bod holl gymunedau Ceredigion yn cymryd rhan. Rydym yn ymgysylltu â'r lluo o grwpiau a sefydliadau sy'n cynrychioli grwpiau penodol yn y sir, ac yn arbenig i sicrhau bod lleisiau'r rhai na chlywir yn aml yn cael eu clywed yn wir.

Nid yw'n ymwneud â'n dyletswydd gyfreithiol yn unig, fodd bynnag. Mae ymgysylltu ac ymgynghori â'r cyhoedd yn rhoi gwell gwybodaeth i ni i'n helpu i wneud penderfyniadau. Gall hyn arwain at ganlyniadau gwell i'n trigolion.

Nid oes un ateb 'sy'n addas i bawb' i ymgysylltu. Ein nod yw defnyddio'r math gorau o ymgysylltu ar gyfer y sefyllfa gywir.

Cyflawnir ymgysylltiad parhaus trwy sgwrs barhaus rhwng y Cyngor a'n cymunedau lleol. Weithiau, ymarfer ymgysylltu neu ymgynghori wedi'i dargedu yw'r dull gorau. Mewn achosion eraill, mae gan y Cyngor ddyletswydd gyfreithiol i ddilyn proses benodol i hysbysu'r cyhoedd a rhoi cyfle i gael adborth.

Mae llawer yn cael ei wneud i ymgysylltu â thrigolion a rhanddeiliaid. Fel arfer, cyflwynir adborth ar ein hymgyrchoedd ymgysylltu ac ymgynghori i gyfarfodydd y Cabinet.

Mae sesiynau trafod, gweithdai thematig, cyfarfodydd gyda rhanddeiliaid allweddol a sesiynau galw heibio wynneb yn wyneb hefyd yn cael eu cynnig, yn enwedig lle ceisir adborth gan garfan benodol, er enghraifft y Cyngor leuenctid, neu mewn man penodol, er enghraifft llifogydd yn Llanybydder, Llandysul/Pont-Tyweli.

Yn 2022/23 rydym wedi elwa o rai digwyddiadau ymgysylltu pwysig sy'n rhoi cipolwg unigryw ar farn dinasyddion a rhanddeiliaid.

Mae'r rhain yn gynnwys y Strategaeth Gorfforaethol rhwng mis Medi a mis Hydref 2022, lle y mynegodd trigolion eu barn ar yr Amcanion Llesiant Corfforaethol newydd, a'r ymgynghoriad ar Ddefnyddio Swyddfeydd Cyngor yn y

Dyfodol rhwng mis Rhagfyr 2022 a mis Ionawr 2023, a oedd yn gofyn am y ffordd orau o ddefnyddio swyddfeydd y Cyngor yn y dyfodol. Mae'r ddau o'r rhain wedi'u defnyddio wrth gynhyrchu'r adroddiad hwn.

Undebau Llafur

Cynhelir cyfarfodydd misol rhwng y Cyngor ac Undebau Llafur cydnabyddedig. Caiff y rhain eu cadeirio gan y Swyddog Arweiniol Corfforaethol ar gyfer Pobl a Thrafnidiaeth ac maent yn darparu fforwm ymgynghorol i gymryd rhan mewn a helpu i lywio cyfeiriad ar gyfer materion gweithlu a phryderon unigol ynghylch lles ac ymddygiad. Mae'r ddeialog barhaus hon yn bwysig i'r Cyngor drwy sicrhau bod gan staff lais ac adeiladu ar y wybodaeth a gafwyd o'n harolygon staff a'n hymgyngoriadau.

Cyfarfod â chynrychiolwyr yr Undebau Llafur i amlinellu'r broses Hunanasesu a'u rôl fel ymgynghorwyr statudol. Nid oes unrhyw faterion penodol wedi'u codi gan yr Undebau Llafur ar hyn o bryd, er bod hyn yn debygol o ddatblygu wrth i'r broses ymwreiddio mwy ym mhob prif gyngor. Mae gweithio mewn partneriaeth â'n Hundebau Llafur yn hanfodol i gyflawni'r Cynllun Gweithlu yn llwyddiannus.

Ymgynghori â Staff

Mae gan Geredigion hanes cryf o hysbysu staff a mesur teimladau staff, hyd yn oed cyn pandemig COVID-19 a mabwysiadu'r fenter ffyrdd newydd o weithio. Yn

2022/23, ymgysylltwyd â staff ar ffurf y Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro i gofnodi safbwyntiau ar y trefniadau gweithio newydd, yr Arolwg Iechyd a Lles blynyddol diweddaraf i gofnodi teimladau staff ar draws ystod o faterion o'u llesiant i trefniadau gweithio, ac Adolygiad Gweithio Hybrid y Prosiect Ffyrdd Newydd o Weithio ym mis Mawrth 2023 i gofnodi adborth ar effeithiolrwydd y trefniadau gweithio hybrid newydd. Rhestrir rhai o'r arolygon rheolaidd a gynhaliwyd i sicrhau bod y Cyngor yn ymgysylltu â'i staff isod. Mae canfyddiadau'r ymarferion hyn wedi'i'u defnyddio yn yr hunanasesiad.

- Arolwg TG Gweithio O Gartref (Mehefin 2020)
- Arolwg Iechyd a Lles Coronafeirws (Tachwedd 2020)
- Arolwg Staff Y Ffordd Rydym yn Gweithio (Mawrth 2021)
- Arolwg Staff Polisi Gweithio Hybrid Dros Dro (Gorffennaf 2022)
- Arolwg Iechyd a Lles (Chwefror 2020)
- Arolwg Pwls Iechyd a Lles Gweithwyr (Tachwedd 2021)
- Arolwg Iechyd a Lles Gweithwyr (Rhagfyr 2022)
- Adolygiad Gweithio Hybrid Prosiect Ffyrdd Newydd o Weithio

Ymrwymadau Cyhoeddus

Cynhaliwyd saith ymarfer ymgysylltu wedi'i'u targedu yn ystod 2022-23. Roedd rhai

yn cael eu rhedeg gan y Cyngor yn unig a rhai yn cael eu rhedeg mewn partneriaeth ag eraill wrth i ni geisio lleihau 'blinder ymgynghori'. Bydd adborth o'r ymarferion hyn yn cyfrannu at ddatblygu cynlluniau a strategaethau ar gyfer y dyfodol. Ceir manylion yr ymarferion hyn drosodd.

YMGYNHORIAD RHANDDEILIAD CORFFORAETHOL

Yn ystod 2023 rydym yn rhedeg ein cyntaf o 'Arolygon Rhanddeiliad' mewn cyfres gyfredol i gefnogi hunanasesiad a thaitth perfformiad cyfredol y cyngor.

Mae'n galluogi ni i wirio gyda phreswylwyr, busnesau a rhanddeiliaid arall megis grwpiau cymunedol, ar nifer o faterion megis y cynnydd yn erbyn ein hamcanion llesiant corfforaethol, y blaenoriaethau wrth symud ymlaen a'r ffordd yr ydym yn monitro a mesur perfformiad.

Mae'r cyntaf o rain yn cael i'w rhedeg yn ystod haf 2023 a bydd y canlyniadau yn cael ei defnyddio i hysbysu'r rownd nesaf o hunanasesiad.

Mae eich barnau yn bwysig i ni. Rydym yn croesawu eich barn ar yr adroddiad yma, ein perfformiad a'r camau yr ydym yn cymryd, unrhyw bryd.

Defnyddiwch y manylion cyswllt ar y clawr cefn i gysylltu efo ni neu cadwch lygad allan am yr arolwg rhanddeiliaid blynyddol.

Dweud eich dweud ar Amcanion Llesiant Ceredigion

Dyddiad cau: 31 Awst 2023

CYSYLLTWCH Â NI

Ebost: clic@ceredigion.gov.uk

Post: Performance and Research
Canolfan Rheidol
Rhodfa Padarn
Llanbadarn Fawr
Aberystwyth
Ceredigion
SY23 3UE

Ffôn: 01 545 570881

Tudalen 135

YMARFERION YMRWYMO YN 2022/23

Amser yr Ymarfer	Disgrifiad	Ymateb	Beth Nesaf
Datblygu Cynllun Buddsoddi Rhanbarthol i ddarparu cronfa Ffyniant Gyffredin y DU (Mai/Mehefin 2022)	Cynhaliodd Tyfu Canolbarth Cymru (Cyngor Sir Ceredigion a Chyngor Sir Powys) ymarfer ymgysylltu mewnol ac allanol i wahodd barn ar sut y dylid defnyddio Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU dros y 3 blynedd nesaf.	176 o ymatebion i arolwg ar-lein ynghyd â dros 150 o randdeiliaid a fynychodd weminar ac 20 o sefydliadau sy'n aelodau o Bartneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru.	Defnyddiwyd ymatebion i helpu i lunio blaenoriaethau lefel uchel Cynllun Buddsoddi Rhanbarthol Canolbarth Cymru 2022-25. Mae'r Cynllun yn rhoi arweiniad i fusnesau a sefydliadau lleol sy'n dymuno gwneud cais am gyllid o Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU.
Llifogydd yn Llanybydder, Llandysul a Phont-Tyweli (Mehefin - Awst 2022)	Cynhaliodd Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol ymgysylltiad 12 wythnos a gynhaliwyd mewn partneriaeth â Chyfoeth Naturiol Cymru a Chyngor Sir Caerfyrddin i ofyn barn y cyhoedd i gael gwell dealltwriaeth o'r effaith y mae llifogydd yn ei chael ar y cymunedau.	124 (58: Llanybydder a 66: Llandysul/Pont-Tyweli).	Bydd ymatebion yn bwydo i gam nesaf y gwaith ac yn ffurfio rhan o wneud penderfyniadau y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru a Llywodraeth Cymru yn eu gwneud i ddylunio a gweithredu cynllun lleihau risg o lifogydd.
Arolwg Cyflogaeth a Sgiliau Canolbarth Cymru (Gorffennaf - Medi 2022)	Ymgysylltiad 7 wythnos a gynhelir gan Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Canolbarth Cymru (Cyngor Sir Ceredigion a Chyngor Sir Powys) i fod yn sail i Gynllun Cyflogaeth a Sgiliau Canolbarth Cymru 2022-25.	69 (73% o Bowys / 27% o Geredigion)	Lansiwyd Cynllun Cyflogaeth a Sgiliau Canolbarth Cymru 2022-25 ym mis Mawrth 2023. Mae'r Cynllun yn nodi sectorau allweddol a sgiliau a blaenoriaethau ar gyfer buddsoddiad rhanbarthol i gefnogi swyddi a thwf yn rhanbarth Canolbarth Cymru.
Addysg ôl-16 (Hydref 2022)	Cynhaliodd Ysgolion a Diwylliant 4 wythnos o ymgysylltu â busnesau, rhieni, disgyblion ysgolion cynradd ac uwchradd a myfyrwyr prifysgol. Gofynnwyd i'r ymatebwyr am eu barn am yr ystod o gyrsiâu a'r math o ddarpariaeth sydd ei hangen ar gyfer dysgwyr ôl-16.	1,307 i'r arolwg ar-lein.	Bydd yr ymatebion yn bwydo i mewn i'r adolygiad o ddarpariaeth ôl-16 yng Ngheredigion.
Defnydd o Adeiladau'r Cyngor yn y dyfodol (Rhagfyr 2022/Ionawr 2023)	Cynhaliodd Economi ac Adfywio ymgysylltiad 8 wythnos gyda'r cyhoedd i ofyn am eu barn ar y ffordd orau o ddefnyddio prif swyddfeydd y Cyngor yn y dyfodol.	533 (508 i'r arolwg ar-lein a 25 i fersiwn bapur). Cafwyd ymatebion ychwanegol hefyd drwy Clic.	Bydd adborth yn cael ei ystyried, ochr yn ochr ag adborth gan staff y Cyngor a data ar ddefnyddio desgiau ac ystafelloedd cyfarfod mewn ardaloedd swyddfa hybrid peilot.
Asesiad Strategol Trosedd ac Anhrefn (Ionawr – Mawrth 2023)	Cynhaliodd Partneriaeth Diogelwch Cymunedol Ceredigion ymgysylltiad 8 wythnos i gasglu barn am drosedd ac anhrefn yn y sir.	89 o ymatebion i'r arolwg ar-lein, 3 ymateb ar arolwg papur a 9 ymateb o ddigwyddiad Cyngor Ieuencid Ceredigion.	Bydd yr ymatebion yn sail i Gynllun Cyflawni Diogelwch Cymunedol Ceredigion sy'n ceisio amddiffyn cymunedau lleol rhag trosedd a helpu pobl i deimlo'n fwy diogel.
Cynllun Gweithredu Dementia Ceredigion (Chwefror/Mawrth 2023)	Cynhaliodd ein rhaglen Llesiant Gydol Oed 6 wythnos o ymgysylltu â'r cyhoedd, gyda phwyslais arbennig ar bobl hŷn, i sefydlu sut yr ydym yn gwneud a beth y gallwn ei wneud i wella bywydau pobl sy'n byw gyda dementia a'r rheini sy'n gofalu amdanynt.	35 o'r arolwg ar-lein ynghyd â 10 o sesiynau galw heibio mewn 6 lleoliad ar draws y sir. Casglwyd ymatebion ychwanegol o ymweliadau wyneb yn wyneb â 5 grŵp/cartref gofal, sesiynau ffocws gyda darparwyr gwasanaethau a 55 x galwadau fideo un i un.	Bydd ymatebion yn bwydo i ddatblygiad Cynllun Gweithredu Dementia Ceredigion.

YMARFERION YMGYNGHORI YN 2022/23

Cynhaliwyd pum ymarfer ymgynghori i gael adborth y cyhoedd ar gynlluniau neu gynigion penodol. Cyflwynwyd canlyniadau'r ymarferion ymgynghori i'r Cabinet ochr yn ochr â'r cynllun neu'r polisi terfynol. Mae'r holl gynlluniau a pholisïau a gymeradwywyd bellach wedi'u cyhoeddi

ar wefan y Cyngor (ar wahân i'r Strategaeth Mamolaeth a Blyn-yddoedd Cynnar ar gyfer Canolbarth Cymru a fydd yn cael ei chyflwyno i'r Cabinet ar 06/06/23).

Amser yr Ymarfer	Disgrifiad	Ymateb	Effaith yr Ymgynghoriad
Adroddiad Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant (Mai/Mehefin 2022)	Cynhaliodd Ysgolion a Diwylliant ymgynghoriad 4 wythnos i geisio barn partïon a chanddynt fuddiant ar adroddiad drafft yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant. Roedd y ddogfen drafft yn seiliedig ar ganlyniadau asesiad helaeth argaeledd gofal plant yng Ngheredigion.	17	Roedd pobl yn cytuno'n gyffredinol â chynnwys yr Asesiad Digonolrwydd Gofal Plant. Mae'n debyg bod hyn oherwydd yr ymgynghoriad helaeth a gynhaliwyd yn 2021-22 i fod yn sail i adroddiad yr asesiad. Datblygwyd y cynllun gweithredu yn unol â'r ddogfen wreiddiol.
Polisi Ymgysylltu a Chyfranogi (Gorffennaf-Medi 2022)	Cynhaliodd Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ymgynghoriad 8 wythnos i ofyn am farn partïon a chanddynt fuddiant ar sut y dylai'r cyngor ymgysylltu â'r cyhoedd ac i ofyn am adborth ar y polisi Ymgysylltu a Chyfranogiad drafft.	112	Diwygiwyd y polisi terfynol mewn ymateb i'r adborth a gafwyd.
Strategaeth Mamolaeth a Blyn-yddoedd Cynnar Canolbarth Cymru (Gorffennaf/Awst 2022)	Cynhaliwyd ymgynghoriad rhanbarthol 13 wythnos gan Awdurdodau Lleol Sir Gaerfyrddin, Ceredigion a Sir Benfro a Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda i ofyn am farn partïon a chanddynt fuddiant ar y strategaeth hon sy'n canolbwyntio ar gymorth integredig yn ystod 7 mlynedd gyntaf bywyd plentyn.	137	Gwnaed gwelliannau i'r strategaeth yn seiliedig ar adborth a gafwyd.
Strategaeth Gorfforaethol Ceredigion 2022-27 (Awst/Medi 2022)	Cynhaliodd Polisi, Pherfformiad a Diogelu'r Cyhoedd ymgynghoriad 5 wythnos i ofyn barn trigolion Ceredigion ar Strategaeth Gorfforaethol drafft Cyngor Ceredigion a'r camau y byddwn yn eu cymryd i gyflawni ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol arfaethedig dros y 5 mlynedd nesaf.	51	Cafodd gwelliannau a wnaed o ganlyniad i'r ymgynghoriad eu hymgorffori yn y ddogfen derfynol.
Cynllun Llesiant Lleol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion 2023-28 (Hydref 2022-Ionawr 2023)	Cynhaliodd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion ymgynghoriad 14 wythnos i ofyn am adborth gan y cyhoedd ar gynnwys y Cynllun Llesiant Lleol drafft ar gyfer Ceredigion. Roedd y Cynllun drafft yn seiliedig ar ganlyniadau asesiad helaeth, gan gynnwys ymgynghori, a gynhaliwyd yn 2021-22 ar gyflwr llesiant yng Ngheredigion.	34 o arolygon wedi'u cwblhau, ynghyd ag adborth o sesiynau ffocws gydag 16 ysgol a Chyngor Ieuenctid Ceredigion. 7 ymateb manwl gan sefydliadau lleol a chenedlaethol a 15 ymateb ar y wal syniadau ar 'Dweud eich Dweud'.	Ymgorfforwyd sylwadau ac adborth yn y ddogfen derfynol a byddant hefyd yn gwella datblygiad y cynllun cyflawni manwl.

YMARFERION HYSBYSU 2022/23

Mewn rhai achosion, mae gan y Cyngor dyletswydd i hysbysu'r cyhoedd am cynig a darparu ffordd i grwpiau gyda diddordeb i ymateb. Cynhaliwyd pedwar ymarfer 'hysbysu' yn ystod y cyfnod.

Teitl y Gweithgaredd	Disgrifiad	Ymateb
Cais am Gofrestru Cae Erw Goch	Rhestrir yr holl ohebiaeth, gan gynnwys cofnodion cyfarfodydd y Cabinet sy'n ymwneud â'r mater hwn, ar wefan y Cyngor	2
Gorchmynion Rheoleiddio Traffig Arbrofol (GRTA)	Gwnaethpwyd dau GRTA i gadw a diwygio nifer o fesurau rheoli traffig a gyflwynwyd yn flaenorol yn ystod y pandemig Covid-19 yn Aberaeron, Aberystwyth, Aberteifi a Chei Newydd trwy Orchmynion Rheoleiddio Traffig Dros Dro.	34, ynghyd â thrafodaethau gyda'r Fforwm Anabledd
Cynlluniau Pensaer ar gyfer Ysgol Ardal Gymunedol Dyffryn Aeron	Cynhaliwyd noson agored ar gampws Theatr Felinfach i bobl weld y cynlluniau pensaer a oedd hefyd ar gael ar wefan y Cyngor.	48
Cau llwybr troed Ysgol Uwchradd Aberaeron	Rhestrir copi o'r Gorchmyn Rheoleiddio Traffig, ymatebion, a sylwadau ar ymatebion gan y Cyngor ar wefan y Cyngor. Mae'r holl ymatebwyr hefyd yn cael ymateb ysgrifenedig gan y Cyngor.	8

YMGYNGHORIAD Y STRATEGAETH CORFFORAETHOL

Un enghraifft o ymgynghori a gynhaliwyd oedd ar Strategaeth Gorfforaethol newydd y Cyngor ar gyfer y cyfnod 2022 i 2027. Mae'r ddogfen hon yn bwysig oherwydd ei bod yn nodi Amcanion Llesiant Corfforaethol newydd y Cyngor (blaenoriaethau corfforaethol) wrth symud ymlaen. Gofynnwyd cyfres o gwestiynau i randdeiliaid am y Strategaeth rhwng mis Medi a mis Hydref 2022. Er ein bod yn cydnabod mai nifer fach o ymatebion a gafwyd i'r ymgynghoriad, mae'r ymatebion yn hollbwysig er mwyn deall beth sy'n flaenoriaeth i Geredigion ac sy'n parhau i fod yn flaenoriaeth iddi.

Yn gyffredinol, roedd lefel uchel o gefnogaeth i'r Amcanion Llesiant Corfforaethol ac roedd y sylwadau ysgrifenedig lle'r oedd ymatebwyr yn tynnu sylw at themâu sy'n berthnasol iddynt, yn cyd-fynd yn agos â'r uchelgeisiau a'r camau yn y Strategaeth. Mae'r diagram gyferbyn yn dangos hyn.

YR HYN A DDYWEDOCH WRTHYM

78%

Cytuno neu cytuno'n gryf gyda'r amcan Hybu'r Economi (6% yn anghytuno neu anghytuno'n gryf)

75%

Cytuno neu cytuno'n gryf gyda'r amcan Creu Cymunedau Gofalgar a Llach (8% yn anghytuno neu anghytuno'n gryf)

71%

Cytuno neu cytuno'n gryf gyda'r amcan Darparu'r Dechrau Gorau mewn Bywyd (4% yn anghytuno neu anghytuno'n gryf)

73%

Cytuno neu cytuno'n gryf gyda'r amcan Creu Cymunedau Cynaliadwy, mwy Gwyrdd ac sydd wedi'u Cysylltu'n Dda a'i Gilydd (2% yn anghytuno neu anghytuno'n gryf)

Tudalen 138

YMGYNGHORIAD Y STRATEGAETH GORFFORAETHOL

YR HYN A DDYWEDDOCH	SUT MAE EIN STRATEGAETH GORFFORAETHOL YN ALINIO
Cefnogaeth i fusnesau, busnesau bach a chanolig a chynlluniau newydd	<ul style="list-style-type: none"> Parhau i ddatblygu Bargen Twf Canolbarth Cymru gwerth £110m Cefnogi cais Ceredigion i Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU Cefnogi datblygiad y prosiect Trefi Smart yn Aberteifi, yn ein trefi arall yng Ngheredigion
Cysylltiad digidol i bawb, nid dim ond canran	<ul style="list-style-type: none"> Cefnogi cyflwyno Band Eang 4G
Effaith amgylcheddol o ddatblygiad a thwf economaidd	<ul style="list-style-type: none"> Galluogi mentrau a mesurau lliniaru i helpu i ddatrys y mater ecolegol ffosffadau a maetholion yn Nyffryn Teifi a dalgylchoedd arall Dilyn Cynllun Datblygu Lleol Ceredigion Blaenoriaethu cynnyrch o ffynonellau a chadwyni cyflenwi lleol mewn busnesau'r cyngor
Cyfleusterau hamdden a chyfleoedd i bobl ifanc	<ul style="list-style-type: none"> Mae pob plentyn a pherson ifanc yn cael cyfleoedd i gael mynediad at weithgareddau ar ôl ysgol, gyda'r nos ac ar y penwythnos, gan gynnwys cyfleoedd ar gyfer Chwarae hunangyfeiried a ddewisir yn rhydd a bod y gwasanaethau hyn wedi'u cofrestru i alluogi rhieni i gael mynediad at gymorth ariannol Cefnogi disgyblion a theuluoedd i gael mynediad i glybiau ieuencid lleol, grwpiau cymdeithasol a gweithgareddau wedi'u trefnu
Cyfleoedd teithio effeithiol yn enwedig cerdded a beicio	<ul style="list-style-type: none"> Darparu cyfleusterau hamdden fodern, hygyrch ac ysbrydoledig ar draws y tair ardal yng Ngheredigion (gogledd, canolbarth a deheuol) Hybu pobl i wneud ymarfer corff fel bod modd iddynt fuddio o iechyd a lles positif Cyflwyno pecynnau aelodaeth well i ddefnyddio canolfannau hamdden sy'n cael ei rheoli gan y Cyngor Darparu cyfleoedd addysg gorfforol allgymorth tu allan i ganol trefi'r sir
Heriau sy'n wynebu darpariaeth gofal cymdeithasol	<ul style="list-style-type: none"> Symud ymlaen gydag adeiladau cartref nyrsio newydd yn ardal Aberystwyth a darparu'r anghenion gofal nyrsio sydd angen ar ein poblogaeth Cefnogi'r uchelgais o greu Gwasanaeth Gofal Cenedlaethol i Gymru Symud ymlaen gyda Darpariaeth Model Gydol Oed, darparu 70% o fewn gwasanaethau cyffredinol a chymorth cynnar, 20% mewn gwasanaethau Asesiad a thymor byr a 10% mewn gwasanaethau Arbenigol

YR HYN A DDYWEDDOCH	SUT MAE EIN STRATEGAETH GORFFORAETHOL YN ALINIO
Cyfleoedd dysgu i oedolion a phobl hŷn	<ul style="list-style-type: none"> Datblygu fforwm cyflogwyr cadarn drwy'r Bartneriaeth Sgiliau Ranbarthol, yr Economi ac Adfywio, a LL&S Datblygu cysylltiadau ar-lein/cymdeithasol a digwyddiadau dros dro i farchnata rolau/sectorau yng Ngheredigion Ymgymryd ag adolygiad o addysg dros 16 a gweithredu'r argymelliadau cymeradwy Parhau i ddatblygu'r ddarpariaeth E-sgol Sicrhau bod Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU yn cael ei defnyddio ar brosiectau a nodwyd i ddatblygu sgiliau priodol i gefnogi'r economi leol
Cysylltu cymunedau trwy llwybrau teithio effeithiol	<ul style="list-style-type: none"> Sicrhau mwy o arian ar gyfer darparu ystod eang o welliannau teithio llesol Ymgyrchu dros lwybrau teithio llesol ar hyd ein cefnffyrdd i gyd Gwthio i gynnwys ein trefi bach ac ardaloedd gwledig yn feini prawf Llywodraeth Cymru ar gyfer cyllid i lwybrau teithio llesol
Gwella cludiant cyhoeddus a chostau uchel	<ul style="list-style-type: none"> Cefnogi gwasanaeth ar-alw Bwcabus yn ein cymunedau gwledig yn amodol ar gyfleoedd ariannu parhaus a chynyddol gan Lywodraeth Cymru Dadlueu yn gryf dros unrhyw uchelgeisiau gan Lywodraeth Cymru i fasnach freinio llwybrau trafndiaeth gyhoeddus i gynnwys cwmnïau bysiau bach lleol Gweithio gyda rhanddeiliaid i gefnogi a chynnal y rhwydwaith trafndiaeth gyhoeddus, ac adnabod cyllid/ gwelliannau ble mae'n bosib
Darparu gofal plant a recriwtio siaradwyr Cymraeg	<ul style="list-style-type: none"> Hyrwyddo'r Cynnig Gofal Plant i rieni plant 3 i 4 oed sy'n gweithio Bydd rhieni/gwarcheidwaid sydd mewn addysg neu hyfforddiant ac sy'n bodloni'r meini prawf cymhwysedd yn gallu manteisio ar y Cynnig Gofal Plant Cefnogi argaeledd gofal plant ar gyfer plant 2 oed Codi ymwybyddiaeth/hyrwyddo Gofal Plant Di-dreth i rieni sy'n gweithio Cefnogi datblygiad a chynaliadwyedd darpariaeth gofal plant cofrestredig
Amddifadedd Gwledig	<ul style="list-style-type: none"> Datblygu canolfan adnoddau i gefnogi teuluoedd bregus / incwm isel Incwm cartref uwch ben y cyfartaledd cenedlaethol

ADOLYGIAD O'R AMCANION LLESIANT

Cyhoeddwyd y Strategaeth Gorfforaethol newydd ym mis Tachwedd 2022 a chytunwyd mai'r Amcanion Llesiant Corfforaethol newydd oedd:

- Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth
- Creu cymunedau gofalgar ac iach
- Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu
- Creu cymunedau cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd

Mae Amcanion Llesiant Corfforaethol y Cyngor yn galluogi darparu gwasanaethau a fydd yn gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol dinasyddion a chymunedau Ceredigion. Adolygwyd yr Amcanion yn ystod 2022 a chytunwyd ar set newydd i gyd-fynd â'r Strategaeth Gorfforaethol newydd ar gyfer y cyfnod 2022-27. Nodwyd yr Amcanion newydd drwy amrywiaeth eang o dystiolaeth, gan gynnwys ymgysylltu â'r cyhoedd, Asesiad Llesiant Lleol Ceredigion ac uchelgeisiau'r weinyddiaeth wleidyddol newydd.

Cam cyntaf y broses oedd cynnal dadansoddiad pen bwrd o amrywiol ddarnau o dystiolaeth, er mwyn nodi'r prif faterion sy'n effeithio ar lesiant dinasyddion Ceredigion. Roedd y gwaith hwn yn cynnwys adolygu Asesiad Llesiant Lleol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion, a oedd yn darparu darlun cynhwysfawr o lesiant yn y sir, gan gynnwys gwaith ymgysylltu eang â'r cyhoedd yn ystod 2021. Trwy hyn, cawsom wybod am bryderon pobl a'r meysydd y byddent yn dymuno eu gweld yn cael eu gwella.

Ar ôl hynny, tynnwyd yr adborth ynghyd a'i

ddehongli gan ystyried blaenoriaethau'r weinyddiaeth newydd dros y bum mlynedd nesaf a'i gymharu â'r Asesiad i nodi unrhyw flychau. Cynhaliwyd gweithdai gyda gwasanaethau'r Cyngor fel cam arall yn y broses ac aethpwyd ati i ddatblygu'r camau unigol y byddai angen eu cymryd i gyflawni'r Amcanion.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor osod a chyhoeddi Amcanion Llesiant sydd wedi'u cynllunio i wneud y mwyaf o'n cyfraniad at gyflawni'r saith Nod Llesiant ar gyfer Cymru a nodir yn y Ddeddf. Ar yr un pryd mae'n rhaid i ni gyhoeddi datganiad yn egluro pam y bydd cyflawni'r amcanion yn cyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant a pha gamau y byddwn yn eu cymryd i gyflawni'r amcanion.

Rydym yn adolygu ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol a'n camau bob blwyddyn i sicrhau mai dyma yw'r Amcanion iawn i Geredigion a'n bod ni yn eu cyflawni nhw.

Mae'r tudalennau canlynol yn rhoi crynodeb o sut mae ein Hamcanion Llesiant ar gyfer 2022/23 yn cyfrannu at y Nodau Llesiant cenedlaethol, adolygiad o gynnydd yn erbyn cyflawni'r Amcanion a sut rydym wedi cymhwyso'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy.

Ein Gweledigaeth:

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn darparu gwasanaethau cyhoeddus dwyieithog cynaliadwy gwerth am arian sy'n cefnogi economi gref ac amgylchedd iach wrth hyrwyddo llesiant yn ein pobl a'n cymunedau

Ein Amcanion Llesiant Corfforaethol:

ASESU CYNNYDD

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol adolygu cynnydd yn cyflawni eu hamcanion llesiant. Er ein bod yn adolygu cynnydd yn barhaus, rydym yn cyhoeddi ein perfformiad diweddaraf bob blwyddyn yn ein Hadroddiad Hunanasesu.

Mae'r adroddiad hwn yn cyfuno gofynion adrodd statudol Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Wrth asesu ein cynnydd drwyddi draw, rydym yn defnyddio Gwiriwr Siwrnai Cenedlaethau'r Dyfodol i gynorthwyo wrth lunio asesiad safonol o'n cynnydd yn erbyn pob Amcan Llesiant Corfforaethol.

Mae'r Gwiriwr Siwrnai yn offer defnyddiol sy'n categorio cynnydd yn ôl pum maen prawf, sy'n amrywio o 'Dim Newid' lle nad oes cynnydd wedi'i wneud i 'Arwain y Ffordd' sy'n golygu y gwnaed cynnydd da a bod lefel ein dealltwriaeth am y materion sy'n effeithio llesiant yn gynhwysfawr a bod anghenion cenedlaethau'r dyfodol yn cael eu deall a'u hyst-

ried gan bawb. Gwelir y categorïau hyn yn y system sgorio yn y tabl isod.

Mae'r Gwiriwr Siwrnai yn ffordd ddefnyddiol o asesu'r camau gweithredu unigol a wnaed, yn ogystal ag asesu sut rydym yn cyflawni'r amcanion.

Ar y tudalennau canlynol ceir adolygiad o'n cynnydd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, gan gynnwys rhai uchafbwyntiau a llwyddiannau diweddar, ynghyd â rhai o'r cyflawniadau i'r hirdymor wrth gyflawni ein Hamcanion Llesiant Corfforaethol.

Gwiriwr Taith Cenedlaethau'r Dyfodol

DIM NEWID	NEWID SYML	MWY ANTUROL	HUNAIN UCHELGAIS	ARWAIN Y FFORDD
				

CYFLAWNIADAU ALLWEDDOL

Yn ystod 2022/23 ymdriniodd ein canolfan cyswllt cwsmeriaid (CLIC) â'r ymholiadau canlynol:

130,908

Galwad ffôn wedi derbyn yn ystod y flwyddyn 2022/23

35,852

E-bost wedi ymateb i yn ystod y flwyddyn 2022/23

95,421

Ymholiad wedi cofnodi yn ystod y flwyddyn 2022/23 (cynnydd o 17,500 ar y flwyddyn flaenorol)

16%

O galwadau ffôn (neu 20,970) yn y Gymraeg

Tudalen 141

Cynnydd a Wnaed

- Mae Bargen Twf Canolbarth Cymru yn dod yn ei flaen yn dda ers llofnodi'r Cytundeb Terfynol gan Lywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU a phartneriaid rhanbarthol yn Ionawr 2022.
- Datblygwyd y Fargen Twf o'r Weledigaeth ar gyfer Tyfu Canolbarth Cymru, a chyrrhaeddwyd carreg filltir arwyddocaol yn 2022 pan lofnodwyd Cytundeb y Fargen Derfynol gan Lywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU a Chynghorau Ceredigion a Phowys, yn seiliedig ar ddatblygu a chyflwyno Achos Busnes y Portffolio. Cytunodd y ddwy lywodraeth i roi £55m, cyfanswm o £110m dros gyfnod o hyd at 15 mlynedd. Cyflwynwyd Achos Busnes Portffolio Strategol diwygiedig yn ffurfiol ym mis Mawrth 2023 i Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU a disgwylir rhyddhau'r gyfran gyntaf o gyllid y Cynllun Twf yn ystod 2023/24 drwy Ddyfarniad Grant ffurfiol.
- Llwyddodd y Cyngor yn ei gais am £10.9m ar gyfer Aberystwyth o gyllid Ffyniant Bro Llywodraeth y DU. Defnyddir y cyllid hwn i gyflawni tri phrosiect adfywio a fydd yn helpu i drawsnewid yr Hen Goleg yn Aberystwyth, adfywio'r promenâd a chreu 'harbwr byw'.
- Cydweithiodd y Cyngor â Chyngor Sir Powys ac amryw o fusnesau lleol i lansio Cynllun Cyflogaeth a Sgiliau 2022-25 drwy Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Canolbarth Cymru. Mae'r cynllun yn mynd i'r afael â'r rhwystrau a'r problemau sy'n effeithio ar fusnesau yn y Canolbarth. Mae'n nodi sectorau a sgiliau allweddol, blaenoriaethau ar gyfer buddsoddi rhanbarthol i gefnogi swyddi a thwf, ac yn egluro'r mecanwaith i greu seilwaith sgiliau mwy llewyrchus ar gyfer y rhanbarth am y 3 blynedd nesaf a thu hwnt.
- Mae Gweithfyrdd+ Ceredigion wedi parhau i helpu pobl nad ydynt mewn cyflogaeth i gael mynediad wedi'i ariannu at hyfforddiant wyneb yn wyneb ac ar-lein, profiad gwaith, cyfleoedd gwirfoddoli a swyddi. Swyddogion o Gyngor Sir Ceredigion yw staff y cynllun a chaiff ei ariannu'n rhannol gan Lywodraeth Cymru. Mae cymorth ar gael i helpu pobl yr effeithir arnynt gan gyflyrau iechyd neu anabledau sy'n cyfyngu ar eu gallu i weithio; gofalwyr; y rhai â chymwysterau isel neu ddim cymwysterau; pobl â chyfrifoldebau gofal plant; pobl dros 54 oed; pobl mewn aelwyd ag un oedolyn neu aelwyd ddi-waith neu unrhyw berson o grwpiau Du, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig.
- Yn sgil buddsoddiadau, Ceredigion yw'r sir gyntaf i gael rhwydwaith LoRaWAN sydd ar gael i bartneriaid yn y sector preifat a chyhoeddus i wella'r defnydd o dechnoleg i gynorthwyo ag effeithlonrwydd busnes. Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi gosod 40 o byrth LoRaWAN ar nifer o asedau'r Cyngor er mwyn creu'r rhwydwaith. Ceredigion yw'r rhwydwaith ehangaf o blith holl awdurdodau lleol eraill Cymru a'r cyntaf i gael gwasanaeth ar draws llawer o'r sir. Yn hollbwysig, yn ogystal â'r Cyngor yn cael mynediad, bydd y rhwydwaith hefyd ar gael ac yn hygyrch i bob busnes, sefydliad a phreswyllydd, gyda'r rhyddid iddynt ddefnyddio'r rhwydwaith yn y modd y teimlant sydd fwyaf effeithiol.
- Sicrhawyd gwerth £2.8m o fuddsoddiad o Gronfa Adnewyddu Cymunedol Llywodraeth y DU, ac fe'i defnyddir ar hyn o bryd drwy 12 o brosiectau sy'n cynnwys rhanddeiliaid yn cefnogi unigolion a busnesau sy'n uniongyrchol gysylltiedig â chymau gweithredu a nodir yn y Strategaeth Economaidd.
- Mae un prosiect, dan arweiniad Antur Cymru, yn mynd i'r afael â'r mwyfwy o bobl sy'n ystyried entrepreneuriaeth sy'n seiliedig ar angen ond sy'n wynebu rhwystrau i ymgysylltu â gwasanaethau cymorth busnes sefydledig. Mae'r prosiect yn grymuso unigolion i ennill sgiliau trosglwyddadwy trwy gymryd rhan mewn prosiect sy'n cyflwyno sgiliau busnes sylfaenol.
- Cafwyd £379k o gyllid gan Lywodraeth Cymru i gefnogi amrywiaeth o brosiectau i roi defnydd economaidd i asedau canol trefi ac i wella seilwaith gwyrdd yng nghanol trefi. Mae buddsoddiad yn cynnwys prynu 10/11 Sgwâr Harford yn Llanbedr Pont Steffan, a datblygu prosiect Seilwaith Gwyrdd yn Stryd y Farchnad, Llanbedr Pont Steffan.
- Y Cyngor yw'r awdurdod arweiniol ar gyfer Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU (UKSPF) yn Rhanbarth Canolbarth Cymru. Y cyllid dangosol ar gyfer Ceredigion yw £12.4m ar gyfer y blynyddoedd 2022/23 i 2024/25. Mae £2.9m yn gyllid ar gyfer prosiectau cyfalaf gyda £9.5m ar gyfer prosiectau refeniw. Mae'r UKSPF yn rhan o gyfres o gyllid gan Lywodraeth y DU fel rhan o'i Pholisi Ffyniant Bro a'i fwrriad yw meithrin balchder mewn ardaloedd lleol a grymuso cymunedau lleol.
- Mae pedwar prosiect yng Ngheredigion, ynghyd â phump ym Mhowys, wedi derbyn cyfanswm o ychydig dros £1.3m gan raglen Trawsnewid Trefi Llywodraeth Cymru, a rhagwelir y bydd hyn yn sbarduno buddsoddiad posibl gwerth ychydig dros £3m. Mae'r prosiectau hyn yn rhan o'r cynllun Grant Creu Lleoedd troswaol sy'n rhan o'r rhaglen Trawsnewid Trefi. Y trefi yng Ngheredigion lle cynhelir y prosiectau yw Aberystwyth, Aberteifi a Llandysul. Mae Trawsnewid Trefi yn rhaglen gan Lywodraeth Cymru sy'n cynnig £7 miliwn pellach i adfywio canol trefi yn y canolbarth dros dair blynedd.
- Gyda cymorth cyllid LEADER drwy raglen Cynnal y Cardi, mae yna Swyddog Datblygu Trefi sy'n ymgysylltu â chynrychiolwyr trefi i helpu i hwyluso a chefnogi syniadau i adfywio trefi gwledig Ceredigion.
- Cafwyd dros £250,000 i wella mynediad i asedau naturiol Ceredigion drwy Grantiau Gwella Mynediad a'r rhaglen Lleoedd Lleol ar gyfer Natur.
- Ym mis Mawrth 2023, cymeradwyodd Cyngor Sir Ceredigion fabwysiadu parhad y Cynllun Rhyddhad Ardreithi Manwerthu, Hamdden a

Lletygarwch ar gyfer 2023/24, sy'n rhoi modd i oddeutu 800 o fusnesau yng Ngheredigion fanteisio ar ostyngiad o 75% ar ardrethi annomestig, gyda chyfanswm o £3.6m ar gael i fusnesau o dan y cynllun.

- Mae Cyngor Sir Ceredigion a'i bartneriaid ar Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion yn dal i weithio'n rhagweithiol i liniaru achosion tlodi a'i effaith yng Ngheredigion.
- Rhoddodd Cyngor Sir Ceredigion £30,000 i fanciau bwyd ledled y sir o'r gronfa atal digartrefedd a roddir i awdurdodau lleol gan Lywodraeth Cymru. Daw'r hwb hwn wrth i fanciau bwyd weld cynnydd mawr yn y galw oherwydd yr argyfwng costau byw.
- Lansiwdd cynllun ECO4 ym mis Hydref 2022, gan anelu at aelwydydd incwm isel ac agored i niwed sy'n dlawd o ran tanwydd ac yn byw mewn eiddo aneffeithlon o ran ynni.
- Mae cryn waith wedi'i wneud i godi proffil gweithlu Cynorthwyr Personol Taliadau Uniongyrchol trwy fynd ati'n weithredol i recriwtio wrth i aelodau'r tîm fynychu ffeiriau swyddi a digwyddiadau galw heibio mewn canolfannau gwaith. Mae 56 o Gynorthwyr Personol wedi'u recriwtio hyd yn hyn, sy'n gynydd sylweddol.
- Mae'r Porth Cymorth Cynnar yn arwain ar brosiect i weithio gyda phartneriaid rhanbarthol i ddatblygu cyfleoedd mentrau cymdeithasol a micro. Cafwyd cyllid o'r Gronfa Ffyniant Gyffredin ac mae'r Cyngor wedi cefnogi cynllunio'r fanyleb ar gyfer microfentrau i fynd allan i dendr yn ail chwarter 2023/24. Mae'r Cyngor yn cymryd rhan weithredol yn y gwaith o sefydlu sut y gall Taliadau Uniongyrchol fod yn un o'r mecanweithiau talu pan sefydlir microfentrau.
- Er mwyn cefnogi sector gofal annibynnol sy'n gynaliadwy a chadarn, mae'r rhaglen dendro

newydd a manyleb Gofal Cartref wedi'u cwblhau gyda chontractau newydd i'w dyfarnu yn ail chwarter 2023/24.

- Mae'r Cyngor yn cefnogi'r sector annibynnol trwy gydweithio a darparu cymorth ar y cyd, cyllid ac adnoddau, offer yn ogystal â chynghor ar iechyd a diogelwch.
- Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi bod yn llwyddiannus yn cael cyllid i symud ymlaen â phrosiect i alluogi 'Trefi SMART' yng Ngheredigion. I ddechrau arni bydd y prosiect yn cynnwys gosod pwyntiau mynediad wi-fi yn Aberaeron, Llandysul, Llanbedr Pont Steffan, Cei Newydd a Thregaron, gydag Aberystwyth ac Aberteifi eisoes â systemau ar waith. Yn ogystal â darparu 'Wi-fi yn y Dref' ym mhob un o'r trefi, bydd yr offer yn rhoi modd casglu data dienw ar nifer yr ymwelwyr, defnydd o le ac amser aros, a bydd yn galluogi Cynghorau Tref a'r Cyngor Sir i gynnal dadansoddiadau i gynorthwyo trefi a busnesau i nodi pa ddulliau sydd orau i wella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd eu busnes.
- Darganfyddodd adolygiad dilynol y Gwasanaeth Cynllunio fod y Cyngor wedi cymryd camau cyflym i ddechrau ymateb i'r argymhellion a wnaed gan Archwilio Cymru a bod cynnydd da yn cael ei wneud, gan gynnwys newidiadau i'r trefniadau llywodraethu i gefnogi'r Pwyllgor Rheoli Datblygu newydd. Rydym yn parhau i weithio drwy'r argymhellion sy'n weddill yn ogystal ag unrhyw argymhellion ychwanegol a wneir

CYFLAWNIADAU ALLWEDDOL

£10.9m

o gyllid cyfalaf wedi'i sicrhau trwy'r Gronfa Codi'r Gwastad 2022-25

37

o Fusensau wedi'i cefnogi ar draws Ceredigion

21,363

£150 o daliadau Cymorth Costau Byw wedi'u gwneud i dderbynwyr gwerth cyfanswm o £1.51m

703

Talwyd cyfanswm o £352,000 i dderbynwyr y Cynllun Grant Gofalwyr

£760,000

cyllid cyfalaf allanol a ddenwyd

7,547

Derbynwyr Grant Tanwydd Gaeaf a dalwyd yn ystod yr argyfwng costau byw, gyda chyfanswm gwerth o £3.2m

41

Swydd newdd wedi creu yn ystod y flwyddyn

£42.4m

Cymeradwyo cais rhanbarth Canolbarth Cymru ar gyfer Cronfa Ffyniant Gyffredin y DU

GWELLA CANLYNIADAU

CREU CYFLEOEDD

Mae Bargen Twf Canolbarth Cymru wedi parhau i symud ymlaen yn ystod 2022/23 gyda rhai datblygiadau mawr a fydd yn dod â'r buddsoddiad o £110m i'r rhanbarth gam yn nes. Llofnodwyd Cytundeb y Fargen Derfynol gan Lywodraeth Cymru, Llywodraeth y DU a chynghorau sir Ceredigion a Phowys yn 2022. Ar ddiwedd y flwyddyn, ym mis Mawrth 2023, cyflwynwyd Achos Busnes Portffolio Strategol diwygiedig yn ffurfiol i Lywodraethau Cymru a'r DU a disgwyliar cyfran gyntaf y cyllid yn ystod y flwyddyn 2023/24.

Mae'r Fargen Twf yn bartneriaeth sy'n torri tir newydd i ddod â chyfanswm buddsoddiad o £110m gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru, a disgwyliar y bydd yn denu buddsoddiad ychwanegol sylweddol o ffynonellau cyhoeddus a phreifat eraill. Disgwyliar i'r rhaglenni a'r prosiectau a gefnogir gan y Fargen Twf esgor ar fuddion cymdeithasol ac economaidd ehangach, megis **gwell ansawdd bywyd, creu cyfleoedd busnes** yn dilyn effaith COVID-19, datgarboneiddio mewn diwydiant ac ystyried effeithiau newid yn yr hinsawdd.

- Dyma'r canlyniadau y gellid eu cyflawni yn y Canolbarth drwy fuddsoddiad y Fargen Twf:
- Creu rhwng 1,100 a 1,400 o swyddi newydd yn y Canolbarth erbyn 2032.
- Cefnogi cynnydd GVA net ychwanegol o rhwng £570 miliwn a £700 miliwn ar gyfer economi'r Canolbarth erbyn 2032.

DATBLYGU SGILIAU

Dros y flwyddyn ddiwethaf, mae'r Cyngor wedi gweithio mewn partneriaeth â Chyngor Sir Powys ac amrywiaeth o fusnesau lleol i lansio Cynllun Cyflogaeth a Sgiliau 2022-25 Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Canolbarth Cymru.

Mae'r cynllun yn mynd i'r afael â'r rhwystrau a'r materion sy'n effeithio ar fusnesau yn y Canolbarth. Mae'n nodi sectorau a sgiliau allweddol, blaenoriaethau ar gyfer buddsoddi rhanbarthol i gefnogi swyddi a thwf, ac yn nodi'r mecanwaith i greu seilwaith sgiliau mwy llewyrchus i'r rhanbarth ar gyfer y 3 blynedd nesaf a thu hwnt.

Trwy ymwneud yn agos â busnesau, **gan roi llais iddynt ddylanwadu ar flaenoriaethau** ar gyfer y rhanbarth, mae'r Cynllun yn mynd i'r afael â phwysigrwydd gwneud **cysylltiadau cryf rhwng y system ddysgu leol a'r sgiliau sydd eu hangen ar draws y rhanbarth**, fel ein bod yn **creu'r amodau cywir ar gyfer gweithlu ffyniannus**.

Lansiwyd y Cynllun yn y digwyddiad Tyfu—Diffinio—Cyflawni Gyda'n Gilydd, a'r Cynllun yn nodi sectorau a sgiliau allweddol, blaenoriaethau ar gyfer **buddsoddiad rhanbarthol i gefnogi swyddi a thwf** yn rhanbarth y Canolbarth ac yn nodi'r mecanwaith i greu **seilwaith sgiliau mwy llewyrchus** i'r rhanbarth ar gyfer y 3 blynedd nesaf a thu hwnt.

Yn ystod 2023, bydd y Bartneriaeth yn ymgynghori â busnesau a rhanddeiliaid ynghylch yr heriau y mae busnesau yn eu hwynebu ac, yn benodol, recriwtio sgiliau nawr ac yn y dyfodol, i'n helpu i lywio'r ddarpariaeth sgiliau sydd eu hangen er mwyn i'r economi a

RHANNU LLWYDDIANT

Mae Strategaeth Economaidd 15-mllynedd Ceredigion yn nodi sut y byddwn yn cydweithio tuag at sicrhau twf economaidd cryf, cynaliadwy a mwy gwydn i Geredigion, wedi'i greu a'i rannu gan bawb. Mae'r Strategaeth yn canolbwyntio ar y meysydd dylanwad lle gall y Cyngor wneud gwahaniaeth i'r economi, h.y. sut mae'n defnyddio ei asedau cyfalaf, dynol a refeniw i gael effaith gadarnhaol ar economi Ceredigion.

Cyflwyno'r ddogfen strategaeth y camau gweithredu a fydd yn mynd i'r afael â'r heriau a'r cyfleoedd yn yr economi leol. Mae'n canolbwyntio ar bedwar prif faes blaenoriaeth – Pobl, Menter, Lle a Chysylltdd, gyda phob adran yn amlinellu rhai o'r ymyriadau cynnar a ystyriwyd.

Mae llawer o fentrau eisoes wedi'u datblygu a'u gweithredu o dan y cyfeiriad strategol a osodwyd gan y Strategaeth Economaidd. Sicrhawyd swm sylweddol o gyllid allanol gan ystod o brif rhanddeiliaid, a bydd hyn yn galluogi gosod y sylfeini ar gyfer twf economaidd pellach.

Er enghraifft, mae Cynllun Grantiau Cyfalaf Bach a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru wedi arwain at bron i £500,000 o fuddsoddiad grant mewn busnesau lleol, gan ddenu £631,000 pellach o gyllid y sector preifat, a hyn wedi arwain at greu 146 o swyddi newydd a diogelu 408 o swyddi eraill mewn 81 o fusnesau. Sicrhawyd pecyn cyllid pellach gwerth £173,000 yn 2022 gan arwain at werth £250,000 o arian cyfatebol gan y sector preifat ar gyfer 10 busnes yng

Nggheredigion, gan greu 35 o swyddi newydd a diogelu 86 ohonynt.

Mae'r buddsoddiad a chynnal y prosiectau hyn hyd yma wedi cefnogi nodau'r strategaeth i **gefnogi busnesau i ddechrau a thyfu, gan hyrwyddo Ceredigion fel lle i fyw, gweithio ac ymweld ag ef, gan arwain at ddatblygu sgiliau yn y gweithlu**.

Bydd y Strategaeth yn parhau i arwain datblygu prosiectau pellach i gyflawni amcanion y Strategaeth dros y pymtheng mlynedd nesaf.

CRYFHAU CYMUNEDAU

Ym mis Rhagfyr 2022 cymeradwywyd cais rhanbarth y Canolbarth i Gronfa Ffyniant Gyffredin y DU, gan alluogi mynediad at £42.4 miliwn sydd wedi'i ddyrannu i'w fuddsoddi yn y Canolbarth hyd at fis Mawrth 2025, gyda Cheredigion yn gymwys i gael bron i £15m o gyllid.

Mae'r Cyngor yn gweithio'n galed i roi trefniadau ar waith i alluogi sefydliadau a mudiadau lleol i gyflwyno eu syniadau ar gyfer cyllid.

Bydd y cyllid yn cefnogi amcanion Ffyniant Bro sy'n ceisio rhoi **hwb i gynhyrchiant, cyflogau, swyddi a safonau byw** drwy dyfu'r sector preifat, **gwella gwasanaethau cyhoeddus, adfer ymdeimlad o gymuned, balchder lleol a pherthyn, grymuso arweinwyr a chymunedau lleol a chynyddu lefelau rhifedd yn y boblogaeth oedolion**.

DARPARU DATBLYGU CYNALIADWY

Asesiad cyffredinol o'r daith hyd yn hyn

Mae cynnydd wrth fodloni'r flaenoriaeth hon yn **dda** ac mae'r rhagolygon gwella yn **dda**. Mae'r camau i ddarparu cyfleoedd cyflogaeth a datblygu cynlluniau partneriaeth gydweithredol ac arloesol yn symud ymlaen yn dda. Un pwynt penodol ydy'r symudiad yn nes at dynnu lawr y fargen dwf o £110m ar gyfer y rhanbarth i ddatgloi potensial yr economi leol a chreu amrywiaeth o gyfleoedd ar gyfer cyflogaeth a datblygu sgiliau busnesau lleol yn arbennig o bwysig.

Mae Partneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru yn enghraifft o gydweithio i sicrhau ein bod yn cryfhau'r economi leol a rhanbarthol fel rhan o Gymru lewyrchus a chydnerth ar ôl COVID-19.

YN BERCHEN AR EIN HUCHELGAIS

MWYHAU EIN CYFRANIAD AT Y NODAU LLESIANT CENEDLAETHOL

Mae'r nod llesiant corfforaethol **Hybu'r economi, cefnogi busnesau a galluogi cyflogaeth** yn cefnogi'r nodau llesiant cenedlaethol canlynol.

Llewyrchus

Cydnerth

Iachach

May Cyfartal

Cydlynus

Diwylliant

Byd-eang

Hirdymor

- Mae'r Strategaeth Economaidd yn cynllunio ar gyfer datblygiad hirdymor yr economi hyd at 2035
- Mae Bargen Twf Canolbarth Cymru a'r Strategaeth Economaidd yn mynd i'r afael â gwendidau strwythurol hirdymor
- Mae Partneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru yn gosod y weledigaeth ar gyfer amserlen 15+ mlynedd
- Defnyddiwyd dadansoddiad tueddiadau yn y dyfodol i ddatblygu gweledigaeth Tyfu Canolbarth Cymru

Atal

- Bydd mwy o gyfleoedd economaidd yn atal allfudo pellach o bobl ifanc medrus
- Bydd twf economaidd yn atal effaith negyddol patrymau mudo yn y dyfodol ar y Gymraeg a diwylliant Cymru
- Bydd ymyriadau yn y Strategaeth Economaidd yn atal twf pellach yn y bwlch cynhyrchiant
- Bydd denu a chreu cyfleoedd swyddi â chyflogau uchel yn helpu i atal aelwydydd rhag mynd i dloedi a chaledi

Cydweithio

- Mae Partneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru yn dod â'r sectorau cyhoeddus, preifat ac academaidd ynghyd i gyflawni nodau a rennir
- Gweithio gyda Chyngor Sir Powys a Llywodraeth Cymru a'r DU i wneud y defnydd gorau o adnoddau a manteisio ar gyfleoedd
- Mae Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Canolbarth Cymru yn dod ag arweinwyr busnes a rhanddeiliaid ar draws y rhanbarth ynghyd i ddeall y ddarpariaeth sgiliau ac anghenion y farchnad lafur, er mwyn ysgogi buddsoddiad sy'n bodloni gofynion cyflogwyr a'r gweithlu.

Cynnwys

- Mae busnesau'r sector preifat, ysgogwyr twf economaidd yn y dyfodol, yn rhan o'r gwaith o nodi blaenoriaethau a strategaethau allweddol
- Y sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector sy'n ymwneud â llunio rhaglen y Cynllun Twf sy'n dod i'r amlwg
- Ymgwymerwyd yn helaeth â datblygiad y Strategaeth Economaidd
- Seiliwyd yr Arolwg Llesiant Rhanbarthol sy'n allweddol o ran llywio'r holl strategaethau lleol ar ymgysylltu helaeth â'r cyhoedd a rhanddeiliaid

Integreiddio

- Mae'r Strategaeth Economaidd yn darparu gweledigaeth a chamau gweithredu a rennir ar gyfer datblygu'r economi leol a bydd yr ymyriadau a gynhwysir ynddi yn cael eu cyflawni gan amrywiaeth o bartneriaid a rhanddeiliaid dros y 15 mlynedd nesaf.
- Strategaethau twf economaidd wedi'u hintegreiddio â gwasanaethau eraill a ddarperir, gan gynnwys addysg, sgiliau, cynllunio a seilwaith

CYNNAL Y CARDI

Mae Cynnal y Cardi yn parhau i gefnogi gweithgarwch adfywio cymunedau gwledig o'r gwaelod i fyny drwy brosiectau peilot, astudiaethau dichonoldeb, hwyluso, gweithgareddau rhwydweithio a hyfforddiant a mentora.

Mae tua 70 o weithgareddau wedi'u cefnogi gan gynnwys:

- "Ceredigion360," dichonoldeb i ddarganfod a oes awydd i greu a chynnal gwefannau ardaloedd lleol bywiog, cynaliadwy ar draws ardaloedd o Geredigion;
- Gwaith dichonoldeb i'r cyfleoedd i ddatblygu "Canolfan Tir Glas" ar gampws Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant yn Llanbedr Pont Steffan;
- Treialu cynllun oergell gymunedol yn Aberporth;
- Treialu dysgu dwyieithog, digidol yn yr awyr agored drwy ddatblygu cyrsiau mewn coetiroedd;
- Cefnogi gyda gweithgareddau ymgysylltu ac archwilio dichonoldeb menter gymunedol Tafarn Gymunedol Dyffryn Aeron.

Mae Cynnal y Cardi yn brosiect LEADER, sydd wedi derbyn cyllid trwy Raglen Datblygu Gwledig Cymru. Nod y prosiect yw ysgogi datblygiadau arloesol sy'n cynyddu gwerth ac amrywiaeth y cyfleoedd economaidd cynaliadwy i bobl Ceredigion.

Cynnydd a Wnaed

- Mae Ceredigion wedi ymateb i'r heriau o ran darparu gofal cymdeithasol drwy symud tuag at gyfuno'r gwasanaeth plant ac oedolion a oedd ar wahân yn flaenorol, yn un Gwasanaeth Gydol Oed a Llesiant. Mae hyn yn dileu rhwystrau adrannol, yn darparu gwasanaeth gydol oes fwy cyson i ddefnyddwyr ac yn cynnal sgiliau generig a hyblygrwydd staff.
- Mae'r gwasanaeth gofal cymdeithasol sydd wedi'i drawsnewid yn canolbwyntio ar atal, ymyrryd yn gynnar i helpu cysylltu pobl i'r cymunedau a'r cyfleusterau o'u cwmpas, adeiladu gwydnwch unigol a theuluol ac atal problemau rhag gwaethygu fel bod angen gwasanaethau lefel uwch.
- Mae'r Cyngor bellach yn gweithredu model Llesiant Gydol Oes i ddarparu'r hyn a ystyrid yn draddodiadol yn wasanaethau Gofal Cymdeithasol.
- Parhau y mae'r gwaith i roi'r Rhaglen Llesiant Gydol Oes ar waith wrth i drawsnewid gwasanaethau ddod yn ei flaen yn dda yn sgil yr integreiddio ar Ofal Cymdeithasol a Dysgu Gydol Oes yn dri gwasanaeth, sef Porth Cymorth Cynnar, Porth Gofal a Phorth Cynnal sydd, ynghyd â Chyswllt Cwsmeriaid, yn ffurfio'r 4 prif faes yn y Rhaglen Llesiant Gydol Oes.
- Fodd bynnag, mae Gofal Cymdeithasol yn parhau i weld cynnydd yn y galw ar wasanaethau sy'n arwain at bwysau costau sylweddol ar draws y model Rhaglen Llesiant Gydol Oes. Mae'r rhain i'w cael yn arbennig mewn meysydd fel Plant sy'n Derbyn Gofal (yn y sir), Lleoliadau Plant y Tu Allan i'r Sir, lleoliadau Pobl Hŷn a lleoliadau Anabledd Dysgu. Mae'r Cyngor hefyd yn gweld mwy o gymhlethdod yn yr achosion ar draws y gwasanaethau hyn gan ychwanegu deinamig pellach at y cynnydd yn y galw.
- Mae buddsoddiad cyfalaf yn cael ei wneud mewn meysydd allweddol megis Cyfleusterau Plant yn y Sir, Canolfannau Llesiant, Cartrefi Gofal yr Awdurdod Lleol a threialu Gofal wedi'i alluogi gan Dechnoleg.
- Fel rhan o'i waith atal, mae'r Cyngor wedi buddsoddi mewn rhoi cydnabyddiaeth a chefnogaeth lawn i rôl gofalgwyr, yn enwedig trwy ddarparu cyfleoedd ar gyfer seibiant, gan ganiatáu i ofalgwyr gael seibiant o'r hyn a all fod yn rôl heriol 24/7.
- Manteisiwyd ar y Grant Cyfleusterau i'r Anabl, a chyllid cysylltiedig gan Lywodraeth Cymru, i addasu cartrefi er mwyn galluogi pobl i aros yn eu cymunedau.
- Fel yr awdurdod lleol Cymraeg cyntaf i wirfoddoli i groesawu ffoaduriaid o Syria, mae Ceredigion wedi croesawu ac integreiddio 74 ffoadur i'r sir. Mae'r rhaglenni adsefydlu pobl sydd wedi'u dadleoli yn mynd yn dda.
- Adsefydlwyd 146 o ffoaduriaid yng Ngheredigion yn ystod 2022/23.
- Mae Cysylltwyr Cymunedol yn cynorthwyo trigolion o bob oed yng Ngheredigion, drwy eu helpu i gael mynediad at gyfleoedd cymorth yn eu hardal a allai gynnal a gwella eu lles.
- Drwy gydol gaeaf 2022/23, bu tîm o Gysylltwyr Cymunedol Ceredigion yn gweithio gyda Chymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion a llawer o grwpiau cymunedol i sefydlu Mannau Croeso Cynnes. Mae Mannau Croeso Cynnes yn fannau diogel, cynnes sy'n rhad ac am ddim ac yn groesawgar i bob oed, ac mae rhai ohonynt hefyd yn darparu diodydd poeth, byrbrydau a gweithgareddau. Agorodd caffis, eglwysi, canolfannau cymunedol, neuaddau pentref, llyfrgelloedd a siopau llyfrau ar draws y sir eu drysau a chroesawu pobl o bob oed. Roedd y Mannau Croeso Cynnes yn fan cyfarfod cymdeithasol i bobl ddod at ei gilydd a meithrin cyfeillgarwch. Roedd 42 o Fannau Croeso Cynnes ar draws Ceredigion.
- Roedd y prosiect "Ar Eich Beic" a ariannwyd gan Cynnal y Cardi a'i reoli gan Iechyd a Gofal Gwledig Cymru wedi gosod 9 beic ymarfer corff mewn tair tref i annog pobl ifanc i wneud mwy o weithgarwch corfforol awyr agored, gan y profwyd bod hynny yn gwella iechyd corfforol a lles meddyliol. Y trefi yn y prosiect yw Aberteifi, Aberaeron a Llanbedr Pont Steffan.
- Cymeradwyodd Cyngor Sir Ceredigion drosglwyddo Cartref Gofal Hafan y Waun i berchnogaeth y Cyngor ym mis Medi 2023 gan fod â ffocws ar sicrhau bod y cartref parhau i weithredu er budd y preswylwyr a'r staff fel ei gilydd. Mae'r penderfyniad yn gam pwysig tuag at gynnal dyfodol yr adnodd hanfodol hwn a rhoi sicrwydd i drigolion a'u teuluoedd. Hafan y Waun yw prif gyfleuster preswyl y Sir gan fod â lle i 90 o welyau.
- Symudwyd ymlaen â chynlluniau i greu Canolfan Llesiant yn Llanbedr Pont Steffan, a datblygu cynlluniau i greu Canolfannau Llesiant yng Ngogledd a De'r sir hefyd.
- Mae'r Gwasanaeth Cenedlaethol i Atgyfeirio Cleifion i Wneud Ymarfer Corff (NERS) bellach yn brysur iawn – derbyniwyd 1,011 o atgyfeiriadau yn 2022-23 gyda 343 o gleientiaid yn cwblhau'r rhaglen 16 wythnos yn ystod y flwyddyn. Mae'r Gwasanaeth yn un o amryw o ddsbarthiadau a gweithgareddau ymyrraeth iechyd, gan gynnwys Ffit am Byth a Cherdded er Budd Lles. Cynigiwyd 424 o ddsbarthiadau a gweithgareddau bob mis yng Ngogledd, Canolbarth a De'r Sir. Mae'r rhaglenni'n boblogaidd iawn ymhlith cleientiaid ar draws Ceredigion.
- Mae prosiect Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig Cylch Caron mewn partneriaeth â Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda yn parhau i symud ymlaen. Mae'r Bwrdd Prosiect yn datblygu manyleb y tendr ac yn gweithio â Llywodraeth Cymru i ddatblygu'r cynnig.
- Mae Cyngor Sir Ceredigion yn cefnogi'r dyhead o greu Gwasanaeth Gofal Cenedlaethol i blant, teuluoedd ac oedolion yng Nghymru a sut y gellid gwneud gofal am ddim pan fo angen. Mae hon yn rhaglen

CREU CYMUNEDAU
GOLFALGAR AC IACH

CYFLAWNIADAU ALLWEDDOL

genedlaethol yn dilyn y cytundeb cydweithredu rhwng Llywodraeth Cymru a Phlaid Cymru.

- Mae gwaith wedi dechrau ar nodi gweledigaeth y Cyngor ar gyfer gwasanaethau Gofal Trwy Gymorth Technoleg (TEC). Bydd hyn yn llywio datblygiad ein strategaeth gofal wedi'i alluogi gan Dechnoleg gan gynnwys gwelliannau digidol i ystâd yr Awdurdod Lleol.
- Ymgorfforir dull gweithredu gydol oes at frysbenneu ac asesu.
- Mae'r Adolygiad o Wasanaethau Uniongyrchol yn parhau a disgwylir ei gwblhau erbyn diwedd Mehefin 2023. Caiff cynllun gweithredu ei ddatblygu wedyn.
- Mae'r Gwasanaeth Cydlynu Cyfarfodydd Grŵp Teulu bellach wedi cyrraedd ei gapasiti ac mae gwaith yn mynd rhagddo i ddatblygu cyfleoedd i gefnogi ataliaeth a chymorth cynnar.
- Parhau y mae'r adolygiad ar y model seibiant Gydol Oes a disgwylir ei gwblhau erbyn diwedd Mehefin 2023. Caiff cynllun gweithredu ei ddatblygu wedyn.
- Mae manyleb Gofal Cartref a rhaglen dendro newydd wedi'u cwblhau gyda chontractau newydd i'w dyfarnu yn ystod ail chwarter 2023/24.
- Yn ystod 2022/23, roedd ehangu Dechrau'n Deg yng Ngheredigion yn cynnwys Llechryd, gan ymuno ag Aberteifi, Penparcau, Llanarth, Llandysul ac Aberporth. Mae Dechrau'n Deg yn fenter gan Lywodraeth Cymru sy'n helpu teuluoedd â phlant ifanc yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru. Mae Dechrau'n Deg Ceredigion yn cynnwys gwasanaeth iechyd y blynyddoedd cynnar, gofal plant sesiynol wedi'i ariannu ar gyfer plant 2-3 oed, cymorth rhianta i ddatblygu sgiliau siarad, iaith a chyfathrebu plant.
- Yn dilyn gweithredu Strategaeth Gweithio Hybrid a Pholisi Hybrid Dros Dro Cyngor Sir Ceredigion, mae cyfleoedd sylweddol i ad-

drefnu a gwneud gwell defnydd o ofod swyddfa'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus eraill drwy weithio gyda sefydliadau partner. Mae rhan o Ganolfan Rheidol yn Aberystwyth bellach yn cael ei defnyddio gan Hywel Dda i gynni gwasanaethau ffisiotherapi i gleifion allanol. Mae'r symudiad hwn yn rhoi'r cyfle i'r bwrdd iechyd ddod â gwasanaethau clinigol yn nes adref i drigolion gogledd Ceredigion i'w helpu i fyw bywydau egniol ac iach.

- Yn ystod y flwyddyn, dyfarnwyd £98,528 o'r Gronfa Gofalwyr i 536 o ofalwyr i helpu i wella eu hiechyd a'u lles.
- Cefnogi Gofalwyr Ceredigion i ddarparu gwybodaeth, cyngor ac arweiniad i 805 o ofalwyr sy'n oedolion ledled Ceredigion a darparu 2,016 awr o ofal amgen i roi seibiant i ofalwyr o'u rôl ofalu.
- Cynyddodd aelodaeth y Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr 14% i 1,888 o ofalwyr, gan ddarparu gwybodaeth ddefnyddiol yn ymwneud â gwasanaethau a deddfwriaeth a chymorth sydd wedi'i deilwra i anghenion unigol. Mae aelodaeth yn cael gwybodaeth am y Fforwm i Ofalwyr sy'n cwrdd yn rheolaidd i rannu cefnogaeth, gwybodaeth a chyfeillgarwch, gwybodaeth am ddigwyddiadau i Ofalwyr, cyrsiau hyfforddi perthnasol, hysbysiadau am ymgynghoriadau sy'n digwydd ar faterion lleol a chenedlaethol. Mae'r gwasanaeth yn sicrhau bod gan ofalwyr lais ar faterion sy'n effeithio arnynt.
- Rhwng mis Mai a mis Medi 2022, talwyd cyfanswm o £351,500 i 703 o ymgeiswyr cymwys ar gyfer taliadau cymorth Llywodraeth Cymru o £500 ar gyfer gofalwyr di-dâl.
- Mae'r Tîm Cydlyniant Cymunedol Rhanbarthol yn arwain ar gefnogi'r gwaith hwn yng Ngheredigion. Cynhelir cyfarfodydd Monitro Tensiwn wythnosol i gadw golwg ar arwyddion cynnar tensiynau cymunedol ac ystyried materion gweithredol mewn da bryd.

607

Atgyfeiriadau at y Cysylltwyr Cymunedol am gefnogaeth a dderbyniwyd

99,457

Safbwyntiau ar adnoddau Ceredigion ar wefan Dewis Cymru sy'n ceisio cefnogi llesiant pobl

4,250

Cylchgrawn gofalwyr wedi'i phrintio a'i dosbarthu ar draws Ceredigion

146

Ffoadur wedi'i ailsefydlu ar draws Ceredigion

42

Mannau Cynnes ar gael ar draws Ceredigion yn ystod gaeaf 2022/23

531

Pobl sy'n derbyn taliad uniongyrchol i gefnogi eu gofal cymdeithasol eu hunain

1,150

Camau gorfodi diogelu'r cyhoedd a gymerwyd i wella llesiant ac iechyd y cyhoedd pobl a chymunedau

1,567

Pobl â phroblemau iechyd meddwl yn cael cymorth yn y gymuned

453,000

Pobl sy'n cymryd rhan mewn rhaglenni gweithgaredd corfforol a gefnogir / a ddarperir gan y Ganolfan Llesiant

15

Ymarferion ymgysylltu a gwblhawyd gan y Cyngor yn 2022/23

GWELLA CANLYNIADAU

CEFNOGI POBL BREGUS

Sefydlwyd tîm newydd Ailsefydlu Ffoaduriaid mewn ymateb i'r cynnydd yn nifer y ffoaduriaid oherwydd y gwrthdaro yn Wcráin.

Mae'r Cyngor wedi parhau i roi cymorth parhaus i 7 teulu sydd wedi ffoi o'r sefyllfaoedd peryglus yn Affganistan a Syria, wedi croesawu 1 teulu newydd o Affganistan ac wedi croesawu 114 o deuluoedd newydd o Wcráin i Geredigion yn ystod y flwyddyn 2022-23.

Mae llawer o'r teuluoedd o Wcráin, yn enwedig y rhai a gyrhaeddodd y Ganolfan Groeso, bellach wedi symud allan o Geredigion i leoliadau eraill yn y DU ac ar draws y byd. Mae paratodau ar y gweill i sicrhau ein bod yn barod i groesawu ceiswyr lloches i Geredigion fel rhan o'n cyfraniad i'r Cynllun Cenedlaethol ar gyfer Gwasgaru Ceiswyr Lloches.

Mae gan Geredigion hanes o gefnogi teuluoedd sy'n ffoi rhag rhyfel, newyn a digartrefedd. Dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf mae'r Cyngor wedi llwyddo i gefnogi ffoaduriaid o Syria i gael eu croesawu i'r gymuned, a byddwn yn parhau i chwarae rhan flaenllaw wrth helpu ffoaduriaid a'u hailsefydlu yn ein cymunedau. Wrth wneud hynny, gallwn roi **lle diogel iddynt hwy a'u teuluoedd**, cyfle i gael **cartref diogel**, i **aildeiladu eu bywyd** ac i **gyfrannu at gymdeithas**. Nid yn unig y mae hyn yn cefnogi ein huchelgais i greu cymunedau gofalgarn, mae hefyd yn cefnogi'r nod llesiant cenedlaethol o Gymru yn wlad sy'n Gyfrifol yn Fyd-eang.

GWELLA LLESIAINT I BAWB

Mae rhoi cymorth i'r holl oedrannau ac anghenion yn her sylweddol i'r Cyngor gan fod adnoddau yn brin. Mae cryn newid wedi bod yn ystod y degawd diwethaf yn nemograffeg a phroffil y gymdeithas, gyda chynnydd sylweddol mewn camddefnyddio sylweddau a'i effaith, cynnydd mewn iechyd meddwl gwael a cham-drin domestig ac yn nifer y grwpiau oedran hŷn sy'n byw yng Ngheredigion.

O ganlyniad, mae'r galw am rai gwasanaethau wedi cynyddu gan roi mwy o bwysau ariannol ar y meysydd gwasanaeth hynny.

Mae'r Strategaeth Llesiant Gydol Oes yn nodi'r weledigaeth a'r dull gweithredu a ddefnyddir i drawsnewid y ffordd y cefnogir llesiant a diogelwch pobl Ceredigion.

Er mwyn cyflawni ein gweledigaeth, rydym wedi datblygu model gweithredu Llesiant Gydol Oes sydd wedi'i gynllunio i **sicrhau bod pobl yn cael cymorth o'r math a'r lefel gywir**, ar yr adeg gywir, er mwyn **atal, lleihau neu ohirio'r angen am gymorth parhaus, ac i wneud y mwyaf o annibyniaeth pobl a'u galluogi i aros yn eu cartref eu hunain ac yn eu cymuned eu hunain lle bynnag y bo modd**.

Rydym yn nhydedd flwyddyn y Rhaglen ac mae cynnydd yn parhau i wella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol pobl Ceredigion.

Ym mis Chwefror/Mawrth 2023 cynhaliodd Arolygiaeth Gofal Cymru (AGC) arolwg o'n gwasanaethau cymdeithasol. Cadarnhaol oedd barn yr arolwg ar ein Model Llesiant Gydol Oes, gan sôn am sawl maes o arfer da,

a hefyd wedi rhoi argymhellion adeiladol i ni i'n helpu i gynnal y rhaglen a thrawsnewid y ddarpariaeth gofal cymdeithasol yn y Sir.

Yn benodol, nodwyd y gefnogaeth gorfforaethol a gwleidyddol gref i wasanaethau cymdeithasol yng Ngheredigion, ynghyd ag uwch arweinyddiaeth gref yn y gwasanaethau cymdeithasol.

Roedd adborth a gasglwyd gan yr arolygwyr yn dangos diwylliant a oedd yn **canolbwyntio ar les, meithrin a chynnal perthnasoedd a sicrhau canlyniadau diogel i bobl**.

BYWYDAU ANNIBYNOL & CHYFLAWN

Mae preswylwyr cyntaf cynllun gofal ychwanegol newydd Aberystwyth wedi siarad ynghylch sut y mae'r cynllun wedi trawsnewid eu bywydau, o sbarduno cyfeillgarwch newydd i ddarparu llwyfan ar gyfer dechrau newydd mewn bywyd.

Mae Maes y Môr, a ddarperir gan Tai Wales & West mewn partneriaeth â Chyngor Sir Ceredigion, wedi'i leoli ym Mhen yr Angor yn Aberystwyth, gan edrych dros y dref a'r harbwr. I lawer o'i drigolion newydd, mae wedi cynnig llawer mwy na golygfeydd godidog o'r môr.

Cyniga eu cartrefi newydd fynediad rhwydd i ystod o gyfleusterau, gofal a chymorth 24 awr ar y safle yn ogystal â Swyddog Llesiant, gan sicrhau bod preswylwyr yn byw **bywyd annibynnol, iach a llawn boddhad**.

CYSYLLTU POBL

Mae Cysylltwyr Cymunedol yn cefnogi trigolion o bob oed a'u teuluoedd i wneud cysylltiadau, cael cyngor a chyfluoedd cymorth yn ogystal â chanfod gwasanaethau a grwpiau priodol yn eu cymunedau eu hunain, megis grwpiau cymdeithasol a all gael effaith **gadarnhaol a gwella eu llesiant**.

Mae Cysylltwyr Cymunedol hefyd yn edrych yn ehangach ar y cyfleoedd sydd ar gael a all helpu i **gyfrannu at fywyd cyflawn**. Mae hyn yn cynnwys cynyddu ymwybyddiaeth am wasanaethau a rhoi cymorth i gael mynediad atynt, megis gwneud addasiadau bychain i'r cartref neu gymorth â siopa, ac wrth wneud hynny **meithrin hyder, gwella iechyd meddwl, creu cyfleoedd ac felly adeiladu cymunedau gwydn**.

Yn ystod y flwyddyn cofnodwyd 971 o ymholiadau am gymorth drwy ganolfan Cyswllt Cwsmer Ceredigion (CLIC), derbyniwyd 845 o atgyfeiriadau ac atgyfeiriwyd 468 o unigolion a grwpiau cymunedol at wasanaethau eraill y cyngor, at wasanaethau iechyd ac at fudiadau'r trydydd sector.

DARPARU DATBLYGU CYNALIADWY

Asesiad cyffredinol o'r daith hyd yn hyn

Mae cynnydd wrth fodloni'r flaenoriaeth hon yn **dda** ac mae'r rhagolygon gwella hefyd yn **dda**.

Mae'r cynnydd o ran cefnogi pobl i fod yn iach a chreu cymunedau sy'n gofalu yn dda ac mae canlyniadau eisoes i'w gweld megis creu canolfannau llesiant ar draws y sir, darpariaeth barhaus y rhaglen Llesiant Gydol Oes a'r cymorth i ffoaduriad Wcrain i ailsefydlu yn y Sir.

Er gwaethaf yr heriau sy'n bodoli, megis recriwtio mewn gofal cymdeithasol, mae cynlluniau ar waith i sicrhau manteision pellach yn y flwyddyn i ddod.

YN BERCHEN AR EIN HUCHELGAIS

MWYHAU EIN CYFRANIAD AT Y NODAU LLESIANT CENEDLAETHOL

Mae'r nod llesiant corfforaethol **Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach** yn cefnogi'r nodau llesiant cenedlaethol canlynol.

Llewyrchus

Cydnherth

Iachach

May Cyfartal

Cydllynus

Diwylliant

Byd-eang

Hirdymor

- Mae Model Gydol Oed yn ymwneud â chynllunio hirdymor i sicrhau gwasanaethau cynaliadwy ar gyfer y 15 mlynedd + nesaf
- Mae Tueddiadau'r Dyfodol, megis newid demograffig wedi'u defnyddio yn y Model
- Mae'r Strategaeth Llesiant Trwy Oedran yn cwmpasu cyfnod o chwe blynedd o 2021 i 2027
- Rhagwelir y bydd yr adferiad o'r pandemig yn para am nifer o flynyddoedd ac mae ein cynlluniau i wella llesiant corfforol a meddyliol yn cymryd agwedd hirdymor at gefnogaeth i ymateb

Atal

- Mae'r Model Gydol Oed yn darparu dull cydgysylltiedig o ymdrin â gofal cymdeithasol er mwyn atal, lleihau neu ohirio'r angen am gymorth parhaus, a chaniatáu i bobl aros yn eu cartrefi eu hunain.
- Mae atal digartrefedd a hyrwyddo annibyniaeth yn parhau i fod yn flaenoriaeth i'r Cyngor a dyma'r ffordd fwyaf effeithiol o fynd i'r afael â digartrefedd
- Mae Datblygu'r Canolfannau Llesiant yn cefnogi'r uchelgais i greu cymunedau iach
- Fel rhan o'i waith atal, mae'r Cyngor wedi buddsoddi mewn rhoi cydnabyddiaeth lawn a chefnogaeth i ofalwyr drwy ddarparu cyfleoedd ar gyfer seibiant o'u rôl heriol 24/7.

Cydweithio

- Mae'r Bwrdd Iechyd, y Cyngor a phartneriaid y Trydydd Sector yn cydweithio i roi rhaglenni iechyd a gofal cymdeithasol integredig ar waith ar draws gorllewin Cymru
- Mae cyfarfodydd monitro tensiwn wythnosol aml-asiantaeth yn mynd i'r afael ag arwyddion cynnar tensiynau cymunedol trwy ymyrraeth gynnar ac atal.
- Mae'r Cyngor yn gweithio'n rhagweithiol gyda phartneriaid drwy Is-grŵp Tlodi Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion i fynd i'r afael ag achosion ac effeithiau tlodi ar draws y Sir.

Cynnwys

- Mae cefnogi llesiant corfforol ac emosiynol pobl yn effeithio ar bob un o'r Nodau Llesiant cenedlaethol ac yn helpu i adeiladu cymunedau cryfach a mwy llewyrchus
- Roedd yr Amcan o greu cymunedau gofalgar ac iach yn cynnwys canfyddiadau o'r Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion ac ymgynghoriad helaeth

Integreiddio

- Cydweithio cyhoeddus a phreifat i wneud y cyfraniad mwyaf posibl at Gymru iachach a nodau eraill
- Mae cefnogi llesiant corfforol ac emosiynol pobl yn effeithio ar bob un o'r Nodau Llesiant cenedlaethol ac yn helpu i adeiladu cymunedau cryfach a mwy gwydn

CYFLAWNIADAU ALLWEDDOL

100%

O blith aelodau'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr, derbyniodd Siarter Llywodraeth Cymru ar gyfer gofalwyr di-dâl

158

Cefnogi gofalwyr ifanc drwy weithio gyda Gofalwyr Ceredigion i gael bywyd y tu allan i'w rôl ofalu

3,000

Dosbarthu llyfrynau Gwybodaeth i Ofalwyr Ifanc i ysgolion ar draws y Sir

144%

Cynnydd yn aelodau Gwasanaeth Gwybodaeth Gofalwyr Ifanc

**DARPARU'R DECHRAU
GORAU MEWN BYWYD A
GALLUOGI BOBL O BOB
OED I DDYSGU**

Cynnydd a Wnaed

- Mae'r Cyngor yn parhau i foderneiddio sefydliadau addysg, er enghraifft, drwy ddefnyddio cyllid rhaglen Band B Ysgolion yr 21ain Ganrif i adeiladu ysgol ardal ar gyfer Dyffryn Aeron yn ogystal â gwelliannau i Ysgol Uwchradd Aberteifi, Ysgol Gynradd Aberteifi a Chanolfan y Môr yn Ysgol Uwchradd Aberaeron.
- Dyfarnwyd cyllid o £5.7m i'r Cyngor yn 2022 tuag at Ganolfan Drochi wedi'i lleoli yn yr Ysgol Gymraeg ac adeiladu dosbarthiadau newydd yn yr ysgol.
- Mae cynlluniau i adeiladu ysgol gynradd newydd Dyffryn Aeron yn Felin-fach yn mynd rhagddynt. Bydd y cynllun dylunio ac adeiladu gwerth £13m yn darparu 30 o leoedd yn y feithrinfa a 210 o leoedd yn yr ysgol gynradd (gweler drosodd).
- Mae datblygiadau ysgol sydd eisoes ar y gweill yn cynnwys £100k ar gyfer gwaith adeiladu yn Ysgol Uwchradd Penglais, gan roi cyfleusterau newydd a gwell i'r ysgol, £160k o waith adeiladu yn Ysgol Henry Richard a £5.4m o waith ar Ysgol Uwchradd Aberteifi fel rhan o Raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif.
- Mae ymgynghorwyr proffesiynol a chontractwyr wrthi'n cael eu penodi i weithio ar yr estyniad newydd gwerth £5.4m yn Ysgol Gymraeg, Aberystwyth, sef yr ysgol gyfrwng Cymraeg gyntaf yng Nghymru.
- Mae ymgynghorwyr hefyd wrthi'n cael eu penodi ar gyfer gwaith gwerth tua £1m i Amgueddfa Aberystwyth.
- Enillodd meithrinfa yng Ngheredigion, sef Meithrinfa Plas Gogerddan, Wobr Meithrinfa'r Flwyddyn yng Nghymru yng Ngwobrau Cymdeithas Genedlaethol Meithrinfeidd Dydd (NDNA) ym mis Mehefin 2022. Mae Plas Gogerddan yn un o nifer o feithrinfeidd yng Ngheredigion sy'n darparu addysg Cyfnod Sylfaen a ariennir gan Gyngor Sir Ceredigion yn eu sesiynau Cylch Meithrin.
- Cynhaliodd Porth Cymorth Cynnar 88 o weithdai i bobl ifanc 16+ oed gan ddarparu cymorth ac ataliaeth. Roedd y gweithdai yn cynnwys gwirfoddoli y gymuned, bowlio dan do, garddio a darganfod diwylliant a threftadaeth Gymreig.
- Roedd 125 o bobl ifanc a weithiodd gyda gweithwyr ieuentid wedi dangos gwelliant i'w lles a'u hyder. Er enghraifft, aeth un person ifanc nad oedd yn fodlon gadael ei gartref o gwbl ar daith gerdded llesiant gyda gweithiwr ieuentid.
- Roedd y ddarpariaeth ieuentid teithiol wedi ymgysylltu â 10 cymuned a 176 o bobl ifanc. Cyflwynwyd sesiynau pêl-droed wythnosol am ddim gyda Heddlu Dyfed-Powys a Sefydliad Pêl-droed Abertawe, ac un person ifanc wedi'i enwebu'n llysgennad ifanc oherwydd ei ymrwymiad.
- Ymgysylltodd Twf Swyddi Cymru+ (hyfforddeiaethau newydd) yn Hyfforddiant Ceredigion â 51 o ddysgwyr, ac aeth 75% ohonynt wedyn naill ai i gyflogaeth neu ddysgu pellach. Mae Twf Swyddi Cymru+ yn rhaglen hyfforddi a datblygu ar gyfer pobl ifanc 16-19 oed sydd angen y sgiliau, y cymwysterau a'r profiad i fynd ymlaen i brentisiaeth, sefydlu busnes neu gael swydd newydd.
- Derbyniodd Sgiliau Gwaith 126 o atgyfeiriadau y llynedd gyda 69 o ddysgwyr yn ennill cymwysterau.
- Mae Hyfforddiant Ceredigion wrthi'n gweithio i gynnwys prentisiaethau lechyd a Gofal Cymdeithasol a Thrydanol i'w cynnal yng Ngheredigion. Mae'r contract prentisiaethau yn parhau i dyfu bob blwyddyn fel rhan o rwydwaith ACT, gan gryfhau cronfa'r ymgeiswyr medrus a chymwys iawn yn y Sir drwy ddatblygu prentisiaethau newydd, micro-fentrau a mentrau cymdeithasol.
- Mae gwasanaeth Dysgu Gydol Oes a Sgiliau Ceredigion yn adolygu ei gynnis cwricwlwm yn gyson. Mae Dysgu Bro yn parhau i gynnis cyrsiau mewn dysgu cyfunol gyda mwyafrif y cyrsiau wedi dychwelyd i wyneb yn wyneb. Mae'r Tîm Cymorth Cyflogaeth yn rhedeg Cymunedau am Waith a Mwy+ i roi cyfleoedd gwirfoddoli a phrofiad gwaith.
- Mae Dysgu Bro yn cynnal nifer o gyrsiau trwy Geredigion mewn lleoliadau cymunedol. Cafwyd grant ymgysylltu gan Lywodraeth Cymru i hyrwyddo cyrsiau trwy fideos ar ein tudalennau ar y cyfryngau cymdeithasol yn ogystal â gallu cynnis cyrsiau am ddim. Mae'r Cyngor ar hyn o bryd yn hysbysebu am Gynghorwyr Hyfforddiant Rhifedd fel rhan o raglen Lluosi (y Gronfa Ffyniant Gyffredin).
- Mae Twf Swyddi Cymru+ yn Hyfforddiant Ceredigion yn cynnis profiad gwaith â thâl drwy'r elfen Ymgysylltu.
- Mae system addysg Ceredigion yn parhau i gael ei hystyried ymhlith y mwyafrif llwyddiannus yng Nghymru. Mae canran yr oedolion o oedran gweithio sydd wedi cymhwyso ar lefel 2 (graddau TGAU A*-C neu gyfwerth) yn 91.7% yng Ngheredigion, sy'n uwch na'r cyfartaledd (86.6%) ac yn un o'r uchaf yn

CYFLAWNIADAU ALLWEDDOL

genedlaethol.

- Cydweithiodd y Cyngor gyda'r trydydd sector a busnesau preifat i roi profiad gwaith i unigolion/grwpiau bregus.
- Mae gwaith wedi dechrau ar ddatblygu gweithgor cyflogwyr a fydd yn cynnwys partneriaid allweddol fel yr Adran Gwaith a Phensiynau (DWP), Gyrfa Cymru, Busnes Cymru a'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol.
- Mae Dysgu Gydol Oes a Sgiliau yn mynychu nifer o sioeau amaethyddol i godi proffil y cyrsiau a gynigir. Er enghraifft, aeth y gwasanaeth i sioe Aberystwyth gan gynnig nifer o sesiynau blasu i'r cyhoedd.
- Aeth Dysgu Gydol Oes a Sgiliau hefyd i Ysgol Bro Pedr ac Ysgol Henry Richard i hyrwyddo Twf Swyddi Cymru+ a phrentisiaethau.
- Mae'r Gymraeg yn cael ei hintegreiddio i Strategaeth Gorfforaethol newydd Cyngor Sir Ceredigion ar gyfer y cyfnod 2022 i 2027.
- Cymeradwyodd y Cyngor ei Gynllun Strategol newydd Cymraeg mewn Addysg 2022-32. Mae'r cynllun yn nodi'r camau i gyflawni'r Cynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg gyda'r nod cyffredinol o gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg yn y Sir erbyn 2032.
- Mae Cered, menter yr iaith Gymraeg, yn parhau i gefnogi, dylanwadu a datblygu'r defnydd o'r Gymraeg yng Ngheredigion. Maent yn darparu gwybodaeth, cyngor ac arweiniad i sicrhau bod yr iaith yn ffynnu ac yn parhau i fod yn iaith greiddiol a bod ganddi rôl ganolog yng nghymunedau Ceredigion. Mae llwyddiannau diweddar yn cynnwys yr ymgyrch 'Dechrau pob sgwrs yn Gymraeg', y 'Powerhouse

Project' i wella'r cyfleoedd i gymunedau gymdeithasu a chyfrannu, a'r Siarter Iaith lle mae dros 26 o sefydliadau, busnesau a chlybiau wedi derbyn siarter aur, arian neu efydd. am eu hymrwymiad i'r Gymraeg.

- Cyhoeddodd y Cyngor ymgyrch, 'sut i gysylltu â'r Cyngor dros y ffôn, ar-lein, wyneb yn wyneb, ac yn eich dewis iaith' i sicrhau bod cwsmeriaid yn ymwybodol o'u hawl i ddefnyddio eu dewis iaith a'r sianeli sydd ar gael i wneud hynny.
- Mae'r Cyngor wedi cynnal Sesiwn Ymwybyddiaeth o'r Iaith Gymraeg ynghyd â throsolwg o ofynion Safonau'r Gymraeg i Gyngorwyr.
- Rydym hefyd wedi bod yn gweithio gyda'r Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol i dreialu cwrs preswyl Codi Hyder i Ddefnyddio'r Gymraeg.
- Mae'r Cyngor wedi ymrwmo i recriwtio mwy o ofalwyr maeth sy'n siarad Cymraeg, ac felly cefnogwyd ymgyrchoedd recriwtio diweddar ac archwiliwyd cyfleoedd i gyflawni hyn.
- Yn dilyn grant o £20,000 gan raglen Trawsnewid Trefi Llywodraeth Cymru, mae'r hen feddygfa yn Aberaeron wedi'i hailagor fel oriel – Oriol Gwyn. Arweiniwyd y prosiect gan Gyngor Sir Ceredigion ac fe'i hgorwyd yn swyddogol ym mis Ebrill 2022, gan arddangos gwaith artistiaid sefydledig yn ogystal ag ymarferwyr creadigol ar ddechrau eu gyrfa.

907

Dysgwyr wedi cofrestru ar bob cwrs Dysgu Gydol Oed a Sgiliau

189

Pobl yn ymgysylltu â'r Tîm Cymorth Cyflogaeth

53

O bobl a ymgysylltodd a'r Tîm Cefnogi Cyflogaeth wedi bod yn llwyddiannus wrth gael swydd

126

Person wedi'i chyfeirio Sgiliau Bywyd Sgiliau Gwaith

117

Prentis wedi mynychu HCT yn y flwyddyn ddiwethaf

82%

O brentisiaethau a fynychodd HCT wedi cwblhau ei phrentisiaeth

87.5%

O blith y dysgwyr yn yr Uned Cyfeirio Disgyblion, wedi ennill gymwysterau priodol

98.65%

Plant/pobl ifanc yn dweud eu bod wedi cael budd cadarnhaol o weithgareddau allgyrsiol a gwyliau

8,620

Sesiynau cyfrifiadurol cyhoeddus wedi defnyddio ar draws y llyfrgelloedd

268,572

Benthyciad gan y Gwasanaeth Llyfrgelloedd (yn gorfforol ac adnodd digidol)

GWELLA CANLYNIADAU

CYFLEUSTERAU MODERN

Mae cynlluniau i adeiladu Ysgol Gynradd newydd Dyffryn Aeron yn Felin-fach yn mynd rhagddynt. Mae'r cynllun dylunio ac adeiladu gwerth £13m ar gyfer ysgol gynradd unllawr gydag Uned Anghenion Dysgu Ychwanegol, Canolfan Iaith, Meithrin, a seilwaith yn cynnwys mynediad ffordd newydd, maes parcio a maes chwarae amldeffnydd.

Bydd y prosiect yn dod â thair ysgol gynradd at ei gilydd, sef Ysgol Gynradd Ciliau Parc, Ysgol Gynradd Dihewyd ac Ysgol Gynradd Felin-fach yn ogystal â'r Ysgol Feithrin a'r Ganolfan Drochi iaith yn Felin-fach.

Yn yr ysgol ardal newydd hon i blant 3-11 oed, bydd 30 o leoedd meithrin/gofal cofleidiol a 210 o leoedd yn yr ysgol gynradd a chyflogir tua 56 o staff addysgu yn y cyfleusterau.

Bydd y cyfleuster newydd yn codi'r adeiladau dysgu yn Nyffryn Aeron i safonau Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy (Ysgolion yr 21ain Ganrif gynt).

Yn ogystal â darparu cyfleusterau addysgu **modern a gwell**, bydd y prosiect hefyd yn golygu **ysgol ddi-garbon** sydd â **chostau rhedeg is** sy'n cefnogi uchelgais carbon sero net y Cyngor yn ogystal â rhoi mwy o **gyfleoedd ar gyfer dysgu a gweithgarwch corfforol** ar y cae chwaraeon newydd.

LLEIHAU ANGHYDRADDOLDEB

Cymeradwywyd Strategaeth Cydraddoldeb ac Amddifadedd newydd Partneriaeth Canolbarth Cymru gan y Cabinet ym mis Chwefror 2023. Yn y strategaeth newydd ceir canllawiau i ysgolion sy'n cefnogi pobl ifanc ddifreintiedig.

Y brif neges sydd wrth wraidd y strategaeth yw bod angen mwy o gymorth yn amlach ar ddysgwyr difreintiedig er mwyn iddynt gael yr un cyfleoedd â'u cyfoedion.

Gostyngwyd y trothwy cymorth i bobl ifanc ddifreintiedig ymgysylltu â'r Swyddogion Cynhwysiant Addysgol, a hyn yn golygu eu bod yn cael cymorth yn gynt na phobl ifanc nad ydynt dan anfantais.

Gwyddys bod cartref a chymuned plant a phobl ifanc yn dylanwadu'n gryf ar eu cyfleoedd mewn bywyd. Mae'r strategaeth yn rhoi mwy o gymorth i athrawon fynd i'r afael â'r problemau y mae rhai plant a phobl ifanc yn eu hwynebu.

Mae cyflawni'r strategaeth yn sicrhau yr eir i'r afael â'r heriau y mae rhai o blant a phobl ifanc Ceredigion yn eu hwynebu a'u bod yn **cael mynediad teg a chyfartal i addysg a chyfleoedd**.

Mae'r Strategaeth hefyd yn cefnogi gwaith parhaus y Cyngor i **fynd i'r afael ag effaith tlodi**, gan gynnwys yr **effaith ar gyrhaeddiad addysgol**, a fydd yn **helpu i sicrhau safonau uchel a dyheadau i bawb yn y Sir**.

CREU CYFLEOEDD

Mae Dysgu Gydol Oes a Sgiliau, y Gwasanaeth Ieuencid, Gyrfa Cymru a'r Ganolfan Byd Gwaith oll yn aelodau o Banel NEET (ddim mewn Cyflogaeth, Addysg na Hyfforddiant). Cynigiwyd sesiynau blasu mewn lleoliadau fel gwaith coed, mecaneg, trin gwallt, harddwch a phlymwaith. Hyrwyddwyd prentisiaethau mewn sawl digwyddiad Gyrfaoedd, mewn ysgolion a digwyddiadau eraill ledled y sir. Enillodd 64% o ddysgwyr a gefnogwyd gan Porth Cymorth Cynnar gymwysterau mewn hyfforddeiaethau ac enillodd 70% o ddysgwyr gymwysterau mewn prentisiaethau. Mae **creu cyfleoedd yn cefnogi uchelgais y Cyngor i wella'r ddarpariaeth sgiliau a chyfleoedd dysgu i bobl 16+ oed**.

CYMUNEDAU CRYF

Mae Amgueddfa Ceredigion yn falch iawn o gael £115,894 o gyllid datblygu gan Gronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol ar gyfer y prosiect: Perthyn: archwilio sut y gall casgliadau **greu cymuned yng Ngheredigion**.

Mae Perthyn yn brosiect uchelgeisiol sy'n ceisio sicrhau y gall pob un o drigolion Ceredigion ddod o hyd i rywbeth yng nghasgliad yr amgueddfa sy'n cyd-fynd â'u **hymdeimlad o hunaniaeth a'u gwerthoedd**, waeth beth fo'u hoedran, eu rhywedd, eu hethnigrwydd, eu credoau, eu rhywioldeb, eu gallu, neu nodweddion eraill y maent yn uniaethu â nhw.

CEFNOGI CYFLOGAETH

Mae Gwaith wedi gweld cynnydd mewn niferoedd ac wedi derbyn 126 o atgyfeiriadau dros y flwyddyn ddiwethaf. Mae'r rhain yn ddysgwyr blwyddyn 10 ac 11 sydd wedi ymddieithrio ac mewn perygl o gael eu gwahardd.

Mae'r gwasanaeth yn sicrhau bod dysgwyr bregus yn cael **mynediad at gwricwlwm galwedigaethol pwrpasol** i ddiwallu eu hanghenion drwy gynnig ystod o gyrsiau gwahanol i roi'r **cyfle gorau iddynt gyflawni a chyrraedd eu llawn botensial**.

Llwyddodd cyfanswm o 69 o ddysgwyr i ennill cymwysterau y flwyddyn academaidd hon.

Mae hyn yn rhan o uchelgais y Cyngor i gefnogi'r rhai sydd bellaf o'r farchnad lafur, gan gynnwys dysgwyr sydd wedi ymddieithrio, a **sicrhau bod gan bob disgybl yng Ngheredigion gyrchfan i'w taith**.

DARPARU DATBLYGU CYNALIADWY

Asesiad cyffredinol o'r daith hyd yn hyn

Mae cynnydd wrth fodloni'r amcan hwn yn **dda** ac mae rhagolygon gwella yn **dda**.

Mae buddsoddiadau cyfalaf mewn ysgolion yn mynd rhagddynt megis adnewyddu ac ehangu i greu ysgol 3-16 Henry Richard. Mae cyrhaeddiad addysgol disgyblion Ceredigion yn parhau i fod ymhlith yr uchaf yn genedlaethol, ac mae dysgu ôl-16 yn parhau i ddarparu hyfforddiant a chymorth i agor cyfleoedd newydd i holl ddysgwyr Ceredigion.

Mae strategaethau allweddol wedi'u cyflawni yn y flwyddyn ddiwethaf i greu'r sylfeini ar gyfer gwelliannau pellach megis Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2022-32 i gynyddu nifer y siaradwyr Cymraeg yn y Sir a'r Strategaeth Cydraddoldeb ac Amddifadedd ar gyfer ysgolion a fydd yn cefnogi disgyblion yr effeithir arnynt yn anghymesur.

YN BERCHEN AR EIN HUCHELGAIS

MWYHAU EIN CYFRANIAD AT Y NODAU LLESIANT CENEDLAETHOL

Mae'r nod llesiant corfforaethol **Darparu'r Dechrau Gorau mewn Bywyd a Galluogi Pobl o bob oed I Ddysgu** yn cefnogi'r nodau llesiant cenedlaethol canlynol.

Llewyrchus
Cydnherth
Iachach
May Cyfartal
Cydllyns
Diwylliant
Byd-eang

Hirdymor

- Mae Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg Ceredigion yn strategaeth 10 mlynedd i gryfhau'r ddarpariaeth Gymraeg a gweithio tuag at filiwn o siaradwyr Cymraeg ledled Cymru erbyn 2050.
- Rhagwelir y bydd yr adferiad o'r pandemig yn para am nifer o flynyddoedd ac mae ein cynlluniau i fynd i'r afael â thlodi yn cymryd agwedd hirdymor
- Mae gwelliannau i ysgolion yn darparu cyfleusterau gwell ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol o ddysgwyr

Atal

- Mae cefnogi pob dysgwr yn helpu i roi gwell cyfleoedd dysgu a gyrfa iddynt
- Bydd gweithio i godi lefelau incwm ar draws y Sir yn helpu i atal tlodi mewn gwaith
- Mae cefnogi pobl trwy Gynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor neu Daliadau Tai Dewisol yn elfennau allweddol o gymorth ariannol i aelwydydd drwy'r argyfwng costau byw ac i atal eu sefyllfa rhag gwaethygu.

Cydweithio

- Gweithio gyda'r Trydydd Sector i ddarparu cymorth iechyd meddwl i bobl ifanc yn dilyn pandemig COVID-19
- Bydd gweithio gyda phartneriaid i gyflawni'r Strategaeth Mamolaeth a'r Blynyddoedd Cynnar ar gyfer Gorllewin Cymru yn helpu i roi'r dechrau gorau mewn bywyd i bobl ifanc Ceredigion.
- Cefnogi darpariaeth Cinio Ysgol am Ddim i ddisgyblion ysgolion cynradd ac ariannu gofal plant i bob plentyn dwy oed

Cynnwys

- Mae cefnogi Cyngor Ieuenctid Ceredigion fel fforwm i blant a phobl ifanc yn sicrhau bod lleisiau pobl ifanc ledled Ceredigion yn cael eu clywed
-

Integreiddio

- Bydd darparu'r dechrau gorau mewn bywyd yn cael effaith gadarnhaol ar bob un o'r Amcanion Llesiant Corfforaethol a'r Nodau Llesiant Cenedlaethol.
- Mae gwell sgiliau a swyddi yn cynyddu lefelau incwm ac felly'n galluogi'r economi leol i dyfu
- Mae Rhaglen Arfor i gefnogi a chryfhau'r cysylltiadau rhwng twf economaidd a'r Gymraeg hefyd yn cryfhau pob un o'r pedair piler llesiant (economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwyllianol)

CYFLAWNIADAU PELLACH

51

Twf Swyddi Cymru + Dysgwyr yn ymgysylltu â Hyfforddiant Ceredigion Training

75%

O'r bobl a oedd yn ymwneud â Hyfforddiant Ceredigion aeth ymlaen naill ai i gyflogaeth neu ddysgu pellach

91.9%

Presenoldeb disgyblion cynradd

88.9%

Presenoldeb disgyblion uwchradd

Cynnydd a Wnaed

- Mae'r Cyngor wedi parhau i geisio cael cyllid ar gyfer gwaith amddiffyn yr arfordir ac yn dal yn cwblhau'r gwaith hwnnw yn Aberaeron, Aberystwyth, y Borth a Llangrannog, a'r gwaith rheoli perygl llifogydd yn Llandre, Aberaeron, y Borth, Talybont a Chapel Bangor:
- Mae contract adeiladu Cynllun Amddiffyn Arfordirol Aberaeron ar fin cael ei ddyfarnu. Cwblheir Achos Busnes Amlinellol Aberystwyth yn ystod 2023/24, tra bydd yr achos busnes ar gyfer Llangrannog yn destun ymgynghoriad yn ystod hydref 2023. Yn Nhal-y-bont a Chapel Bangor, mae'r achosion busnes amlinellol bron wedi'u cwblhau, ac mae trafodaethau'n parhau gyda Chyfoeth Naturiol Cymru. Mae Achos Cyfiawnhad Busnes Llandre, Aberaeron a'r Borth wrthi'n cael eu datblygu. Gohiriwyd Achos Busnes Amlinellol y Borth tra bod CNC yn cynnal eu ABA ar gyfer aber Afon Dyfi.
- Sicrhawyd cyllid i ddatblygu'r achos busnes ar gyfer atebion i lifogydd yn Llanybydder a Llandysul, a rhagwelir y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn arwain y gwaith adeiladu unwaith y bydd yr achos busnes wedi'i gwblhau a chytuno arno.
- Mae'r gwasanaeth torri glaswellt amwynder wedi'i adolygu ac mae bellach yn cynnwys 'Mai Di-dor' / 'No Mow May' i gefnogi bywyd gwylt a bioamrywiaeth yn y Sir. Adolygir y gwaith rheoli cyson ar ymylon ffyrdd er mwyn galluogi bioamrywiaeth a blodau gwylt i ffynnu a gwella hyn ymhellach.
- Gan weithio gyda chwmnïau bysiau lleol a rhanddeiliaid allweddol eraill, mae'r Gwasanaeth Priffyrdd a'r Amgylchedd wedi llwyddo i sicrhau gwasanaeth ar y lefel orau y gallai gweithredwyr ei ddarparu.
- Parhau y mae'r gwaith yn archwilio, cynnal ac atgyweirio'r rhwydwaith priffyrdd yn amodol ar y cyllid sydd ar gael a cheisir am gyllid ychwanegol drwy Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i adnewyddu priffyrdd.
- Rhoddir blaenoriaeth i newid hinsawdd a lleihau carbon. Ers 2007 mae'r Cyngor wedi cynnal cyfres o dri Chynllun Rheoli Carbon 5 mlynedd.
- Yn 2019, datganodd y Cyngor Argyfwng Hinsawdd ac ymrwymodd y Cyngor i gyflawni Net Carbon Sero erbyn 2030.
- hyn wedi golygu newid cannoedd o fylbiau o amgylch y sir, gan arwain at arbediad o dros £2 filiwn.
- Yn ystod y pum mlynedd diwethaf mae Ceredigion wedi cyflawni un o'r cyfraddau ailgylchu uchaf yng Nghymru a'r DU yn gyson ac ar hyn o bryd mae'n 70.3% ar gyfer y deuddeg mis hyd at fis Mehefin 2022, sy'n uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol o 65.5% a'r trydydd uchaf yn genedlaethol. Mae lefelau uchel o ailgylchu yn y Sir yn dargyfeirio gwastraff o safleoedd tirlenwi.
- Mae'r Cyngor wedi cyflwyno mentrau Eff-eithlonrwydd Ynni sy'n rhoi cyngor a mesurau effeithlonrwydd yng nghartrefi pobl.
- Aethpwyd ati i wella seilwaith trafndiaeth gyhoeddus ar hyd coridor TrawsCymru drwy Gyllid Trafndiaeth Leol.
- Cyhoeddwyd Cynllun Gweithredu Carbon Sero Net newydd ar gyfer Cyngor Ceredigion a hwnnw'n nodi ei ymateb i'r argyfwng hinsawdd ledled y sir, ac yn egluro pam fod angen i ni gymryd y camau hyn a pham mae targed 2030 mor bwysig i fynd i'r afael â newid yn yr hinsawdd.
- Mae'r Cyngor wedi cydnabod ers tro bwysigrwydd newid hinsawdd a'i effaith hirdymor ar gymunedau ac ar yr amgylchedd. Mae ganddo ymrwymiad parhaus i leihau ei ôl troed carbon, a bydd hyn o fudd i'r Awdurdod a'r gymuned ehangach drwy leihau allyriadau carbon a hefyd arbedion costau ynni.
- Fel rhan o'r ymrwymiad hwn mae'r Cyngor wrthi'n datblygu map ffordd â thri cham iddo i symud tuag at ei nod o gyflawni statws allyriadau carbon sero net erbyn 2030. Mae hon yn flaenoriaeth allweddol i'r Cyngor ac mae'n gyson â nod datganedig Llywodraeth Cymru o ddatgarboneiddio sector cyhoeddus Cymru erbyn 2030.
- Bu heriau gweithredol yn ystod y gaeaf diwethaf i'r Gwasanaeth Gwastraff, ond mae dulliau newydd eisoes wedi'u treialu i oresgyn rhai o'r rhain (e.e. gwneud casgliadau Gŵyl y Banc yn gynharach) ac mae perfformiad ailgylchu yn parhau'n gryf. Casglwyd 89.33% o lwybrau casglu gwastraff ar y diwrnod casglu a drefnwyd, a 96.56% o lwybrau casglu gwastraff wedi'u casglu ar yr wythnos casglu a drefnwyd.
- Mae Strategaeth Rheoli Gwastraff newydd ar y gweill a defnyddir hon i adolygu'r gwasanaeth a blaenoriaethu sut orau i ddyrannu adnoddau. Mae Priffyrdd a'r Gwasanaeth Amgylcheddol wrthi'n comisiynu ymgynghorwyr i gynorthwyo â chynnal adolygiad cyfanol o'r gwasanaeth gwastraff.
- Yn dilyn cais llwyddiannus am gyllid yn 2021, dyfarnwyd £420,000 o'r Gronfa Trawsnewid Cerbydau Allyriadau Isef lawn (ULEVTF) ar gyfer datblygu Strategaeth ULEV Ceredigion sy'n cyd-fynd â Strategaeth Ynni Tyfu Canolbarth Cymru i ddatblygu rhaglenni gwaith ULEV.
- Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi partneru â Silverstone Green Energy Limited i weithredu ei fannau gwefru ac mae eisoes wedi dechrau gosod manau gwefru cerbydau trydan mewn 11 o feysydd parcio cyhoeddus Talu ac Arddangos yn y sir. Rhagwelir twf sylweddol yn y galw am bwyntiau gwefru Cerbydau Trydan (EV) cyhoeddus a phreifat yn ystod y 10 mlynedd nesaf wrth i werthiant cerbydau trydan gynyddu.
- Hyd yma mae Cyngor Sir Ceredigion wedi

CREU CYMUNEDAU
CYNALIADWY, MWY
GWRYDD SYDD WEDI'U
CYSYLLTU'N DDA A'I
GILYDD

CYFLAWNIADAU ALLWEDDOL

- gosod bron i 450kW o baneli solar ar nifer o adeiladau, gan gynhyrchu mwy na 400,000kWh o drydan gan fod â photensial i ddarparu hyd at £113,000 o arbedion refeniw y flwyddyn (yn ôl prisiau cyfredol).
- Mae buddsoddi mewn lleihau carbon wedi cyfateb i ostyngiad cronol o 20.48% mewn allyriadau carbon yn erbyn targed o 15% (2017/18 i 2021/22).
- Bydd pump o draethau mwyaf poblogaidd Ceredigion yn chwifio Baneri Glas unwaith eto yn 2023 ar ôl derbyn y wobwr gan Cadwch Gymru'n Daclus. Traethau'r Faner Las yw'r Borth, De Aberystwyth, Llangrannog, Tresaith ac Aberporth.
- Mae pedwar traeth arall wedi ennill statws Gwobr Glan Môr sef Gogledd Aberystwyth, Harbwr Cei Newydd, Traeth y Dolau, Cei Newydd a Chlarach. Rhaid i draethau sy'n ennill statws gwobr y Faner Las ac Arfordir Glas fodloni'r safon uchaf o ran ansawdd dŵr "rhagorol" a chânt eu beirniadu am ddarparu cyfleusterau i ddefnyddwyr traethau ac am ddangos rheolaeth dda a darpariaeth diogelwch.
- Mae Traeth Gwyn Cei Newydd, Cilborth, Llanrhystud, Mwnt a Phenbryn oll wedi ennill y Wobr Arfordir Glas. Mae'r Wobr Glan Môr yn cydnabod traethau sydd ag ansawdd dŵr o safon "dda" yn gyffredinol, cyfleusterau cyhoeddus, darpariaeth diogelwch a rheolaeth ar y traeth.
- Fel awdurdod lleol, rydym wedi gweithio'n agos gyda datblygwyr a landlordiaid i ddarparu ystod o dai fforddiadwy yn y sir. Cwblhawyd 657 o gartrefi fforddiadwy net ers 2017.
- Mae lobio sylweddol gan Gyngor Sir Ceredigion ac eraill wedi arwain at ddarpariaeth band eang Ffibr llawn o 40.9% a galluogwydd dros 100 Mbps. Dros y ddwy flynedd ddiwethaf, mae darpariaeth Ffibr i eiddo (FTTP) wedi cynyddu o 28.3% i 40.9%.

- Yn dilyn cwblhau Rhaglen Cyflymu Cymru disgwylir y bydd 90% o Geredigion yn gallu derbyn +30Mbps. Mae buddsoddiad yn digwydd ledled y sir wrth i 4 darparwr rhwydwaith amgen gwahanol gynnig prosiectau ffeibr, gan olygu dros 20 o ardaloedd i elwa o'r prosiect sydd i'w ddechrau yn 2022 a 2023.
- Mae'r Cyngor wrthi'n datblygu Strategaeth Ddigidol newydd a fydd yn amlinellu'r cyfeiriad strategol ar lefel uchel a'r cynlluniau ar gyfer ei ddarpariaeth ddigidol a Thechnoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh) i gwsmeriaid.
- Mae'r Tîm Argyfyngau Sifil Posibl yn paratoi ar gyfer argyfyngau sifil ar draws y Sir ac yn paratoi sut i ymateb iddynt. I wneud hyn, mae ymarfer lleol wedi'i flaenoriaethu ochr yn ochr â digwyddiadau ymarfer a hyfforddi rhanbarthol. Yn ogystal, mae cynlluniau parodrwydd wedi'u diweddaru a'u hadolygu dros y flwyddyn ddiwethaf ynghyd â diweddariadau i Gynlluniau Parhad Busnes.
- Mae ansawdd aer wedi aros ymhell o fewn y terfyn cyfreithiol ar gyfer NO2 ym mhob safle monitro yn y sir yn Chwarter 1. Mae monitro ansawdd aer yn fisol yn parhau i ddigwydd ynghyd ag adroddiadau blynyddol ar dueddiadau.
- Aethpwyd ati'n rhagweithiol i weithio gyda Cadw (gwasanaeth amgylchedd hanesyddol Llywodraeth Cymru) a Grŵp Gorchwyl a Goffen Enwau Lleoedd Hanesyddol Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru.
- Llwyddwyd i atal 67% o aelwydydd a gefnogwyd gan y Tîm Digartrefedd rhag dod yn ddi-gartref.
- Yn dilyn ymgysylltu helaeth â'r cyhoedd, datblygodd Cyngor Sir Ceredigion Fapiau Rhwydwaith Teithio Llesol (ATNMs) a gymeradwywyd gan y Gweinidog dros Newid Hinsawdd ym mis Awst 2022. Mae'r mapiau'n cynnwys llwybrau arfaethedig ar gyfer y dyf-

70.3%

gwastraff wedi'i ailgylchu wedi'i gompostio neu ei aildefnyddio am y deuddeg mis hyd at fis Mehefin 2022

1.8m

Cyfanswm yr oriau cilwat o ynni adnewyddadwy a gynhyrchir gan asedau'r cyngor

1.67

diwrnod ar gyfartaledd i glirio tomenni anghyfreithlon ledled y Sir

20.5%

Ostyngiad cronus mewn allyriadau carbon ers 2017/18, uwchben y targed o 15%

14

o draethau Ceredigion wedi adnabod mewn Gwobrau Arfordir Cymru eleni

93.6%

O'r diffygion priffyrdd categori 1 a gaiff eu hatgyweirio neu eu gwneud yn ddiogel erbyn diwedd y diwrnod gwaith nesaf

2

Gwobr Effeithlonrwydd Ynni Rhanbarthol i gydnabod y gwaith o helpu perchnogion tai i leihau eu biliau ynni, mynd i'r afael â thlodi tanwydd a lleihau allyriadau carbon

40.9%

O gynnydd i ddarpariaeth band eang Ffibr i'r Adeilad (FTTP) o 28.3%, oherwydd buddsoddiad mewn cysylltedd digidol dros y ddwy flynedd ddiwethaf

GWELLA CANLYNIADAU

TAI Fforddiadwy Lleol

Defnyddir ystod o fesurau gan y Gwasanaeth Tai i geisio cael y nifer uchaf posibl o dai fforddiadwy i fod ar gael yn y sir. Mae hyn bellach yn cynnwys Cynllun Tai Cymunedol sydd newydd ei lansio sy'n defnyddio arian o'r Premiwm ar Ail Gartrefi drwy'r Dreth Gyngor bresennol.

Ym mis Mawrth 2022, gwnaeth y Cyngor ymrwymiad i gefnogi'r cynllun sy'n helpu pobl i gael tai fforddiadwy yn eu cymunedau lleol drwy greu llwybr i fod yn berchen ar dŷ.

Mae hyn oherwydd y galw cynyddol am eiddo gwledig a bod unedau fforddiadwy ar gael mewn aneddiadau gwledig. Cynlluniwyd y cynllun i **atal aelwydydd cymwys rhag cael eu prisio allan o'r farchnad, atal dirywiad gwledig a diboblogi pellach, a chynnig opsiynau newydd i bobl aros yn eu cymuned leol.** Gall cynlluniau fel hyn arwain at fwy o ymdeimlad o gysylltiad, gan arwain at **gynaliadwyedd hirdymor cymunedau.**

Mae arian a godir o Bremiwm Ail Gartrefi Treth y Cyngor yn cael ei glustnodi i ariannu'r cynllun Tai Cymunedol, er mwyn cynorthwyo trigolion lleol i brynu cartrefi yn y Sir trwy gynnig benthyciadau ecwiti a rennir di-log. Bwriadir lansio'r cynllun ym mis Medi 2023.

DATBLYGU CYFRIFOL

Yr estyniad newydd yn Ysgol Llwyn yr Eos ym Mhenparcau, Aberystwyth, yw adeilad sero net cyntaf y Cyngor.

Gosodwyd gwres o'r ddaear a phaneli solar fel rhan o'i gynllun, a'r bwriad yw y bydd hyn yn gosod meincnod ar gyfer gwaith adeiladu'r Cyngor yn y dyfodol.

Mae ynni adnewyddadwy bob amser hefyd yn rhan o waith adnewyddu adeiladau ac yn rhan o raglen Ysgolion yr 21ain Ganrif. Mae hyn yn dangos ymrwymiad y Cyngor i'w darged carbon sero net o 2030.

Gwyddom fod plant yn teimlo'n gysylltiedig â'u hamgylchedd naturiol lleol a sylweddolwn bwysigrwydd diogelu'r amgylchedd ar gyfer eu cenedlaeth hwy a rhai'r dyfodol. Yn yr Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion dywedodd plant mai newid yn yr hinsawdd yw'r her fwyaf a wynebir ar hyn o bryd. Bydd buddsoddi mewn ynni adnewyddadwy, lleihau allyriadau carbon a gweithio'n rhagweithiol gyda chontractwyr i gyflawni uchelgeisiau carbon sero net y Cyngor nid yn unig yn helpu i **ddiogelu'r amgylchedd**, ond hefyd yn **lleihau costau ynni** ac yn **lleihau ei ôl troed amgylcheddol.**

DIOGELU HANES & DIWYLLIANT

Mae'r Polisi Enwi a Rhifo Strydoedd wedi'i ddiweddarau i hybu a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg ac i annog perchnogion tai i ystyried mabwysiadu enwau tai Cymraeg, a all fod â tharddiad ieithyddol, ac yn cyfeirio at elfennau hanesyddol neu ddiwylliannol yn y cyffiniau.

Mae'r dull hwn wedi derbyn cydnabyddiaeth o arfer da gan Gymdeithas Enwau Lleoedd Cymru, a gofynnwyd am ganiatâd i rannu'r arfer da hwn gydag awdurdodau lleol eraill ledled y wlad.

Pan gofrestrir enwau tai yng Ngheredigion, caiff pob ymgeisydd wybodaeth am yr iaith Gymraeg a diwylliant yr ardal er mwyn helpu i annog y defnydd o enwau Cymraeg neu enwau hanesyddol. Mae mwyafrif y ceisiadau am enwau tai yng Ngheredigion yn Gymraeg ac/neu ag arwyddocâd hanesyddol.

Mae'r dull hwn yn **annog cadw enwau lleoedd hanesyddol Cymraeg ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol** ac yn cefnogi nod llesiant cenedlaethol o gael Cymru yn wlad sydd â **Diwylliant Bywiog a'r Gymraeg yn Ffynnu.**

CYNYDDU EFFEITHLONRWYDD EGNI

Ym Mehefin 2022, yng Ngwobrau Effeithlonrwydd Ynni Rhanbarthol Cymru, enillodd Cyngor Sir Ceredigion ddwy wobwr am eu Cynlluniau Effeithlonrwydd Ynni.

Mae'r Gwobrau Effeithlonrwydd Ynni yn cydnabod gwaith y sector arbed ynni yng Nghymru. Cyflwynwyd y mesurau i helpu perchnogion tai i **lleihau eu biliau ynni**, mynd i'r afael â **thlodi tanwydd** a **lleihau allyriadau carbon.**

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi bod yn rhedeg Cynllun Hyblygrwydd ECO ynghyd â Chynllun Cartrefi Clyd Ceredigion ers nifer o flynyddoedd. Fel rhan o'r cynlluniau hyn, mae nifer o fesurau inswleiddio a systemau gwresogi wedi'u gosod mewn amrywiol adeiladau i wella eu **heffeithlonrwydd o ran ynni.**

Hyd yma, mae'r Cyngor wedi buddsoddi dros £5 miliwn mewn prosiectau effeithlonrwydd ynni a lleihau carbon, a'r buddsoddiadau hyn wedi arbed £2.8miliwn hyd yn hyn.

DARPARU DATBLYGU CYNALIADWY

Asesiad cyffredinol o'r daith hyd yn hyn

Mae cynnydd wrth fodloni'r amcan hwn yn **dda** ac mae'r rhagolygon gwella yn **dda iawn**.

Mae Ceredigion wedi cymryd rhan flaenllaw yn ei huchelgeisiau i gyflawni sero net a diogelu ei hamgylchedd unigryw ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Er gwaethaf yr heriau sy'n bodoli o ran cyflawni sero net, mae'r camau i leihau ein hól troed carbon, gwella teithio llesol a chysylltu cymunedau ar y trywydd iawn ac mae datblygiadau pellach ar y gweill yn y flwyddyn i ddod.

Mae Cynllun Rheoli Carbon y Cyngor, y Cynllun Tai Cymunedol a pherfformiad uchel parhaus mewn ailgylchu yn enghreifftiau o sut mae Ceredigion yn arwain y ffordd wrth gyflawni'r amcan hwn.

YN ARWAIN Y FFORDD

MWYHAU EIN CYFRANIAD AT Y NODAU LLESIANT CENEDLAETHOL

Mae'r nod llesiant corfforaethol **Creu Cymunedau Cynaliadwy, mwy Gwyrdd sydd wedi'u Cysylltu'n Dda a'I Gilydd** yn cefnogi'r nodau llesiant cenedlaethol canlynol. ►

Llewyrchus
Cydnherth
Iachach
May Cyfartal
Cydlynus
Diwylliant
Byd-eang

Hirdymor

- Bydd cynllunio hirdymor i leihau allyriadau carbon yn helpu i ddiogelu ein tirwedd hardd ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol
- Defnyddiwyd dadansoddiad Tueddiadau'r Dyfodol i ddatblygu Cynllun Rheoli Carbon 5 Mlynedd y Cyngor

Atal

- Mae'r amcan cyntaf yn canolbwyntio ar atal effaith pellach ar yr amgylchedd, yn enwedig lleihau allyriadau carbon, ond hefyd yr effaith ar fioamrywiaeth ar draws y Sir
- Mae teithio llesol yn rhan allweddol o strategaeth Ceredigion i wella iechyd a llesiant, ac felly atal problemau sy'n ymwneud ag iechyd yn y dyfodol.
- Mae bod yn gysylltiedig wedi dod i'r amlwg dros ers pandemig COVID-19, a bydd buddsoddi mewn cysylltedd yn helpu i greu cymunedau cryfach a mwy llewyrchus.

Cydweithio

- Bydd gweithio ar y cyd â phartneriaid a rhanddeiliaid yn helpu i sicrhau dull cydgysylltiedig o leihau effaith newid yn yr hinsawdd a'n bod i gyd yn canolbwyntio ar fathau mwy cynaliadwy o ynni yn y dyfodol.
- Rydym yn gweithio mewn partneriaeth â chydweithwyr ar Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion, er enghraifft, i ddatblygu Prosiect Gwresogi Ardal Penglais lle bydd pob sefydliad sector cyhoeddus yn yr ardal yn gallu manteisio ar ynni gwyrdd.

Cynnwys

- Mae pawb yn cymryd rhan ac yn cael eu hannog i wneud dewisiadau a fydd yn lleihau costau nawr ac yn gwarchod yr amgylchedd ar gyfer y dyfodol

Integreiddio

- Mae datgarboneiddio, gwella iechyd y Sir trwy annog teithio llesol, a gwella cysylltedd yn dod â buddion clir ar gyfer cynyddu ein cyfraniad i bob un o'r nodau llesiant

CYFLAWNIADAU HIR-DYMOR

210

Uned Tai Cymdeithasol wedi Datblygu

£3.5m

Cronfa Cartrefi Cynnes ar gyfer gwresogi a ynniadau / uwchraddio

£510,853

Wedi'i wario ar 35 o Fenthyciadau Gwella Cartrefi

56

Uned o lety Gofal Ychwanegol ar safle newydd Maes y Môr

CYFRANIAD AT Y NODAU LLESIANT CENEDLAETHOL

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ceisio gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru drwy ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus gydweithio i greu Cymru gynaliadwy. Ei bwriad yw helpu i greu Cymru yr ydym ni eisiau byw ynddo, nawr ac yn y dyfodol. Mae 7 nod llesiant cenedlaethol sy'n nodi gweledigaeth a rennir i bob corff cyhoeddus weithio tuag at (dangosir ar y dde).

Gwyddom ein bod yn wynebu heriau yng Ngheredigion - mae pandemig COVID-19 wedi bod yn ddigynsail o ran ei effaith ar bob cefndir, ond yn fwy diweddar mae'r argyfwng costau byw yn effeithio ar lawer o aelwydydd yn y Sir. Mae rhai o'r materion hyn wedi'u gwaethygu gan y pandemig ac wedi dod i'r amlwg fel fforddiadwyedd tai, tra bod eraill yn parhau i fod yn her gyson fel mynd i'r afael a thlodi.

Mae hefyd angen tyfu'r economi leol a chreu cyfleoedd i bobl leol aros a ffynnu yn eu cymunedau lleol. Bydd demograffeg newidiol y Sir tuag at boblogaeth sy'n heneiddio ac allfudiad o bobl iau yn cael effeithiau pellgyrhaeddol ar draws y pedwar piler llesiant.

Mae Cyngor Sir Ceredigion wedi cydweithio â'i bartneriaid lleol a rhanbarthol i fynd i'r afael â'r materion cymhleth hyn i greu'r Ceredigion yr ydym ei heisiau. Rhai enghreifftiau yw Bargaen Twf Canolbarth Cymru yn ysgogi cyllid sylweddol ar gyfer adfywio ar draws y rhanbarth, yr ymateb cydgyssylltiedig i bandemig COVID-19 gydag amrywiaeth o bartneriaid ar draws y Sir, ac Is-grŵp Tlodi'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wrth fynd i'r afael ag effaith Tlodi ar draws y sir.

Roedd Amcanion Llesiant 2021/22 y Cyngor yn canolbwyntio ar yr ymateb uniongyrchol i pandemig COVID-19 ac yn cefnogi'r adferiad tymor hwy. Fe'u gosodwyd yn seiliedig ar dystiolaeth o anghenion lleol ac ar farn pobl

leol. Defnyddiwyd amrywiaeth o ffynonellau i bennu'r anghenion hyn gan gynnwys Asesiad diwethaf Ceredigion o Lesiant Lleol a'r Cynllun Llesiant Lleol.

Bydd yr Amcanion Llesiant yn ein helpu i wella canlyniadau i bobl leol a hefyd yn gwneud y mwyaf o'n cyfraniad at y Nodau Llesiant cenedlaethol.

Rydym yn monitro ac yn adolygu cynnydd tuag at gyflawni'r Amcanion yn rheolaidd ac yn cynhyrchu Adroddiad Hunanasesu blynyddol lle rydym yn cyfleu cynnydd.

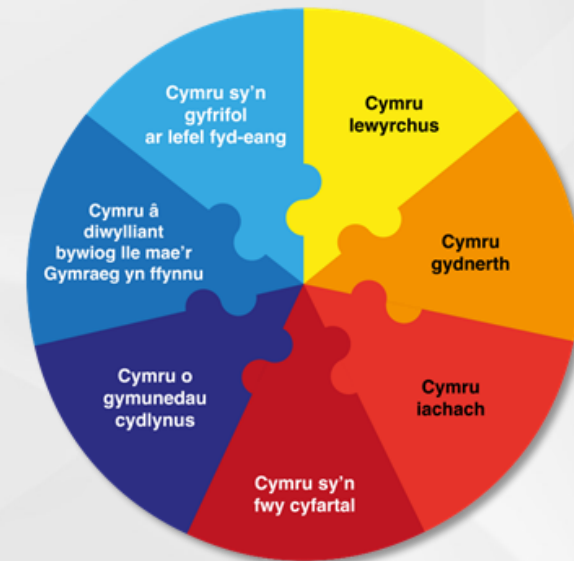
Mae **Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion** yn dod ag arweinyr gwasanaethau cyhoeddus y Sir a'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau ynghyd, i wella llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol y Sir drwy gryfhau cydweithio ar draws gwasanaethau'r Sir.

Fel y Cyngor, datblygwyd ei flaenoriaethau gan ddefnyddio tystiolaeth ac adborth ymgysylltu o ffynonellau allweddol megis yr Asesiad o Lesiant Lleol.

Mae hyn yn sicrhau bod Amcanion Llesiant Cyngor Sir Ceredigion a Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion wedi'u halinio i ganolbwyntio ar anghenion blaenoriaeth y Sir, a chynyddu'r cyfraniad at y Nodau Llesiant cenedlaethol.

Mae themâu cyffredin fel mynd i'r afael a thlodi, cyfrifoldeb amgylcheddol, creu cyfleoedd a darparu'r dechrau gorau mewn bywyd i gyd yn cyd-fynd yn agos ac yn caniatáu i ni ddarparu ymateb cydgyssylltiedig a rennir i wella llesiant. Mae'r tabl trosodd yn dangos sut mae Amcanion Llesiant Ceredigion yn cyfrannu at y 7 Nod Llesiant cenedlaethol.

Y 7 NOD LLESIANT CENEDLAETHOL

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn rhoi 7 Nod Llesiant ar waith.

Mae'r Ddeddf yn rhoi'r uchelgais, y caniatâd a'r rhwymedigaeth gyfreithiol i ni wella ein llesiant cymdeithasol, diwylliannol, amgylcheddol ac economaidd.

Mae'n ei gwneud yn ofynnol i gyrff cyhoeddus yng Nghymru feddwl am effaith hirdymor eu penderfyniadau, i weithio yn well gyda phobl, cymunedau a'i gilydd, ac i atal problemau parhaus fel tlodi, anghydraddoldebau iechyd a newid yn yr hinsawdd.

▼ Nod Llesiant	Sut mae Amcanion Llesiant y Cyngor yn cyfrannu at y Nodau Llesiant cenedlaethol ▼
Cymru lewyrchus	Mae ein holl Amcanion Llesiant yn adlewyrchu'r pwysigrwydd o ddatblygu economi leol Ceredigion. Bydd galluogi cyflogaeth, datblygu sgiliau, darparu tai fforddiadwy, amddiffyn yr amgylchedd, cefnogi busnesau a buddsoddi mewn adfywio i gyd yn cyfrannu tuag at y nod cenedlaethol o Gymru lewyrchus. Bydd cefnogi busnesau i ymateb i effeithiau Covid-19 yn helpu'r ymateb ar unwaith a'r ymateb yn y tymor hir wrth i ni edrych i gynyddu tyfiant economaidd, creu mwy o swyddi a swyddi tal gwell ac i gefnogi'r gweithlu trwy ddarparu cyfleoedd i ddysgu.
Cymru gydnerth	Bydd cyflwyno ein huchelgais o fod yn garbon net sero, cynyddu cyfleoedd i deithio llesol a sicrhau bod cymunedau wedi'i chysylltu yn dda yn helpu amddiffyn ein hamgylchedd naturiol ac yn creu cymunedau cryf a gydnerth. Mae hyn yn cyfrannu tuag at y nod llesiant cenedlaethol o greu Cymru gydnerth trwy leihau ein heffeithiau ar yr amgylchedd a gwella ein gallu i addasu i newid.
Cymru iachach	Mae cefnogi dysgwyr mewn addysg a hyfforddiant, amddiffyn pobl rhag tloedi, a hybu bywydau iachach a mwy llesol yn ceisio adeiladau Ceredigion a Chymru iachach. Mae hyn hefyd yn galluogi byw annibynnol ac yn darparu ymyrraeth gynnar a gwasanaethau atal i'r rhai sy'n agored i niwed. Bydd cefnogi dinasyddion sydd wedi'i effeithion anghymesur gan COVID-19 i wella ei llesiant ffisegol ac emosiynol yn cefnogi mentrau arall i ddarparu Cymru iachach.
Cymru sy'n fwy cyfartal	Mae pob un o'n Hamcanion Llesiant yn ceisio sefydlu Cymru fwy Cyfartal drwy sicrhau cyfle cyfartal i bawb mewn cyflogaeth, tai, addysg, ffyrdd iachach o fyw a chymunedau cynaliadwy.
Cymru o gymunedau cydlynus	Mae adeiladu cryfder ein cymunedau yn nodwedd allweddol yn ein Hamcanion Llesiant. Bydd darparu cefnogaeth i'n cymunedau fod yn gryf ac wedi'u cysylltu'n dda fel eu bod yn gallu ffynnu er gwaethaf Covid-19 yn gwella Cymru o gymunedau cydlynol.
Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu	Mae'r Cyngor yn parhau i hyrwyddo diwylliant a hunaniaeth ddwyieithog unigryw a bywiog Ceredigion. Amlygwyd piler diwylliannol Llesiant fel un sy'n arbennig o bwysig i Ddinasyddion yn Asesiad Llesiant Lleol Ceredigion, ac mae mesurau pellach i hyrwyddo dwyieithrwydd a'r Iaith Gymraeg yn eu lle.
Cymru sy'n gyfrifol ar lefel byd-eang	Wrth ystyried ein Hamcanion Llesiant, rydym wedi ystyried Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion a gweithgarwch ymgysylltu er mwyn sicrhau y gallwn wneud cyfraniad cadarnhaol at lesiant byd-eang. Mae cymorth ar gyfer teithio llesol, dulliau eraill o deithio a ffyrdd newydd o weithio sy'n adeiladu ar ein huchelgais di-garbon yn parhau â'n gwaith yn y maes hwn.

YR EGWYDDOR DATBLYGU CYNALIADWY

Cyflwynodd Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy ac mae'n amlinellu'r 5 ffordd o weithio y mae'r rhaid i bob corff cyhoeddus eu mabwysiadu. Datblygu Cynaliadwy yw'r egwyddor drefnu ganolog sy'n llywio'r hyn yr ydym yn ei wneud a'r ffordd yr ydym yn gwneud hynny.

Yn ei hanfod, mae hyn yn golygu bod yn rhaid i ni ymdrechu i sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain. Mae'r dull hwn yn rhoi cyfle i feddwl yn arloesol, gan adlewyrchu'r ffordd yr ydym yn byw ein bywydau a'r hyn a ddisgwyliwn gan ein gwasanaethau cyhoeddus

Rydym wedi gwreiddio'r egwyddor ar draws y Cyngor ac wedi mabwysiadu'r egwyddor wrth gynllunio a chyflawni ein Hamcanion Llesiant.

Mae rhai o'r ffyrdd yr ydym wedi defnyddio'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy wedi'u hamlinellu i'r dde.

	Ffyrdd o Weithio	Sut mae'r Cyngor wedi dangos yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy
	<p>Hirdymor</p> <p>Edrych i'r tymor hir fel nad ydym yn peryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu anghenion eu hunain</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae Cynllunio Ariannol Tymor Canolig yn sicrhau bod penderfyniadau yn ystyried yr effaith ar cenedlaethau'r dyfodol Mae cynllunio'r gweithlu yn sicrhau datblygiad sgiliau'r gweithlu ar gyfer y dyfodol a sicrhau bod gwasanaethau yn cynaliadwy yn hir dymor. Mae'r Strategaeth Gorfforaethol yn ceisio datblygu a gwella llesiant cymdeithasol, economi, amgylcheddol a diwylliannol Ceredigion dros y 5 mlynedd nesaf a thu hwnt. Rhagwelir y bydd yr adferiad o'r pandemig COVID-19 yn para am nifer o flynyddoedd ac mae ein cynlluniau i fynd i'r afael â thlodi a mabwysiadu ymagwedd hirdymor at ddatblygu economaidd yn adlewyrchu hyn.
	<p>Integreiddio</p> <p>Cymryd ymagwedd integredig fel bod cyrff cyhoeddus yn edrych ar yr holl nodau llesiant wrth benderfynu ar eu Hamcanion Llesiant</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r Amcanion Llesiant yn cyd-fynd â rhai Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion sy'n hyrwyddo cyd-ddealltwriaeth ac ymateb cydgysylltiedig i'r heriau y mae Ceredigion yn eu hwynebu i wella llesiant dinasyddion.
	<p>Cynnwys</p> <p>Cynnwys amrywiaeth o'r boblogaeth yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor wedi ystyried Asesiad o Lesiant Lleoly Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus, a gynhyrchwyd yn dilyn ymgysylltu helaeth â dinasyddion, gan gynnwys y rhai â nodweddion gwarchoddedig. Mae'r Cyngor yn ymgynghori'n flynyddol â dinasyddion a'i grwpiau ymgysylltu ar adolygu a gosod ei Amcanion Llesiant blynyddol. Bydd Strategaeth Ymgysylltu a Chyfranogiad y Cyngor yn helpu i sicrhau bod lleisiau holl grwpiau Ceredigion yn cael eu clywed.
	<p>Cydweithio</p> <p>Gweithio gydag eraill mewn ffordd gydweithredol i ddod o hyd i atebion cynaliadwy a rennir</p>	<p>Mae'r cyngor yn cefnogi'r partneriaethau canlynol, ynghyd ac eraill;</p> <ul style="list-style-type: none"> Partneriaeth Tyfu Canolbarth Cymru. Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion. Partneriaeth Diogelwch Cymunedol. <p>Gweithiodd y Cyngor ochr yn ochr â Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda a phartneriaid eraill i ymateb i COVID-19, gan gynnwys sefydlu dau ysbyty dros dro, canolfannau brechu torfol a phanel amlasiantaethol i sicrhau bod lleoliadau cymunedol yn cael eu hailagor yn ddiogel.</p>
	<p>Atal</p> <p>Deall achosion sylfaenol problemau i'w hatal rhag digwydd</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae Amcanion Llesiant y Cyngor wedi'u pennu er mwyn atal problemau rhag digwydd neu waethygu. Mae'r rhain yn cynnwys mynd i'r afael ag effeithiau tlodi, materion gwledigrwydd a gwella llesiant pobl o bob oed, o'r blynyddoedd cynnar hyd at oedran hŷn. Mae'r Model Gydol Oes yn darparu dull cydgysylltiedig o ymdrin â gofal cymdeithasol er mwyn atal, lleihau neu ohio'r angen am gymorth parhaus, a chaniatáu i bobl aros yn eu cartrefi eu hunain.

UNO EIN DOGFENNAU - CYSYLLTAU I ADNODDAU ALLWEDDOL

ADNODDAU ALLWEDDOL

Mae ein Hadroddiad Hunanasesu yn cyflawni ein dyletswyddau o dan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 a Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 mewn perthynas â pherfformiad y Cyngor a gosod ac adolygu amcanion llesiant.

Mae gofynion Hunanasesu yn cyd-fynd â'r dyletswyddau a amlinellir mewn Deddfau eraill, ac yn eu cefnogi. Mae'r tudalennau canlynol yn rhoi crynodeb o'r dyletswyddau hyn a pholisi neu strategaeth briodol y Cyngor sydd ar waith i ymateb i'r ddyletswydd.

- Cydraddoldebau
- Yr Iaith Gymraeg
- Cyllid
- Caffaeliad
- Llywodraethu
- Rheoli Asedau
- Adnoddau Dynol
- Llesiant Gydol Oes
- Economi
- Mynd i'r afael a Chaledi
- Strategaeth Gweithio Hybrid
- Tai

CYDRADDOLDEBAU

Mae [Cynllun Cydraddoldeb Strategol](#) y Cyngor yn egluro sut y bydd Cyngor Sir Ceredigion yn sicrhau bod y camau a gymerwn yn deg i bawb. Mae cael eich trin yn deg a chyda pharch yn berthnasol i bob un ohonom ac i'n teuluoedd a'n ffrindiau. Dyma bum Amcan Cydraddoldeb y Strategaeth:

- Cyflogwr cyfle cyfartal enghreifftiol
- Meithrin perthasoedd da a mynd i'r afael â rhagfarn
- Ymgysylltu a chyfranogi
- Urddas, parch a mynediad i wasanaethau
- Addysg deg a chynhwysol

Mae Deddf Cydraddoldeb 2010 yn dwyn yng-hyd ac yn disodli'r cyfreithiau gwrth-wahaniaethu blaenorol. Mae'n symleiddio ac yn cryfhau'r gyfraith ac yn ei gwneud hi'n haws i bobl ddeall a chydymffurfio â'r gyfraith. Mae'r Ddeddf yn diogelu hawliau unigolion ac yn hyrwyddo cyfle cyfartal i bawb. Mae'n cynnwys rhoi dyletswydd gyffredinol ar sefydliadau yn y sector cyhoeddus i roi 'sylw dyledus' i'r canlynol:

- Dileu gwahaniaethu'n anghyfreithlon, aflonyddu neu erledigaeth ac unrhyw ymddygiad arall a waherddir gan y Ddeddf.
- Hybu cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig a phobl nad ydynt yn ei rhannu.
- Meithrin perthasoedd da rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchoddedig a phobl nad ydynt yn ei rhannu trwy fynd i'r afael â rhagfarn a hybu dealltwriaeth ohono.

Mae'n ofynnol i gyrff y sector cyhoeddus adolygu eu Hamcanion Cydraddoldeb Strategol a'u cynllun gweithredu bob pedair blynedd. I wneud hyn, rydym yn ymgynghori ac yn ymgysylltu â'n cymunedau lleol i lywio'r cynllun a'r amcanion. Mae Cyngor Ceredigion yn aelod o Grŵp Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant Rhanbarthol y Canolbarth a'r Gorllewin, a chytunodd y Grŵp hwn i fynd ati fel rhanbarth i

ymdrin â'r darn hwn o waith. Datblygwyd y cynllun ymgysylltu ac ymgynghori rhanbarthol yn Ch4 2022-23 a bydd yn cael ei roi ar waith yn ystod 2023-24 er mwyn i'n Cynlluniau Cydraddoldeb Strategol diwygiedig fod yn barod i'w cyhoeddi erbyn 31 Mawrth 2024.

YR IAITH GYMRAEG

Er mwyn cynnal cymunedau Cymraeg hyfyw lle mae'r Gymraeg yn iaith cyfathrebu naturiol yng Ngheredigion, mae [Strategaeth Iaith](#) y Cyngor yn cydnabod tri maes blaenoriaeth allweddol, sef

- Cynyddu sgiliau iaith trigolion Ceredigion
- Cynyddu'r cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yng Ngheredigion
- Sicrhau amodau cymdeithasol sy'n galluogi'r Gymraeg i ffynnu yng Ngheredigion.

Cydnabyddir bod cynnaladwydd y Gymraeg yn dibynnu ar y broses o gryfhau cymunedau Cymraeg trwy ddarparu cyfleoedd addysgol, diwylliannol a chymdeithasol i ddefnyddio'r iaith yn feunyddiol.

Yn unol â Safonau'r Gymraeg, mae'r strategaeth yn nodi sut y bydd y Cyngor yn annog y Gymraeg ac yn hybu ei defnyddio'n ehangach yn yr ardal leol, drwy gydweithio â sefydliadau sy'n aelodau o Fforwm Dyfodol Dwyieithog Ceredigion. Mae'r Strategaeth yn cefnogi gwel-edigaeth gyffredinol y Cyngor i sicrhau gwerth am arian, gwasanaethau cyhoeddus dwyieithog cynaliadwy, a hefyd gwel-edigaeth Llywodraeth Cymru i gyflawni miliwn o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru erbyn 2050.

Mae'r Cyngor yn credu bod cyhoeddi strategaeth Cymraeg 2050 Llywodraeth Cymru, ochr yn ochr â gweithredu Strategaeth y Gymraeg yng Ngheredigion, wedi ysgogi rhywfaint o newid mewn agweddau tuag at y Gymraeg, ac o ganlyniad, nifer y bobl sy'n dymuno dysgu a siarad. Mae'r iaith yng Ngheredigion wedi cynyddu. Dyma grynodeb o brif lwyddiannau gweithredu'r Strategaeth iaith:

- Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion (CAVO) oedd un o'r cynghorau gwirfoddol sirol cyntaf yng Nghymru i ennill cydnabyddiaeth drwy gynllun Cynnig Cymraeg Comisiynydd y Gymraeg.
- Enillodd Cyfoeth Naturiol Cymru Wobr Cyflogwr y Flwyddyn Cymraeg Gwaith yn 2022
- Mae Bwrdd Iechyd Hywel Dda wedi ymuno â chynllun Cymraeg Gwaith i ddarparu cyrsiau magu hyder i 100 o'u staff
- Mae Coleg Ceredigion wedi rhoi polisi ar waith sy'n mynnu bod pob aelod o staff yn dilyn rhaglen hyfforddi fewnol i greu dosbarthiadau dwyieithog, 'Sylfaenol, Gwell, Gorau'
- Dadansoddodd y Cyngor ddata Cyfrifiad 2021 o ran ei oblygiadau ar ddefnyddio iaith yng Ngheredigion a chyhoeddwyd yr adroddiad llawn ar wefan y Cyngor, a rhannwyd y canlyniadau'n eang gyda phartneriaid.
- Mae Prifysgol Aberystwyth wedi bod yn buddsoddi mewn datblygiadau ar raddfa fawr sy'n cefnogi'r defnyddio'r Gymraeg gan gynnwys croesawu ei myfyrwyr nyrsio cyntaf a fydd yn derbyn hyfforddiant i fod yn Nyrsys Oedolion ac Iechyd Meddwl ac a fydd yn gallu astudio trwy gyfrwng y Gymraeg.

CYLLID

Mae'r [Strategaeth Ariannol Tymor Canolig](#) yn rhoi fframwaith llywodraethu ariannol i weithredu ynddo drwy nodi'r materion i'w hystyried wrth gynllunio'n ariannol ar gyfer y tymor canolig.

Trwy ddwyn ynghyd yn y ddogfen hon ragdybiaethau ariannol, safonau darparu gwasanaeth, anghenion demograffig, a materion cynllunio'r gweithlu, disgwyliar y bydd y Cyngor yn gallu ystyried rheolaeth gyffredinol ei adnoddau yn well er mwyn cyflawni ei amcanion.

Nod ariannol y Cyngor yw defnyddio adnoddau'n ofalus a chyfrifol a sicrhau cynnal a chryfhau cydnorthedd ariannol y Cyngor.

UNO EIN DOGFENNAU - CYSYLLTAU I ADNODDAU ALLWEDDOL

Mae deall y cyd-destun ariannol cyfan yn bwysig er mwyn sicrhau cyllideb gadarn a chytbwys ar gyfer y blynyddoedd nesaf gan y gwyddys y bydd cwtogi ar gyllid y Sector Cyhoeddus. Mae'r rhag-olwg ariannol yn cynnwys rhagolwg cyllideb tair blynedd. Er gwaethaf yr heriau sy'n bodoli, gall cyfleoedd godi o'r heriau hyn drwy ystyried sut y gellir darparu gwasanaethau'n wahanol ac yn well.

CHAFFAEL

Gwledigaeth y Cyngor ar gyfer caffael, fel y datganir yn ei [Strategaeth Gaffael](#), yw sicrhau gwerth am arian drwy fynd ati'n effeithiol i gaffael y gofynion ar gyfer ei wasanaeth, a dangos gwelliant parhaus yn ei weithgarwch caffael.

Mae'r Cyngor yn gwario dros £60m yn flynyddol drwy drydydd parti i ddarparu amrywiaeth eang o wasanaethau cyhoeddus. Trwy broses gaffael strategol ofalus, caiff y gwariant hwn ei dargedu ar gynorthwyo i wireddu gwledigaeth gyffredinol y Cyngor a'i Amcanion Llesiant Corfforaethol. Mae Strategaeth Gaffael y Cyngor am sicrhau'r canlynol:

- Gwerth am arian drwy seilio penderfyniadau caffael ar gyfuniad priodol o ansawdd a phris.
- Caffael gwasanaethau cyhoeddus sy'n rhoi ystyriaeth i anghenion defnyddwyr gwasanaethau, ac yn eu dewis iaith, drwy ymgynghori, ac ymgorffori Mesur y Gymraeg
- Amgylchedd iach trwy gaffael atebion cynaliadwy a thrwy gymhwyso cyflenwyr o flaen llaw yn ôl eu hanes a'u gwerthoedd cynaliadwyedd.
- Y cyfraniad mwyaf posibl tuag at ddatblygu cynaliadwy drwy sicrhau bod Egwyyddorion Datblygu Cynaliadwy Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn rhan annatod o brosesau Caffael.

Yn ystod 2023/24, byddwn yn adolygu ac yn diweddarau'r Strategaeth Gaffael fel rhan o'i hadolygiad pum mlynedd safonol i sicrhau ei bod yn gyfredol ac yn addas i'r diben. Nod yr adolygiad fydd sicrhau bod y Strategaeth yn parhau i gefnogi busnesau lleol a'r economi leol ehangach, a sicrhau bod y Cyngor yn darparu gwerth am arian wrth ddefnyddio ei adnoddau ariannol.

LLYWODRAETHU

Wrth weithredu ei gyfrifoldeb cyffredinol, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer Llywodraethu ac am sicrhau y gweithredir ei swyddogaethau'n effeithiol, a hynny'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risgiau.

Golyga hyn sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gyflawni yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol, a bod arian y cyhoedd yn cael ei ddiogelu, ei gyfrifo'n gywir, a'i ddefnyddio'n ddarvoudus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Mae ei drefniadau llywodraethu i gefnogi cyflawni ei Amcanion Llesiant Corfforaethol a'i ymrwymiad parhaus i wella lles cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol y Sir.

Mae [Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol](#) y Cyngor yn sicrhau bod y Cyngor yn gwneud y pethau cywir, yn y ffordd gywir, yn unol â'i werthoedd. Cefnogir y Cod Lleol gan [Fframwaith Sicrwydd Llywodraethu](#) sy'n nodi pa sicrwydd y mae'r Cyngor yn ceisio ei gael, a sut y gwneir hyn.

Mae'r Cod Llywodraethu Corfforaethol Lleol yn dwyn ynghyd mewn un ddogfen yr holl drefniadau llywodraethu ac atebolrwydd sydd gan y Cyngor ar waith. Mae'n seiliedig ar ganllawiau arfer gorau a nodir yn Fframwaith Sicrhau Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol 2016 CIPFA/SOLACE. Mae Cod diweddaraf 2022/23 wedi'i adolygu i ystyried newidiadau parhaus i

lywodraethu oherwydd pandemig COVID-19.

Cynhaliwyd adolygiad blynyddol o effeithiolrwydd ei lywodraethu yn erbyn Fframwaith Sicrhau Llywodraethu Da CIPFA/SOLACE. Hwn yw'r [Datganiad Llywodraethu Blynyddol](#). Mae'r broses adolygu yn cynnwys gweithdy i aelodau/swyddogion lle caiff Dogfen Fframwaith Llywodraethu'r Cyngor ei dadansoddi a'i hadolygu. Cymeradwywyd yr adolygiad o Fframwaith 2021/22 gan y Cyngor ym mis Gorffennaf 2022 gan roi sicrwydd 'uchel' bod system gadarn o graffu a chadernid ar waith. Rhaid i holl Swyddogion y Cyngor gydymffurfio â'r [Cod Ymddygiad ar gyfer Gweithwyr Llywodraeth Leol](#), tra bod yn rhaid i Gyngorwyr y Cyngor gydymffurfio â'r [Cod Ymddygiad ar gyfer Aelodau](#).

RHEOLI ASEDAU

Diben [Polisi Datblygu Asedau](#)'r Cyngor yw nodi dull Cyngor Sir Ceredigion o wneud y gorau o'i asedau drwy brydlesu, gwaredu a chaffael er mwyn cyflawni ei flaenoriaethau a'i amcanion. Mae amcanion allweddol y Polisi fel a ganlyn:

- Nodi'r prif gamau wrth fynd ati i adolygu Datblygu Asedau. Gweler y Siart Llif am y broses Datblygu Asedau (atodiad C).
- Gosod cyd-destun strategol ar gyfer rheoli tir ac adeiladau sy'n wag neu sy'n cael eu tanndefnyddio.
- Sicrhau bod gan Gyngor Sir Ceredigion y portffolio asedau mwyaf effeithiol ac addas i gyd-fynd â'i amcanion.
- Cael y refereniw mwyaf posib o'r asedau sydd dan berchnogaeth y Cyngor.
- Nodi'r asedau nad oes bellach eu hangen at eu defnydd gwreiddiol, a chael yr incwm mwyaf posib drwy eu datblygu ac/neu eu gwaredu.
- Ychwanegu at y portffolio asedau lle bo'n

briodol er mwyn cyflawni'r amcanion corfforaethol.

- Defnyddia'r Cyngor ystod o wahanol gamau gweithredu i gyflawni'r amcanion hyn, gan gynnwys cael gwared ar dir ac adeiladau sy'n wag neu nad oes eu hangen mwyach, buddsoddi mewn tir ac adeiladau i gynyddu incwm trwy gytundebau prydles, a buddsoddi i ddatblygu tir ac adeiladau ar gyfer defnyddiau masnachol neu ddefnyddiau eraill yn unol ag Amcanion Llesiant Corfforaethol y Cyngor.

Yn hollbwysig, mae hefyd yn ystyried defnydd y Cyngor o ofod. Mae hyn yn bwysig oherwydd yn ystod 2023/24 byddwn yn adolygu'r Polisi ac yn cyhoeddi Cynllun Rheoli Asedau newydd ar gyfer materion cyfredol. Yn benodol, bydd hyn yn golygu cefnogi ffyrdd newydd y Cyngor o weithio, buddsoddi mewn technoleg newydd ac ailaddasu ein hasedau at ddibenion newydd i drawsnewid y ffordd y darperir gwasanaethau i'n cwsmeriaid er mwyn sicrhau gwasanaethau cynaliadwy o ansawdd uchel ar gyfer y tymor hir.

ADNODDAU DYNOL

Sail llwyddiant Strategaeth Gorfforaethol y Cyngor yw gweithlu sy'n perfformio'n dda, ac sy'n gweithio mewn ffordd sy'n arloesol, yn ddigidol aeddfed ac yn gynaliadwy. Er mwyn cyflawni hyn, mae gennym [Cynllun Gweithlu](#), sy'n amlinellu dull y Cyngor o reoli ei weithlu i ddiwallu ei anghenion darparu gwasanaethau nawr ac yn y dyfodol. Mae'n cynnwys dadansoddi gofynion gweithlu'r sefydliad, nodi unrhyw fylchau, a chanolbwyntio ar y cynlluniau datblygu i fynd i'r afael â hwy.

Yn ystod 2023, mae Cynllun y Gweithlu yn cael ei ddiweddarau i fynd i'r afael â materion allweddol sy'n cynnwys recriwtio, cadw staff a chynllunio olyniaeth i sicrhau lefelau staffio sefydlog, gweithlu cynaliadwy a bod swyddi gwag yn cael eu llenwi â staff sydd â'r cymwysterau priodol. Yn

dilyn cyhoeddi Strategaeth Gorfforaethol newydd 2022-27, bydd y Cynllun Gweithlu wedi'i ddiweddarau yn cyd-fynd â'r Amcanion Llesiant Corfforaethol newydd. Bydd hefyd yn cefnogi ffyrdd newydd y Cyngor o weithio a gwireddu'r buddion sy'n cynnwys cynhyrchiant uwch, llai o deithio a gwell cydbwysedd rhwng bywyd a gwaith.

Mae'r [Cynllun Gweithlu diwygiedig ar gyfer 2023-2028](#) yn cydnabod yr hyn a gyflawnwyd dros gyfnod y cynllun blaenorol, y cysylltiad â strategaethau corfforaethol eraill, proffil ein gweithlu ac yn nodi pedair prif flaenoriaeth thematig i fynd i'r afael â'r heriau a nodwyd.

Dyma'r pedair blaenoriaeth thematig a nodir yn y cynllun:

1. Gwireddu potensial
2. Profiad ymgeiswyr a denu doniau
3. Ffyrdd newydd o weithio
4. Ein diwylliant

Yng Nghynllun Gweithlu 2023-2028 ceir trosolwg o bob thema cyn manylu ar y camau i'w cymryd er mwyn cyflawni gofynion y Cynllun. Ar ddiwedd y ddogfen ceir casgliad o fesurau arfaethedig i roi modd monitro cynnydd yn effeithiol dros gyfnod tair blynedd y cynllun. Disgwylir i'r Cynllun Gweithlu diwygiedig fynd drwy'r broses ddemonstrataidd i'w gymeradwyo yn ystod haf 2023.

LLESIANT GYDOL OES

Mae cynnig cymorth i bob oed a phob angen yn her sylweddol i'r Cyngor gan fod adnoddau yn brin. Mae demograffeg a phroffil y gymdeithas wedi newid yn sylweddol dros y degawd diwethaf gyda chynnydd sylweddol mewn camddefnyddio sylweddau a'i effaith, cynnydd mewn iechyd meddwl gwael a cham-drin domestig ac yn nifer y grwpiau oedran hŷn sy'n byw yng Ngheredigion. O ganlyniad, mae'r galw am rai gwasanaethau

wedi cynyddu gan roi mwy o bwysau ariannol ar y meysydd gwasanaeth hynny.

Mae'r [Strategaeth Llesiant Gydol Oes](#) yn nodi'r weledigaeth a'r dull gweithredu a ddefnyddir i drawsnewid y ffordd y cefnogir llesiant a diogelwch pobl Ceredigion.

Er mwyn cyflawni ein gweledigaeth, rydym wedi datblygu model gweithredu Llesiant Gydol Oes sydd wedi'i gynllunio i sicrhau bod pobl yn cael cymorth o'r math a'r lefel gywir, ar yr adeg gywir, er mwyn atal, lleihau neu ohirio'r angen am gymorth parhaus, ac i wneud y mwyaf o annibyniaeth pobl a'u galluogi i aros yn eu cartref eu hunain ac yn eu cymuned eu hunain lle bynnag y bo modd.

YR ECONOMI

Cyhoeddwyd [Strategaeth Economaidd](#) Ceredigion ym mis Mawrth 2021. Mae'n nodi fframwaith ar gyfer gweithredu yn ystod y cyfnod o bymtheng mlynedd hyd at 2035, gan amlinellu sut y byddwn yn gweithio gyda'n gilydd i sicrhau twf economaidd cryf, cynaliadwy a mwy gwydn i Geredigion, wedi'i greu a'i rannu gan bawb.

Yn y strategaeth sonnir am y camau gweithredu a fydd yn mynd i'r afael â'r heriau a'r cyfleoedd yn yr economi leol, gan ganolbwyntio ar bedwar prif faes blaenoriaeth sef Pobl, Menter, Lle a Chysylltedd, gyda phob adran yn amlinellu rhai o'r ymyriadau cynnar a ystyriwyd.

Bydd gwaith yn parhau ar ddatblygu'r cynlluniau gweithredu manwl yn ystod 2023/24. Mae llawer o fentrau eisoes wedi'u datblygu a'u gweithredu o dan y cyfeiriad strategol a osodwyd gan y Strategaeth Economaidd. Sicrhawyd swm sylweddol o gyllid allanol gan ystod o sefydliadau rhanddeiliaid allweddol, a bydd hyn yn galluogi gosod y sylfeini ar gyfer twf economaidd pellach. Mae'r Strategaeth yn

gyfle cyffrous i adeiladu ar seiliau cadarn Ceredigion a chefnogi economi ffyniannus uchelgeisiol ar gyfer y dyfodol.

TRECHU CALEDI & THLODI

Mae [Cynllun Llesiant Lleol Ceredigion 2023-28](#) yn cynnwys pedwar amcan llesiant ynghyd â thema drawsbynciol ar fynd i'r afael â chaledi a thlodi sy'n cysylltu â phob un o'r amcanion sy'n ymwneud â llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwyllianol.

Bydd Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion yn blaenoriaethu mynd i'r afael â chaledi a thlodi mewn ymateb i'r argyfwng costau byw, gan groesgyfeirio â chonglfeini llesiant economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwyllianol. Mae'r mecanwaith ar gyfer gweithredu'r thema trechu caledi a thlodi drwy Is-grŵp Tlodi y Bwrdd yn cynnwys rhwydwaith o sefydliadau partner sy'n craffu ar waith y Bwrdd i wella'r gwaith a wneir i fynd i'r afael â thlodi ar draws pob un o'r pedwar amcan.

GWEITHIO HYBRID

Mae'r [Strategaeth Gweithio Hybrid Dros Dro](#) yn egluro'r weledigaeth a'r dull gweithredu a ddefnyddir i sicrhau bod gan y Cyngor weithlu sydd â'r sgiliau a'r gallu i weithio mewn ffordd sy'n addas ar gyfer dyfodol y sefydliad.

Ar ôl ymateb yn dda i'r heriau cychwynnol a achoswyd gan y pandemig, symudodd y ffocws i sut y gallai'r Cyngor ddysgu o'r profiad ac adeiladu ar hynny. Gan ddefnyddio canfyddiadau ymchwil ac ymgysylltu â staff, datblygwyd y Strategaeth Gweithio Hybrid i nodi'r egwyddorion a'r broses ar gyfer gweithredu model gweithio hybrid sy'n cynnal y lefel uchel ofynnol o ran darpariaeth gwasanaeth tra hefyd yn rhoi mwy o hyblygrwydd i weithwyr wrth gydbwysu

eu bywyd gwaith a chartref.

Bydd y polisi dros dro mewn grym am 12 mis er mwyn rhoi modd treialu gweithio'n hybrid wrth i'r rheolwyr a'n gweithlu ganfod ffordd newydd effeithiol o weithio ar ôl y pandemig. Wrth i'r cyfnod interim ddod i ben yn ystod 2023, cynhelir adolygiad o'r trefniadau gweithio gyda golwg ar ddatblygu Polisi Gweithio Hybrid parhaol.

HOUSING

Mae [Strategaeth Dai](#) sydd wedi'i diweddarau ar gyfer 2023-28 wedi'i datblygu yn ystod 2023 sy'n nodi gweledigaeth ac uchelgeisiau tai'r Cyngor ar gyfer y cyfnod 2023 i 2028. Rydym wrthi'n ymgynghori ar y strategaeth newydd a byddwn yn bwrw ymlaen â hi i'w mabwysiadu ym mis Hydref 2023.

Gweledigaeth y strategaeth newydd yw: *bydd digon o letyau addas a chynaliadwy i gwrdd ag anghenion preswylwyr nawr ac yn y dyfodol*. Rydym yn cydnabod y rôl bwysig mae tai yn chwarae ynghyd a'i ddylanwad ar iechyd a llesiant unigolion, teuluoedd a'r gymuned ehangach.

Mae'n ymateb i heriau allweddol, gan gynnwys darlun y dirwasgiad economaidd cenedlaethol, newidiadau deddfwriaethol, yr arferiad o pandemig COVID-19 a'r broblem ffosffadau sy'n effeithio ar ddatblygiad yn y Sir, sydd i gyd yn chwarae ei ran wrth effeithio tai Ceredigion.

Dwy brif flaenoriaeth y Strategaeth newydd yw:

- Cynyddu cyflenwad a gwella amodau tai.
- Cefnogi preswylwyr yn gartrefi a chymunedau ei hunan.

Mae'r [Strategaeth Dai](#) bresennol, sy'n dod i ben yn 2023, ar gael ar wefan y Cyngor.

EIN PERFFORMIAD

Sut yr ydym yn Meincnodi ein Perfformiad

Mae'r Cyngor yn monitro ac yn meincnodi ei pherfformiad yn rheolaidd fel rhan o'i threfniadau rheoli perfformiad cyfredol. Mae meincnodi perfformiad yn cyfrannu at ein heffeithlonrwydd ac effeithlonrwydd wrth alluogi ni i adnabod arferion gorau a chyfluoedd i wella.

Gyda'r newid deddfwriaeth yn pryderu llywodraethiad y prif gynghorau yn 2021, cafodd y set genedlaethol o Fesuriadau Atebolrwydd Perfformiad (PAMs), a defnyddiwyd ar draws y ddau ar hugain cyngor yn Gymru i'w diddymu.

Yn y gorffennol, mae Ceredigion wedi perfformio yn dda yn erbyn y mesuriadau yma. Yn y flwyddyn gyfan ddiwethaf o recordio'r PAMs yn 2019/20, casglwyd dau ddeg un mesuriad, gyda Cheredigion yn cyflawni 14 neu 72% ohonynt ar darged, 3 neu 14% arall ychydig oddi wrth y targed a 4 neu 13% i ffwrdd o'r targed yn arwyddocaol.

Yn dilyn y newid i ddeddfwriaeth, rydym nawr yn defnyddio pedwar prif ddull o feincnodi rheolaidd; ein Cynlluniau Busnes Lefel 1, a set o fesuriadau meincnodi allweddol, set o fesuriadau meincnodi cymunedol ac asesiad cyfnodol o berfformiad unigol yn erbyn y dangosyddion llesiant cenedlaethol. Mae'r tudalennau dilynol yn darparu crynodeb o'r canlyniadau yma.

Perfformiad Cynllun Busnes

Mae ein perfformiad cynllun busnes yn cael ei monitro triwyr Bwrdd Perfformiad, ac ar sail gyfredol, gan y Grŵp Arweiniol. Ar ddiwedd 2022/23 mae ein perfformiad yn dangos bod 72% o'n mesurau ar darged a 71% o'n hamcanion naill ai'n gyflawn neu'n unol â'r amserlen (gweler y siartiau isod ar y chwith). Mae'r mesurau a'r amcanion oddi ar y targed yn cael eu craffu'n fanylach gan y Bwrdd Perfformiad a'r Grŵp Arweiniol.

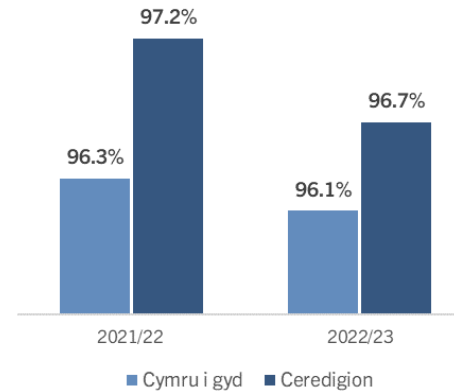
Gwerth am Arian

Gall Gwerth am Arian cael i'w diffinio fel y perthynas rhwng yr Economi, Effeithiolrwydd ac Effeithlonrwydd. Effeithiolrwydd ac Effeithlonrwydd. Mae'n term sy'n cael i'w denfyddio i asesu os bod y Cyngor wedi cael y budd mwyaf o'r nwyddau a'r gwasanaethau y mae'n eu caffael ac yn eu darparu o fewn

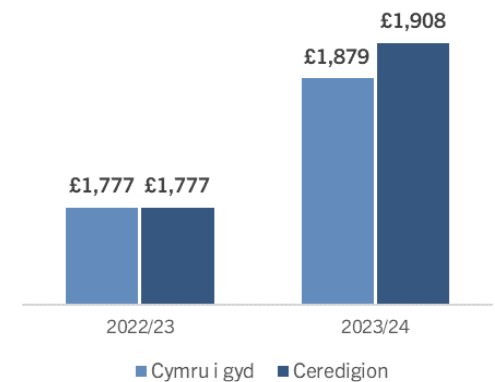
cyfyngiadau'r adnoddau cyfyngedig sy'n wynebu'r Cyngor.

Er enghraifft, mae dau fesur effeithlonrwydd allweddol, sef casglu Treth y Cyngor ac ardrethi Annomestig (busnes), yn parhau i fod yn uwch na'r cyfartaledd o hyd, er bod y pandemig COVID-19 wedi effeithio ar gyfraddau casglu yn genedlaethol.

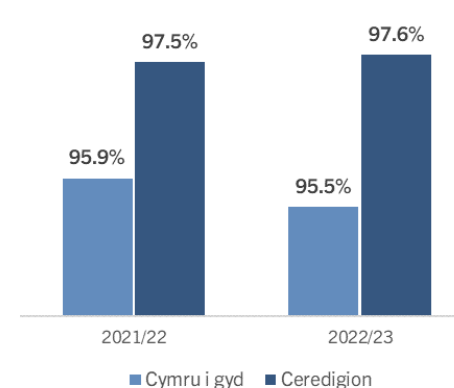
Cyfraddau casglu'r dreth gyron

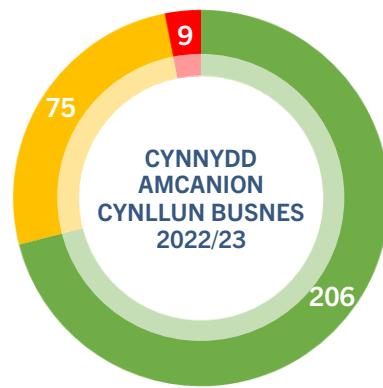
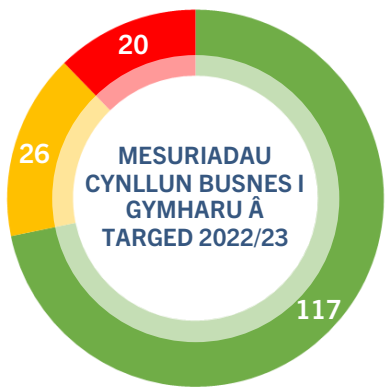
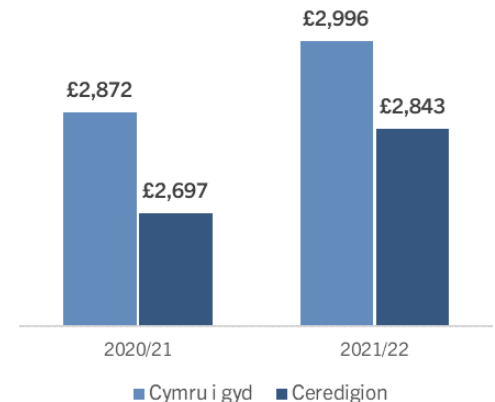
Treth gyngor band D gyfartalog

Cyfraddau casglu ardrethu annomestig

Gwariant alldro referniw

- Ar targed: 117 (72%)
- Oddi ar y targed gan llai na 15%: 26 (16%)
- Oddi ar y targed gan mwy na 15%: 20 (12%)

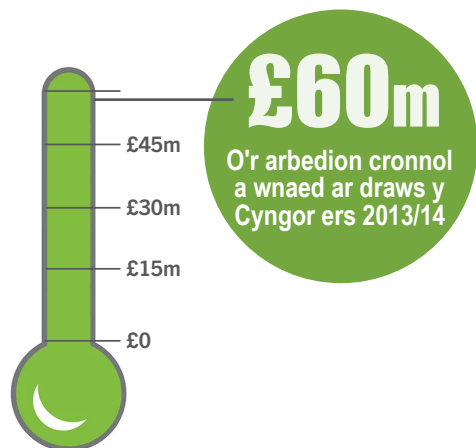
- Ar amser / wedi cwblhau: 206 (71%)
- Ar y gweill ond ar ei ôl hi: 75 (26%)
- Heb cychwyn / heb cwblhau: 9 (3%)

Mae'r Dreth Gyngor Band 'D' gyfartalog, a ddefnyddir yn aml fel cymharydd rhwng gwahanol Siroedd, yn dangos bod cyfraddau presennol ychydig yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol ledled Cymru sef £1,908, tra bod ein harbedion cronrol a wnaed dros y deng mlynedd diwethaf yn gwneud cyfanswm o £60m drwy ailstrwythuro, prosiectau ailgynllunio a thrawsnewid gwasanaethau. Roedd gwariant alldro refeniw y pen yn £2,843 am y flwyddyn llawn ddiwethaf a gwariant a gyllidebwyd ar gyfer y flwyddyn gyfredol 2023/24 yn £3,173.

Mesuriadau Perfformiad Alweddol

Mae'r Cyngor yn defnyddio amrywiaeth o ddangosyddion perfformio i fonitro pa mor dda mae ein gwasanaethau yn perfformio wrth gyrraedd anghenion defnyddwyr gwasanaeth ac er mwyn mesur effeithlonrwydd a gwerth am arian.

Maent yn mesur perfformiad ar draws ystod eang o wasanaethau'r Cyngor gan gynnwys: rheolaeth ariannol, addysg, tai, gwasanaethau hamdden, rheolaeth gwastraff a glanhau strydoedd. Mae'r tudalennau dilynol (49-50)

yn darparu detholiad o'r mesuriadau yma, yn dangos perfformiad y Cyngor i gymharu â'i chymdogion agosaf yn rhanbarthau canolbarth a de canolbarth Cymru. Mae'r data a darparwyd yn cynnwys y canlyniadau ar gyfer y flwyddyn llawn ddiwethaf ac mae'r cyfnod amser wedi nodi ar bob siart unigol.

Dangosyddion Cenedlaethol Llesiant Cymru

Mae'r 46 o ddangosyddion llesiant cenedlaethol wedi'u cynllunio i gynrychioli'r canlyniadau i Gymru a'i phobl a fydd yn helpu i ddangos cynnydd tuag at y 7 Nod Llesiant Cenedlaethol.

Nid ydynt yn ddangosyddion perfformiad yn benodol ar gyfer y Cyngor, maent yn ganlyniadau sirol, y mae'r Cyngor, ynghyd â chyrff cyhoeddus eraill, yn cyfrannu atynt. Fodd bynnag, rydym yn adolygu cyfraniad Ceredigion at y dangosyddion hyn o bryd i'w gilydd. Cynhaliwyd yr olaf o'r ymarferion hyn yn 2022 fel Atodiad 9 Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion 2022.

Mae adroddiad blynyddol 'Llesiant Cymru' yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed yng Nghymru tuag at gyflawni'r 7 Nod Llesiant Cenedlaethol sy'n tynnu ar ganlyniadau'r dangosyddion cenedlaethol diweddaraf.

Cynlluniau i'r Dyfodol

Mae'r Cyngor yn gweithio'n rhagweithiol gyda Data Cymru a phob un o'r 21 o gynghorau eraill ledled y wlad i gefnogi datblygiad yr Offeryn Data Hunanasesu newydd. Mae'r Offeryn, a ddatblygwyd gan Data Cymru, yn darparu mynediad i ystod eang o ddata perfformiad ar draws gwasanaethau llywodraeth leol.

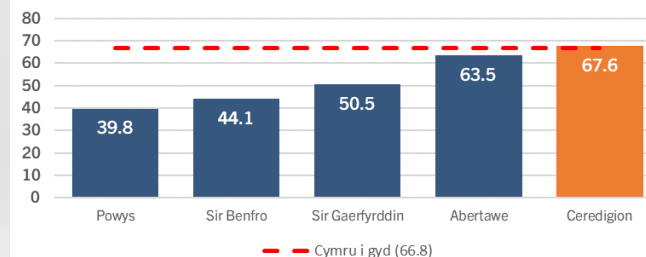
Bydd gwaith pellach yn digwydd yn ystod 2023 a 2024 i gryfhau'r mesurau a llenwi bylchau mewn data megis asesu gwerth am arian, rheoli asedau ac ymgynghori.

MESURIADAU PERFFORMIAD ALLWEDDOL

Atal Digartrefedd

% o deuluoedd sydd wedi'u hatal rhag bod yn ddigartref anghyfreithlon (2021/22)

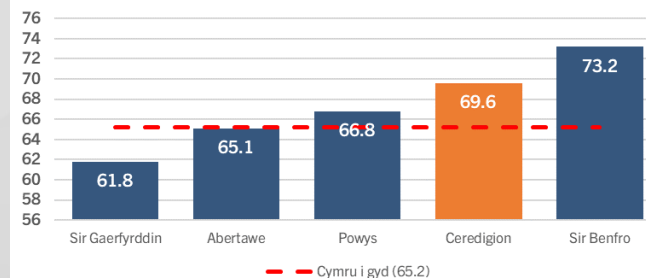
▼ Canran

Ailgylchu

Canran o wastraff a gafodd ei aildefnyddio, ei ailgylchu neu ei gompostio (2021/22)

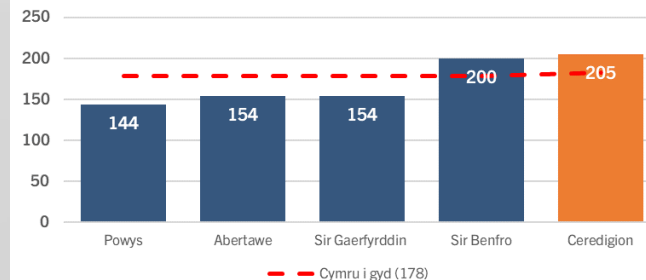
▼ Canran

Casglu Gwastraff

Y cilogramau o wastraff cartrefi a gynhyrchwyd fesul unigolyn (2021/22)

▼ Kgs

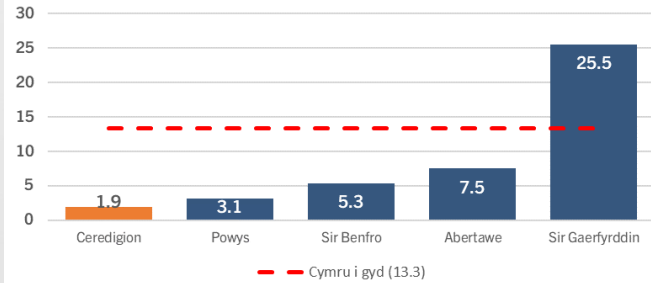

MESURAU PERFFORMIAD ALLWEDDOL

Tipio Anghyfreithlon

Nifer yr achosion o dipio anghyfreithlon a gofnodwyd fesul 1,000 o'r boblogaeth (2021/22)

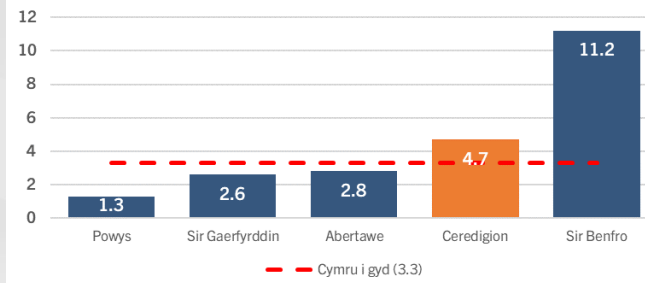
▼ Nifer

Dysgu Cymunedol

Nifer y dysgwyr sydd wedi cofrestru ar gyfer dysgu cymunedol awdurdod lleol fesul 1,000 o'r boblogaeth (2021/22)

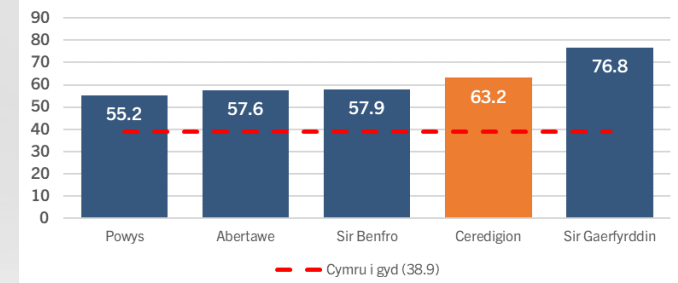
▼ Nifer

Cwswela Ysgol

Nifer y plant a phobl ifanc a gafodd gwnsela yng Nghymru fesul 1,000 o'r boblogaeth 10-18 oed (2021/22)

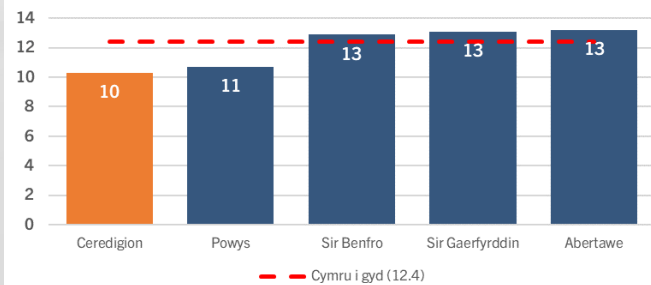
▼ Nifer

Prentisiaethau

Nifer y dysgwyr sydd wedi cofrestru ar raglenni prentisiaeth fesul 1,000 o'r boblogaeth (2021/22)

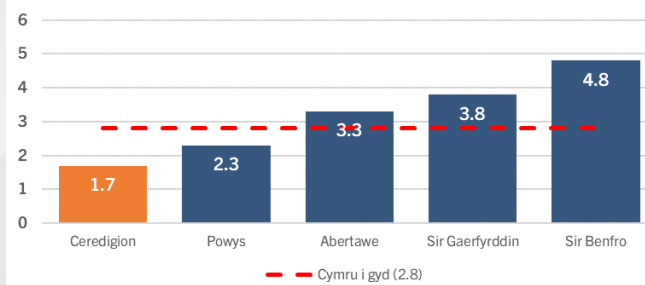
▼ Nifer

Ddim mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant

Gadawyr ysgol Blwyddyn 13 y gwyddys nad ydynt mewn Addysg, Hyfforddiant na Chyflogaeth (2022)

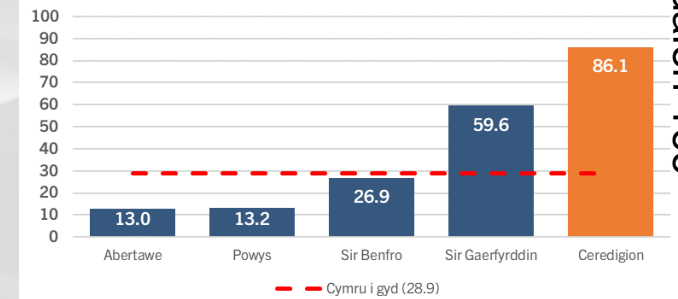
▼ Canran

Ysgolion Cyfrwng Cymraeg

Canran yr ysgolion cynradd cyfrwng Cymraeg (2021-22)

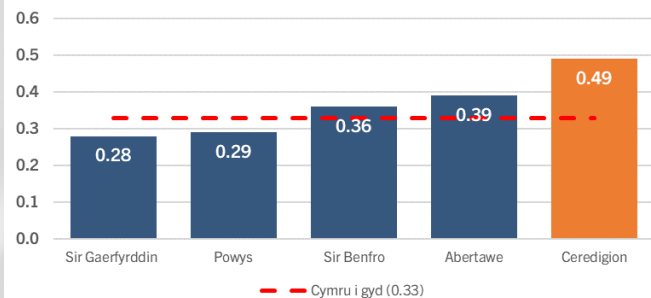
▼ Canran

Cwynion a Dderbyniwyd gan yr Awdurdod Lleol

Nifer y cwynion a dderbyniwyd fesul 1,000 o drigolion (2022/23)

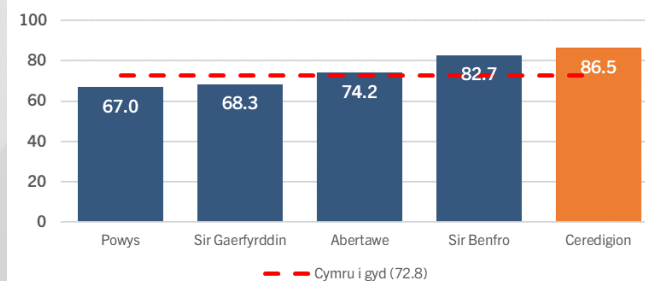
▼ Nifer

Cinio Ysgol Am Ddim

Canran y disgyblion cymwys a fanteisiodd ar y cynnig o brydau ysgol am ddim (2021/22)

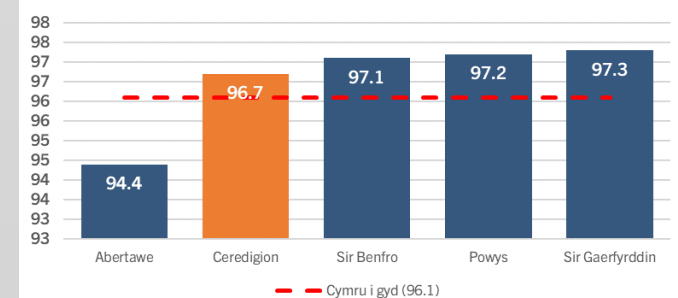
▼ Canran

Casglu Treth y Cyngor

Canran Treth y Cyngor a gasglwyd (2022-2023)

▼ Canran

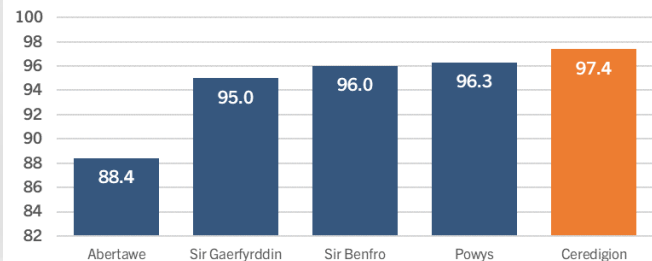

MESURAU CYMUNEDOL EHANGACH

Goroesi Busnes

Canran goroesi 1 flwyddyn o fentrau newydd yn 2020
(Demograffeg Busnes 2021, ONS)

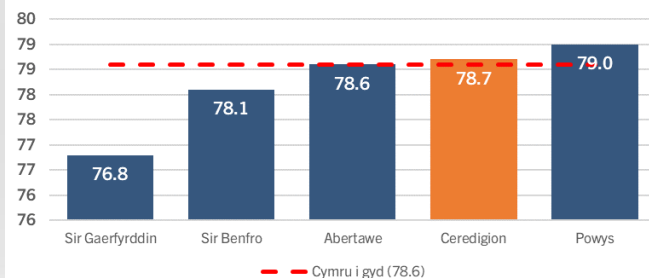
▼ Canran

Iechyd Cyffredinol

Canran y boblogaeth sydd mewn iechyd da neu dda iawn
(ONS Cyfrifiad 2021)

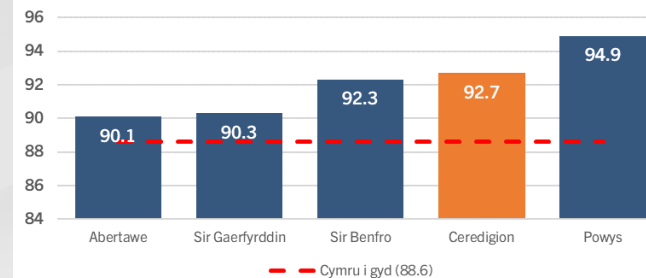
▼ Canran

Boddhad gyda'r Ardal Leol

Canran yr oedolion (16+) sy'n fodlon â'u hardal leol fel lle i fyw
(Arolwg Cenedlaethol Cymru 2021-2022)

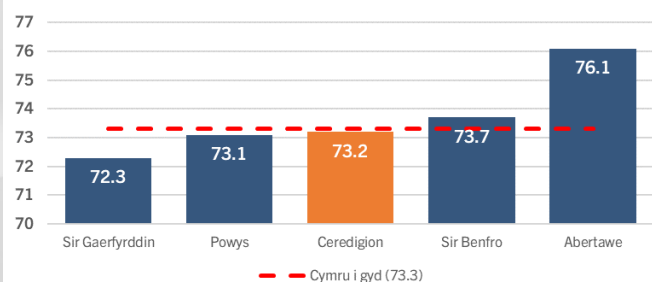
▼ Canran

Cyfradd Cyflogaeth

Cyfradd cyflogaeth Ionawr 2022 i Rhagfyr 2022
(ONS Arolwg Poblogaeth Blynnyddol)

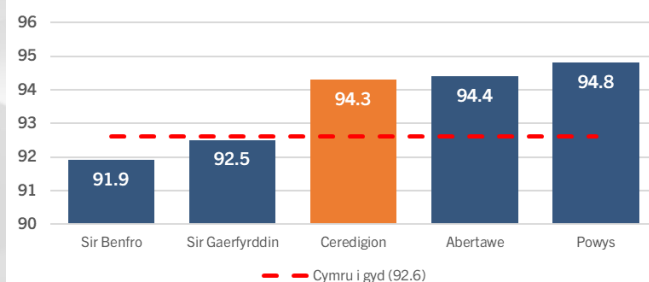
▼ Canran

Ymddygiadau Iach

Canran y bobl sydd â dau neu fwy o ymddygiadau iach
(Arolwg Cenedlaethol Cymru 2021-22 a 2022/23)

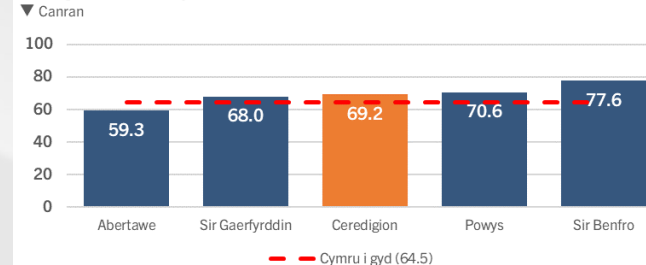
▼ Canran

Cydlyniant Cymunedol

Canran y bobl sy'n cytuno eu bod yn perthyn i'r ardal; bod pobl o gefndiroedd gwahanol yn cyd-dynnu'n dda; a bod pobl yn trin ei gilydd â pharch
(Arolwg Cenedlaethol Cymru 2021/22)

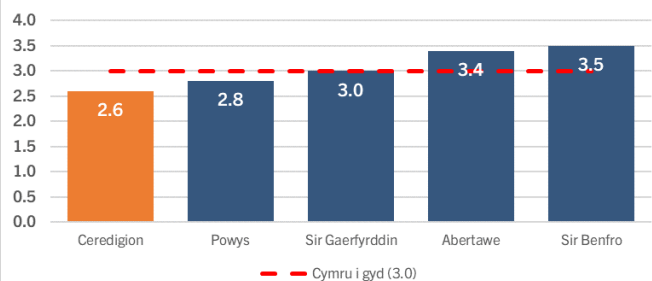
▼ Canran

Diweithdra

Cyfradd ddiweithdra Ionawr 2022 i Rhagfyr 2022
(ONS Arolwg Poblogaeth Blynnyddol)

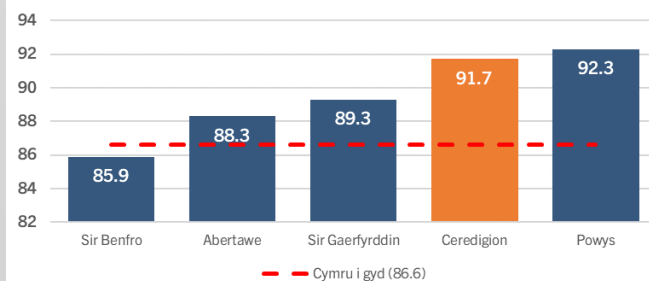
▼ Canran

Sgiliau a Chymwysterau

Canran yr oedolion o oedran gweithio sydd wedi cymhwyso i Lefel 2 neu uwch (Y flwyddyn yn diweddu Rhagfyr 2022)

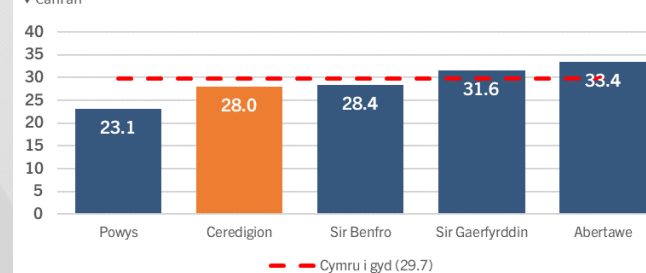
▼ Canran

Gwneud Penderfyniadau

Canran y bobl sy'n teimlo y gallant ddylanwadu ar benderfyniadau sy'n effeithio ar eu hardaloedd lleol
(Arolwg Cenedlaethol Cymru 2021/22)

▼ Canran

Dweud eich dweud

Rydym yn croesawu eich barn ar yr adroddiad hwn a pherfformiad y Cyngor. Cysylltwch unrhyw bryd.

Cysylltwch â Ni

✉ **Post:**

Cyngor Sir Ceredigion
Canolfan Rheidol
Rhodfa Padarn
Llanbadarn Fawr
Aberystwyth
Ceredigion
SY23 3UE

☎ **Ffôn :**

01545 570881

Mae Fersiwn **Testun Plaen** neu Fersiwn **Hawdd ei Ddarllen** o'r ddogfen yma ar gael o Gyngor Sir Ceredigion

www.ceredigion.gov.uk

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL**Adroddiad i'r:** Cabinet**Dyddiad y Cyfarfod:** 7 Tachwedd 2023**Teitl:** Adroddiad Blynyddol o Gwynion, Canmoliaeth a Rhyddid Gwybodaeth (2022-2023)**Pwrpas yr adroddiad:** Rhoi trosolwg cynhwysfawr i'r Cabinet o weithgarwch Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth (gan gynnwys Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol) a dderbyniwyd gan yr Awdurdod Lleol rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2023. Mae'r adroddiad hwn hefyd yn darparu gwybodaeth am weithgarwch cwynion a gyfeiriwyd at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn ystod y cyfnod adrodd hwn.**Er:** Gwybodaeth**Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:****Y Cyngorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor ac Aelod Cabinet ar gyfer Gwasanaethau Democraidd, Polisi, Perfformiad a Phobl a Threfniadaeth****Cyflwyniad**

Mae'r adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth yn ymwneud â gweithgaredd Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth y Cyngor rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2023. Rhestrir yr adroddiad ei hun fel **Atodiad 1** ac mae'n cynnwys gwybodaeth benodol am nifer a math y ganmoliaeth a dderbyniwyd, y gwahanol gamau cwynion, perfformiad a chanlyniadau sy'n ymwneud â'r rhain a gwybodaeth am gydymffurfio â deddfwriaeth Rhyddid Gwybodaeth a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol.

Mae adroddiad sy'n manylu ar weithgarwch canmoliaeth a chwynion mewn perthynas â'r Gwasanaethau Cymdeithasol wedi'i gynnwys fel **Atodiad 2**, a darperir gwybodaeth am y gwersi a ddysgwyd o ganlyniad i gwynion (corfforaethol) yn **Atodiad 3**. Mae'r prif adroddiad yn cynnwys adran am y cyswllt a dderbyniwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ("yr Ombwdsmon") yn ystod y cyfnod adrodd. Mae Llythyr Blynyddol yr Ombwdsmon at y Cyngor wedi'i gynnwys fel **Atodiad 4**, ac mae hyn yn rhoi rhagor o fanylion am holl weithgarwch yr Ombwdsmon ar gyfer Ceredigion, yn ogystal ag ar gyfer cyngorau eraill ledled Cymru. Er gwybodaeth, bydd ateb ffurfiol yn cael ei roi i'r Ombwdsmon, yn dilyn trafodaethau yng Nghyfarfod Pwyllgor y Cabinet i gadarnhau bod yr holl gamau yn ei llythyr wedi'u cyflawni.

Mae **Atodiad 5** yn rhoi crynodeb o'r holl achosion Datrysiaid Cynnar / Setliad Gwirfoddol a gynigiwyd gan yr Ombwdsmon yn ystod y flwyddyn adrodd, y cytunwyd ar bob un ohonynt gan y Cyngor.

Cyflwynwyd yr adroddiad hwn i Gyfarfod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 27^{ain} Medi 2023, ac wedi hynny, yng Nghyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau

Corfforaethol ar 19^{eg} Hydref 2023. Nodwyd cynnwys yr adroddiad hwn gan y ddau bwyllgor.

Dyma'r pedwerydd adroddiad yn olynol lle na ddechreuwyd ymchwiliadau Ombwdsmon nac adroddiadau ffurfiol mewn perthynas â chwynion a wnaed yn erbyn y Cyngor. Er bod llai o atgyfeiriadau gan yr Ombwdsmon yn ystod y flwyddyn adrodd hon, mae gan y Cyngor cyfradd cyson uchel o Setliadau Datrysiaid Cynnar/Gwirfoddol.

Cydnabyddir felly fod heriau'n parhau mewn perthynas â chymhlethdod a maint y gwaith a brosesir gan y Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth, sydd yn anochel yn cael effaith ar allu'r tîm i gyflawni amcanion perfformiad mewn perthynas ag amserlenni a bennwyd yn statudol.

Trosolwg Bras:

- ↑ **465** Canmoliaeth a dderbyniwyd
- ↑ **403** Proseswyd ymholiadau gan y Gwasanaeth Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth
- ↑ **144** Cwynion a dderbyniwyd: **Cam 1 = 96** **Cam 2 = 48**
- ↓ **35** 'Cysylltiadau' a dderbyniwyd gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
- ↑ **882** Ceisiadau Rhyddid Gwybodaeth a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol wedi'u prosesu gan y Gwasanaeth Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth

Y Sefyllfa Bresennol

- Cafwyd llawer mwy o ganmoliaeth yn ystod y cyfnod adrodd hwn. Mae gwella'r ffordd y caiff canmoliaeth ei dderbyn yn parhau i fod yn elfen y mae angen i'r Tîm Cwynion a'r Rhyddid Gwybodaeth weithio arno, ond mae hyn yn cael ei ohirio oherwydd cyfyngiadau capasiti.
- Derbyniodd y gwasanaeth nifer fwy o ymholiadau - llawer ohonynt naill ai wedi eu dyrannu i'r meysydd gwasanaeth priodol i'w datrys yn rhagweithiol, neu roedd angen ymatebion ffurfiol er mwyn egluro pam na ellid ymdrin â materion o'r fath o dan y gweithdrefnau cwynion.
- Mae'n werth nodi mai nifer y cwynion a dderbyniwyd gan y Cyngor oedd y trydydd isaf yng Nghymru.
- Mae angen llawer iawn o waith i atal cwynion Cam 1 rhag cynyddu i Gam 2 yn ddiangen oherwydd na fu'n bosibl ymateb o fewn yr amserlen ragnodedig o ddeg diwrnod gwaith.
- Mae cydymffurfio ag amserlenni Cam 2 hefyd angen sylw, yn ogystal â'r diffygion wrth ymdrin â chwynion a gafodd eu cyfeirio at yr Ombwdsmon. Mae'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth yn parhau i wynebu heriau wrth geisio bodloni'r gofynion cynyddol yn nifer y ganmoliaeth, cwynion a gweithgarwch Rhyddid Gwybodaeth.
- Fel y nodwyd uchod, roedd llai o atgyfeiriadau gan yr Ombwdsmon na llynedd, ond nifer y Setliadau Datrysiaid Cynnar / Gwirfoddol yw'r uchaf yng Nghymru.
- Cwynion am faterion Casglu Sbwriel a Chynllunio yw'r prif resymau o hyd dros gwynion; Fodd bynnag, mae'r gwasanaethau hyn yn cael eu rhagflaenu i ddenu cwynion a rhaid cymryd y rhain mewn cyd-destun â lefel y gweithgarwch a wneir gan y ddau faes gwasanaeth hyn.

- Mae cydymffurfio â therfynau amser y Rheoliadau Rhyddid Gwybodaeth a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol angen gwelliant sylweddol.

Meysydd i ffocysu arnynt

- Gwella ymlyniad gydag amserlenni a ragnodir mewn cwynion a pholisïau/deddfwriaeth Rhyddid Gwybodaeth / Rheolaeth Gwybodaeth Amgylcheddol
- Cynyddu gwytnwch o fewn y Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth
- Atgyfnerthu'r egwyddor bod cwynion yn gyfrifoldeb i'r Cyngor yn ei chyfanrwydd
- Darparu rhaglen hyfforddi gynhwysfawr ar ymdrin â chwynion
- Gwella system ar gyfer casglu canmoliaeth a data ynghylch gwersi a ddysgwyd
- Parhau gydag ymagwedd agored, eglur ac sy'n canolbwyntio ar y dinesydd wrth ddatrys pryderon

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Oes Aseiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam

Nid oes unrhyw Aseiad Effaith Integredig wedi'i gwblhau oherwydd nad oes newid polisi na gwasanaeth wedi'i gynnig yn yr adroddiad hwn.

Crynodeb o'r Aseiad Effaith Integredig:

Hirdymor:	Amherthnasol
Cydweithio:	Amherthnasol
Cynnwys:	Amherthnasol
Atal:	Amherthnasol
Integreiddio:	Amherthnasol

Argymhelliad / Argymhellion:

1. Nodi cynnwys Adroddiad Blynyddol y Cyngor am Sylwadau o Ganmoliaeth, Cwynion a Gweithgarwch Rhyddid Gwybodaeth 2022-23 (Atodiad 1)
2. Nodi cynnwys Llythyr Blynyddol yr Ombwdsmon (Atodiad 4)
3. Cytuno i barhau i ymgysylltu â gwaith Awdurdod Safonau Cwynion yr Ombwdsmon – gan gynnwys cael gafael ar hyfforddiant a rhoi data perfformiad
4. Rhoi gwybod i'r Ombwdsmon am ganlyniad ystyriaethau'r Cyngor a'r camau gweithredu arfaethedig
5. Nodi'r adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol, lle gwnaeth y Pwyllgor *'gytuno i nodi cynnwys yr adroddiad hwn cyn ei gyflwyno yng nghyfarfod y Cabinet ar 7fed Tachwedd 2023.'*

Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:

Er mwyn sicrhau gwelliant parhaus a sicrhau bod yr Aelodau etholedig yn ymwybodol o berfformiad y Cyngor o ran Sylwadau o Ganmoliaeth, Cwynion, Rhyddid Gwybodaeth/Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol a Gweithgarwch yr Ombwdsmon.

Trosolwg a Craffu:

Trafodwyd yr atodiadau sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn yng nghyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol ar 19 Hydref 2023.

Fframwaith Polisi:

Polisi Pryderon a Chwynion
Polisi a Gweithdrefnau Cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol
Polisi Rhyddid Gwybodaeth
Polisi Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

Mae Ceredigion yn sefydliad sy'n addas i'r diben er mwyn cyflenwi gwasanaethau sy'n gwella i ddiwallu anghenion ein dinasyddion.

Goblygiadau Cyllid a Chaffael:

Amherthnasol

Goblygiadau cyfreithiol:

Amherthnasol

Goblygiadau staffio:

Amherthnasol

Goblygiadau eiddo / asedau:

Amherthnasol

Risg(iau):

Mae risg o niwed i enw da'r Awdurdod Lleol pe na bai'r mecanweithiau ar gyfer cadw at ein gofynion statudol o ran ymdrin â chwynion a hawliau mynediad at wybodaeth (yn benodol Rhyddid Gwybodaeth a Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol) yn gadarn.

Pwerau Statudol:

Amherthnasol

Papurau Cefndir:

Amherthnasol

Atodiadau:

Atodiad 1 - Adroddiad Sylwadau o Ganmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth 2022-2023

Atodiad 2 – Adroddiad Sylwadau o Ganmoliaeth a Chwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol 2022-2023

Atodiad 3 – Nodi Gwersi o Gwynion

Atodiad 4 – Llythyr Blynyddol yr Ombwdsmon (dyddiedig 17^{eg} Awst 2023)

Atodiad 5 – Crynodebau o Ddatrysiad Cynnar/Setliadau Gwirfoddol yr Ombwdsmon

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Alun Williams, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd

Swyddog Adrodd:

Marie-Neige Hadfield, Rheolwr Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth

Dyddiad:

23 Hydref 2023

Adroddiad Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth

Cyngor Sir
CEREDIGION
County Council

2022 – 2023

Cynnwys

1. Cyflwyniad	Tudalennau 3-4
2. Canmoliaeth a dderbyniwyd	Tudalennau 5-6
3. Data a Dadansoddiad Cwynion	Tudalennau 7-10
4. Cwynion i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru	Tudalen10- 11
5. Ceisiadau a dderbyniwyd o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth (DRhG) a'r Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol (RhGA)	Tudalennau 11-12
6. Atodiadau <ul style="list-style-type: none"> - Atodiad 2: Adroddiad Canmoliaeth a Chwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol 2022-2023 - Atodiad 3: Adnabod Gwersi o Gwynion - Atodiad 4: Llythyr Blynyddol yr Ombwdsmon - Atodiad 5: Crynodebau Datrysiad Cynnar yr Ombwdsmon / Datrysiadau Gwirfoddol 	

1. Cyflwyniad

- 1.1 Bydd yr adroddiad hwn yn darparu gwybodaeth am nifer y **Canmoliaeth, Cwynion** a Cheisiadau gwybodaeth a dderbyniwyd o dan **Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth (DRhG) 2000**, a **Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol (RhGA) 2004** yn ystod y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2022 a 31 Mawrth 2023.
- 1.2 Bydd rhannau o'r adroddiad yn canolbwyntio ar reolaeth a pherfformiad pob un o rwymedigaethau statudol a gweithdrefnol y Cyngor mewn perthynas â rheoli cwynion a mynediad at hawliau gwybodaeth sydd yn disgyn oddi fewn i gyfrifoldeb y Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth. Mae'r ddeddfwriaeth/polisiâu amrywiol wedi'u hamlinellu isod:
- * **Polisi Pryderon a Chwynion Enghreifftiol (Corfforaethol) 2020**
 - * **Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014**
 - * **Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 (DRhG)**
 - * **Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004 (RhGA)**
- 1.3 Mae'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth yn dîm bach, sy'n cynnwys 3.8 aelod o staff, ac mae'n gyfrifol am y swyddogaeth weinyddol o dan y ddeddfwriaeth a'r polisiâu uchod, gan gynnwys unrhyw achosion a gyfeiriwyd at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ("yr Ombwdsmon"). Mae'r Tîm Cwynion a rhyddid Gwybodaeth yn darparu cyngor, cymorth a chefnogaeth i swyddogion y Cyngor ar lefel gorfforaethol, yn ogystal ag i ysgolion - o dan gytundeb partneriaeth.
- 1.4 Yn dilyn ffurfio'r **Awdurdod Safonau Cwynion (ASC)** o dan **Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2019**, mae'n ofynnol i bob awdurdod cyhoeddus ledled Cymru gyflwyno eu gweithgarwch cwynion i'r ASC bob chwarter. Mae'r wybodaeth hon ar gael am ddim ar wefan yr Ombwdsmon.
- 1.5 Mae'r Cyngor yn parhau i weithio'n gadarnhaol gyda'r Ombwdsmon a bydd Adran 4 yr adroddiad hwn yn rhoi manylion y **cwynion a gyfeiriwyd at yr Ombwdsmon** yn ystod y flwyddyn adrodd hon. Mae'n werth nodi mai dyma'r pedwerydd cyfnod adrodd yn olynol lle na lansiwyd ymchwiliadau ffurfiol i gŵyn yn erbyn Cyngor Sir Ceredigion. Fodd bynnag, cydnabyddir bod y Cyngor wedi profi y nifer uchaf o achosion sydd angen ymyrraeth gan yr Ombwdsmon (o'i gymharu ag Awdurdodau Lleol eraill). Cyfeirir at achosion o'r fath fel Penderfyniad Cynnar/Setliad Gwirfoddol a byddant yn cael sylw manylach isod.
- 1.6 Mae datrys unrhyw bryderon a dderbynnir gan ddinasyddion a defnyddwyr gwasanaethau yn parhau i fod yn flaenoriaeth uchel a gwneir pob ymdrech i gyflawni canlyniadau boddhaol pan ddaw achosion o'r fath i'n sylw. Oherwydd yr ymdrechion parhaus a'r cydweithio cadarnhaol rhwng staff a rheolwyr ar draws y Cyngor, mae'n llawer mwy effeithiol datrys pryderon pan gânt eu derbyn fel 'ymholiad', heb orfod cychwyn y weithdrefn gwyno ffurfiol.

- 1.7 Ymdrinwyd â chyfanswm o **403 o ymholiadau** gan y Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth yn ystod y cyfnod adrodd hwn. Fodd bynnag, nid oes gan y gwasanaeth alluoedd adrodd digonol eto a all nodi faint o'r ymholiadau hyn oedd angen eu datrys yn dilyn hynny drwy weithdrefn gwyno (fwyaf priodol).
- 1.8 Bydd yr adroddiad hwn yn darparu rhywfaint o wybodaeth am gwynion ar lefel gorfforaethol, h.y. data ynghylch cwynion a reolir o dan bolisiau **corfforaethol** a **Gwasanaethau Cymdeithasol**. Mae'r ddau yn cynnwys **proses dau gam**, ond mae'r gofynion a'r amserlenni a nodir ym mhob un o'r rhain yn wahanol.
- 1.9 Lluniwyd adroddiad sy'n crynhoi'r trefniadau o dan bolisi cwynion statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol, sydd hefyd yn darparu dadansoddiad o'r holl ganmoliaeth a chwynion a dderbyniwyd yn ystod 2022-2023, i'w gynnwys yn adroddiad perfformiad Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol. Dylid ystyried y ddogfen hon ar y cyd â'r adroddiad hwn ac fe'i cynhwysir fel **Atodiad 2**.
- 1.10 Felly, bydd yr adroddiad hwn yn rhoi trosolwg o'r polisi corfforaethol a manylion ychwanegol ynghylch nifer, tueddiadau a chanlyniadau cwynion a gofrestrwyd ar gyfer y cyfnod adrodd hwn (2022-2023).
- 1.11 Mae'r Polisi Pryderon a Chwynion corfforaethol yn cynnwys dau gam;
- **Cam 1 yw'r cam anffurfiol a rhaid ei gwblhau o fewn deg diwrnod gwaith**
 - **Mae Cam 2 yn gofyn am ymchwiliad ffurfiol, ar lefel a ystyrir yn rhesymol ac yn gymesur â'r materion sy'n cael eu codi.**
- 1.12 Mae'n sail i ethos ar gyfer sicrhau bod datrys cwynion yn effeithiol yn argymhell fel a ganlyn: '**Ymchwilio unwaith, ymchwilio'n dda**'. O bryd i'w gilydd gall ymchwiliadau ffurfiol o dan Gam 2 gymryd mwy o amser na'r **20 diwrnod gwaith** amlinellir yny polisi. Fodd bynnag, gwneir pob ymdrech i roi gwybod i'r achwynydd am unrhyw oedi a phryd y dylent ddisgwyl derbyn ymateb ffurfiol y Cyngor.
- 1.13 Darperir gwybodaeth am berfformiad y Cyngor yn hyn o beth yn yr adroddiad hwn, ond y flaenoriaeth o hyd yw sicrhau bod ymchwiliad cadarn ac ystyrllon yn cael ei gynnal – hyd yn oed os yw hyn yn cymryd mwy o amser na'r amserlenni rhagnodedig. Cydnabyddir fodd bynnag fod heriau sylweddol sy'n gysylltiedig â pharhad gwasanaeth o fewn y Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth unwaith eto wedi effeithio ar allu'r Gwasanaeth i gynnal cyfathrebu effeithiol ag achwynwyr mewn rhai achosion.
- 1.14 Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol (SAC) ar gyfer Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd yn gyfrifol am bob cwyn a gweithgaredd Rhyddid Gwybodaeth o fewn y Cyngor a bydd yn codi materion sy'n peri pryder i aelod(au) perthnasol y Grŵp Arweinyddiaeth. Yn ogystal, y SAC yw Uwch Swyddog enwebu'r Cyngor ar gyfer yr Ombwdsmon a Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (SCG) mewn perthynas â chwynion a pherfformiad Rhyddid Gwybodaeth, yn y drefn honno.

2. Canmoliaeth

- 2.1 Mae'r holl ganmoliaeth a dderbynnir gan ddefnyddwyr gwasanaeth yn cael eu recordio a'u monitro'n rheolaidd. Defnyddir adborth cadarnhaol o'r fath i **rannu a hyrwyddo arfer da** lle bynnag y bo modd. Mae canmoliaeth yn ffynhonnell anogaeth bod staff y Cyngor yn darparu gwasanaeth gwerthfawr ac uchel i'r rhai sydd yn eu derbyn.
- 2.2 Efallai y bydd cyfleoedd hefyd yn bodoli i rannu arfer da y tu hwnt i'r meysydd gwasanaeth sy'n derbyn yr adborth cadarnhaol, gan y gall hyn helpu i fabwysiadu dulliau sydd wedi'u profi o ddarparu gwasanaethau effeithiol ar lefel ehangach.
- 2.3 Mae'r tabl isod yn dangos nifer y ganmoliaeth a dderbyniwyd ar gyfer pob maes gwasanaeth yn ystod 2022-2023, ynghyd â'r data ar gyfer y ddau gyfnod adrodd cyn hyn:

Gwasanaeth	2020 – 2021	2021 – 2022	2022 – 2023
Cyswllt Cwsmeriaid & TGCh	37	29	44
Gwasanaethau Democraataidd	-	2	3
Economi ac Adfywio	11	14	12
Cyllid a Chaffael	24	5	6
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	26	25	33
Llywodraethu a Chyfreithiol	-	1	3
Pobl a Threfniadaeth	-	-	-
Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd	3	5	16
Porth Cymorth Cynnar	344	29	57
Porth Cynnal	72	27	78
Porth Gofal	169	77	139
Ysgolion a Dysgu Gydol Oes	11	4	5
*Corfforaethol	117	6	69
Cyfanswm	814	224	465

* Adborth cadarnhaol a ddarperir yn gyffredinol (tuag at holl weithlu'r Cyngor) a thuag at swyddfa'r Prif Weithredwr a Chyfarwyddwyr Corfforaethol

- 2.4 Mae'n werth nodi bod y Cyngor **ond yn** cofnodi canmoliaeth a dderbynnir o **ffynonellau allanol**. O ganlyniad, bydd gwasanaethau sydd ag ychydig iawn, neu ddim, cyswllt uniongyrchol â'r cyhoedd yn llai tebygol o dderbyn unrhyw adborth cadarnhaol a fyddai'n gymwys i'w gynnwys yn yr adroddiad hwn. Felly, nid yw absenoldeb data a gofnodir yn erbyn rhai gwasanaethau yn arwydd o ddiffyg gwerthfawrogiad o'u harferion gwaith nac unrhyw adlewyrchiad o'u perfformiad cyffredinol.
- 2.5 Gall digwyddiadauddylanwadu ar ATA yn ystod cyfnod adrodd penodol, e.e. derbyniwyd nifer sylweddol o ganmoliaeth i Porth Cymorth Cynnar ac ar lefel 'gorfforaethol', yn ystod 2020 – 2021. Mae hyn yn gyson â'r ymdrechion rhyfeddol a wnaed gan swyddogion yn ystod anterth y pandemig coronafeirws (cyhoeddi blychau bwyd, cefnogaeth i ofalwyr ac ati).
- 2.6 Digwyddodd tuedd debyg yn ystod y cyfnod adrodd hwn lle cofnodwyd nifer o ganmoliaeth ar lefel 'gorfforaethol'; priodolwyd hyn yn bennaf i lwyddiant yr Eisteddfod Genedlaethol, a gynhaliwyd yn Nhregaron yn ystod Awst 2022.

2.7 Ciplun o ganmoliaeth a dderbyniwyd yn ystod 2022 – 2023

"Hoffwn ddweud cymaint mwynheais yn fawr y digwyddiadau diweddar a gynhaliwyd trwy Borth Cymorth Cynnar yn y Bandstand a Chanolfan Deuluol Penparcau. Dysgais lawer a mwynheais wnïo fy het ficed yn arbennig. Rwy'n gobeithio y bydd mwy o ddigwyddiadau fel hyn yn y dyfodol." - Porth Cymorth Cynnar -

"Arbennig! Wedi treulio llawer o amser 'ma. Bocsys adar, gliter, smwddis, gwallt, trefnu blodau, wal ddringo - gwych. Plant wrth eu bodd. Digon o weithgareddau amrywiol. Diolch!" - Ysgolion a Dysgu Gydol Oes -

"Neges fer i ddiolch i chi am gefnogi'r sesiynau dros yr wythnosau diwethaf ac am rannu'r wybodaeth. Mae'r hyn rydych chi'n ei wneud gyda'r Canolfannau Croeso [Ffoaduriaid Wcreineg] yn arbennig - diolch yn fawr iawn." - Polisi, Pherfformiad a Diogelu'r Cyhoedd -

"Mae eich cefnogaeth a'ch cyngor wedi bod yn hynod werthfawr; Ni allaf ddiolch digon ichi." - Corfforaethol -

"Diolch i'r holl staff am drefnu'r Parti Nadolig yn Hafan Deg. Braf oedd gweld pawb heddiw. Bwyd, cerddoriaeth ac anrhegion hyfryd i bawb." - Porth Cynnal -

"Hoffwn ddiolch i staff am yr holl waith y maent yn ei wneud o fewn Clic" - Cyswllt Cwsmeriaid -

"Ymwelais â chanolbarth Cymru yn ddiweddar gan ymweld â Rhaeadr, Pontarfynach ac yna Aberystwyth ar hyd ffordd y mynydd. Cefais amser bendigedig ac roeddwn eisiau mynegi fy modlonrwydd gyda'r gwasanaethau lleol yn enwedig yn ystod y cyfnod anodd hwn." - Corfforaethol -

"Ar ein gwyliau byr diweddar yn Nhregaron, teithiom yn y car i bob pwynt o'r cwmpawd. Gwnaeth cyflwr ardderchog yr holl ffyrdd, boed yn briffyrdd A neu'n lonydd troellog cul, argraff amom wrth i ni deithio o gwmpas. Diolch yn fawr iawn am gyfrannu at ymweliad cyntaf plaserus â'ch gwlad." - Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol -

"Hoffwn ddiolch i'r swyddogion sydd wedi ei gwneud hi'n bosibl lledu ac ail-wynebu llwybr isaf Pen Dinas, fel y sylwais heddiw wrth gerdded ar y bryn. Bydd hyn yn gwneud gwahaniaeth mawr i bobl yr ardal yn ogystal â thwristiaid, gan gynyddu mynediad i bobl â phroblemau symudedd a chyfrannu at eu lles." - Economi ac Adfywio -

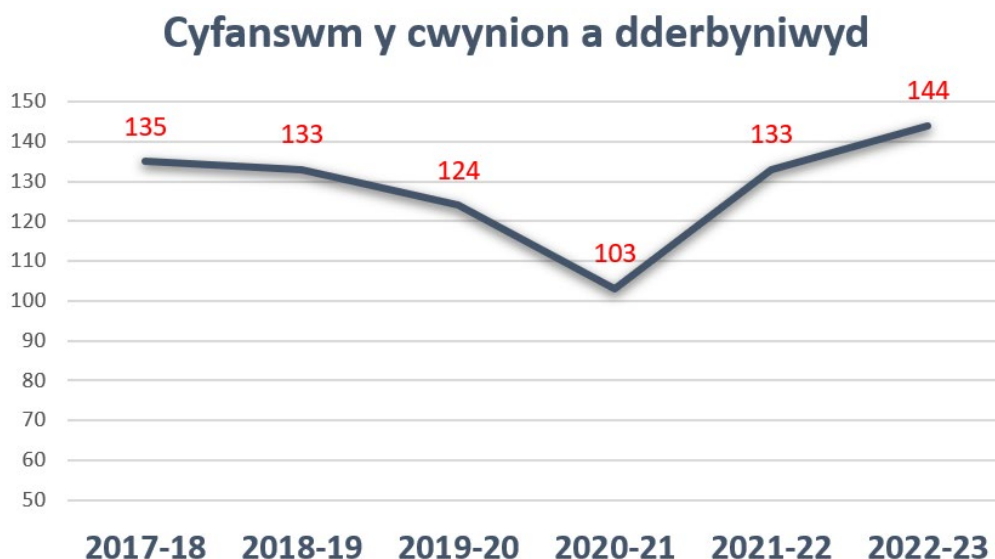
"Fel arfer, rwyf mor ddiolchgar am y ffordd wych yr ydych wedi ein helpu ac yn parhau i ddarparu cefnogaeth. Mae eich effeithlonrwydd yn rhagorol ac mae eich cyngor ar bob mater yn gyfeillgar, yn drylwyr, ac yn galonogol iawn i mi." - Porth Cynnal -

"Diolch o waelod ein calonnau am yr holl ofal a chariad a ddangosasoch ac a roesoch i X. Roedd mor hapus ac yn caru pob un ohonoch, rhoddasoch iddo flynyddoedd gorau ei fywyd." - Porth Gofal -

"Roeddwn i eisiau dweud diolch enfawr am y seremoni ddoe: roedd yn berffaith! Roedden ni eisiau priodas agos gyda'n huned deuluol fach a dyna beth gawson ni. Rydych chi wedi rhoi atgofion inni eu trysori am byth." - Cyswllt Cwsmeriaid -

3. Cwynion

- 3.1 Mae'r siart isod yn dangos **cyfanswm y cwynion** a dderbynnir gan y Cyngor bob blwyddyn. Nid yw hyn yn cynnwys nifer y ceisiadau am wasanaeth, ymholiadau neu bryderon y gellid eu datrys gan y gwasanaeth(au) perthnasol ar sail ragweithiol neu'r rhai nad oeddent o fewn cylch gwaith y polisiâu cwynion: e.e. achosion lle'r oedd llwybr apêl amgen ar gael, neu os ystyriwyd bod y mater sy'n cael ei gwyno yn *'benderfyniad a wnaed yn briodol'*. Dyma pryd mae'r Cyngor yn cymryd camau sy'n gwbl gyfreithlon ac sy'n cael ei gefnogi gan ddeddfwriaeth a/neu bolisi.

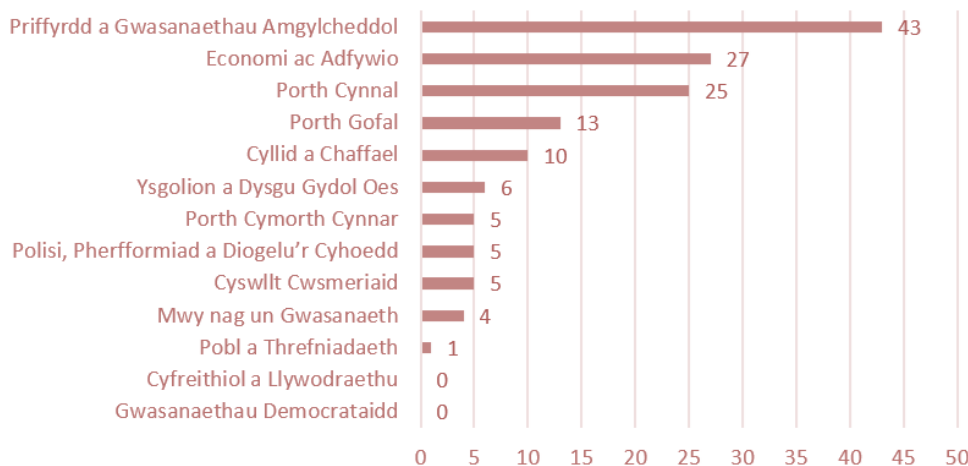
- 3.2 Mae'r tabl isod yn gwahanu **cwynion fesul cam**, ar gyfer pob un o'r blynyddoedd adrodd y cyfeirir atynt uchod.

Blwyddyn	Cyfnod 1	Cyfnod 2	Cyfanswm
2017-18	96	39	135
2018-19	92	40	133
2019-20	85	39	124
2020-21	61	42	103
2021-22	73	60	133
2022-23	96	48	144

- 3.3 Ni dderbyniwyd unrhyw gwynion yn ystod 2022-2023 ynghylch darpariaeth (neu ddiffyg hynny) **gwasanaethau Cymraeg** ar draws y Cyngor, ac ni dderbyniwyd unrhyw atgyfeiriadau gan Gomisiynydd y Gymraeg.
- 3.4 I roi'r uchod yn ei gyd-destun, mae'n werth nodi bod y Cyngor wedi cofnodi **95,421** o ymholiadau yn ystod 2022-2023.

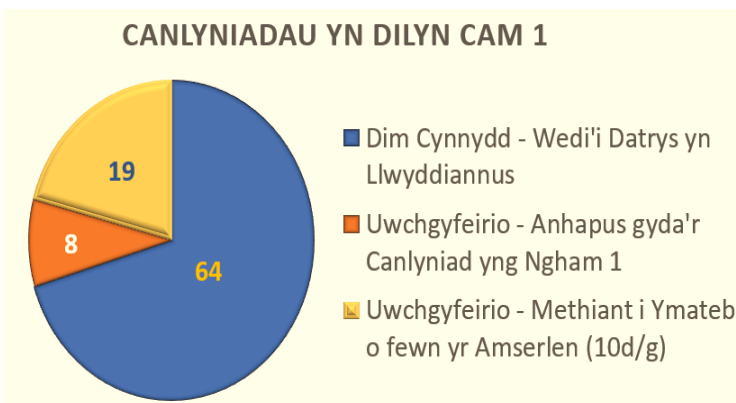
3.5 Mae'r siart hon yn dangos dadansoddiad cwynion gan y Gwasanaeth ac mae hefyd yn darparu categori 'aml-wasanaeth' ychwanegol, a ddefnyddir pan fydd cwynion yn rhychwantu mwy nag un maes gwasanaeth.

Cwynion yn ôl Gwasanaeth

3.6 Mae'r wybodaeth ganlynol yn cyfeirio at nifer y cwynion a gaewyd yn ystod y flwyddyn adrodd hon. Sylwch fod gwahaniaeth rhwng nifer y cwynion a dderbyniwyd a'r rhai a ddaeth i ben yn ystod 2022-2023, mae hyn oherwydd yr amser sydd ei angen i ymchwilio ac ymateb i gwynion (e.e. cofnodir bod cynw a dderbyniwyd ar 31 Mawrth 2022 wedi ei derbyn yn ystod 2021-2022, ond oni bai bod y gŵyn ar gau ar y diwrnod y derbyniwyd, bydd y canlyniad yn cael ei gynnwys yn Adroddiad Blynyddol 2022-2023).

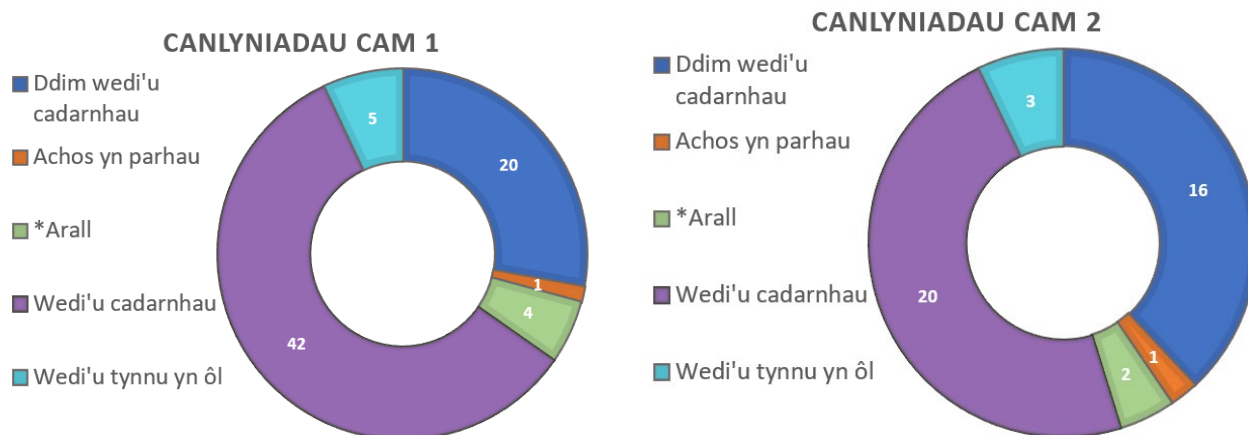
3.7 Darparwyd dadansoddiad o'r cwynion Cyfnod 1 a ddaeth i ben yn ystod 2022-2023 isod ac mae'n dangos nifer yr achosion a oedd: wedi'u datrys yn llwyddiannus, wedi'u codi i ymchwiliad ffurfiol o dan Gam 2 (pe bai'r achwynydd yn anfodlon â'r canlyniad), a nifer y cwynion y bu'n rhaid eu codi i Gam 2 oherwydd methiant y Cyngor i ymateb o fewn yr amserlen a ragnodir ar gyfer cwynion Cyfnod 1 (deg diwrnod gwaith). Mae'r ail siart yn dangos y gwahanol resymau pam gafwyd ymchwiliwyd i gwynion yng Ngham 2. Fe sylwch yr ystyriwyd 15 cynw ar unwaith trwy gam ffurfiol, a ganiateir o dan y polisi ac a fydd fel arfer yn digwydd pan dderbynnir cwynion difrifol, neu'r rhai sy'n ymwneud â chyswllt gan yr Ombwdsmon.

RHESYMAU DROS SYMYD YMLAEN I GAM 2

- 3.8 Dangosir canlyniadau pob un o'r **72 cwyn Cam 1** a gaewyd yn ystod 2022-2023 isod. Mae'r categori y cyfeirir ato fel '**Arall**' yn cynrychioli unrhyw gwynion a ystyriwyd yn ddiweddarach o dan **broses wahanol** neu a ystyriwyd yn ddiweddarach i fod yn berthnasol i **gwmpas** y polisi cwynion (e.e. lle dylid dilyn polisi amgen neu os daeth yn amlwg na ddylid ystyried y mater penodol fel 'cwyn'). Mae'r un peth yn wir am y **42 cwyn Cam 2** yr ymchwiliwyd iddynt o dan y polisi corfforaethol ac a ddaeth i ben yn ystod 2022-2023.

- 3.9 Cafodd cyfanswm o **19 o gwynion Cam 1** eu **codi** i Gam 2 oherwydd bod yr **amserlen 10 diwrnod gwaith yn cael ei rhagori**. Mae hyn yn gyson â'r Polisi Cwynion Enghreifftiol a gyhoeddwyd gan yr Ombwdsmon yn unol â rheoliadau'r Awdurdod Safonau Cwynion (CSA). Mae hyn yn cynrychioli **17%** o holl gwynion Cam 1 ac mae'n dangos bod angen gwelliannau i sicrhau cydymffurfiaeth â'r polisi Cam 1.

- 3.10 O'r **42 cwyn Cam 2** yr ymchwiliwyd iddynt yn ystod y cyfnod adrodd hwn, caewyd **15** achos o **fewn yr amserlen ragnodedig o 20 diwrnod gwaith**. Mae hyn yn cynrychioli **36%** yn unig o'r holl gwynion ffurfiol sydd wedi cael eu cau o fewn amserlenni a nodwyd. Unwaith eto, **mae angen llawer iawn o welliant** i sicrhau bod cwynion yn cael eu hymchwilio a'u hymateb yn brydlon. Mae'n debygol y bydd gwelliannau o'r fath yn lleihau nifer yr atgyfeiriadau i'r Ombwdsmon.

3.11 Nodi gwersi o gwynion

- 3.12 Gwnaed pob ymdrech drwy gydol y cyfnod adrodd hwn i gasglu mwy o wybodaeth am y gwersi a **nodwyd o ganlyniad i gwynion** a thynnu sylw at y **gwelliannau a'r** cyfleoedd sy'n codi ohonynt. Yn anffodus, mae'r system gofnodi gyfredol ar gyfer cwynion yn anghydnaws ar gyfer dadansoddiad manwl fesul achos; fodd bynnag, adolygwyd yr holl gwynion a gadarnhawyd at ddibenion cyflwyno gwybodaeth am y gwersi a nodwyd yn yr adroddiad hwn.

- 3.13 Er y dylai fod cyfleoedd bob amser i rannu arfer da, yn amlach na pheidio mae gwelliannau'n cael eu nodi pan fydd cwyn yn cael ei **gadarnhau**. Darperir gwybodaeth yn **Atodiad 3** sy'n rhestru'r gwahanol strategaethau, gwelliannau a chyfleoedd hyfforddi sydd i gyd wedi codi o ganlyniad i gwyn.

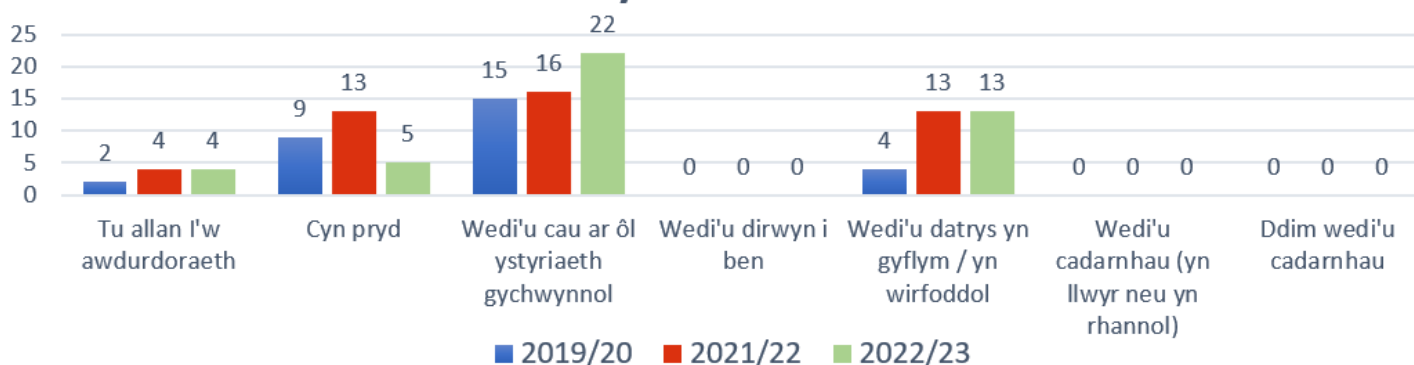
- 3.14 Yn dilyn ystyriaeth gan wahanol bwyllgorau democrataidd pan gyflwynwyd Adroddiad Blynyddol y Canmoliaeth, Cwynion a'r Rhyddid Gwybodaeth yn 2022, gwnaed cais am fwy o wybodaeth am gwynion lle ystyriwyd **bod 'cyfathrebu'** yn ffactor sylweddol. Felly, mae dadansoddiad wedi'i wneud mewn perthynas â hyn ac, er bod **cyfathrebu gwael yn nodwedd o'r rhan fwyaf o gwynion**, mae gwybodaeth wedi'i chasglu i benderfynu ar yr achosion lle mai dyma'r prif ffactor, neu o leiaf agwedd sylweddol ar y mater sy'n arwain at gŵyn.
- 3.15 O'r **106** cwyn gorfforaethol a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod adrodd hwn, roedd **56 achos** yn cyfeirio'n uniongyrchol at **ddiffyg cyfathrebu** ar ran y Cyngor. O'r rhain, cododd **39 cwyn** yn syml o ganlyniad i **'fethiant i ymateb'** gwasanaeth i bobl. Rhaid crybwyll hefyd bod y **Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth** wedi wynebu heriau sylweddol o **ran cynnal cyfathrebu** â'r rhai sy'n cysylltu â'r gwasanaeth (naill ai yn ystod y broses gwyno neu wrth geisio datrys y nifer helaeth o ymholiadau a dderbynnir).
- 3.16 Mae'r prif resymau a roddir dros y diffygion cyfathrebu yn cyfeirio'n bennaf at **ddiffyg adnoddau a phroblemau sydd ar gael** wrth **ddyrranu ceisiadau am wasanaeth** a/neu **ymholiadau**. Rhaid edrych ar hyn yng nghyd-destun y **galwadau cynyddol** gan y cyhoedd a **chymhlethdod ychwanegol** y materion sy'n codi.

4. Cwynion i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

- 4.1 Mae gwybodaeth am nifer y cwynion a gyfeiriwyd at yr Ombwdsmon yn ystod y flwyddyn adrodd wedi'i nodi yn **Llythyr Blynyddol yr Ombwdsmon**, a ddarperir yn **Atodiad 4**. Mae'r ddogfen hon yn rhoi rhywfaint o fanylion ynghylch y **meysydd gwasanaeth** sydd wedi bod yn gysylltiedig ag atgyfeiriadau i'r Ombwdsmon, yn ogystal â'u **canlyniadau**.
- 4.2 Er i'r Cyngor dderbyn **llai o atgyfeiriadau** i'r Ombwdsmon yn ystod 2022-2023 – cyfanswm o **35**, o'i gymharu â **52** o gysylltiadau yn ystod 2021-2022, mae nifer yr achosion a gafodd eu datrys drwy **Benderfyniad Cynnar / Setliad Gwirfoddol** yn gyson â'r llynedd, gyda chyfanswm o **13 achos**. Unwaith eto, **ni chynhaliodd yr Ombwdsmon unrhyw ymchwiliadau** i gwynion a gyfeiriwyd at ei swyddfa, er y cydnabyddir bod Ceredigion wedi derbyn y gyfran uchaf o ymyriadau'r Ombwdsmon o'i gymharu â chynghorau eraill ledled Cymru.
- 4.3 **Mae cyfathrebu gwael** yn parhau i fod yn thema allweddol mewn perthynas â chwynion a wneir i'r Ombwdsmon. Darperir **crynodebau** o'r achosion sydd angen ymyrraeth gan yr Ombwdsmon yn **Atodiad 5** (mewn perthynas â holl wasanaethau'r Cyngor), ac mae'n amlwg bod yr heriau sydd wedi wynebu'r Tîm **Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth** yn benodol, wedi cael **effaith** ar y gallu i ddarparu **gwasanaeth trin cwynion effeithiol**. Unwaith eto, mae hyn o ganlyniad i'r galwadau ar y tîm bach, sy'n delio â chwynion, Rhyddid Gwybodaeth a RhGA, ac yn rhoi cyngor a chymorth i ysgolion o dan Gytundeb Partneriaeth dynodedig.

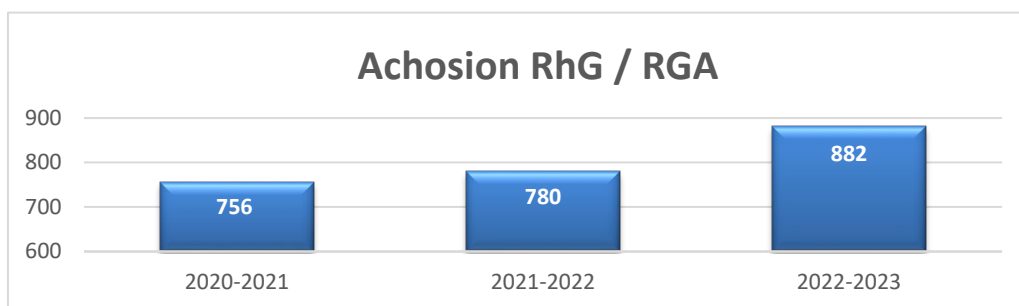
- 4.4 Mae'r nifer uchel o **'ymholiadau'** (nad ydynt efallai ynddynt eu hunain yn syml - gan y bydd y rhain yn cynnwys achosion lle nad yw'r polisi cwynion yn berthnasol, ond sy'n gofyn am ymateb cynhwysfawr serch hynny) yn **ffactor allweddol** wrth ddefnyddio adnoddau hanfodol i agwedd ar waith na ellir ei fesur. Gwaethygyd hyn ymhellach gan **absenoldeb** staff ac **addysg a hyfforddiant** aelod newydd o staff.
- 4.5 Mae'n galonogol nodi bod **31** o'r **44 cwyn a gaewyd** gan yr Ombwdsmon yn ystod 2022-2023, naill ai'n **gynamserol (5)**, **y tu allan i awdurdodaeth (4)** neu, yn y **mwyafrif** o achosion **(22)** caeodd yr Ombwdsmon **y gŵyn yn dilyn eu hasesiad cychwynnol**. Mae hyn yn awgrymu bod y **camau** a gymerwyd gan y Cyngor yn **rhesymol ac yn gymesur**, ac na ellid cyflawni unrhyw beth pellach gan yr Ombwdsmon wrth gynnal adolygiad o'r achos.
- 4.6 Mae'r graff a ddarperir isod yn dangos canlyniadau'r holl gwynion a gaewyd gan yr Ombwdsmon yn ystod y tair blynedd adrodd ddiwethaf:

Canlyniadau Ombwdsmon

5. Ceisiadau a dderbyniwyd o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth (DRhG) a'r Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol (EIR)

- 5.1 Yn ystod y cyfnod adrodd hwn, derbyniodd y Cyngor gyfanswm o **882** o geisiadau am wybodaeth o dan Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 (DRhG) neu Reoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2004 (RhGA). O'r rhain, cafodd **13** achos eu codi i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol (SAC) Polisi, Perfformiad a Gwarchod y Cyhoedd a oedd yn gofyn am Adolygiad Mewnol.
- 5.2 Mae hyn yn dangos cynnydd bach o'i gymharu â blynyddoedd blaenorol, fel y dangosir isod:

- 5.3 Yn ogystal, gwnaed **9 cwyn** i **Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (SCG)**, a datryswyd pob un ohonynt heb weithredu pellach. Mae hyn yn parhau i fod yn gyson â'r flwyddyn adrodd flaenorol, a gofnodwyd 9 atgyfeiriad i'r SCG yn ogystal.
- 5.4 Roedd **cydymffurfiaeth** y Cyngor â bodloni'r amserlenni a nodir o dan ddeddfwriaeth Rhyddid Gwybodaeth a'r Rheoliadau RhGA (20 diwrnod gwaith, gyda chaniatâd RhGA i gymryd hyd at **40 diwrnod gwaith** os yw'r wybodaeth y gofynnwyd amdani yn swmpus) yn destun pryder, sydd wedi ysgogi cryn dipyn o waith i godi ymwybyddiaeth o rwymedigaethau statudol y Cyngor yn hyn o beth.
- 5.5 Nodir **dadansoddiad** o nifer y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth ac EIR a dderbyniwyd yn ôl y **Gwasanaeth** isod.

Gwasanaeth	Derbyniwyd FOIs	EIRs a dderbyniwyd
Cyswllt Cwsmeriaid & TGCh	68	-
Gwasanaethau Democrataidd	18	-
Economi ac Adfywio	61	38
Cyllid a Chaffael	172	-
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	64	31
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	7	-
Pobl a Threfniadaeth	58	-
Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd	123	10
Porth Cymorth Cynnar	12	1
Porth Cynnal	63	-
Porth Gofal	87	-
Ysgolion a Dysgu Gydol Oes	60	-
Mwy nad un Gwasanaeth	9	-
Cyfanswm	802	80

Adroddiad Canmoliaeth a Chwynion Gwasanaethau Cymdeithasol 2022-2023

Canmoliaeth

Derbyniwyd cyfanswm o **217 o ganmoliaethau** gan ddefnyddwyr gwasanaeth a/neu eu cynrychiolwyr yn ystod y cyfnod adrodd hwn. Mae hyn yn fwy na dwbl y nifer o ganmoliaeth a gofnodwyd ar gyfer y Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod 2021-2022 (cyfanswm o 104). Mae rhai enghreifftiau o'r canmoliaeth a dderbyniwyd isod.

Gwasanaeth	Canmoliaeth a dderbyniwyd
Porth Cynnal	78
Porth Gofal	139
Cyfanswm	217

"Fel erioed, rwy'n ddiolchgar iawn am y ffordd wych yr ydych wedi ein helpu ac yn parhau i ddarparu cefnogaeth. Mae eich effeithlonrwydd yn rhagorol ac mae eich cyngor ar bob mater yn gyfeillgar, yn drylwyr ac yn galonogol iawn i mi."

"Roedd (defnyddiwr y gwasanaeth) yn ddiolchgar am y prynhawn ac wedi mwynhau cwrdd â ni i gyd, gan wybod bod y gefnogaeth yno pe bai ei hangen arni." – Ymyrraeth Cynnar

Diolch / Diolch o waelod ein calonnau am yr holl ofal a chariad a ddangosoch ac a roesoch i X. Roedd mor hapus ac yn eich caru chi i gyd, a rhoesoch flynyddoedd gorau ei fywyd iddo. – Porth Gofal

"Diolch am eich holl gymorth a chefnogaeth dros y misoedd diwethaf, roedd fy mam-gu a'r teulu cyfan yn ei werthfawrogi." - Gwasanaethau Uniongyrchol

"Mae'r dull cyfannol rydych chi'n ei ddefnyddio yn rhagorol ac rwy'n dymuno y gallai eraill sy'n addysgu eu hunain er mwyn gweithio ym maes gofal cymdeithasol gael rhywfaint o'ch mewnwelediad o ran sut y dylid gwneud pethau a chael yr amser a'r adnoddau i wneud hynny. Unwaith eto, rydych chi'n weithiwr cymdeithasol hollol wych a dylai fod mwy fel chi." - Llesiant Meddwl

"Rydym yn falch iawn o'r ymateb cyflym gan y Gwasanaeth ThG. Roedden nhw'n glir yn eu cyfathrebu, yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i ni drwyddi draw, ac wedi darparu cefnogaeth werthfawr i alluogi fy mam, sy'n 93 oed, i fod yn llawer mwy diogel a hyderus yn ei chartref ei hun. Mae hyn wedi bod o fudd mawr i mi a gweddill y teulu, gan ein bod wedi bod yn poeni'n fawr amdani. Rydym yn ddiolchgar iawn am yr help a'r gefnogaeth." – Gwasanaeth Therapi Galwedigaethol

"Diolch yn fawr iawn am gynnig nifer o gyfleoedd a diolch yn fawr am eich cefnogaeth garedig." - Gwasanaeth Brysbennu ac Asesu Integredig

Adroddiad Cwynion

Cyflwyniad

Bydd yr adroddiad hwn yn cyfeirio'n benodol at yr holl **ganmoliaethau a chwynion Gwasanaethau Cymdeithasol** a dderbyniwyd yn ystod 2022 – 2023. Bydd y data hefyd yn cael ei gynnwys fel rhan o Adroddiad Blynyddol Canmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth y Cyngor ar gyfer 2022 – 2023, ar lefel gorfforaethol, a gyhoeddir yn ddiweddarach yn y flwyddyn.

Mae'r Cyngor wedi gweithredu'r gofynion statudol Llywodraeth Cymru a amlinellir yn Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru) 2014 a **Rheoliadau Gweithdrefn Cynrychiolaeth (Cymru) 2014**. Mae'r rheoliadau hyn yn sail i **Bolisi Cwynion Gwasanaethau Cymdeithasol** y Cyngor ei hun, a fydd yn cael ei adolygu yn ystod y flwyddyn sydd i ddod. Cymeradwywyd y Polisi cyfredol gan bwyllgor Cabinet y Cyngor ar 17 Mawrth 2020, ac mae'n nodi'n bennaf y cyfrifoldebau a roddwyd ar staff o fewn Gwasanaethau **Porth Cynnal a Phorth Gofal**, yn ogystal â'r **Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth**. Mae hyn yn hyrwyddo atebolrwydd ac yn sicrhau bod trefniadau effeithiol ar waith i ddatrys pryderon cyn gynted â phosibl, ac os nad yw hyn yn bosibl, i sicrhau bod cwynion yn cael eu rheoli yn unol â rhwymedigaethau statudol y Cyngor.

Mae'n hanfodol bod proses gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol yn gweithredu yn unol ag egwyddorion **Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014**, yn ogystal â sicrhau bod y broses yn hygyrch i bawb, a'i bod yn deg ac yn dryloyw.

Gweithgarwch Cwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol

Gwneir pob ymdrech i ddatrys cwynion yn rhagweithiol ac mewn llawer o achosion mae hyn yn llwyddiannus. Mewn achosion o'r fath, bydd y cyswllt yn cael ei gofnodi fel pryder. Fodd bynnag, mewn rhai achosion, nid yw hyn yn bosibl, yn enwedig pan fo'r materion sy'n cael eu codi o natur ddifrifol neu gymhleth. Bydd yr achosion hyn yn cael eu rheoli yn unol â'r polisi a'r gweithdrefnau cwynion uchod.

Mae gweithdrefn gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol yn cynnwys **dau gam**, ac mae Rheolwyr Corfforaethol o fewn y Gwasanaethau Cymdeithasol (h.y. Porth Cynnal a Porth Gofal) yn gyfrifol am reoli cwynion yn erbyn eu meysydd gwasanaeth priodol, gan sicrhau bod y lefel briodol o wneud penderfyniadau ac atebolrwydd yn eu lle. Mae'r Rheolwyr Corfforaethol yn ymdrechu i sicrhau canlyniadau ystyrlon o ganlyniad i gwynion a, lle bo angen, bydd mesurau'n cael eu rhoi ar waith i sicrhau bod gwersi'n cael eu dysgu a bod unrhyw welliannau i'r gwasanaeth yn cael eu blaenoriaethu. Mae Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth yn annibynnol i'r Gwasanaethau Cymdeithasol, a reolir o fewn y Gwasanaeth Polisi, Perfformiad a Gwarchod y Cyhoedd, ac mae'n gyfrifol am oruchwylio gweinyddiaeth y broses gwyno.

Derbyniwyd cyfanswm o **60 o 'bryderon'** o fewn y cyfnod adrodd, gyda'r mwyafrif wedi cael eu datrys yn foddhaol heb fod angen uwchgyfeirio o dan y weithdrefn gwyno ffurfiol. Fodd bynnag, bydd ei adroddiad yn canolbwyntio ar y **chwynion** yr ymchwiliwyd iddynt o dan gamau 1 a 2 yn ystod y flwyddyn adrodd.

Er gwybodaeth, Cam 1 yw'r unig gyfle sydd ar gael i Reolwyr Corfforaethol ymchwilio a/neu ddatrys cwyn. Mae'r rheoliadau statudol yn nodi bod yn rhaid penodi Swyddog Ymchwilio Annibynnol (SYA) i gynnal ymchwiliadau yng Nghyfnod 2 ac, mewn achosion sy'n ymwneud â phlant, mae Person Annibynnol (PA) hefyd yn cael ei gomisiynu i oruchwyllo'r broses ymchwilio. Unwaith y bydd proses gwynion y Cyngor ei hun wedi cael ei disbyddu, mae gan achwynwyr yr hawl i gyfeirio eu cwyn at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGGC) os ydynt yn parhau i fod yn anfodlon.

Cyfanswm y cwynion a dderbyniwyd yn 2022 – 2023

Ardal Gwasanaeth	Cam 1	Cam 2	Cyfanswm
Porth Cynnal	19	6	25
Porth Gofal	12	1	13
	31	7	38

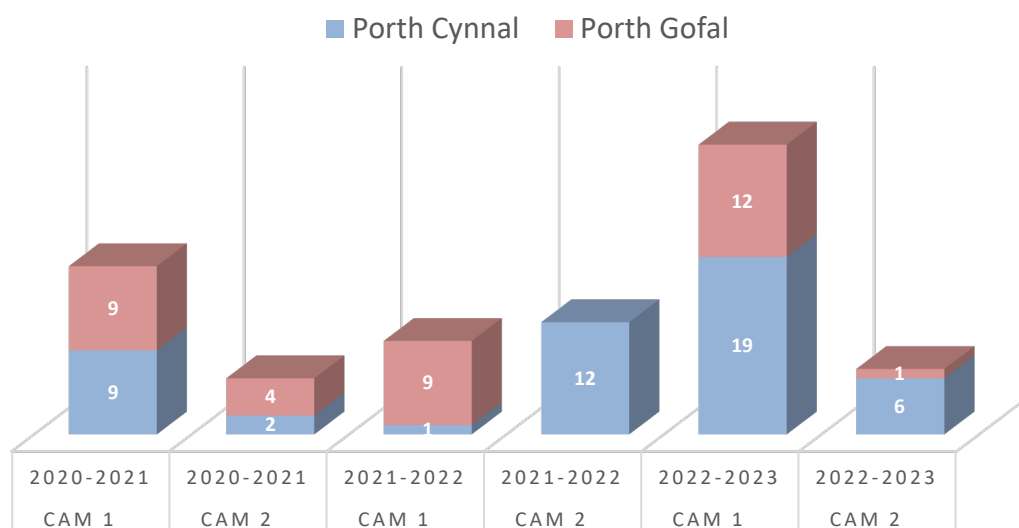
Derbyniwyd cyfanswm o **38 o gwynion** mewn perthynas â'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2022–2023, sy'n dangos cynnydd wrth gymharu'r ffigyrau hyn â'r cyfnod adrodd blaenorol. Yn ystod 2021–2022 roedd **cyfanswm o 22** o gwynion a gafodd sylw yn unol â pholisi cwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol.

Mae uwch staff ym Mhorth Gofal a Phorth Cynnal yn parhau i weithio'n agos gyda'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth drwy fabwysiadu dull cydraniad cynnar pan fo hynny'n briodol ac mae hon yn strategaeth effeithiol. O'r 60 o bryderon a reolir yn rhagweithiol, dim ond un ar ddeg o achosion a aeth ymlaen wedyn i gael eu hymchwilio yng Nghamau 1 a/neu 2; Mae hyn yn cyfateb i **82% o'r holl bryderon sydd wedi'u datrys yn foddhaol** yn y lle cyntaf.

Data cymharol

Darperir data cymharol isod mewn perthynas â chwynion a dderbyniwyd gan Porth Cynnal a Porth Gofal, ar gyfer y blynyddoedd 2020-2021 a 2021-2022 a'r cyfnod adrodd cyfredol – 2022-2023.

CWYNION GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Canlyniadau Cwynion yn ôl Gwasanaeth

Darperir dadansoddiad o nifer y cwynion a'u canlyniadau isod, yn unol â'r meysydd gwasanaeth perthnasol:

Porth Cynnal	Heb ei gadarnhau	Wedi'i gadarnhau	Parhaus / Ataliedig / Darwyd i ben
Gofal wedi'i gynllunio (Oedolion) (3)		1	2
Gofal wedi'i gynllunio (plant) (6)	2	2	2
Diogelu (Oedolion) (4)	1		3
Diogelu (Plant) (4)	1		3
Cymorth Estynedig (Oedolion) (6)	1		5
Lles Meddwl (Oedolion) (2)	2		
Cyfanswm	7	3	15

Porth Gofal	Heb ei gadarnhau	Cadarnhau	Parhaus / Ataliedig / Dirwyn i ben
Brysbennu ac Asesiad Integredig (Oedolion) (6)	2	1	2
Brysbennu ac Asesiad Integredig (Plant) (3)	1	2	
Gwasanaeth Ymyrraeth wedi'i Dargedu (3)			3
Gwasanaethau uniongyrchol (1)		1	
Cyfanswm	3	5	5

Cam 1 Amser-raddfeydd

O'r 31 cwyn a gofnodwyd yng Ngham 1, dim ond 16 a ddaeth i ben (h.y. heb ei atal, ei dynnu'n ôl na'i ddirwyn i ben – eglurir hyn yn fanylach yn y dadansoddiad). **Caewyd 7** o'r cwynion hyn o fewn yr amserlenni a ragnodwyd. Roedd y 9 arall wedi rhagori ar yr amserlenni.

Cam 2 Amser-raddfeydd

Dim ond 5 o'r 7 cwyn a gafodd eu cofnodi yng Ngham 2, a aeth ymlaen i'r cam ymchwilio annibynnol, oherwydd bod dau achwynydd wedi penderfynu tynnu eu cwynion yn ôl. Roedd pob un o'r pum cwyn yr ymchwiliwyd iddynt wedi cymryd mwy o amser na'r amserlen a ragnodwyd sef 25 diwrnod gwaith.

Fodd bynnag, cydymffurfiwyd yn llawn â'r gofynion statudol i gael cymeradwyaeth ysgrifenedig gan Gyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol, a chyhoeddwyd ymatebion cyn gynted â phosibl ar ôl cwblhau'r ymchwiliad.

Dadansoddiad a Chasgliadau

I gychwyn, fe ddaru dadansoddiad manylach o'r **60 achos** a gofnodwyd yn wreiddiol fel 'pryderon' ddatgelu mai **dim ond 11** o'r rhain a **aeth i'r cam cwynion ffurfiol** wedi hynny. Mae hyn yn bennaf yn cefnogi'r buddion sy'n gysylltiedig â defnyddio dull '**datrysiad rhagweithiol**', lle bo hynny'n bosibl. Datryswyd y 49 o bryderon sy'n weddill (82%) yn llwyddiannus heb fod angen gweithredu pellach.

Mae'n amlwg bod **cynnydd** wedi'i weld yn nifer y cwynion a dderbyniwyd mewn perthynas â'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn ystod 2022-2023. Ar ôl derbyn **31** o gwynion Cam 1 yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, dyma'r lefel uchaf ers 2015-2016, pan gafwyd 32 o gwynion Cam 1 mewn un flwyddyn. Cynhaliwyd **llai o ymchwiliadau Cam 2** yn ystod y cyfnod adrodd hwn ac o ran canlyniadau, roedd cymhareb y cwynion na chadarnhawyd yn weddol gytbwys.

Fodd bynnag, y ffactor mwyaf trawiadol yn yr adroddiad eleni yw na chafodd cyfanswm **o 20 o gwynion** eu cwblhau. Mae yna nifer o resymau y tu ôl i'r rhain, a fydd yn cael eu hesbonio isod.

Fel arfer cofnodir 'cwyn' pan gaiff ei dderbyn, pan ystyrir ei fod yn bodloni'r meini prawf ar gyfer cychwyn y polisi ar unwaith: h.y. nid yw'n 'gais am wasanaeth am y tro cyntaf' neu teimlir bod y materion sy'n cael eu codi yn ddigon difrifol bod ymyrraeth ar lefel Rheolwr Corfforaethol yn angenrheidiol.

Fodd bynnag, mae ffactorau eraill y mae angen eu hystyried unwaith y bydd cwyn yn cael ei chofnodi'n ffurfiol, ond cyn y gall y broses fynd ati i ddechrau:

- sicrhau caniatâd priodol gan y defnyddiwr gwasanaeth (pan fo eraill yn codi pryderon ar eu rhan).
- ystyried a oes unrhyw 'ymchwiliadau cydamserol' ar y gweill (h.y. os oes unrhyw achos llys neu ymchwiliadau diogelu y gellid eu peryglu gan ymchwiliad i gwyno)
- canfod a ellir dilyn y broses gwyno o gwbl (e.e. achosion lle mae'r achwynydd yn ceisio gwyrddroi penderfyniad a wnaed gan Lys)

Yn yr achosion hyn, efallai na fydd y gŵyn yn gallu symud ymlaen nes bod y gwiriadau angenrheidiol wedi'u cwblhau a gall hyn gymryd peth amser o bryd i'w gilydd, tra bod ymgysylltu dilynol rhwng y Gwasanaeth a'r achwynydd.

Dangosodd dadansoddiad o'r **20 cwyn** na ddaeth i ben yn ystod y cyfnod adrodd:

- Y datryswyd 3 cwyn yn **syth** ar ôl ymyrraeth y Rheolwr Corfforaethol ar gyfer y Gwasanaeth perthnasol.
- Roedd methu â darparu **caniatâd** y defnyddiwr gwasanaeth yn cyfrif am ddod â **4 cwyn** i ben.
- Mewn **5 achos**, methodd yr achwynydd **ymgysylltu** â'r broses gwyno a chafodd yr achosion eu cau wedi hynny.
- **Roedd 4 cwyn** yn **parhau neu'n cael eu cynyddu i Gam 2** cyn cwblhau cwyn Cam 1.
- **Cafodd 3 achos** eu tynnu'n ôl yn weithredol gan yr achwynwyr.

- Nid oedd modd gwneud cynnydd mewn 1 cwyn oherwydd **bod ymchwiliadau eraill** yn cael blaenoriaeth.

Er bod hwn yn nifer digynsail o gwynion na chawsant eu cwblhau o fewn y flwyddyn adrodd, rheolwyd yr achosion yn unol â'r polisïau a'r gweithdrefnau statudol ac, er budd didwylledd a thryloywder, ni chafodd y cwynion hyn eu dileu o'r system. Ar ben hynny, rhannwyd pob cwyn gyda'r meysydd gwasanaeth perthnasol a cheisiodd y Rheolwyr Corfforaethol a oedd yn gyfrifol ym mhob achos sicrhau nad oedd unrhyw faterion sylfaenol a oedd angen ymyrraeth neu ymchwiliad pellach.

Mae angen gwella amseroedd ymateb ar ddau gam y broses gwyno, er mai dim ond un achos oedd yn uwch na'r amserlen chwe mis. Weithiau ni ellir osgoi cwynion sy'n cymryd mwy o amser na'r amserlen a ragnodir i'w datrys, a'r flaenoriaeth gyffredinol yw sicrhau bod cwynion yn cael eu hymchwilio'n drylwyr, a rhoddir ystyriaeth ofalus i'r canfyddiadau a'r argymhellion sy'n deillio o ymchwiliadau o'r fath.

Derbyniodd Porth Cynnal nifer uwch o gwynion sy'n bennaf oherwydd natur y gwasanaethau y maent yn eu darparu, a'r cymhlethdodau.

O'r **18 cwyn** yr ymchwiliwyd iddynt yn llawn, cadarnhawyd 8. Er bod hyn yn gynnydd o'i gymharu â'r ffigurau a ddadansoddwyd yn ystod 2021-2022 (4 cwyn wedi'u cadarnhau), mae hyn yn cynrychioli 44% o'r holl gwynion yr ymchwiliwyd iddynt, sy'n dal i fod yn welliant ar yr ystadegau ar gyfer 2020-2021, lle cadarnhawyd 58%. Ymhellach, er bod bron i hanner yr holl gwynion yr ymchwiliwyd iddynt wedi'u cadarnhau, rhaid cydnabod hefyd nifer y pryderon a gafodd eu datrys yn llwyddiannus, a'r cwynion a gafodd eu tynnu'n ôl yn gynharach yn y broses oherwydd y gwaith a wnaed gan wasanaethau i unioni'r materion.

Themâu a thueddiadau

Mae cyfathrebu gwael yn parhau i fod yn ffactor cyson yn y rhan fwyaf o gwynion, ac, mewn llawer o achosion, mae'r rhain yn cael sylw yn brydlon ar lefel gwasanaeth i atal cynnydd diangen. Roedd hyn yn amlwg yn wir mewn perthynas â'r 49 o bryderon a gafodd eu datrys yn rhagweithiol, sy'n llawer mwy na nifer yr achosion yr ymchwiliwyd iddynt wedi hynny o dan y broses gwyno ffurfiol.

Amserlenni

Fel y nodwyd mewn cyfnodau adrodd blaenorol, mae angen gwneud gwelliannau o ran amseroedd ymateb, yn enwedig yng Ngham 1 y broses gwyno. Mae gofyn yng Nghyfnod 1 i gynnig 'trafodaeth' rhwng yr achwynydd a'r Rheolwr Corfforaethol perthnasol. Felly, mae sicrhau argaeledd rheolwyr yn parhau i fod yn her, yn ogystal â cheisio cydlynu eu hargaeledd ag argaeledd yr achwynydd. Bydd ei ewyllys yn parhau i gael ei fonitro mewn cyfnodau adrodd yn y dyfodol.

Mae hefyd wedi dod yn fwyfwy amlwg yn ystod y cyfnod adrodd bod ymdriniaeth gwael â chwynion wedi dod yn nodwedd amlwg yn y methiant i brosesu achosion yn hwylus. Mae ymdrechion helaeth yn cael eu gwneud i sicrhau gwell cyfathrebu rhwng y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Tîm Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth, ond mae rhai heriau wedi codi o ganlyniad

i gwynion cynyddol a gweithgarwch Rhyddid Gwybodaeth ar lefel gorfforaethol, yn ogystal ag yn achos y Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae hyn yn parhau i fod yn bryder parhaus sydd wedi cael ei godi yn ôl yr angen.

Dysgu Gwersi

Ym mhob achos lle bernir bod cwyn yn cael ei chadarnhau (naill ai yn ei chyfanrwydd neu elfennau penodol) mae'n hanfodol bod argymhellion yn cael eu rhoi ar waith i ddysgu gwersi ac atal unrhyw ail-ddigwydd yn y dyfodol. Crynhoir enghreifftiau o wersi a ddysgwyd o gwynion a dderbyniwyd yn ystod 2022–2023 isod:

- *Cytunwyd y byddai'r Gwasanaeth yn dechrau cofnod wythnosol o'r holl gyfathrebu, a fydd yn cael ei rannu gyda'r achwynydd a bydd cofnodion cyfarfodydd yn cael eu rhannu'n brydlon gyda'r partion perthnasol. Dylai hyn gyfyngu ar lefelau pryder oherwydd diffyg cyfathrebu ac oedi wrth dderbyn dogfennaeth gan y gwasanaeth.*
- *Bydd staff perthnasol yn sicrhau bod trafodaethau'n cael eu cynnal gyda phartion â diddordeb cyn cyfarfodydd ffurfiol, fel bod pawb yn ymwybodol o fformat y cyfarfod a sut y disgwylir iddynt gyfrannu at hyn. Bydd y trafodaethau hyn yn cael eu recordio, a bydd cofnod ffurfiol yn cael ei roi i'r holl fynychwyr fel rhan o'r broses. Yn ogystal, atgoffwyd staff am bwysigrwydd gwneud cofnod byr o unrhyw sgysiau ffôn, yn unol â pholisïau perthnasol y Cyngor.*
- *Cwblhau asesiadau/adolygiadau ac asesiadau gofalwyr i'w hystyried ar ôl derbyn cwynion, er mwyn sicrhau bod lefel y ddarpariaeth gofal yn diwallu anghenion yr unigolyn yn ddigonol.*

Cwynion a gyfeiriwyd at Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru (OGCC)

Yn ystod 2022–2023 derbyniodd y Cyngor **un ar ddeg** o gysylltiadau newydd o swyddfa'r Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yn ymwneud â chwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol. Mae'r rhain yn ymwneud ag achosion o fewn y gwasanaethau canlynol:

- Porth Cynnal (7)
- Porth Gofal (4)

Cafwyd nifer fwy o atgyfeiriadau gan yr Ombwdsmon yn ystod 2022-2023, gyda dim ond 9 wedi dod i law yn 2021-2022.

Er nad oedd unrhyw gwynion a gyfeiriwyd at y OGCC wedi arwain at ymchwiliad ffurfiol, roedd **wyth cwyn** yn gofyn am ymyrraeth gan yr Ombwdsmon. Datryswyd y cwynion hyn trwy 'gytundebau Datrys **Cynnar / Setliad Gwirfoddol**' y daethpwyd iddynt gyda swyddfa'r Ombwdsmon, y darperir y manylion yn y tabl uchod.

Achosion sy'n gofyn am ymyrraeth gan yr Ombwdsmon drwy Gytundebau Datrys Cynnar

Gwasanaeth(au) a Chyfeirio	Crynodeb o'r Gŵyn	Gweithredoedd y cytunwyd arnynt
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig a Delio â Chwynion</p> <p>Cyfeirnod achos: 202200812</p>	<p>Yn flaenorol, ymchwiliwyd i gŵyn yn annibynnol o dan Gam 2; Fodd bynnag, roedd yr achwynydd yn parhau i fod yn anfodlon ar y canlyniad.</p> <p>Prif bryderon yr achwynydd oedd bod y Gwasanaeth wedi methu ag ymgymryd ag asesiadau priodol ac angenrheidiol i bennu gradd ei pherthynas o anableddau dysgu, a'i fod wedi methu ag ystyried gwybodaeth hanfodol a ddarparwyd yn ystod ymgynghoriad dros y ffôn.</p>	<p>Dywedodd yr Ombwdsmon y dylai'r Cyngor ymateb i'r ymholiadau ychwanegol a godwyd gan yr achwynydd, yn dilyn yr ymchwiliad annibynnol yng Ngham 2.</p>
<p>Porth Cynnal; Diogelu a Thrin Cwynion</p> <p>Cyf Achos: 202201388</p>	<p>Yn flaenorol, ymchwiliwyd i'r gŵyn yn annibynnol o dan Gam 2. Estynnwyd y broses hon yn ddiangen, a cheisiwyd eglurhad gan yr achwynydd ynghylch gwybodaeth a gynhwyswyd yn yr adroddiad ymchwiliad annibynnol.</p> <p>Yn benodol, dymunai'r achwynydd dderbyn rhagor o wybodaeth am y gyfraith achos y cyfeiriwyd ati, yr oedd y Gweithiwr Cymdeithasol wedi seilio ei benderfyniad arni wrth ddarparu gofal i berthynas yr achwynydd.</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i ddarparu gwybodaeth ychwanegol ynghylch y gyfraith achosion a ystyriwyd gan y Gweithiwr Cymdeithasol ar yr adeg y gwnaed penderfyniadau ynghylch darpariaeth gofal.</p> <p>Yn ogystal, cafodd cytundeb cynharach i ddyfarnu taliad 'Amser a Thrafferth' oherwydd y broses gwynion hir, ei anwybyddu ar y pwynt y cyhoeddwyd yr ymateb ffurfiol. Felly anrhydeddodd y Cyngor ei benderfyniad cynharach yn hyn o beth, a chydabu'r anghyfleustra ychwanegol a achoswyd gan orfod mynd at yr Ombwdsmon i gael y wybodaeth y gofynnwyd amdani.</p>

<p>Porth Cynnal; Cefnogaeth Estynedig</p> <p>Cyfeirnod Achos: 202200853</p>	<p>Cwyno bod y Cyngor wedi methu â gweithredu telerau cytundeb Datrysiad Cynnar a gynhaliwyd ym mis Medi 2020. Roedd hyn yn cynnwys methiant y Cyngor i gwblhau Asesiad Gofalwr yn llawn, ac am yr ansicrwydd parhaus ynghylch telerau a threfniadau Gofal Seibiant. Roedd yr achwynydd hefyd yn drist bod y Cyngor yn ymddangos fel pe bai'n cymryd agwedd anghyson tuag at godiad y Taliad Uniongyrchol.</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i ddilyn y trefniadau y cytunwyd arnynt yn flaenorol mewn perthynas â chynnal Asesiad Gofalwr. Comisiynwyd Gweithiwr Cymdeithasol Annibynnol i gwblhau'r dasg hon.</p> <p>Cytunodd y Cyngor hefyd i ysgrifennu at yr achwynydd o fewn chwe wythnos i roi esboniad llawn ynghylch dull y Cyngor o ddarparu gofal seibiant.</p>
<p>Porth Gofal; Brysbynnu Integredig ac Asesu a Thrin Cwynion</p> <p>Cyf Achos: 202205115</p>	<p>Cwyn am fethiant y Cyngor i gymryd o ddifrif y pryderon a godwyd gan y defnyddiwr gwasanaeth am y darparwr gofal a gomisiynwyd i'w chynorthwyo. Gwnaeth yr achwynydd gŵyn yn uniongyrchol i'r darparwr gofal, ond roedd eu hymateb yn anghyflawn ac yn anghywir.</p> <p>Gwrthododd y Cyngor ymchwilio i'r gŵyn am ei fod yn fodlon ag ymateb y darparwr gofal ac nad oedd angen gweithredu ymhellach. Fodd bynnag, anghytunodd yr Ombwdsmon - gan ddyfarnu nad oedd y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswydd i dderbyn y gŵyn yn unol â Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru).</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i gysylltu â'r achwynydd i dderbyn ei chŵyn a chyhoeddi ymateb a oedd yn gyson â'r drefn gwyno statudol.</p>
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig a Delio â Chwynion</p> <p>Cyf Achos: 202206613</p>	<p>Cysylltodd achwynydd â'r Ombwdsmon am fod y Cyngor wedi methu ag ymchwilio i'r cwynion a gyflwynodd ym mis Chwefror 2022.</p>	<p>Derbyniodd y Cyngor ei fod wedi methu ag ymchwilio i'r cwynion a godwyd a chytunodd i ddechrau Cam 1 o'r broses gwynion ar unwaith. Rhoddwyd ymddiheuriad hefyd am y methiant hwn wrth ymdrin â chwynion a chytunwyd ar daliad unioni i gydnabod yr Amser a'r Helynt yr achwynydd er mwyn cael ei chwyn wedi'i ystyried.</p>

<p>Porth Gofal; Gwasanaeth Brysbennu ac Aseu Integredig a Thrin Cwynion</p> <p>Cyf Achos: 202202005</p>	<p>Cwyno bod y Cyngor wedi methu â darparu diweddariadau rheolaidd ac ystyrion ynglŷn â'i chwyn.</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i gyhoeddi ymddiheuriad ffurfiol ac esboniad am yr oedi a brofodd yn ystod ei chwyn. Cytunwyd hefyd y byddai'r ymateb ffurfiol yn cael ei gyhoeddi o fewn pedair wythnos i benderfyniad yr Ombwdsmon, a byddai taliad o £100 yn cael ei roi i gydnabod yr amser a'r drafferth yr aeth yr achwynydd ato wrth wneud ei chwyn i'r Ombwdsmon.</p>
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig a Delio â Chwynion</p> <p>Cyf Achos: 202107463</p>	<p>Yn dilyn ymchwiliad annibynnol yng Ngham 2 o'r Weithdrefn Gwyno Gwasanaethau Cymdeithasol, cysylltodd yr achwynydd â'r Ombwdsmon oherwydd bod y Cyngor wedi methu â gweithredu'r argymhellion a wnaed gan y Swyddog Ymchwilio Annibynnol.</p> <p>Yn ogystal, roedd y Cyngor wedi methu â rhoi gwybod iddo na fyddai ymchwiliad diogelu llawn yn cael ei gynnal; er i'r materion a nodwyd yn ystod y gwyn gael eu hystyried yn ystod Cyfarfod Pryderon Proffesiynol, o dan Weithdrefnau Diogelu Cymru Gyfan.</p>	<p>Trwy Gytundeb Setliad Gwirfoddol, cynigiodd yr Ombwdsmon y dylai'r Cyngor a'r Gwasanaeth Cymorth a oedd yn rhan o'r gwyn wreiddiol, gyfarfod â'r achwynydd a'i fab (y defnyddiwr gwasanaeth) yn ffurfiol i esbonio'r penderfyniad diogelu ac i drafod unrhyw fesurau ychwanegol a fyddai'n hwyluso dysgu yn y dyfodol.</p> <p>Cytunwyd hefyd bod cyfiawnhad dros ymddiheuriad uniongyrchol am y diffyg cyfathrebu ar ôl i ymchwiliad Cam 2 ddod i ben. Cytunodd y Cyngor â'r cynnig hwn a gwnaed y camau angenrheidiol.</p>
<p>Porth Cynnal: Gwasanaeth Diogelu a Thrin Cwynion</p> <p>Cyf Achos: 202107158</p>	<p>Cwyn am fethiant y Cyngor i gau achos diogelu yn brydlon, a gafodd ôl-ffeithiau ar allu'r achwynydd i ailddechrau cyfrifoldebau gwaith penodol. Dywedodd yr achwynydd hefyd na chafodd ei chwyn ei thrin yn briodol unwaith iddi ddwyn y materion hyn i sylw'r Cyngor.</p>	<p>Derbyniodd y Cyngor gyfrifoldeb llawn am yr oedi a brofodd yr achwynydd mewn perthynas â'r achos diogelu, a bod hyn wedi'i waethygu ymhellach gan y methiant i ymdrin â'i chwyn yn effeithiol. Ymhellach, derbyniodd y Cyngor nad oedd wedi gwerthfawrogi'n llawn yr effaith a gafodd y materion hyn ar yr achwynydd.</p> <p>Cytunodd y Cyngor i ddarparu ymddiheuriad corfforaethol am y camweinyddu a nodwyd gan yr Ombwdsmon a darparu iawn ariannol o £725 i gydnabod yr anghyfiawnder a'i rhwystrodd rhag dychwelyd i'w dyletswyddau o fewn sefydliad ieuentid, ac am y modd y deliodd a chwynion yn wael – gan gynnwys yr amser a'r drafferth a fuddsoddwyd ganddi, gan orfod parhau ei chwyn.</p>

Adnabod Gwersi o Gwynion

Crynodeb o'r Gŵyn	Gwersi a ddysgwyd
<p>Cwynion ynghylch oedi datgeliadau o dan Reoliadau Diogelu Data Cyffredinol y DU (RhDDC DU) h.y. mewn perthynas â Cheisiadau Mynediad Testun.</p> <p>DS: Er bod cwynion o'r fath yn cael eu cofnodi yn erbyn Cyswllt Cwsmeriaid a'r Gwasanaeth TGCh, fel y gwasanaeth arweiniol ar gyfer Diogelu Data, cododd oedi yn bennaf oherwydd bod gwasanaethau ehangach yn methu â darparu'r wybodaeth o fewn yr amserlen a neilltuwyd o dan CMT.</p>	<p>Oedi wrth gael gwybodaeth gan wasanaethau – Swyddog Diogelu Data i atgoffa Gwasanaeth o'u dyletswyddau statudol CMT.</p>
<p>Cwyn ynghylch oedi wrth brosesu ceisiadau gan y Gwasanaeth Cynllunio.</p>	<p>Mae ymdrechion helaeth yn cael eu gwneud i fynd i'r afael â chyfyngiadau capasiti o fewn y gwasanaeth, gan gynnwys penodi ymgynghorwyr allanol i gynorthwyo a darparu lefel o wytnwch wrth symud ymlaen.</p>
<p>Cwynion ynghylch casgliadau gwastraff a gollwyd.</p>	<p>Gwneir pob ymdrech i osgoi neu leihau aflonyddwch gwasanaethau, er efallai na fydd hyn yn bosibl - yn dibynnu ar y rheswm am yr amhariad (h.y. absenoldeb staff neu broblemau gyda'r fflyd).</p> <p>Wrth symud ymlaen, bydd y tîm yn adolygu'r ffordd y mae casgliadau gwastraff â chymorth yn cael eu darparu a'u cyfleu o fewn y tîm. Bydd adolygiad o drefniadau trosglwyddo ar gyfer goruchwylwyr hefyd yn cael ei gynnal.</p> <p>Cynhaliwyd adolygiad i ddod o hyd i ddull amgen o gasglu gwastraff a drefnwyd ar gyfer Dydd Llun Gŵyl y Banc sy'n cael ei fabwysiadu yn ystod 2023. Caiff Aelodau Etholedig ddiweddariadau ddwywaith y dydd ar unrhyw amhariadau.</p>

Atodiad 3

Cwyn am waith gwella a oedd i fod i ddigwydd ar Ffordd a fabwysiadwyd gan y Cyngor.	Cyhoeddwyd ymddiheuriadau am fethu â chwblhau'r gwaith a gytunwyd a bydd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol yn gweithredu fel y pwynt cyswllt unigol ar gyfer yr achwynydd nes bod y gwaith wedi'i gwblhau.
Cwyn am oedi wrth anfon gwybodaeth at achwynydd.	Rhodddwyd ymddiheuriad am yr oedi, a oedd oherwydd diffyg capasiti o fewn y gwasanaeth(au) dan sylw - gwneir pob ymdrech i nodi a gweithredu gwelliannau.
Cwyn aml-wasanaeth a oedd yn cynnwys agweddau ar drafnidiaeth, er i'r prif fethiant godi o ganlyniad i ymdriniaeth gwael â chwynion.	Bydd trefniadau trafnidiaeth yn cael eu hadolygu cyn gynted â phosibl; fodd bynnag, cydnabyddir y dylai'r gŵyn fod wedi cael ei thrin yn gyflym oherwydd y materion a godwyd. Bydd hyfforddiant pellach yn cael ei ddarparu i'r swyddogion perthnasol.
Cwyn am fethiant y Cyngor i asesu gwybodaeth a ddarparwyd gan y defnyddiwr gwasanaeth, a arweiniodd at broblemau ychwanegol yn codi iddynt.	Rhodddwyd ymddiheuriad a nodwyd y byddai ymyrraeth fwy amserol wedi cynorthwyo'r achwynydd.
Camgymeriad a wnaed gan y gwasanaeth, a gafodd ei gywiro unwaith y derbyniwyd cwyn, ac y daeth y gwasanaeth yn ymwybodol o'r mater.	Dylai eithriad Dosbarth C fod wedi cael ei ddefnyddio – diwygiwyd y cofnod (gan gynnwys y Bil) i adlewyrchu'r gwall. Rhodddwyd ymddiheuriad.
Cwyn am y cyngor a ddarparwyd gan y Gwasanaeth Tai a'r oedi cyn datrys achos yr achwynydd.	Rhodddwyd ymddiheuriad ac esoniad am yr oedi - problemau adnoddau ar y pryd, sydd wedi'u datrys ers hynny.
Oedi cyn ymateb i ymholiad a methiant dilynol i sicrhau bod y mater yn cael ei reoli yn unol â'r protocol mwyaf priodol.	Darparwyd Hyfforddiant Siarter Cwsmeriaid a Pholisi Cwynion

**Ombwdsmon
Ombudsman**

Cymru · Wales

Gofynnwch am: Cyfathrebu

01656 641150

Cyfathrebu

@ombwdsmon.cymru

Dyddiad: 17 Awst 2023

Cyngh. Bryan Davies
Cyngor Sir Ceredigion
Trwy E-bost yn unig: bryan.davies@ceredigion.go.uk

Llythyrau Blynyddol 2022/23

Annwyl Cynghorydd Davies

Mae'n falch gennyf gyflwyno'r Llythyr Blynyddol (2022/23) i chi ar gyfer Cyngor Sir Ceredigion sy'n ymdrin â chwynion yn ymwneud â chamweinyddu a methiant gwasanaeth, cwynion yn ymwneud ag achosion honedig o dorri'r Cod Ymddygiad i Gynghorwyr, a'r camau sy'n cael eu cymryd i wella gwasanaethau cyhoeddus.

Mae'r llythyr hwn yn cyd-daro â'm Hadroddiad Blynyddol - "[Blwyddyn o newid - blwyddyn o her](#)" - teimlad a fydd, heb os, yn atseinio â chyrff cyhoeddus ledled Cymru. Mae fy swyddfa wedi gweld cynnydd arall yn nifer y bobl sy'n gofyn am ein cymorth - cynydd o 3% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol, ac mae fy swyddfa bellach yn derbyn dwywaith nifer yr achosion a gawsom ddegawd yn ôl.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, cyfarfûm â chyrff cyhoeddus ledled Cymru - gan siarad am ein gwaith achosion, ein hargymhellion, a'n pwerau rhagweithiol. Bydd yr hinsawdd bresennol yn parhau i gyflwyno heriau i wasanaethau cyhoeddus, ond rwy'n ddiolchgar am y ffordd gadarnhaol a chynhyrchiol y mae'r awdurdodau lleol wedi cyfathrebu â'm swyddfa.

Y llynedd, cyfeiriwyd 1,020 o gwynion atom ynglŷn ag awdurdodau lleol - gostyngiad o 11% o gymharu â'r flwyddyn flaenorol. Yn ystod y cyfnod hwn, gwnaethom ymyrryd (cadarnhau, setlo neu ddatrys yn gynnar) mewn 13% o gwynion awdurdodau lleol.

ombwdsmon.cymru
holwch@ombwdsmon.cymru
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
Rydym yn hapus i dderbyn ac
ymateb i ohebiaeth yn y Gymraeg.

ombudsman.wales
ask@ombudsman.wales
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
We are happy to accept and respond
to correspondence in Welsh.

Cawsom lai o gwynion y Cod Ymddygiad yn 22/23 o gymharu â'r flwyddyn flaenorol, yn ymwneud â Phrif Gynghorau a Chynghorau Tref a Chynghorau Cymuned. Mae fy rôl yn golygu nad wyf yn gwneud canfyddiadau terfynol am dorri'r Cod Ymddygiad. Yn lle hynny, pan fydd ymchwiliadau yn canfod y pryderon mwyaf difrifol, caiff y rhain eu cyfeirio at Bwyllgor Safonau'r awdurdod lleol perthnasol, neu at Banel Dyfarnu Cymru. Yn 2022/23, gwnaeth yr Ombwdsmon 12 atgyfeiriad o'r fath - gostyngiad i'w groesawu o 20 y llynedd.

Cefnogi gwella gwasanaethau cyhoeddus

Er gwaethaf heriau'r llynedd, rydym wedi bwrw ymlaen â'n gwaith gwella rhagweithiol ac wedi lansio proses Ansawdd Gwasanaeth newydd i sicrhau ein bod yn cyflawni'r safonau a ddisgwyliwn.

Y llynedd, dechreuom weithio ar ein hail Ymchwiliad Ehangach ar ein Liwt ein Hun - y tro hwn, yn edrych ar asesiadau gofalwyr o fewn awdurdodau lleol. Bydd yr ymchwiliad hwn yn cael ei gynnal drwy gydol y flwyddyn i ddod, ac edrychwn ymlaen at rannu ein canfyddiadau â'r holl awdurdodau lleol – nid dim ond y rhai sy'n rhan o'r ymchwiliad.

Parhaodd yr Awdurdod Safonau Cwynion ei waith â chyrrff cyhoeddus yng Nghymru'r llynedd, gyda mwy na 50 o gyrff cyhoeddus bellach yn gweithredu ein polisi enghreifftiol. Rydym hefyd wedi darparu mwy na 400 o sesiynau hyfforddi ers i ni ddechrau, gydag awdurdodau lleol, ym Medi 2020.

Gwnaethom barhau â'n gwaith i gyhoeddi ystadegau cwynion am ail flwyddyn, gyda data bellach yn cael eu cyhoeddi ddwywaith y flwyddyn. Mae'r data hwn yn ein galluogi i weld gwybodaeth gyda mwy o gyd-destun - er enghraifft, y llynedd, cyfeiriwyd 25% o gwynion Cyngor Sir Ceredigion at OGCC.

Byddwn yn annog Cyngor Sir Ceredigion, ac yn benodol, eich Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, i ddefnyddio'r data hwn i ddeall eich perfformiad o ran cwynion yn well ac ystyried pa mor dda y mae dulliau ymdrin â chwynion yn dda wedi'i wreiddio ledled yr Awdurdod.

Ymhellach i'r llythyr hwn, a gaf ofyn i'ch Cyngor gymryd y camau canlynol:

- Cyflwyno fy Llythyr Blynyddol i'r Cabinet ac i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn ystod y cyfle nesaf sydd ar gael a rhoi gwybod i mi pryd y cynhelir y cyfarfodydd hyn.
- Parhau i ymgysylltu â'n gwaith Safonau Cwynion, rhoi hyfforddiant i'ch staff, gweithredu'r polisi enghreifftiol yn llawn a darparu data cwynion cywir ac amserol.

- Rhoi gwybod i mi am ganlyniad ystyriaethau a chymau gweithredu arfaethedig y cyngor yng nghyswllt y materion uchod erbyn cyn gynted â phosibl.

Yn gywir,

MM. Morris.

Michelle Morris

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus

cc.Eifion Evans, Prif Weithredwr, Cyngor Sir Ceredigion.

Trwy E-bost yn unig: Eifion.evans@ceredigion.gov.uk

Ombwdsmon Ombudsman

Cymru · Wales

Taflen Ffeithiau

Atodiad A - Cwynion a Gafwyd

Awdurdod Lleol	Cwynion a Gafwyd	Cwynion a dderbyniwyd fesul 1000 o drigolion
Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent	14	0.20
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr	55	0.37
Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili	60	0.33
Cyngor Caerdydd*	182	0.50
Cyngor Sir Caerfyrddin	54	0.29
Cyngor Sir Ceredigion	52	0.72
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	27	0.23
Cyngor Sir Ddinbych	34	0.36
Cyngor Sir y Fflint	99	0.63
Cyngor Gwynedd	39	0.31
Cyngor Sir Ynys Môn	29	0.41
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful	27	0.45
Cyngor Sir Fynwy	20	0.21
Cyngor Castell-nedd Port Talbot	45	0.31
Cyngor Dinas Casnewydd	40	0.26
Cyngor Sir Penfro	39	0.31
Cyngor Sir Powys	55	0.42
Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf	51	0.21
Cyngor Abertawe	71	0.29
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	18	0.19
Cyngor Bro Morgannwg	61	0.46
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	71	0.52
Cyfanswm	1143	0.36

* gan gynnwys 17 Rhentu Doeth Cymru

ombwdsmon.cymru
holwch@ombwdsmon.cymru
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
Rydym yn hapus i dderbyn ac
ymateb i ohebiaeth yn y Gymraeg.

ombudsman.wales
ask@ombudsman.wales
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
We are happy to accept and respond
to correspondence in Welsh.

Atodiad B - Cwynion a Gafwyd yn ôl Pwnc

Cyngor Sir Ceredigion	Cwynion a Gafwyd	% rhannu
Gwasanaethau Cymdeithasol Oedolion	5	14%
Gweinyddu Budd-daliadau	0	0%
Gwasanaethau Cymdeithasol Plant	1	3%
Cyfleusterau Cymunedol. Adloniant a Hamdden	1	3%
Ymdrin â Chwynion	14	40%
Covid19	0	0%
Addysg	1	3%
Yr Amgylchedd ac Iechyd yr Amgylchedd	2	6%
Cyllid a Threthiant	0	0%
Tai	3	9%
Trwyddedu	1	3%
Cynllunio a Rheoli Adeiladu	2	6%
Ffyrdd a Thrafnidiaeth	1	3%
Amrywiol Eraill	4	11%
Cyfanswm	35	

ombwdsmon.cymru
holwch@ombwdsmon.cymru
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
Rydym yn hapus i dderbyn ac
ymateb i ohebiaeth yn y Gymraeg.

ombudsman.wales
ask@ombudsman.wales
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
We are happy to accept and respond
to correspondence in Welsh.

Ombwdsmon Ombudsman

Cymru · Wales

Atodiad C - Canlyniadau Cwynion (* yn dynodi ymyrraeth)

Cyngor Sir Ceredigion		% rhannu
Tu hwnt i Awdurdodaeth	4	9%
Cynamserol	5	11%
Achosion eraill wedi'u cau ar ôl ystyriaeth gychwynnol	22	50%
Datrys yn Gynnar/Setliad Gwirfoddol*	13	30%
Wedi rhoi'r gorau iddi	0	0%
Adroddiadau Eraill – Ni Chadarnhawyd	0	0%
Adroddiadau eraill a gadarnhawyd*	0	0%
Adroddiadau er Budd y Cyhoedd*	0	0%
Adroddiadau Diddordeb Arbennig*	0	0%
Cyfanswm	44	

ombwdsmon.cymru
holwch@ombwdsmon.cymru
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
Rydym yn hapus i dderbyn ac
ymateb i ohebiaeth yn y Gymraeg.

ombudsman.wales
ask@ombudsman.wales
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
We are happy to accept and respond
to correspondence in Welsh.

Ombwdsmon Ombudsman

Cymru · Wales

Atodiad D - Achosion lle ymyrrodd OGCC

	Nifer yr ymyriadau	Nifer y cwynion a gaewyd	% o ymyriadau
Cyngor Bwrdeistref Sirol Blaenau Gwent	0	13	0%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr	7	54	13%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili	7	58	12%
Cyngor Caerdydd	45	159	28%
Cyngor Caerdydd - Rhentu Doeth Cymru	1	16	6%
Cyngor Sir Caerfyrddin	7	49	14%
Cyngor Sir Ceredigion	13	46	28%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	2	24	8%
Cyngor Sir Ddinbych	4	33	12%
Cyngor Sir y Fflint	15	94	16%
Cyngor Gwynedd	6	41	15%
Cyngor Sir Ynys Môn	3	28	11%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful	2	26	8%
Cyngor Sir Fynwy	2	21	10%
Cyngor Castell-nedd Port Talbot	5	45	11%
Cyngor Dinas Casnewydd	4	36	11%
Cyngor Sir Penfro	2	40	5%
Cyngor Sir Powys	7	55	13%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Rhondda Cynon Taf	3	45	7%
Cyngor Abertawe	10	76	13%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Torfaen	2	20	10%
Cyngor Bro Morgannwg	9	62	15%
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	4	67	6%
Cyfanswm	160	1108	14%

ombwdsmon.cymru
holwch@ombwdsmon.cymru
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
Rydym yn hapus i dderbyn ac
ymateb i ohebiaeth yn y Gymraeg.

ombudsman.wales
ask@ombudsman.wales
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
We are happy to accept and respond
to correspondence in Welsh.

Atodiad E - Cwynion Y Cod Ymddygiad

Cyngor Sir Ceredigion

Ymchwiliadau	Tynnwyd yn ôl	1
	Wedi rhoi'r gorau iddi	1
	Dim tystiolaeth o dorri'r cod	0
	Dim angen gweithredu	0
	Cyfeiriwyd at y Panel Dyfarnu	0
	Cyfeiriwyd at y Pwyllgor Safonau	0
	Cyfanswm	2

ombwdsmon.cymru
holwch@ombwdsmon.cymru
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
Rydym yn hapus i dderbyn ac
ymateb i ohebiaeth yn y Gymraeg.

ombudsman.wales
ask@ombudsman.wales
0300 790 0203
1 Ffordd yr Hen Gae, CF 35 5LJ
We are happy to accept and respond
to correspondence in Welsh.

Atodiad F - Cwynion Cod Ymddygiad Cyngorau Tref/Cyngor Cymuned

	Tynnwyd yn ôl	Ymchwiliadau					Cyfanswm
		Wedi rhoi'r gorau iddi	Dim tystiolaeth o dorri'r cod	Dim angen gweithredu	Cyfeiriwyd at y Panel Dyfarnu	Cyfeiriwyd at y Pwyllgor Safonau	
Cyngor Cymuned Llandysul	1	0	0	0	0	0	1
Cyngor Cymuned Llanfair Clydogau	0	0	0	0	0	0	0
Cyngor Cymuned Llangoedmor	0	0	0	0	0	0	0
Cyngor Cymuned Llansantffraed	0	0	0	0	0	0	0
Cyngor Tref Cei Newydd	0	0	0	0	0	0	0
Cyngor Cymuned Trefeurig	0	0	0	0	0	0	0

Taflen Wybodaeth

Mae Atodiad A yn dangos nifer y cwynion a dderbyniwyd gan OGCC ar gyfer pob Awdurdod Lleol yn 2022/23. Caiff y cwynion hyn eu rhoi mewn cyd-destun gan boblogaeth pob awdurdod.

Mae Atodiad B yn dangos categori pob cwyn a dderbyniwyd, a pha gyfran o'r cwynion a dderbyniwyd sy'n cynrychioli ar gyfer yr Awdurdod Lleol.

Mae Atodiad C yn dangos canlyniadau'r cwynion a gaeodd OGCC mewn cysylltiad â'r Awdurdod Lleol yn 2022/23. Mae'r tabl hwn yn dangos y niferoedd, a'r gyfran y mae pob canlyniad yn ei chynrychioli ar gyfer yr Awdurdod Lleol.

Mae Atodiad D yn dangos Cyfraddau Ymyrru ar gyfer pob Awdurdod Lleol yn 2022/23. Mae ymyrraeth yn cael ei gategoreiddio naill ai gan gŵyn a gadarnhawyd (naill ai cadarnhawyd er budd y cyhoedd neu cadarnhawyd nid er budd y cyhoedd), penderfyniad cynnar, neu setliad gwirfoddol.

Mae Atodiad E yn dangos canlyniadau cwynion y Cod Ymddygiad a gaewyd gan OGCC mewn perthynas ag Awdurdod Lleol yn 2022/23. Mae'r tabl hwn yn dangos y niferoedd, a'r gyfran, y mae pob canlyniad yn ei chynrychioli ar gyfer yr Awdurdod Lleol.

Mae Atodiad F yn dangos canlyniadau cwynion y Cod Ymddygiad a gaewyd gan OGCC mewn perthynas â Chynghorau Tref a Chynghorau Cymuned yn ardal yr Awdurdod Lleol yn 2022/23. Mae'r tabl hwn yn dangos y niferoedd, a'r gyfran y mae pob canlyniad yn ei chynrychioli ar gyfer Cynghorau Tref a Chynghorau Cymuned.

Achosion sy'n gofyn am ymyrraeth gan yr Ombwdsmon drwy Gytundebau Datrys Cynnar

Gwasanaeth(au) a Chyfeirio	Crynodeb o'r Gŵyn	Gweithredoedd y cytunwyd arnynt
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig a Delio â Chwynion</p> <p>Cyfeirnod achos: 202200812</p>	<p>Yn flaenorol, ymchwiliwyd i gŵyn yn annibynnol o dan Gam 2; Fodd bynnag, roedd yr achwynydd yn parhau i fod yn anfodlon ar y canlyniad.</p> <p>Prif bryderon yr achwynydd oedd bod y Gwasanaeth wedi methu ag ymgymryd ag asesiadau priodol ac angenrheidiol i bennu gradd ei pherthynas o anabledau dysgu, a'i fod wedi methu ag ystyried gwybodaeth hanfodol a ddarparwyd yn ystod ymgynghoriad dros y ffôn.</p>	<p>Dywedodd yr Ombwdsmon y dylai'r Cyngor ymateb i'r ymholiadau ychwanegol a godwyd gan yr achwynydd, yn dilyn yr ymchwiliad annibynnol yng Ngham 2.</p>
<p>Porth Cynnal; Diogelu a Thrin Cwynion</p> <p>Cyf Achos: 202201388</p>	<p>Yn flaenorol, ymchwiliwyd i'r gŵyn yn annibynnol o dan Gam 2. Estynnwyd y broses hon yn ddiangen, a cheisiwyd eglurhad gan yr achwynydd ynghylch gwybodaeth a gynhwyswyd yn yr adroddiad ymchwiliad annibynnol.</p> <p>Yn benodol, dymunai'r achwynydd dderbyn rhagor o wybodaeth am y gyfraith achos y cyfeiriwyd ati, yr oedd y Gweithiwr Cymdeithasol wedi seilio ei benderfyniad arni wrth ddarparu gofal i berthynas yr achwynydd.</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i ddarparu gwybodaeth ychwanegol ynghylch y gyfraith achosion a ystyriwyd gan y Gweithiwr Cymdeithasol ar yr adeg y gwnaed penderfyniadau ynghylch darpariaeth gofal.</p> <p>Yn ogystal, cafodd cytundeb cynharach i ddyfarnu taliad 'Amser a Thrafferth' oherwydd y broses gwynion hir, ei anwybyddu ar y pwynt y cyhoeddwyd yr ymateb ffurfiol. Felly anrhydeddodd y Cyngor ei benderfyniad cynharach yn hyn o beth, a chydabu'r anghyfleustra ychwanegol a achoswyd gan orfod mynd at yr Ombwdsmon i gael y wybodaeth y gofynnwyd amdani.</p>
<p>Porth Cynnal; Cefnogaeth Estynedig</p> <p>Cyfeirnod Achos: 202200853</p>	<p>Cwyno bod y Cyngor wedi methu â gweithredu telerau cytundeb Datrys Cynnar a gynhaliwyd ym mis Medi 2020. Roedd hyn yn cynnwys methiant y Cyngor i gwblhau Asesiad Gofalwr yn llawn, ac am yr ansicrwydd parhaus ynghylch telerau a threfniadau Gofal Seibiant. Roedd yr achwynydd hefyd yn drist bod y Cyngor yn ymddangos fel pe bai'n cymryd</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i ddilyn y trefniadau y cytunwyd arnynt yn flaenorol mewn perthynas â chynnal Asesiad Gofalwr. Comisiynwyd Gweithiwr Cymdeithasol Annibynnol i gwblhau'r dasg hon.</p> <p>Cytunodd y Cyngor hefyd i ysgrifennu at yr achwynydd o fewn chwe wythnos i roi esboniad llawn ynghylch dull y Cyngor o ddarparu gofal seibiant.</p>

	agwedd anghyson tuag at godiad y Taliad Uniongyrchol.	
<p>Porth Gofal; Brysbynnu Integredig ac Asesu a Thrin Cwynion</p> <p>Cyf Achos: 202205115</p>	<p>Cwyn am fethiant y Cyngor i gymryd o ddifrif y pryderon a godwyd gan y defnyddiwr gwasanaeth am y darparwr gofal a gomisiynwyd i'w chynorthwyo. Gwnaeth yr achwynydd gŵyn yn uniongyrchol i'r darparwr gofal, ond roedd eu hymateb yn anghyflawn ac yn anghywir.</p> <p>Gwrthododd y Cyngor ymchwilio i'r gŵyn am ei fod yn fodlon ag ymateb y darparwr gofal ac nad oedd angen gweithredu ymhellach. Fodd bynnag, anghytunodd yr Ombwdsmon - gan ddyfarnu nad oedd y Cyngor wedi cyflawni ei ddyletswydd i dderbyn y gŵyn yn unol â Rheoliadau Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol (Cymru).</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i gysylltu â'r achwynydd i dderbyn ei chŵyn a chyhoeddi ymateb a oedd yn gyson â'r drefn gwyno statudol.</p>
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig a Delio â Chwynion</p> <p>Cyf Achos: 202206613</p>	<p>Cysylltodd achwynydd â'r Ombwdsmon am fod y Cyngor wedi methu ag ymchwilio i'r cwynion a gyflwynodd ym mis Chwefror 2022.</p>	<p>Derbyniodd y Cyngor ei fod wedi methu ag ymchwilio i'r cwynion a godwyd a chytunodd i ddechrau Cam 1 o'r broses gwynion ar unwaith. Rhoddwyd ymddiheuriad hefyd am y methiant hwn wrth ymdrin â chwynion a chytunwyd ar daliad unioni i gydnabod yr Amser a'r Helynt yr achwynydd er mwyn cael ei chwyn wedi'i ystyried.</p>

<p>Porth Gofal; Gwasanaeth Brysbennu ac Aseu Integredig a Thrin Cwynion</p> <p>Cyf Achos: 202202005</p>	<p>Cwyno bod y Cyngor wedi methu â darparu diweddariadau rheolaidd ac ystyrion ynglŷn â'i chwyn.</p>	<p>Cytunodd y Cyngor i gyhoeddi ymddiheuriad ffurfiol ac esboniad am yr oedi a brofodd yn ystod ei chwyn. Cytunwyd hefyd y byddai'r ymateb ffurfiol yn cael ei gyhoeddi o fewn pedair wythnos i benderfyniad yr Ombwdsmon, a byddai taliad o £100 yn cael ei roi i gydnabod yr amser a'r drafferth yr aeth yr achwynydd ato wrth wneud ei chwyn i'r Ombwdsmon.</p>
<p>Porth Cynnal; Cymorth Estynedig a Delio â Chwynion</p> <p>Cyf Achos: 202107463</p>	<p>Yn dilyn ymchwiliad annibynnol yng Ngham 2 o'r Weithdrefn Gwyno Gwasanaethau Cymdeithasol, cysylltodd yr achwynydd â'r Ombwdsmon oherwydd bod y Cyngor wedi methu â gweithredu'r argymhellion a wnaed gan y Swyddog Ymchwilio Annibynnol.</p> <p>Yn ogystal, roedd y Cyngor wedi methu â rhoi gwybod iddo na fyddai ymchwiliad diogelu llawn yn cael ei gynnal; er i'r materion a nodwyd yn ystod y gwyn gael eu hystyried yn ystod Cyfarfod Pryderon Proffesiynol, o dan Weithdrefnau Diogelu Cymru Gyfan.</p>	<p>Trwy Gytundeb Setliad Gwirfoddol, cynigiodd yr Ombwdsmon y dylai'r Cyngor a'r Gwasanaeth Cymorth a oedd yn rhan o'r gwyn wreiddiol, gyfarfod â'r achwynydd a'i fab (y defnyddiwr gwasanaeth) yn ffurfiol i esbonio'r penderfyniad diogelu ac i drafod unrhyw fesurau ychwanegol a fyddai'n hwyluso dysgu yn y dyfodol.</p> <p>Cytunwyd hefyd bod cyfiawnhad dros ymddiheuriad uniongyrchol am y diffyg cyfathrebu ar ôl i ymchwiliad Cam 2 ddod i ben. Cytunodd y Cyngor â'r cynnig hwn a gwnaed y camau angenrheidiol.</p>
<p>Porth Cynnal: Gwasanaeth Diogelu a Thrin Cwynion</p> <p>Cyf Achos: 202107158</p>	<p>Cwyn am fethiant y Cyngor i gau achos diogelu yn brydlon, a gafodd ôl-ffeithiau ar allu'r achwynydd i ailddechrau cyfrifoldebau gwaith penodol. Dywedodd yr achwynydd hefyd na chafodd ei chwyn ei thrin yn briodol unwaith iddi ddwyn y materion hyn i sylw'r Cyngor.</p>	<p>Derbyniodd y Cyngor gyfrifoldeb llawn am yr oedi a brofodd yr achwynydd mewn perthynas â'r achos diogelu, a bod hyn wedi'i waethygu ymhellach gan y methiant i ymdrin â'i chwyn yn effeithiol. Ymhellach, derbyniodd y Cyngor nad oedd wedi gwerthfawrogi'n llawn yr effaith a gafodd y materion hyn ar yr achwynydd.</p> <p>Cytunodd y Cyngor i ddarparu ymddiheuriad corfforaethol am y camweinyddu a nodwyd gan yr Ombwdsmon a darparu iawn ariannol o £725 i gydnabod yr anghyfiawnder a'i rhwystrodd rhag dychwelyd i'w dyletswyddau o fewn sefydliad ieuentid, ac am y modd y deliodd a chwynion yn wael – gan gynnwys yr amser a'r drafferth a fuddsoddwyd ganddi, gan orfod parhau ei chwyn.</p>

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

<u>Adroddiad i'r:</u>	Cabinet
<u>Dyddiad y cyfarfod:</u>	07/11/2023
<u>Teitl:</u>	Adroddiad Blynyddol Sylwadau o Ganmoliaeth, Cwynion, a Rhyddid Gwybodaeth (2022-2023)
<u>Pwrpas yr adroddiad:</u>	Rhoi adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol mewn perthynas â'r Adroddiad Blynyddol o Sylwadau o Ganmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth (2022-2023)

Cefndir:

Rhoddodd Aelodau'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol ystyriaeth i Adroddiad Blynyddol y Sylwadau o Ganmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth (2022-2023).

Roedd yr aelodau'n falch bod atodiad ychwanegol wedi'i gynnwys yn yr adroddiad fel y gofynnwyd amdano'n flaenorol ynghylch y Gwersi a Ddysgwyd o ganlyniad i gwynion (corfforaethol).

Roedd yr aelodau hefyd yn falch mai hwn oedd y pedwerydd adroddiad yn olynol lle na ddechreuwyd dim ymchwiliadau gan yr Ombwdsmon a lle na chyhoeddwyd dim adroddiadau ffurfiol ganddo mewn perthynas â chwynion a wnaed yn erbyn y Cyngor. Er bod llai o atgyfeiriadau at yr Ombwdsmon yn ystod y flwyddyn adrodd hon, roedd gan y Cyngor gyfradd gyson uchel o Ddatrysiaid Cynnar/Setliadau Gwirfoddol.

Awgrymwyd y byddai adroddiad hanner blwyddyn pellach yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn ei gyfarfod ar 22^{ain} Ionawr 2024 a fydd yn cynnwys dadansoddiad o gwynion fesul gwasanaeth.

Argymhelliad:

Yn dilyn trafodaeth, mae Aelodau'r Pwyllgor yn argymhell bod y Cabinet yn:

1. Derbyn a chymeradwyo'r Adroddiad Blynyddol.

Rhesymau dros y penderfyniad:

Sicrhau bod Aelodau'n ymwybodol o berfformiad yr Awdurdod o ran Sylwadau o Ganmoliaeth, Cwynion a Rhyddid Gwybodaeth.

Y Cynghorydd Rhodri Evans
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod: 07/11/2023

Teitl: Adroddiad Blynyddol y Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi 2022-23

Pwrpas yr adroddiad: Cyflwyno'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed o ran Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion 2020-23

Er: Gwybodaeth

Portffolio Cabinet ac Aelod Cabinet:

Y Cynghorydd Catrin M S. Davies, Aelod Cabinet ar gyfer Diwylliant, Hamdden a Gwasanaethau Cwsmeriaid

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r camau a gymerwyd gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion wrth ddarparu ymateb cydgysylltiedig i'r risg gynnyddol o galedi yng Ngheredigion.

Dyma'r adroddiad olaf am y 'Strategaeth Mynd i'r Afael â Thlodi' sy'n dod i ben fel strategaeth ar wahân. Wrth symud ymlaen, cytunwyd y byddai is-grŵp Tlodi'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn sicrhau bod mynd i'r afael â thlodi yn fater trawsbynciol ar draws yr holl feysydd gwaith wrth gyflawni Cynllun Llesiant Lleol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion 2023-28. Mae cynllun gwaith yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd i'n helpu ni i gyflawni hyn.

Roedd tri amcan allweddol Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi Ceredigion 2020-2023 fel a ganlyn:

1. Ar y cyd ag asiantaethau sy'n bartneriaid, dod i ddeall effaith esblygol COVID-19 ar galedi yng Ngheredigion, a hynny drwy goladu a dadansoddi data.
2. Cydlynu ac atgyfnerthu gwaith ar y cyd ag asiantaethau sy'n bartneriaid i hyrwyddo a manteisio ar yr holl gymorth sydd ar gael.
3. Nodi bylchau o ran y cymorth sydd ar gael ac o ran anghenion caledi wrth iddynt newid er mwyn llunio ymyriadau cynnar effeithiol a fydd yn sicrhau bod unigolion a chymunedau'n fwy cydnerth wrth inni ddygymod ag effaith COVID-19.

Rydym wedi cyflawni amcanion y Strategaeth. Mae'r is-grŵp Tlodi wedi cyfarfod yn rheolaidd ac mae wedi trafod ystod eang o faterion i'n helpu i ddeall effaith caledi ar bobl Ceredigion. Mae'r dangosfyrddau data a ddatblygwyd i gefnogi'r gwaith hwn yn

cael eu defnyddio'n eang gan bartneriaid ac maent wedi'u cydnabod ledled Cymru fel enghraifft o arfer da.

Mae cynllun gweithredu'r Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi a'r adroddiadau rheolaidd wedi ein helpu i gydlynu ein camau gweithredu. Mae'r dudalen Costau Byw ar wefan y Cyngor a'r daflen Costau Byw, a bostiwyd i holl godau post Ceredigion yn ystod gaeaf 2022, wedi bod o gymorth i hyrwyddo'r cymorth sydd ar gael.

Mae'r bylchau mewn cymorth wedi'u nodi ac, er nad oeddem yn gallu mynd i'r afael â phob un o'r rhain, rydym wedi gallu ymateb i rai ohonynt, e.e. sefydlwyd rhwydwaith o 54 o Fannau Croeso Cynnes a oedd yn cynnig lle cynnes a chyfeillgar i gymunedau ddod at ei gilydd yn ystod gaeaf 2022.

Mae'r adroddiad llawn am y cyfnod rhwng Mawrth 2022 ac Ebrill 2023 ynghlwm.

Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol:

Oes Aseiad Effaith Integredig wedi ei gwblhau? Os na, esboniwch pam

Nac oes, adroddiad cynnydd yw hwn ac nid yw'n ymwneud â newid mewn polisi / gwasanaeth.

Crynodeb o'r Aseiad Effaith Integredig:

Hirdymor:	Ddim yn berthnasol
Cydweithio:	Ddim yn berthnasol
Cynnwys:	Ddim yn berthnasol
Atal:	Ddim yn berthnasol
Integreiddio:	Ddim yn berthnasol

Argymhelliad / Argymhellion:

I dderbyn Adroddiad Blynyddol y Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi 2022-23.

Rheswm / Rhesymau dros y penderfyniad:

Mae'r adroddiad yn ddisgrifiad cywir o'r cynnydd a wnaed gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wrth fynd i'r afael ag effaith tloidi ar drigolion Ceredigion.

Trosolwg a Chraffu:

Ystyriwyd gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol ar 19/10/23.

Fframwaith Polisi:

Strategaeth Mynd i'r Afael a Chaledi 2020-2023

Amcanion Llesiant Corfforaethol:

Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth
Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach
Darparu'r Dechrau Gorau Mewn Bywyd a Galluogi Pobl o Bob Oed i Ddysgu
Creu Cymunedau Cynaliadwy a Gwyrdd sydd wedi'u Cysylltu'n Dda â'i Gilydd

Goblygiadau Cyllid a Chaffael:

O fewn y gyllideb bresennol.

Goblygiadau cyfreithiol:

Dim

Goblygiadau staffio:

Dim

Goblygiadau eiddo / asedau:

Dim

Risg(iau):

Risg o beidio a chydymffurfio os na chaiff y Strategaeth hon ei datblygu a'i chymeradwyo

Pwerau Statudol:

Mae Adran 2 Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 yn gosod dyletswydd statudol ar awdurdodau Cymru i baratoi a chyhoeddi strategaeth a fydd yn cyfrannu at ddileu tlodi plant yng Nghymru.

Papurau Cefndir:

Dim

Atodiadau:

Atodiad 1- Adroddiad blynyddol y strategaeth Mynd i'r Afael a Chaledi BGC Ceredigion 2022-23

Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Alun Williams, Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd

Swyddog Adrodd:

Cathryn Morgan, Rheolwr Cydraddoldeb a Chynhwysiant, Polisi a Perfformiad

Dyddiad:

16/10/2023

STRATEGAETH MYND I'R AFAEL Â CHALEDI CEREDIGION 2020 - 2023

ADRODDIAD CYNNYDD MAWRTH 2023

Cynnwys

Cyflwyniad	3
Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010	4
Colofn 1: Costau Byw Hanfodol.....	5
Colofn 2: Llesiant Corfforol ac Emosiynol.....	8
Colofn 3: Cymunedau Cydnerth.....	10
Beth mae'r data yn ei ddweud wrthym - a ydym wedi gwneud gwahaniaeth? .	13
Credyd Cynhwysol.....	13
Nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau.....	14
Cyflogaeth Ieuencid.....	14
Enillion Blynnyddol Canolrifol yn ôl Cartref a Gweithle	15
Llesiant Corfforol ac Emosiynol	15
Tlodi Plant.....	15
Y Casgliad a'r Heriau sy'n Parhau	16
Y Camau Nesaf	17
Atodiad A: Y Partneriaid sy'n Cyfrannu	18

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn nodi'r camau a gymerwyd gan Fwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion i fynd i'r afael â chaledi yng Ngheredigion yn sgil Covid-19 ac, yn fwy diweddar, y cynnydd mewn costau byw. Mae'n amlinellu'r gwaith a gyflawnwyd gan is-grŵp Tlodi Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion yn 2022-23 i sicrhau'r gefnogaeth fwyaf posibl i'r rhai hynny sy'n wynebu caledi.

Dyma'r adroddiad blynyddol olaf ynghylch [Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi 2020-23](#). Ers mis Ebrill 2023, mae mynd i'r afael â chaledi yng Ngheredigion yn un o themâu trawsbynciol Cynllun Llesiant Lleol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion ar gyfer 2023-28. Bydd y dull newydd hwn o weithredu yn golygu y bydd modd i bob agwedd ar raglen waith y Bwrdd dros y bum mlynedd nesaf ganolbwyntio ar dlodi.

Mae tri amcan allweddol Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi Ceredigion fel a ganlyn:

- Ar y cyd ag asiantaethau sy'n bartneriaid, **dod i ddeall** effaith esblygol COVID-19 ar galedi yng Ngheredigion, a hynny drwy goladu a dadansoddi data.
- Cydlynu ac **atgyfnerthu gwaith ar y cyd** ag asiantaethau sy'n bartneriaid i hyrwyddo a manteisio ar yr holl gymorth sydd ar gael.
- Nodi **bylchau** o ran y cymorth sydd ar gael ac o ran anghenion caledi wrth iddynt newid er mwyn llunio ymyriadau cynnar effeithiol a fydd yn sicrhau bod unigolion a chymunedau'n fwy cydnorth wrth inni ddygydd ag effaith COVID-19.

Mae amrywiaeth o bartneriaid a thimau yn y sector cyhoeddus yn cyflawni'r gwaith a nodir yn y cynllun gweithredu a gallwch chi weld rhestr ohonynt yn Atodiad A.

Mae'r Cynllun Gweithredu wedi'i rannu'n 3 colofn ar wahân:

Hoffem gydnabod yr ymrwymiad a'r gefnogaeth y mae cydweithwyr a phartneriaid wedi'u dangos, a hoffem ddiolch iddynt am barhau i gydnabod pwysigrwydd cydweithio er mwyn mynd i'r afael â chaledi yng Ngheredigion.

Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010

Mae Adran 2 Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010 yn gosod dyletswydd statudol ar awdurdodau Cymru i baratoi a chyhoeddi strategaeth a fydd yn cyfrannu at ddileu tlodi plant yng Nghymru. Y nodau cyffredinol i gyfrannu at ddileu tlodi yw:

- cynyddu incwm i aelwydydd sy'n cynnwys plant.
- sicrhau nad yw plant wedi'u hamddifadu'n sylweddol.
- hybu a hwyluso cyflogaeth am dâl i rieni plant.
- darparu i rieni plant y sgiliau sy'n angenrheidiol ar gyfer cyflogaeth am dâl.
- lleihau anghydraddoldebau mewn cyrhaeddiad addysgol rhwng plant.
- cefnogi rhianta plant.
- lleihau anghydraddoldebau mewn iechyd rhwng plant a rhwng rhieni plant.
- sicrhau bod pob plentyn yn tyfu i fyny mewn tai gweddus.
- sicrhau bod pob plentyn yn tyfu i fyny mewn cymunedau diogel a chydlynus
- lleihau anghydraddoldebau wrth gymryd rhan mewn gweithgareddau diwylliannol, gweithgareddau chwaraeon a hamdden rhwng plant a rhwng rhieni plant.
- cynorthwyo pobl ifanc i gymryd rhan yn effeithiol mewn addysg a hyfforddiant.
- cynorthwyo pobl ifanc i fanteisio ar gyfleoedd i gael cyflogaeth.
- cynorthwyo pobl ifanc i gymryd rhan yn effeithiol ac yn gyfrifol ym mywyd eu cymunedau.

Nod y Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi yw mynd i'r afael â'r nodau hyn. Mae'r cynnydd a wneir yn cael ei fonitro gan Is-grŵp Tlodi Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion sy'n cwrdd bedair gwaith y flwyddyn.

Mae'r Fforwm Darparwyr Gwasanaethau Plant a Phobl Ifanc yn craffu ar faterion sy'n ymwneud â Thlodi Plant. Mae'r Fforwm hwn yn cwrdd wythnos cyn cyfarfodydd Is-grŵp Tlodi'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus fel y gall uwchgyfeirio unrhyw faterion sy'n codi i'r Is-grŵp Tlodi ar unwaith.

Colofn 1: Costau Byw Hanfodol

Cafodd cymorth ariannol ei gynnig yn uniongyrchol i deuluoedd ac unigolion a oedd yn ei chael hi'n anodd. Roedd hyn yn cynnwys rhywfaint o gymorth o ran hyfforddiant a chyflogaeth, ond o ystyried y costau byw cynyddol, canolbwyntiwyd ar sicrhau bod pobl yn derbyn y cymorth yr oedd ganddynt hawl iddo. Mae'r adran isod yn rhoi rhai enghreifftiau o'r gwaith hwn.

Porth Cymorth Cynnar: Gwasanaeth Ymyrraeth Gynnar

Bu'r tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol yn gweithio gyda 3,171 o bobl yn 2022-23. Cynigiwyd sesiynau 'galw heibio' ychwanegol gan y Cysylltwyr Cymunedol mewn mwy o lefydd ar draws y Sir fel y gallai mwy o bobl gael gafael ar gyngor a chefnogaeth.

Dosbarthodd y Cysylltwyr Cymunedol 300 o strbedi atal drafft, 1,500 metr o ffoil sy'n adlewyrchu'r gwres a ddaw o reiddiaduron, 60 o fylbiau hir oes ar gyfer arbed ynni, 50 o blancedi a 900 o becynnau o hadau.

Y Budd-dal Tai a Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

Ar gyfartaledd, roedd y ceisiadau newydd ar gyfer hawlio Budd-dal Tai a Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn cael eu prosesu o fewn 19 diwrnod. Mae 5,482 o bobl yn derbyn y budd-daliadau hyn ar hyn o bryd.

Cafodd 7,547 o daliadau o dan Gynllun Tanwydd y Gaeaf a 21,367 o daliadau o dan y cynllun Costau Byw eu gwneud i gartrefi sy'n gyfanswm o £4.7 miliwn. Rhoddwyd gwerth £322,971 o Daliadau Tai Dewisol i'w cynorthwyo â'u costau rhent a diogelu eu tenantiaethau yn ystod 2022-23.

Porth Gofal: Gwasanaethau Tai

Dyweddodd 12% o'r bobl a ddaeth i gysylltiad â'r Tîm Digartrefedd mai 'Pryderon Ariannol' oedd un o'u rhesymau dros ofyn am gymorth. Llwyddwyd i atal 67% o'r aelwydydd a gefnogwyd gan y tîm rhag bod yn ddigartref.

Ym mis Hydref 2022, lansiwyd y cynllun ECO4, a oedd wedi'i anelu at aelwydydd incwm isel, unigolion bregus a'r rhai sy'n byw mewn tloidi tanwydd am nad oedd eu cartrefi yn effeithlon o ran ynni.

Er y bu cynnydd sylweddol yn y gyllideb i ddarparu tai cymdeithasol fforddiadwy, bu hefyd anawsterau wrth chwilio am gontractwyr i wneud y gwaith. Mae pryderon hefyd y bydd effaith y ffosffadau yn afon Teifi yn golygu y bydd oedi o ran ceisiadau cynllunio newydd.

Y Gymdeithas Gofal

Mae chwyddiant a phrisiau ynni yn achosi pryderon newydd i denantiaid bregus sydd angen cefnogaeth. Mae'r ffaith nad yw pobl yn ymwybodol o gynlluniau i'w cynorthwyo â'u costau byw yn broblem fawr. Mae diffyg llety fforddiadwy yng Ngheredigion yn creu problemau i ddefnyddwyr gwasanaeth sy'n chwilio am

opsiynau wrth iddynt adael llety dros dro neu lety argyfwng. Mae'r Ddeddf Rhentu Cartrefi sy'n ddeddfwriaeth newydd wedi cymhlethu'r materion hyn ymhellach.

Area 43

Mae Caffi Ieuencid Area 43 sef Depot bellach ar agor yn Aberteifi. Yn y fan hon, gall pobl ifanc gael gafael ar fwyd a lluniaeth am bris rhatach. Mae lleoliadau sy'n cynnig cyflogaeth am dâl ar gael yn ogystal â hyfforddiant am ddim i bobl ifanc rhwng 14 a 25 oed mewn amrywiol feysydd gan gynnwys paratoi bwyd, maeth, cyrsiau hylendid bwyd ac addysg bersonol a chymdeithasol mewn amgylchedd gwaith go iawn.

Darperir cefnogaeth rithwir a chefnogaeth wyneb yn wyneb lle gall pobl ifanc gael cymorth i gyllidebu, help i wneud y mwyaf o'u hincwm, gwybodaeth a fydd yn eu cyfeirio at wasanaethau arbenigol, cefnogaeth o ran gwneud ceisiadau am grantiau caledi, sgiliau byw'n annibynnol a chymorth i sicrhau cyflogaeth. Cafodd 399 o bobl ifanc a oedd yn wynebu caledi ariannol eu cefnogi yn 2022-23.

Rhwydwaith Canolfannau i Deuluoedd Ceredigion

Cefnogodd y rhwydwaith 860 o deuluoedd. Cyfeiriwyd 188 o deuluoedd at eraill am gymorth pellach lle cawsant fwndeli i fabanod, pecynnau dillad, bwyd a llyfrau am ddim. Hefyd, cawsant gyngor gan y cynllun cartrefi cynnes NYTH, Home Start, Cymorth ar y Fron, Cymorth ar Bopeth, Dŵr Cymru, Gofalwyr CREDU, Y Tîm o Amgylch y Teulu, Ymwelwyr Iechyd a Mind.

Roedd Mannau Croeso Cynnes ar gael ym mhob un o'r chwe chanolfan lle'r oedd bwyd/byrbrydau poeth yn cael eu darparu. Gwnaeth 177 o deuluoedd yn ogystal ag unigolion eraill o'r gymuned ehangach elwa o'r ddarpariaeth hon.

Ysgolion

Cymeradwyodd y Cabinet y [Strategaeth Tegwch ac Amddifadedd](#) ym mis Chwefror 2023. Mae'r Strategaeth hon yn cynnig arweiniad i ysgolion sy'n cefnogi pobl ifanc dan anfantais ac mae'n cyd-fynd â'r gwaith ehangach sy'n cael ei wneud i roi mwy o gefnogaeth i'n dysgwyr mwy difreintiedig. Mae neges allweddol wrth wraidd hyn – yn aml, mae angen mwy o gefnogaeth ar ddysgwyr difreintiedig i gael yr un cyfleoedd â'u cyfoedion.

Gofal Plant

Mae'r sefyllfa bresennol yn parhau i effeithio ar y sector. Mae'r costau ynni yn uchel ac nid oes darpariaeth o ran clybiau ar ôl ysgol ym Mhenparcau nac yn Aberteifi oherwydd materion recriwtio. Mae darpariaeth fel hyn yn hanfodol i rieni sy'n dymuno cael mynediad i gyflogaeth a hyfforddiant. Mae nifer y llefydd gofal plant cofrestredig wedi gostwng 158 o lefydd dros y 12 mis diwethaf.

Fodd bynnag, mae gofal plant am ddim ar gael i blant rhwng 2 a 4 oed mewn ardaloedd Dechrau'n Deg a bydd hyn yn awr yn cael ei ymestyn i fwy o ardaloedd. Cafodd 90 o blant ychwanegol fudd o ddarpariaeth Allgymorth Dechrau'n Deg a gwnaeth 354 o blant elwa o'r Cynnig Gofal Plant.

Hyfforddiant a chyflogaeth

Mae'r Gwasanaeth Dysgu Gydol Oes a Sgiliau, y Gwasanaeth Ieuencid, Gyrfa Cymru a'r Ganolfan Byd Gwaith i gyd yn aelodau o'r panel NEET (pobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant). Cynigiwyd sesiynau blasu mewn gwahanol leoliadau gan gynnwys sesiynau gwaith coed, mecaneg, trin gwallt, harddwch a phlymio. Enillodd 64% o'r dysgwyr a gefnogir gan y Porth Cymorth Cynnar gymwysterau ar ôl gwneud hyfforddeiaethau ac enillodd 70% o ddysgwyr gymwysterau ar ôl gwneud prentisiaethau.

Mae gwasanaethau'r Ganolfan Byd Gwaith bellach yn gwbl weithredol ac mae Hyfforddwyr Gwaith yn cynnig cymorth wyneb yn wyneb ar bob safle.

Cyngor ar Bopeth

Mae apwyntiadau un-i-un ar gyfer cleientiaid sy'n gofyn am gyngor manwl drwy alwadau ffôn a galwadau fideo yn parhau. Mae apwyntiadau personol ar gael yn y Borth, Aberystwyth, Penparcau, Llanbedr Pont Steffan ac Aberteifi.

Yn dilyn cais llwyddiannus i'r Loteri Genedlaethol, cynyddodd Cyngor ar Bopeth eu darpariaeth wyneb yn wyneb mewn manau ledled y sir gan gynnwys sesiynau galw heibio rheolaidd yn ogystal â digwyddiadau pwrpasol ar gyfer grwpiau cymunedol a sesiynau galw heibio dros Zoom. Y dymuniad yw medru cynnig cymorth trwy fideo-gynadledda i gleientiaid bregus sy'n gaeth i'w cartrefi, ond nid ydynt eto wedi gallu gwneud hyn gan fod angen cymorth ar y cleientiaid yn eu cartrefi ac nid yw hyn ar gael.

Age Cymru Dyfed

Mae dau Swyddog Gwybodaeth a Chyngor rhan-amser, sydd wedi'u lleoli yn Aberystwyth, yn cynnig cymorth a chyngor i bobl i weld a ydynt yn gymwys i gael budd-daliadau llesiant ac maent yn dangos sut y gallant gael mynediad atynt. Hefyd, maent yn cynnig Gwasanaeth Cymorth Dementia penodol y mae modd i bobl gael mynediad ato trwy Wasanaeth Cymorth Tai'r Cyngor. Mae apwyntiadau ar gael yn y swyddfa, yn rhithiol a thros y ffôn. Mewn amgylchiadau eithriadol, gellir trefnu ymweliadau â'r cartref. Mae'r staff yn canfod nad yw'r genhedlaeth y maen nhw'n ei chefnogi yn codi llais nac yn cwyno. Serch hynny, mae mawr angen help arnynt fel y gallant fyw bywydau cyfforddus a phleserus.

Ers mis Ebrill 2022 mae'r tîm wedi delio â dros 690 o atgyfeiriadau gan gynorthwyo trigolion Ceredigion i gael mynediad at oddeutu £760,000 o Gymorth Lles nad oedd wedi'i hawlio.

Colofn 2: Llesiant Corfforol ac Emosiynol

Cynigiwyd cymorth o ran llesiant corfforol ac emosiynol i deuluoedd ac unigolion a allai fod yn wynebu straen, blinder a phryder. Roedd hyn yn cynnwys camau ataliol, megis dosbarthiadau ymarfer corff, cyfarfodydd cymunedol, seibiant ar gyfer Gofalwyr di-dâl, yn ogystal â chynlluniau hirdymor ar gyfer darpariaeth yn y dyfodol.

Rhwydwaith Canolfannau i Deuluoedd Ceredigion

Mwynhaodd 860 o deuluoedd amrywiaeth o weithgareddau gyda'r nod o wella llesiant corfforol ac emosiynol. Roedd y rhain yn cynnwys chwarae blêr, chwarae synhwyraidd, zwmbini, sesiynau coginio, garddio, digwyddiadau pontio'r cenedlaethau, celf gymunedol, ysgol theatr, chwarae awyr agored, celf a chreffft a barbeciws. Mae'r staff wedi derbyn hyfforddiant ynghylch Diogelu, Ymwybyddiaeth o Hunanladdiad ac Iechyd Meddwl Cymorth Cyntaf.

DASH Ceredigion

Mae DASH yn cynnig cyfleoedd o ran gofal plant a chyfleoedd chwarae i blant/pobl ifanc anabl yn ogystal â rhoi seibiant i deuluoedd. Gan fod prinder darpariaeth gofal plant y tu allan i'r ysgol yn ystod y pandemig, cafwyd gostyngiad mawr yn y defnydd a wnaed o'r gefnogaeth yr oeddent yn ei chynnig. Mae cynlluniau chwarae yn ystod gwyliau'r ysgol a phenwythnosau i ffwrdd bellach ar gael ond mae'r ceisiadau a ddaw oddi wrth glybiau y tu allan i'r ysgol am gymorth 'help llaw' drwy'r cynllun Ymuno yn parhau'n isel.

Porth Cymorth Cynnar: Cymorth ac Atal

Cynigiwyd 88 o weithdai i bobl ifanc 16 oed a throsodd. Roedd y gweithdai hyn yn cynnwys gwirfoddoli yn y gymuned, bowlio dan do, garddio a diwylliant a threftadaeth Cymru.

Gwnaeth llesiant a hyder 125 o bobl ifanc a oedd yn gweithio gyda gweithiwr ieuenctid wella. Un enghraifft o hyn oedd person ifanc nad oedd yn barod i adael ei gartref a aeth ar daith gerdded llesiant gyda gweithiwr ieuenctid.

Gwnaeth y ddarpariaeth ieuenctid symudol ymgysylltu â 10 cymuned a 176 o bobl ifanc. Darparwyd sesiynau pêl-droed wythnosol am ddim ar y cyd â Heddlu Dyfed-Powys a Sefydliad Pêl-droed Abertawe. Yn sgil hyn, cafodd un person ifanc ei enwebu'n llysgennad ifanc oherwydd ei ymrwymiad.

Area 43

Comisiynodd clystyrau meddygon teulu gogledd a de Ceredigion wasanaeth cwnsela ar gyfer pobl ifanc rhwng 13 a 30 oed. Defnyddiodd 193 o bobl ifanc yng ngogledd Ceredigion a 6 o bobl ifanc yn ne Ceredigion y gwasanaeth yn ystod 2022-23. Nid yw'r gwasanaeth hwn bellach yn cael ei ariannu ac mae wedi dod i ben.

Hefyd, gwnaeth Area 43 ddarparu gwasanaeth cymorth emosiynol i 57 o bobl ifanc o'u canolfan yn Aberteifi.

Porth Cymorth Cynnar, Canolfannau Lles

Mae'r Cynllun Cenedlaethol i Atgyfeirio Cleifion i Wneud Ymarfer Corff (NERS) bellach yn brysur iawn - derbyniwyd 1,011 o atgyfeiriadau yn 2022-23. Rhoddir sylw i bob atgyfeiriad, er nad yw pob preswlydd yn penderfynu cymryd rhan. Cwblhaodd 343 o gleientiaid y rhaglen 16 wythnos yn ystod y flwyddyn.

Mae'r cynllun hwn yn un o nifer o ddsbarthiadau a gweithgareddau ymyrraeth iechyd a gynigir. Mae'r ddarpariaeth arall yn cynnwys Teithiau Cerdded a 'Fit4Life'. Cynigiwyd 424 o ddsbarthiadau a gweithgareddau bob mis yng ngogledd, canol a de'r sir. Mae'r cleientiaid ledled Ceredigion wrth eu bodd â'r holl raglenni.

Porth Gofal

Roedd y tîm Therapi Galwedigaethol yn gobeithio cynnal mwy o asesiadau fel y gellid darparu cyfarpar priodol a chymorth therapi i bobl. Mae hyn yn lleihau'r pwysau ar y Gofalwr di-dâl gan fod y sawl sy'n derbyn gofal yn dod yn fwy annibynnol. Fodd bynnag, mae'r gwasanaeth yn wynebu heriau sylweddol o ran staffio sydd wedi arwain at restr aros.

Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda a'r Porth Cymorth Cynnar: cefnogaeth i ofalwyr

Ymatebodd y tîm Gofalwyr a Chymorth Cymunedol i 3,538 o ymholiadau. Roedd yr ymholiadau hyn yn cynnwys ceisiadau am gymorth, ceisiadau am daliadau Llywodraeth Cymru i ofalwyr di-dâl sydd ar incwm isel a chardiau Gofalwyr Ceredigion sy'n caniatáu i ofalwyr di-dâl fod yn aelodau am ddim o ganolfannau hamdden ac i gael gostyngiadau ledled Ceredigion.

Yn ogystal â hyn, deliodd y tîm â 621 o geisiadau am gyllid o'r gronfa Gofalwyr. Roedd 1,970 o Ofalwyr di-dâl wedi'u cofrestru gyda'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Ofalwyr ym mis Mawrth 2023.

Porth Cynnal – Gwasanaethau Iechyd Meddwl a Chamddefnyddio Sylweddau

Mae'r capasiti o ran Ymarferwyr Iechyd Meddwl Cymeradwy wedi cynyddu ond nid yw'r tîm gwaith cymdeithasol yn llawn eto. Mae'r capasiti o ran cwnsela mewn ysgolion wedi cynyddu ond mae'r galw yn uchel. Mae'r tîm Camddefnyddio Sylweddau hefyd wedi tyfu ac mae gan y tîm bellach 2 weithiwr newydd sy'n targedu digartrefedd a materion sy'n codi'n gyson. Bydd y timau camddefnyddio sylweddau ac iechyd meddwl yn cael eu hintegreiddio ym mis Ebrill 2023.

Polisi a Pherfformiad

Cyhoeddwyd Asesiad o Lesiant Lleol Ceredigion ym mis Awst 2022. Mae'r Asesiad wedi dweud llawer wrthym am lesiant cymdeithasol, economaidd, diwylliannol ac amgylcheddol pobl a chymunedau yng Ngheredigion. Bydd yr Asesiad yn awr yn cael ei ddefnyddio wrth baratoi Cynllun Llesiant Lleol 2023-28 a gall sefydliadau gyfeirio ato wrth baratoi ceisiadau am gyllid neu ei ddefnyddio i ddangos bod angen canolbwyntio ar feysydd penodol.

Fforwm Cymunedol Penparcau – yr Hwb

Mae'r Hwb yn gobeithio denu mwy o wirfoddolwyr i helpu gyda'r gwaith o ddsbarthu parseli bwyd ac i wneud gweithgareddau ehangach megis garddio a chasglu sbwriel. Yn ystod y pandemig, roedd parseli bwyd yn cael eu dosbarthu bob dydd ond erbyn hyn maent yn cael eu dosbarthu bob wythnos. Mae'r Hwb hefyd yn cynnig gwasanaeth Pryd ar Glud. Mae'r gwaith hwn yn helpu'r cydlynnydd i ddod i adnabod pobl yn well.

Mae rhai pobl yn parhau i deimlo'n ynysig. Nid yw rhai yn bwyta'n iawn neu nid oes ganddynt y cyfleusterau i goginio. Cynhaliwyd ymgynghoriad ym mis Ionawr / mis Chwefror er mwyn adolygu'r gwasanaethau a gynigir. Bydd y wybodaeth hon yn cael ei chynnwys mewn cais newydd am gyllid ac mae'n debygol y bydd y cais hwn yn canolbwyntio ar lesiant meddyliol a mynd i'r afael ag unigrwydd.

Coleg Ceredigion

Gall dysgwyr gael mynediad at ystod o wasanaethau cymorth personol, gan gynnwys mentora, cwnsela, a chymorth 24/7. Mae'r systemau ar-lein ar gyfer cymorth personol bellach wedi'u cynnwys yn rhaglen y coleg a bydd hyn yn hyrwyddo llesiant y dysgwyr.

Age Cymru Dyfed

Mae'r Prosiect Befriending Life Links a'r Gwasanaeth Cymorth i Gyn-filwyr yn cynnig cefnogaeth i'r rhai sy'n teimlo'n unig neu'n ynysig. Mae Befriending Life Links yn helpu pobl i feithrin hyder ac ailymuno â'u cymunedau. Hefyd, mae'n helpu i ffurfio Grwpiau Cymdeithasol yn lleol ond mae'n camu'n ôl wedi iddynt gael eu sefydlu. Mae'r swyddogion sy'n cynnig cymorth i gyn-filwyr yn darparu cefnogaeth un i un i gyn-filwyr oedrannus ar draws y sir.

Colofn 3: Cymunedau Cydnerth

Yn 2022-23, dechreuodd y byd ddychwelyd i ryw fath o normalrwydd ar ôl Covid wrth i wasanaethau fynd yn ôl i ddarparu cefnogaeth wyneb yn wyneb yn bennaf. Fodd bynnag, mae pawb bellach yn dibynnu mwy ar gysylltedd digidol ond ni all pawb gael mynediad at hyn. Mae'r adran isod yn tynnu sylw at rywfaint o'r gwaith a wneir i sicrhau bod pobl yn gallu cael mynediad at y gwasanaethau y mae eu hangen arnynt.

Porth Cymorth Cynnar: Ymyrraeth Gynnar a Chymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion (CAVO)

Yn ystod y pandemig, datblygwyd rhestrau i nodi'r gefnogaeth gymunedol a oedd ar gael ar draws y sir gyfan a bu hyn o gymorth i nodi'r ardaloedd lle nad oedd cefnogaeth yn bodoli. Mae'r cymorth a gynigir yn newid yn gyflym ac mae pobl bellach yn cael eu hannog i ddefnyddio Dewis Cymru ac 'Infoengine' i dynnu sylw at y gefnogaeth sydd ar gael. Ym mis Mawrth 2023, roedd gan Dewis 543 o

ddefnyddwyr cofrestredig yng Ngheredigion ac roedd 607 o adnoddau ar gael ar draws y Sir.

Yng Ngheredigion, ceir 6 banc bwyd a 2 grŵp sy'n darparu bwyd sydd dros ben ac mae modd i 98.9% o gartrefi'r sir fynd at y ddarpariaeth hon. Yr unig wardiau Cyngor Cymuned nad oes ganddynt fynediad at fanciau bwyd yn lleol yw Llandyfriog, Llanddewi Brefi, Tregaron ac Ystrad Fflur. Llwyddodd y banciau bwyd i ymdopi â'r galw cynyddol yn ystod y flwyddyn ond maen nhw'n ei chael hi'n anodd recriwtio gwirfoddolwyr.

Cyswllt Cwsmeriaid Cyngor Sir Ceredigion

Mae llyfrgelloedd Ceredigion bellach wedi ailagor yn llawn, ac mae'r llyfrgell deithiol yn ôl ar y ffordd. Mae cynlluniau ar y gweill i ddarparu mynediad i l-pads ar bob fan llyfrgell deithiol, ond nid yw hyn ar gael eto. Ailagorwyd y safleoedd gwasanaethau cwsmeriaid wyneb yn wyneb ym mis Ionawr 2023 am 5 diwrnod yr wythnos ond mae amseroedd agor y gwasanaeth ychydig yn hwyrach. Ddiwedd mis Mawrth 2023, nid oedd cyfleuster ar gael i dderbyn taliadau arian parod wyneb yn wyneb yn swyddfeydd y Cyngor. Serch hynny, roedd preswylwyr yn gallu parhau i wneud taliadau arian parod ym mhob Swyddfa Bost ac mewn siopau lle ceir 'Payzone'.

Rhwydwaith Canolfannau i Deuluoedd Ceredigion

Er bod dal angen gwella cyflymder y rhyngrwyd a sicrhau signal ffôn mwy dibynadwy mewn rhai ardaloedd gwledig, nid oes neb heb y rhyngrwyd o gwbl. Mae'r ddarpariaeth wyneb yn wyneb bellach ar gael ond mae'r cyfryngau cymdeithasol yn parhau i fod rhan annatod o gyfathrebu ag eraill. Mae'r teuluoedd yn ymateb yn dda i hyn ac maent yn cadw mewn cysylltiad â'i gilydd trwy sgysiau grŵp gan ddarparu cefnogaeth dda i'w gilydd. Hefyd, gallant anfon negeseuon yn unigol at y staff er mwyn cael cymorth.

Mae'r holl staff yn datblygu sgiliau digidol newydd yn barhaus, ac mae rhai wedi cael mynediad at hyfforddiant ffurfiol i gynyddu eu gwybodaeth yn y maes hwn.

Bwrdd Iechyd Hywel Dda: Partneriaethau, Amrywiaeth a Chynhwysiant

Roedd y tîm Allgymorth Cymunedol wedi cysylltu â 5,259 o bobl. Roedd mwy na 50% o'r sgysiau yn ymwneud â mesurau atal, llesiant, atgyfeiriadau i roi'r gorau i ysmegu, cyngor am faeth a defnyddio gwasanaethau sgrinio. Bu'r tîm hefyd yn cynorthwyo 538 o ffoaduriaid o Wcráin, 229 o unigolion sy'n Sipsiwn, Roma neu Deithwyr a 370 o bobl a oedd yn ddigartref neu mewn sefyllfa fregus o ran eu cartref.

Bu iddynt hefyd weithio gyda grwpiau cymunedol i sefydlu teithiau cerdded llesiant lleol ar gyfer ein cymunedau amrywiol fel y gallent wneud ymarfer corff, creu cyfeillgarwch ac ymwneud â'r bwrdd iechyd mewn ffordd anffurfiol. Yn ystod y flwyddyn, gwnaeth 164 o bobl gymryd rhan.

Porth Cymorth Cynnar: Llesiant a Dysgu Cymunedol

Mae Dysgu Bro yn darparu cyrsiau mewn mwy o leoliadau cymunedol, gan gynnwys Bronant, Rhydypennau, Cwmystwyth a Phontarfynach. Mae llawer o'r sesiynau yn rhad ac am ddim. Mae offer TGCh ar gael i bob dysgwr newydd.

Y Gymdeithas Gofal

Mae Cymdeithas Gofal Cymru yn gweithio gyda Chymunedau Digidol Cymru/ CWMPAS gyda'r nod o fynd i'r afael ag allgáu digidol yn lleol a gwella hyder digidol trwy hyfforddiant sgiliau hanfodol a sesiynau diogelwch ar-lein. Mae cysylltedd yn parhau'n broblem ond trwy ddatblygu hybiau, fel Canolfan Dulais yn Llanbedr Pont Steffan, gall pobl ddefnyddio cyfrifiaduron a mynd ar-lein.

Fforwm Cymunedol Penparcau

Mae rhai pobl yn ymweld â'r Hwb ym Mhenparcau i ddefnyddio'r Wi-Fi sydd am ddim neu i ofyn am help gyda'u ffonau a'u tabledi. Mae'r Fforwm yn gweithio gydag Age Cymru Dyfed sy'n rhoi benthyg tabledi i'r rhai sydd eu hangen ac yn cynnig sesiynau cyngor ar-lein. Mae'r Fforwm yn darparu'r lleoliad ar eu cyfer ac yn hyrwyddo'r gwasanaeth ar eu rhan.

Age Cymru Dyfed

Yn sgil gyllid gan CAVO, ac yn fwy diweddar Sefydliad Santander, mae'r tîm yn gweithio gyda phartneriaid megis Hwb Penparcau i annog pobl i fynd ar-lein ac i ddysgu sgiliau digidol. Hefyd, trwy Santander, rhoddir gwybodaeth iddynt ynghylch cael mynediad at wasanaethau bancio / siopa ar-lein a'r gwasanaethau cymharu prisiau. Mae'r staff a'r tîm o wirfoddolwyr ymroddedig yn cynnig y cymorth hwn dros y ffôn, yn rhithiol, trwy ymweld â chartrefi a thrwy gynnal gweithgareddau grŵp.

Twf Canolbarth Cymru - Datblygiadau Digidol

Mae lefelau cysylltedd band eang yng nghanolbarth Cymru wedi gwella dros y 12 mis diwethaf, ond mae lefel gyffredinol y cysylltedd yn dal yn is na rhai rhannau o Gymru a'r Deyrnas Unedig. Mae gan oddeutu 90% o adeiladau yng nghanolbarth Cymru y gallu i gysylltu â Band Eang Cyflym lawn (30Mbps+). Mae hyn yn is na'r ffigwr ar gyfartaledd ar gyfer Cymru (97.1%) a'r Deyrnas Unedig (97.6%).

Bu cynnydd yn y nifer sy'n gallu derbyn cyflymder uwch yng nghanolbarth Cymru. Mae tua 40% o'r rhanbarth bellach yn medru cael mynediad at Fand Eang Cyflym lawn (100Mbps+). Er hynny, mae'r ffigwr hwn lawer yn is na'r ffigwr ar gyfartaledd ar gyfer Cymru (63.2%) a'r Deyrnas Unedig (76.25%).

Nid yw 7% o adeiladau yng nghanolbarth Cymru yn medru cael mynediad at gysylltiad sy'n fwy na 10Mbps. Mae hyn yn cymharu â ffigwr o 2% ar gyfer Cymru ac 1.8% ar gyfer y Deyrnas Unedig. Mae hyn yn bennaf oherwydd mai Openreach oedd prif ddarparwr y gwasanaethau seilwaith band eang ac maent wedi canolbwyntio ar y gwasanaethau ffeibr. Mewn ardaloedd eraill, mae gwahanol ddarparwyr yn cynnig technoleg amgen megis mynediad band eang di-wifr sefydlog, sy'n medru goresgyn

unrhyw heriau sy'n bodoli o ran cyflymder. Mae darparwyr bellach yn cael trafodaethau gyda thimau'r Cyngor ynghylch sefydlu cysylltiadau mynediad band eang di-wifr sefydlog a gallai hyn gael effaith gadarnhaol fawr ar y cysylltedd band eang.

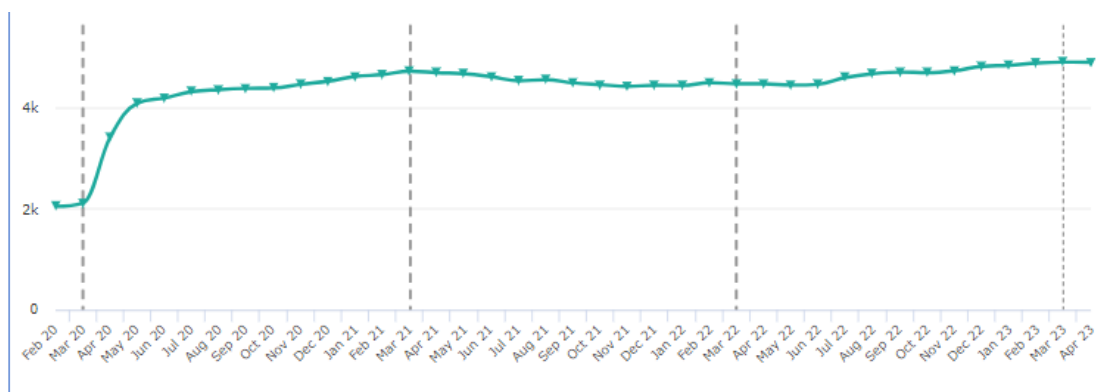
Er gwaethaf hyn, ar hyn o bryd mae gan 40% o ganolbarth Cymru fynediad at gysylltiadau ffeibr i'r adeiladau, sy'n golygu bod modd lawrlwytho ar gyflymder o hyd at 1gbps (1000mbps). Mae'r ffigwr hwn unwaith eto'n is na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru (47%), ond mae'n uwch na'r ffigwr ar gyfer nifer o'r Awdurdodau Lleol mwy gwledig. Mae'r cyflymder yn uwch mewn Awdurdodau Lleol mwy poblog (e.e. Caerdydd lle mae'r ffigwr yn 68%).

Mae signal ffonau symudol hefyd yn waeth na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru a'r Deyrnas Unedig. Mae'r topograffi a dwysedd is y boblogaeth yn peri heriau penodol. Nid oes gan oddeutu 9% o adeiladau yn y rhanbarth unrhyw wasanaethau 4G, a dim ond 51% o'r adeiladau sydd â darpariaeth 4G gan y pedwar gweithredwr. Mae hyn yn cymharu â ffigwr o 73% ar gyfartaledd yng Nghymru ac 80% ledled y Deyrnas Unedig.

Beth mae'r data yn ei ddweud wrthym - a ydym wedi gwneud gwahaniaeth?

Mae llawer o gefnogaeth wedi'i darparu dros y 12 mis diwethaf. Fodd bynnag, mae'n rhaid i ni ddibynnu ar ddata cadarn i ddangos a ydym yn gwneud gwahaniaeth. Mae ein dangosfyrddau data yn helpu is-grŵp Tlodi'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i fonitro effeithiolrwydd y gefnogaeth a ddarperir. Mae'r dangosfyrddau hyn yn casglu data byw o wefannau cyrff megis yr Adran Gwaith a Phensiynau a'r Swyddfa Ystadegau Gwladol ac fe'u datblygwyd ymhellach yn ystod 2022-23.

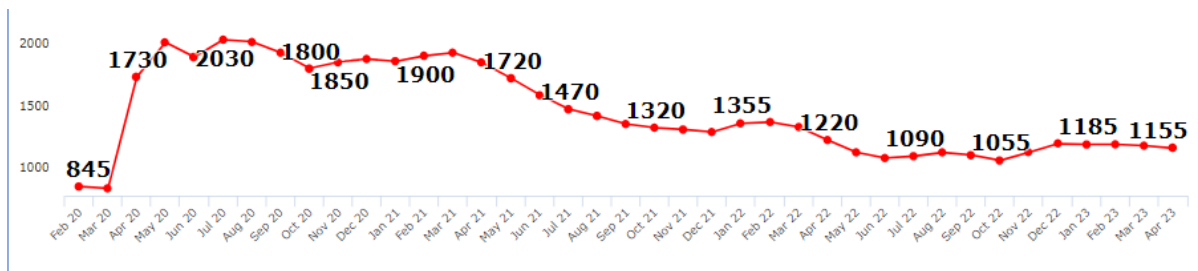
Credyd Cynhwysol

Tudalen 227

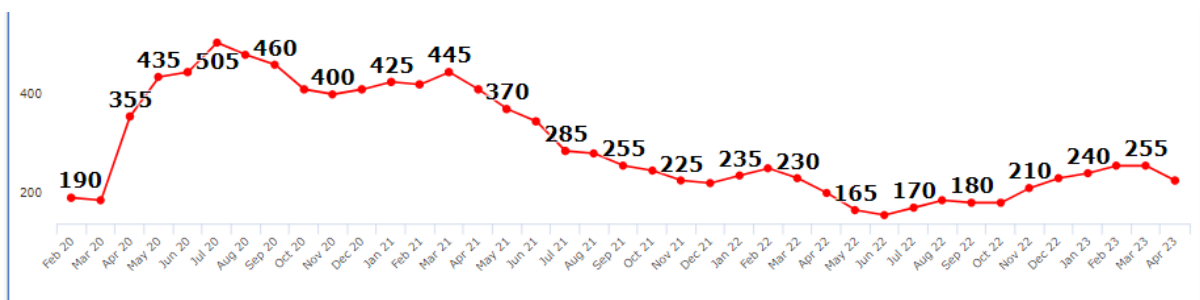
Bu cynnydd sydyn yn nifer y bobl ar Gredyd Cynhwysol yng Ngheredigion ym mis Mawrth/Ebrill 2020, ar ddechrau'r pandemig. Rhwng Gorffennaf 2021 a Gorffennaf 2022, bu'r ffigwr yn gymharol sefydlog (tua 4,500) ond ar ôl hynny, dechreuodd gynyddu eto. Roedd y ffigwr ym mis Mawrth 2023 132% yn uwch na'r ffigwr ym mis Mawrth 2020.

Nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau

Mae'r ffigyrau hyn yn dangos nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau yn bennaf oherwydd eu bod yn ddi-waith. Hefyd, bu cynnydd yn y ffigurau hyn o fis Mawrth/Ebrill 2020 ymlaen. Er nad yw'r ffigyrau wedi dychwelyd i'r hyn ag yr oeddent cyn y pandemig, roedd y ffigwr ym mis Mawrth 2023 42% yn uwch na'r ffigwr ym mis Mawrth 2020. Mae hyn yn golygu, er bod pobl yn gweithio erbyn hyn, eu bod nhw'n dal yn gymwys i gael Credyd Cynhwysol. Mae'n debygol mai tlodi mewn gwaith yw'r rheswm am hyn.

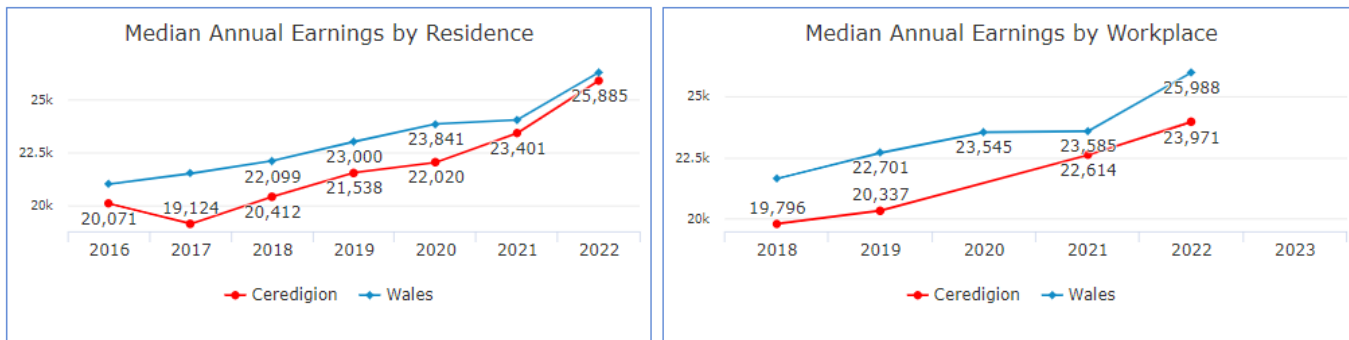
Cyflogaeth Ieuentid

Bu effaith Covid ar bobl ifanc yn bryder mawr ac rydym yn monitro nifer y bobl ifanc rhwng 18 a 24 oed sy'n hawlio budd-daliadau. Roedd y cohort hwn yn dilyn yr un duedd â'r ffigyrau cyffredinol ar gyfer nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau a dechreuodd y sefyllfa wella rhywfaint ym mis Mehefin 2022. Fodd bynnag, dechreuodd y ffigyrau gynyddu eto ac ym mis Mawrth 2023, roedd 255 o bobl ifanc rhwng 18 a 24 oed yn hawlio budd-daliadau. Mae'r ffigwr hwn 38% yn uwch na'r gyfradd cyn y pandemig.

Enillion Blynyddol Canolrifol yn ôl Cartref a Gweithle

Mae'n ymddangos bod y bwlc enillion cyfartalog rhwng pobl sy'n byw yng Ngheredigion a phobl sy'n byw yng ngweddill Cymru yn lleihau. Fodd bynnag, nid yw'r bwlc enillion cyfartalog rhwng Ceredigion a gweddill Cymru yn ôl gweithle wedi lleihau. Caiff y duedd hon ei harchwilio ymhellach.

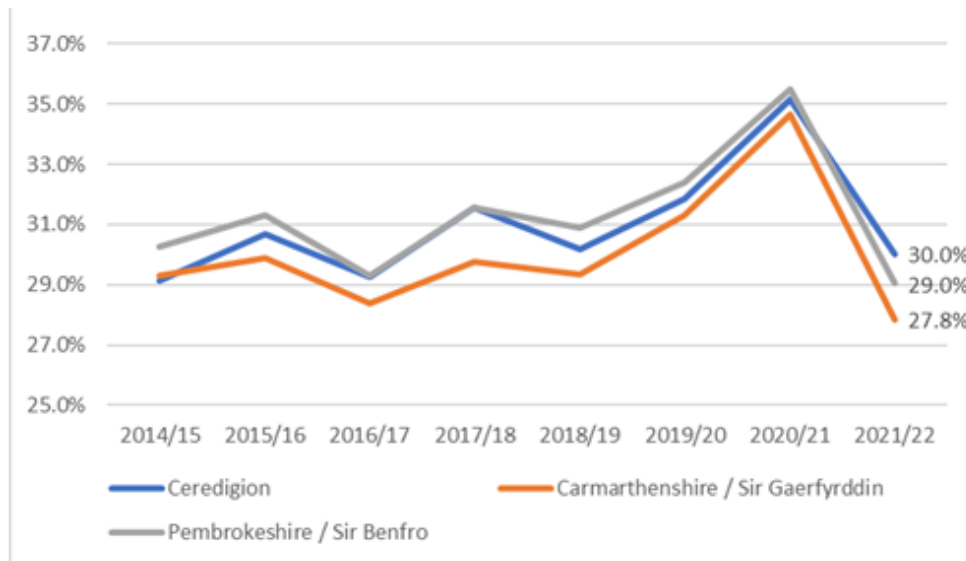
Llesiant Corfforol ac Emosiynol

Ar gyfartaledd, 68 mlynedd yw'r disgwyliad oes iach i ddynion yng Ngheredigion a 70 mlynedd yw'r disgwyliad oes iach i fenywod. Mae'r bwlc mewn disgwyliad oes rhwng yr ardaloedd mwyaf difreintiedig a'r lleiaf difreintiedig yng Ngheredigion yn 10.2 mlynedd i ddynion a 11.8 mlynedd i fenywod. Ardaloedd Teifi (Aberteifi) a Rhyd y Fwch yw'r rhai mwyaf difreintiedig yng Ngheredigion.

Mae'n anoddach mesur yr hyn sy'n cael effaith ar lesiant yn lleol. Ers mis Mawrth 2020, mae Llywodraeth Cymru wedi ariannu arolwg o farn y cyhoedd ar y Coronafeirws (COVID-19). Un o'r cwestiynau a ofynnwyd oedd pa mor bryderus oedd pobl am allu talu eu biliau ymhen y mis. Daeth yr arolwg hwn i ben ym mis Mai 2022 a byddai'n ddefnyddiol nodi dull arall o fesur pa mor hapus yw pobl yng Ngheredigion.

Tlodi Plant

Yn olaf, bu gostyngiad mawr yn ffigurau tlodi plant Ceredigion ar gyfer 2021-22 o gymharu â'r ffigurau yn 2020-21. Serch hynny, yn 2021-22, roedd 30% o blant yng Ngheredigion yn byw mewn tlodi. Nid yw ffigurau 2022-23 ar gael eto, a bydd y rhain yn dangos effaith yr argyfwng costau byw. Mae'n debygol iawn y gwelwn ni gynnydd.

Mae defnyddio data fel hyn yn rhywbeth parhaus. Wrth i ni ymchwilio mwy i achosion ac effeithiau tlodi, mae lefel ein dealltwriaeth o'r materion sy'n effeithio ar Geredigion yn parhau i gynyddu.

Gallwn weld hyn yn y gwaith sy'n ymwneud ag allgáu digidol sydd hefyd wedi'i amlygu ar lefel genedlaethol gan Archwilio Cymru, Cymunedau Digidol Cymru ac eraill.

Mae hyn yn golygu y gallwn ni dargedu ein gweithgareddau a sicrhau eu bod yn cyrraedd y manau lle mae eu hangen fwyaf a lle byddant yn cael yr effaith fwyaf.

Y Casgliad a'r Heriau sy'n Parhau

Mae chwyddiant a chostau ynni yn creu pryderon newydd i denantiaid bregus. Mae'r ffaith bod yna ddiffyg ymwybyddiaeth o'r cynlluniau cymorth costau byw hefyd yn broblem fawr.

Mae prinder llety fforddiadwy yng Ngheredigion yn creu problemau. Mae'r Ddeddf Rhentu Cartrefi sy'n ddeddfwriaeth newydd wedi cymhlethu'r materion hyn ymhellach.

Er y bu cynnydd sylweddol yn y gyllideb i ddarparu tai cymdeithasol fforddiadwy, bu hefyd anawsterau wrth chwilio am gontractwyr i wneud y gwaith. Mae pryderon hefyd y bydd effaith y ffosffadau yn afon Teifi yn golygu y bydd oedi o ran ceisiadau cynllunio newydd.

Mae'r sector gofal plant yn parhau i wynebu trafferthion o ran costau gwresogi a recriwtio. Mae nifer y llefydd gofal plant wedi gostwng eto. Mae hyn yn effeithio ar allu pobl i gael mynediad at waith a hyfforddiant.

Mae modd i 98.9% o gartrefi Ceredigion fynd at Fanciau Bwyd yn lleol. Llwyddodd y banciau bwyd i ymdopi â'r galw cynyddol yn ystod y flwyddyn ond maen nhw'n ei chael hi'n anodd recriwtio gwirfoddolwyr.

Mae'n debygol bod tlodi mewn gwaith yn parhau'n broblem oherwydd mae nifer y bobl sy'n derbyn Credyd Cynhwysol yn parhau'n uchel. Serch hynny, mae nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau oherwydd eu bod yn ddi-waith wedi lleihau.

Mae'r bwlch enillion cyfartalog rhwng pobl sy'n byw yng Ngheredigion a phobl sy'n byw yng ngweddill Cymru wedi lleihau. Ond nid yw'r bwlch enillion cyfartalog rhwng pobl sy'n gweithio yng Ngheredigion a phobl sy'n gweithio yng ngweddill Cymru wedi lleihau.

Mae cyfraddau tlodi plant wedi gostwng ond maent yn parhau'n uchel iawn. 30% oedd y ffigur yn 2021-22. Nid yw ffigurau 2022-23 wedi'u cyhoeddi eto ond bydd y rhain yn dangos gwir effaith y cynnydd mewn costau byw.

Mae cysylltedd band eang yng nghanolbarth Cymru yn gwella ond ychydig sydd wedi newid o ran signal ffonau symudol. Mae Canolbarth Cymru y tu ôl i weddill Cymru a'r Deyrnas Unedig o ran y materion hyn.

Y Camau Nesaf

1. Parhau i ddatblygu'r dangosfyrddau data er mwyn sicrhau bod gennym ddealltwriaeth gyffredin o effaith esblygol caledi yng Ngheredigion trwy goladu a dadansoddi data.
2. Bydd is-grŵp Tlodi'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn datblygu cynllun gwaith gan sicrhau bod mynd i'r afael â thlodi yn parhau'n fater trawsbynciol ar draws pob maes gwaith wrth gyflawni Cynllun Llesiant Lleol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion 2023-28.

Atodiad A: Y Partneriaid sy'n Cyfrannu

- Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda - Partneriaethau, Amrywiaeth a Chynhwysiant
- Cyngor Sir Ceredigion - Porth Cymorth Cynnar, Llesiant a Dysgu Cymunedol
- Cyngor Sir Ceredigion - Cyllid a Chaffael
- Area 43
- Cyngor Sir Ceredigion - Porth Cynnal
- Rhwydwaith Canolfannau i Deuluoedd Ceredigion
(Y Borth, Llandysul, Aberaeron, Aberteifi, Llanbedr Pont Steffan a Thregaron)
- Cyngor Sir Ceredigion - Porth Gofal
- Y Gymdeithas Gofal
- Cyngor Sir Ceredigion - Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd
- Cyngor Sir Ceredigion - Economi ac Adfywio
- Cyngor Sir Ceredigion - Ysgolion a Dysgu Gydol Oes
- Cyngor Sir Ceredigion - Cyswllt Cwsmeriaid
- Cyngor Sir Ceredigion - Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol
- DASH Ceredigion
- Yr Adran Gwaith a Phensiynau
- Coleg Ceredigion
- Cyngor ar Bopeth Ceredigion
- Fforwm Cymunedol Penparcau
- Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion (CAVO)
- Age Cymru Dyfed
- Prifysgol Aberystwyth

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

<u>Adroddiad i'r:</u>	Cabinet
<u>Dyddiad y cyfarfod:</u>	07/11/2023
<u>Teitl:</u>	Adroddiad Blynyddol Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi 2022-23
<u>Pwrpas yr adroddiad:</u>	Rhoi adborth gan y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol mewn perthynas â diweddariad am gynnydd a gafwyd ynghylch Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi 2022-2023 Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Ceredigion a'i Hadroddiad Blynyddol.

Cefndir:

Bu aelodau'r Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol yn ystyried diweddariad am gynnydd Strategaeth Mynd i'r Afael â Chaledi 2022-2023 Bwrdd Cyhoeddus Ceredigion a'i Hadroddiad Blynyddol.

Roedd yr aelodau'n falch o glywed bod yr Awdurdod wedi cyflawni amcanion y strategaeth. Dywedwyd bod yr is-grŵp Tlodi wedi cyfarfod yn rheolaidd ac wedi trafod ystod eang o faterion i'w helpu i ddeall effaith caledi ar ddinasyddion Ceredigion, a bod y dangosfyrddau data a ddatblygwyd i gefnogi'r gwaith hwn yn cael eu defnyddio'n eang gan bartneriaid ac wedi'u cydnabod ledled Cymru fel enghraifft o arferion da.

Roedd y cynllun gweithredu Mynd i'r Afael â Chaledi ac adroddiadau rheolaidd wedi helpu Swyddogion i gydlynu'r camau gweithredu. Roedd tudalen we'r Costau Byw ar wefan y Cyngor a thaflen y Costau Byw, a bostiwyd i holl godau post Ceredigion yn ystod gaeaf 2022, wedi helpu i hyrwyddo'r help a'r cymorth sydd ar gael. Mae bylchau yn y cymorth wedi'u nodi ac, er nad oeddent yn gallu mynd i'r afael â'r holl fylchau hyn, dywedodd Swyddogion eu bod wedi gallu ymateb i rai, er enghraifft, y rhwydwaith o 54 o Fannau Croeso Cynnes a oedd yn cynnig lle cynnes a chyfeillgar i gymunedau ddod ynghyd yn ystod gaeaf 2022.

Argymhelliad:

Yn dilyn trafodaeth, mae Aelodau'r Pwyllgor yn argymhell bod y Cabinet yn:

1. Derbyn ac yn cymeradwyo Adroddiad Blynyddol Mynd i'r Afael â Chaledi 2022-2023.

Cytunwyd hefyd i anfon e-bost at Glerc wardiau'r Cyngorau Cymuned nad ydynt wedi'u cwmpasu gan fanciau bwyd sef Llandyfriog, Llanddewi Brefi, Tregaron ac Ystrad Fflur am y broses o sefydlu'r banciau hyn yn eu Ward.

Rhesymau dros y penderfyniad:

Mae'r adroddiad yn ddisgrifiad cywir o'r cynnydd a wnaed gan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus i fynd i'r afael ag effaith tlodi ar drigolion Ceredigion.

Y Cynghorydd Rhodri Evans
Cadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol